University of Jordan
THE LIBRARY

הצפה

...ה, יום שישי, כ״א אייר תשל״ו (21.5.1976)
...שנה ל״ח — גליון 12232 — המחיר 2.50 ל״י

עתון התנועה העולמית של המזרחי הפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז״ל

ניסיון מחודש ליישוב חילוקי הדעות מצרים—סוריה

שרי החוץ של סעודיה וכוויית ...קרו מחר וביום א׳ בקהיר ובדמשק

...20 (עי״ר) — שרי ... סעודיה וכוויית ... בקהיר ובדמשק ב... ום א׳, בהרך נסיון מחודש ... חילוקי-הדעות המ... מצרים לבין סוריה — ...פקידים בכוויית. ...הנסיך סעוד אל פייסל ... אל אחמד, יבואו שרי ... מלך סעודיה ושייך ... סלאם אל סאבה, האמיר ... הסדרים יופנו אל נשיא ... סאדאת ונשיא סוריה אסאד. ...ים ביקרו בדמשק ובקהיר ... חודש זה ועבו סידור-

רים לוועידה של 4 המדינות שנועדה להתכנס בריאד, לשם יישוב חילוקי הדעות בין מצרים לבין סוריה. אולם ועידה זו בוטלה אתמול ברגע האחרון, זמן קצר לפני המועד שנקבע לפתיחתה.

מנהיגים פלשתינאים אמרו היום לאחר פגישה עם שייך סאבח, כי נאמר להם ששיחות ריאד נדחו כדי להם שהות להתייעצויות נוספות יותר, ולא בשום שאלות המדינות סרבה להשתתף.

נציג אש״ף בכוויית על׳ יאסין והמנהיג „אל פתח״ חאלד אל חסן אמרו, כי שייך סאבח הבטיח להם שהשיחות יתקיימו בקרוב ויכשירו את הקרקע ל„פיסגה-זוטא״ ערבית, אשר עליה יוחמנו גם נציגי אש״ף.

ועידת הפיוס נדחתה, בגלל חילוקי דעות בענין סדר היום

מקורות רשמיים בריאד אמרו כי ועידת הפיוס נדחתה לאחר שנתגלעו חילוקי דעות בין שתי המדינות בקשר עם סדר היום של הדיונים.

המקורות ציינו כי מצרים סירבה לדון בהסכם ההפרדה הישראלי-מצרי, שנחתם בחודש ספטמבר ואילו סוריה, המתנגדת להסכם זה, עמדה על דרישתה שנושא זה יידון.

קיסינג׳ר: אין תחליף לדטאנט

אוסלו, 20 (יופי״ע, עי״ר) — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג׳ר אמר היום לבעלות בריתה של ארה״ב באירופה כי לא תהיה אלטרנטיבה לדאטאנט עם ברית המועצות מה שלא יהיו ההוצאות של הבחירות לנשיאות בשנה זו.

דיפלומטים שהשתתפו בישיבה סגורה של מועצת השרים של נאט״ו, ציינו כי ד״ר קיסינג׳ר אמר שכל כשל אמריקאי יתייצב מול בעיות שלא ניתן לשנותן מיסודן באשר ליחסים עם בריה״מ.

הבעיות הן כה בסיסיות לגבי מלחמה ושלום, שמי שלא יכבוש את הבית הלבן בנובמבר יצטרך לנהל מדיניות דיטאנט של שלום על ידי עוצמה, הוסיף ואמר קיסינג׳ר.

עוד ציין שר החוץ האמריקאי כי אין הוא מבחין עתה בכל הבניה של הקרמלין להשתלט על העולם. עם זאת, התעצמות הכוח הצבאי של בריה״מ מהווה גורם כפתה לגבי שליטי הקרמלין ועל כן חייב המערב להיות מוכן בכל עת ושעה להרבונן.

קיסינג׳ר הטעים שהוא מדבר בשם ארה״ב ולא בשם מכשל כלשהו, כאשר הוא מגיע את דעתו לוועידת נאט״ו.

בשיחה עם כתבים לאחר שנפגש לארוחת בוקר עם שר החוץ היווני דימיטריוס ביטסיוס, אמר שר החוץ כי הוא מקווה שבעקבות חידוש השיחות בין יוון וטורקיה „הושג התקדמות מהירה״.

לירושלים טרם הגיעו ידיעות על פגישת הגב׳ מאיר—פורד

מאת סופרנו המדיני בירושלים

לירושלים טרם הגיעו ידיעות על תוצאות פגישת גולדה מאיר עם הנשיא פורד, אך מעריכים כי הפגישה היתה מועילה.

גב׳ מאיר הביאה לפורד שדר מאת מר רבין שנגע לענין הסיוע לישראל שהתעכב. בינתיים קיבלה ישראל מקדמות על חשבון הסיוע, כדי לאפשר לה לשלם את הציוד שהוזמן בארה״ב. מקדמות אלה הגיעו ל־150 מיליון דולר.

עם זאת אומרים חוגים מדיניים, כי אם אישור הסיוע יארך זמן ניכר תעמוד ישראל בפני בעיות כספיות חמורות.

גב׳ מאיר נמצאת בוואשינגטון לרגל קבלת פרס מאת הסתדרות העובדים האמריקאית „איי-אף-אל—סי-איי-או״. בהלך השיחה בירך הנשיא את גב׳ מאיר לרגל קבלת הפרס, וציין, כי זהו הכרה אשר גב׳ מאיר ראויה לה מאד.

הפרס המוענק לגב׳ מאיר נושא את שם מארי-גריך וניתן על „שירות כבויין לאנושות״.

...ת בני עקיבא
...יצחק״ נחלים
...שבת הביניים

...אייר תשל״ו

עצרת תפילה והודיה מרכזית
...רגל יום שחרור ירושלים
...אי״ה ביום חמישי אור לכ״ח אייר תשל״ו (27.5.76) ...ב 7.30 בערב, בישיבתנו.
תפילת ערבית בשעה 7.20. נא לדייק.
...התכנית.
שר הבטחון מר שמעון פרס
...ת האמונית:
* מקהלת „פרחי-צברים-נחלים.
* תזמורת הישיבה והתזמורה.
...ים, הורי התלמידים, מתפללי בתי-הכנסת בגוש ... הצבור הרחב, מוזמנים לעצרת יום שחרור ירושלים.
...ל יוגש למחמנים
...יצא מהתחנה המרכזית בבית קו 84 בשעה 19.15
...תורה מובטחת.
...סדרים לנשים
בברכת התורה
ההנהלה

...ת בני-עקיבא ...ה״הרצוג ...ד — ניר גלים | המועצה האזורית חבל-יבנה גבעת ושינגטון

...דת מרכזית ליום ירושלים
בס״ד ביום חמישי כ״ז אייר בישיבת בני-עקיבא נוה״ה בשעה 6.30 בערב ע״מ להודות לה׳ על נסיו ונפלאותיו ...ת ששת הימים ושחרור מקום מקדשנו.
דברים:
...הרב הגאון בן ציון פירר רב האיחוד
...ד״ר יהודה בן מאיר
...מרדכי ברלין ראש ישיבת נוה-הרצוג
...צבי צילקר ראש עירית אשדוד
...חיים פרל מנהל תיכון גבעת ושינגטון
...חיים איזנר יו״ר המועצה הדתית חבל-יבנה
...הנחיה: גד אבקסיס מנהל תיכון ישיבת נוה הרצוג.
...האמנותית:
...שבת; הזמורת חסידית בהנהלתו של מוסה ברלין; ...כלי הנשיפה של תלמידי ישיבת נוה-הרצוג בהנהלתו של אדלר ובוצוא של ריקרדו; תזמורת הגוטרות גבעת-... השר משה גאות ... להקת הרבנות הצבאית (בוגר...); מקהלת ישיבת נוה-הרצוג בניצוח מר ישראל מלכה; ...בוגרי ישיבות תיכוניות וישיבות ההסדר, אנשי ישוב ... הסביבה ואוהדי הישיבה וגבעת ושינגטון — מוזמנים.

...בינה המרכזית לישיבות בני-עקיבא
שלוחת כפר-הרא״ה בגוש דן
גבעת-שמואל
מועצת ההורים

...ת יום ירושלים תשל״ו
אודיטוריום על-שם שלייפר
אוניברסיטת בר-אילן
...אשון א׳ סיון תשל״ו (30.5.76) בשעה 8.30 בערב
...ת:
* כניסת דגלים
* דברים: הרב משה צבי נריה שליט״א
* מקהלת המכינה בנצוח מרדכי סובול
* „יפה נוף״ — לקט ליום ירושלים — נופים ואתרים בירושלים שלמטה
* עריכה ובימוי: דוד אלכסנדר
* מזמרת הארץ — צמד-רעים
* המנחה: מרדכי פרימן
הזמנות ניתן להשיג במשרדי המכינה — טל. 751065

...מועצה הדתית / הרבנות המקומית — ערד
מכרז 2/76
לרבנות והמועצה הדתית ערד
דרוש
...ל מחלקת כשרות ונישואין
...הדרישות:
1) סמיכה לרבנות מאושרת ע״י הרב הראשי;
2) נסיון בניהול ארגוני ומעשי בשטח הכשרות;
3) יכולת לפקח על צוות בשטחים ... [illegible]
4) ידיעה בסיס ... [illegible]
5) נסיון בקבלת קהל ויחסי ציבור;
6) ידיעת שפת אידיש הכרחית.
...ים מתבקשים לפנות בכתב ... [illegible] ...13.6.76
[illegible]

הערבים הסתלקו זמנית מדרישתם להשעות את ישראל מארגון הבריאות

ג׳נבה, 20 (עי״ר) — כמה מדינות ערביות נטשו זמנית את כוונותיהן לדרוש את השעיית ישראל מהשתתפותה בארגון הבריאות העולמי, אשר בו מאוגדות 151 מדינות.

מקורות הקרובים לנשיאות האסיפה השנתית של הארגון בג׳נבה אמרו, כי מדינות ערביות כסוריה ולוב ריככו את עמדתן בנושא ההשעיה. זאת לאחר דיונים בלתי רשמיים סוערים, ולאחר התנגשות עם נציגי ארצות הברית.

הוויכוחים התנהלו במסגרת מגעים מאחורי הקלעים בין הנציגים השונים. ביקוה זה הוליך בסופו של דבר לניסוח החלטה שאושרה אתמול על ידי אחת מוועדות האסיפה. החלטה זו מגנה את סירובה של ישראל להרשות לוועדה רפואית מטעם ארגון הבריאות העולמי לערוך חקירה רשמית משותפת במצב התברואה בשטחים המוחזקים.

היום התכנסה האסיפה לישיבה מליאה וסמכה את ידיה על ההחלטה הזאת ברוב של 52 קול נגד 18 ו־17 נמנעים. חלק מהמדינות החברות בארגון נעדרו מן ההצבעה.

מקורות דפלומטיים יודעי דבר מסרו, כי בדעת הערבים היה לטעון שהתנהגות ישראל בשטחים המוחזקים וסירובה להתיר את החקירה על ידי הצוות הרפואי, שוללים ממנה את הזכות להיות חברה בארגון הבריאות העולמי. לפי תקנון הארגון רשאית האסיפה השנתית שלו להשעות את זכויות ההצבעה של מדינה חברה ואת שאר הזכויות הקשורות בכך, כאשר האספה מוצאת שיש לכך סיבות יוצאות מן הכלל.

נציג ישראל: טענות הערבים — מסכת של שקרים

נציג ישראל גאד קיסר אמר במהלך הדיון, כי הטענות הערביות בדבר יחס רע לתושבי השטחים המוחזקים הן „מסכת של שקרים״.

מקורות דיפלומטיים מבריים אמרו כי הסכמת הערבים להרפות מן הדרישה להשעיית זכויות ההצבעה של ישראל היא זמנית בלבד, כדי לתת לישראל שהות למלא אחרי הוראותיה של ההחלטה.

מקורות בג׳נבה מסרו, כי במהלך הוויכוח על הצעת ההחלטה האנטי-ישראלית אמר נציג ארה״ב ליוזמי ההחלטה, כי החלטות בעלות רקע פוליטי מסוג זה עלולות להוליך ללחצים פנימיים בתוך ארצות הברית למען פרישתה מארגון הבריאות העולמי.

חוגי המשלחת האמריקאית לא אשרו ידיעה זו.

הפקידים האמריקניים הדגישו, כי על כל פנים לא מדובר על אפשרות מיידית של פרישת ארה״ב מן הארגון.

הדלקת הנר

	ע״ש	מוצ״ש
ירושלים	5.54	7.15
תל-אביב	6.12	7.17
חיפה	6.06	7.18
אילת	6.07	7.11
באר-שבע	6.09	7.08

פלשתינים במקום קובנים לדרום אפריקה

יוהנסבורג, 20 (עי״ר) — העתון האפריקנרי הדרום אפריקאני „ראנד דיילי מייל״ כתב היום כי ייתכן שמחבלים פלשתינאים יובאו במקום הקובנים, המגישים עזרה ללאומנים האפריקאים בדרום אפריקה.

העתון מציין כי אפשרות זו הועלתה בקשר עם ביקורו במוסקבה של נשיא מוזמביק סאמורה מאשל.

וביום השביעי...
שתו 777
ברנדי בינלאומי
כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

צה״ל התחיל ליישם אמצעים חדשים לדיכוי התפרעויות ביו״ש

העוצר ברמאללה, אל-בירה ובקסבה של שכם הוסר אתמול למשך שעה וחצי, כדי לאפשר לתושבים להצטייד במצרכים חיוניים.

נמסר רק על מקרים בודדים של הפרת העוצר, העבריינים הובאו לשיפוט מהיר והוטלו עליהם קנסות עד 3000 לירות כל אחד.

לכתב עתי״ם ביו״ש נמסר, כי העוצר ברמאללה ובאל-בירה יימשך כל עוד יעמדו שני ראשי הערים האלה בסירובם לבוא במגע עם שלטונות צה״ל. נודע, כי תושבים ברמאללה החלו לגלות סימני בירור וצעבניות נוכח המצב שהתהווה בעיר.

ראש עיריית שכם-בסאם אל-שכעה פעל באחרונה כדי להרגיע את הרוחות בעיר.

ביומיים האחרונים קיים ראש העירייה ישיבות עם מושל שכם ועם מתאם הפעולות בשטחים, ותבע לדלל את כוחות צה״ל בעיר, להסיר את שערי הברזל, ולהוריד את הקנסות שהוטלו על תלמידים מתפרעים ולשחרר עצורים.

בינתיים דוללו כוחות צה״ל בעיר, וראש העירייה הבטיח כי יפרסם כרוז לתושבי שכם, שבו יקרא להם לשוב לחיים תקינים. אולם העיר כולה מקיימת עוצר מרצון, כהזדהות עם תושבי הקסבה.

התפרעויות קלות אירעו אתמול בכפרים ג׳נין וטול-כרם, אולם הוסלו בעודן באיבן.

לכתב עתי״ם נודע, כי צה״ל התחיל ליישם את האמצעים החדשים נגד התפרעויות של מפגינים ביהודה ובשומרון. מבצ״ה ההלום באיכון יהודה כיחידות של אנשי משמר הגבול, שאליהן יועבר הטיפול בהתפרעויות בעתיד.

עוד נודע, כי שלטונות צה״ל מבקרים זמני מעצר אדמיניסטרטיביים נגד אלה שעסקו בהסתה ובהסערת הרוחות באחרונה ביהודה ובשומרון.

נלכדה חוליית מחבלים של „הפתח״ בנפת חברון

זרועות הבטחון לכדו לאחרונה חוליית מחבלים של ארגון „אל פתח״ בכפר תרקומיה שבנפת חברון.

לחוליה מיוחסים שני פיגועים בירושלים: הנחת מטען חבלה מאולתר מתחת למכונית או״ם ברחוב רבקה ב־2 בנובמבר 1975; הנחת מטען חבלה באיתר בחנות מכולת בדרך בית לחם ב־12 בדצמבר.

עד כה נעצרו 15 חשודים בכפר תרקומיה והחקירה נמשכת.

פקודות מעצר נגד עצורי ההפגנות בירושלים

גורמי הבטחון מתכוונים להחזיק חלק ניכר מן החשודים שנעצרו במזרח ירושלים במעצרים מינהליים — נודע לכתב עתי״ם בירושלים.

בין העצורים רשן טהבוב, מעורכי העתון „א-שעב״ במזרח העיר.

אמש הוצאו פקודות מעצר בין שבוע ל־15 יום נגד 77 מעצירי יום אתמול. 32 מהם נעצרו בעת ההתפרעויות, ואילו 45 עצורים בקשר לפעולות הסתה שונות. הלילה נעצרו עוד 15 מתושבי מזרח העיר כחשודים בהסתה.

כתב עתי״ם מוסר כי בבוקר ניכרת נטיה לפתוח את החנויות במזרח העיר, אך יש עדיין חנויות שלא נפתחו. בבתי הספר במזרח העיר יש עדיין שביתת לימודים חלקית.

הבוקר ניכר שקט יחסי במזרח העיר. עם זאת נודע, כי סמוך לשעה 8.15 בבוקר עברה מכונית סבדר בשכונת שועפאת, בצפון העיר ופיזרה צמיגים על הכביש, כנראה כדי להציתם אחר כך.

הגיע הרב ה. שכטר

הרב הרשל שכטר, יו״ר הכבוד של ההסתדרות המזרחי והפועל-המזרחי בארה״ב ולשעבר נשיא ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים, הגיע ארצה בשליחות מיוחדת כנציגו האישי של הנשיא פורד, כדי למסור כתשורת הוקרה מאת העם האמריקני לעם היהודי בישראל את האנדרטה של אברהם לינקולן, נשיאה ה־16 הדגול של ארצות-הברית.

טקס הסרת הלוט מעל האנדרטה ייערך ביום ראשון הבא אחה״צ, בהשתתפות ראש הממשלה י. רבין.

רבין: אנו מוכנים להחזיר שטחים נוספים תמורת שלום

ראש הממשלה יצחק רבין אמר אתמול, כי תמורת שלום מוכנה ישראל להחזיר שטחים ניכרים מאלו שנכבשו במלחמת ששת הימים, אולם לא תשוב עוד לקווי ה־4 ביוני 1967.

בהופיעו בפני תלמידי שמיניות של בה״ס בקרית ..., אמר ראש הממשלה, כי לצערו הרב אין עדיין מנהיג ערבי הנכון לגשת למו״מ עם ישראל על שלום-אמת, על בסיס של גבולות בטוחים — אשר אינם דומים לקווים של היום. אנו שופים ומשפים רבים מידידינו בעולם, אמר, כאשר אנו מציגים את הוויכוח בין הערבים ובינינו כאילו הוא מתנהל על טריטוריה ועל „פיסת אדמה״. הוויכוח מאז 1967 הוא על עצם קיומה של מדינה יהודית ריבונית, חזקה ועצמאית, ואם לא הושג עד כה השלום, הרי זה בראש וראשונה משום שאין אף מנהיג ערבי שמוכן להשלים עם קיומה של ישראל.

הממשלה על כל הלקיה מצידה בוויתורים טריטוריאליים תמורת שלום, אמר רבין, הוסיף, בתשובה לשאלה כי „אם האופוזיציה תקבל את מדיניות הממשלה — הדלת פתוחה לפניה להצטרף על בסיס עקרונות מדיניות זו״.

ראש הממשלה אמר, שההתבטאויות המצריות האחרונות אינן הולמות את רוח הסכם הביניים בין ישראל ומצרים, אך עם זאת אינו מכיר הפרות של ההסכם על ידי המצרים. מר רבין הוסיף, כי היום אינו יכול לומר כל שברצונו לומר על מהלך המצרי במועצת הבטחון, אולם ב־30 במאי יהיה מוכן לומר משהו על מהלך מצרי זה, „ולא רק דבר שלילי״. (ב־30 במאי יפוג תוקף מנדט כוח משקיפי האו״ם ברמת הגולן).

בהתייחסו לשיתוף הפעולה המסתמן בין ירדן וסוריה לאחרונה, אמר ראש הממשלה, כי הוא בנוי כיום על „עיסקה פשוטה: הסורים מבקשים תיאום צבאי שיכסה בשפת האגף הדרומי בחזית רמת הגולן, ותמורת זאת מוכנים להם הכרה מדינית לבלך הוסיין המשמשי. „בשלב זה שני הצדדים נהנים: סוריה מבחינה צבאית וירדן בכך, שקיבלה הכרה על ידי גורם קיצוני ביותר בתחום מדיניות הציונות עם ישראל. צריך לראות שיתוף פעולה זה כמוהה״, אמר מר רבין, בציינו כי הוא עלול להתהדק עוד יותר אם תפרוץ מלחמה.

בתשובה לשאלה, אם ישראל תהיה נכונה להכיר באש״ף אם זה יכיר במדינת ישראל, אמר מר רבין, כי שאלה זו היא היפותטית. הבעיה טמונה בתפיסתם המחשבתית של ארגוני הטרור, השוללים את עצם קיומה של מדינת ישראל.

בנושא ההתנחלויות אמר רבין, כי (סוף בעמוד 2)

ועדה פרו-ערבית של האו״ם „ממליצה״:

על ישראל לפנות השטחים עד יוני 1977

בניני האו״ם, 20 (עי״ר) — ועדה של האו״ם אישרה אתמול דו״ח הממליץ על פינוי הכוחות הישראליים מהשטחים הערביים עד יוני 1977, והעברת שטחים אלה לאש״ף והקמת „ישות פלשתינית עצמאית״.

הדו״ח אושר על ידי ועדה בת 20 חברים, העוסקת ב„הפעלת הזכויות שאינן ניתנות לערעור של העם הפלשתינאי״ ואשר הוקמה בנובמבר 1975 על ידי עצרת האו״ם.

אחת מבין הצעות הפתחה היא — שמועצת הבטחון תגבש לוח זמנים „לנסיגה מליאה של כחות הכיבוש הישראלי מאותם שטחים שנכבשו ב־1967״. ההצעה אומרת כי יש להשלים פינוי זה לא יאוחר מאשר ב־1 ביוני 1977.

הוועדה המליצה שכל השטחים שיפונו, לאחר שיובטח כי השירותים והרכוש כולו יהיו במצב תקין, יועברו לאו״ם, אשר — תוך שיתוף פעולה עם הליגה הערבית — „יעביר לאחר מכן את השטחים המפונים הללו לאש״ף כנציג העם הפלשתינאי״.

לפי ההצעה על מועצת הבטחון לפעול, כדי להבטיח את החזרתם המיידית לבתיהם של הפלשתינאים שנעקרו ממקומותיהם בעקבות מלחמת ששת הימים.

השלב השני

השלב השני עוסק בשובם של אלה שנעקרו בין השנים 1948, כאשר הוקמה ישראל, לבין 1967.

עוד נאמר בדו״ח שיש להבטיח לפלשתינאים המעדיפים שלא לחזור לבתיהם פיצוי צודק ונאות.

ההחלטה מציינת שלאחר שובם של הפלשתינאים לבתיהם ולרכושם ולאחר הקמת ישות פלשתינית עצמאית, „יהיה העם הפלשתיני מסוגל לממש את זכויותיו להגדרה עצמית ולהחליט על צורת הממשל הרצוי לו, ללא התערבות מהחוץ״.

ישראל סירבה לקיים מגעים כלשהם עם הוועדה. שרוב חבריה הם מדינות שאינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל. יו״ר הוועדה הוא השגריר מדוגה פאל מסנגל.

ברגע האחרון

לקראת סיכום הדיון במוה״ב על השטחים

בניני האו״ם 20 (עי״ר) — מועצת הביטחון של האו״ם התכנסה הערב כדי לחדש את דיוניה על המצב בשטחים הערבים המוחזקים בידי ישראל.

הדיון נפתח ב־4 במאי לפי בקשתה של מצרים, והוא מתחדש עתה לאחר הפסקה שחלה בו כאן ביום ו׳ שעבר.

בתום הישיבה נמסר כי הנטיה היא לסכם את הדיון בהצהרה מצד נשיא המועצה, אשר תשקף את דעתם המוסכמת של כל חבריה.

מקורות יודעי דבר אמרו, כי הטירון של קבלה „דעה מוסכמת״ כזאת כבר נתקבל פחות או יותר, והחלום להעדיף זאת על פני קבלת החלטה של רוב הניכוח המדריך של הדעה המוסכמת, והדבר יוסיף עדיין לשמש נושא להתייעצויות מחר.

מחוגי מועצת הבטחון נמסר, כי אפשר לצפות כי הסיכום שיתקבל יכלול שלוש נקודות:

— הזכרת אמנת ז׳נבה בענין הגנת אזרחים בעתות מלחמה. וקריאה לישראל לכבד את האמנות הללו.

— דברי ביקורת על הקמת התנחלויות ישראליות בשטחים הערבים הכבושים, תוך הדגשה שהדבר עשוי לפגוע במאמצי השלום.

— הזכרת התקריות שארעו ביהודה ושומרון, וההתייחסות לכבשה של האוכלוסיה בשטחים הכבושים.

המשלחת האמריקנית במועצת הביטחון הודיעה כי עדיין לא קיבלה כל הוראות והיא שומרת לעצמה לפי שעה את הזכות לקבוע את עמדתה.

כמה מן המשלחות הערביות רוצות לכלול בדברי הסיכום של הדיון התייחסות למעוללותיה של ישראל בשטחים המוחזקים הנדונה כ„מעשי סירוב״.

ייתכן, אם כי אין זה ודאי, שההתייעצויות העומדות להערך ביום ו׳ יוליכו להסכם אשר יאפשר לנשיא המועצה לואי גירינגו (צרפת) לסיים את הדיון בליל שבת על ידי הצהרת סיכום של נשיאות המועצה.

ירדן תפנה לאו״ם בבקשה „לבלום התוקפנות הישראלית״

רבת עמון 20 (עי״ע) — ממשלת ירדן מגבשת עתה פניה, שבדעתה להגיש לעצרת הכללית ולמועצת הבטחון, שבה תדרוש „הפסקת מעשי התוקפנות הישראלים נגד התושבים הערבים בשטחים הכבושים״ — כך מסר היום השבועון הירדני „אח׳באר אל אוסבוע״.

השבועון כותב כי „האו״ם חייב להבטיח את השלום בגדה המערבית ובשטחים הכבושים ולהגן על החיים ועל הרכוש של תושבי שטחים אלה״.

המרשל קוטאחוב ביקר בבסיסי חיל האוויר הירדני

רבת עמון, 20 (עי״ר) — מפקד חיל האוויר הסובייטי המרשל פאבל קוטאחוב, וסגן שר ההגנה הסובייטי, ביקר אתמול בבסיסים של חיל האוויר הירדני וחזה במטוסים ירדניים בשעת פעולה.

המארשל הסובייטי הגיע לכאן ביום ב׳ בראש משלחת צבאית, כדי לדון על האפשרות שבריה״מ תספק טילים סובייטים למערכת ההגנה האווירית של ירדן.

קוטאחוב נפגש כבר עם המלך חוסיין, ראש הממשלה זייד ריפאי ועם מנהיגים ירדניים אחרים.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית. תשקיף לשבת — מעונן חלקית עד בהיר. הלחות היחסית — ללא שינוי. הטמפרטורות היום: ירושלים 15—20, צפת ורמת הגולן 14—18, תל אביב 17—24, חיפה 19—24, נהריה 18—24, טבריה 18—26, נצרת 15—23, עפולה 18—25, השומרון 15—20, לוד ועזה 17—25, יריחו 18—30, באר שבע 16—26, אילת 21—34, מפרץ שלמה 23—36 מעלות.

רשימת
תנועת האשה הדתית לאומית
לוועידת המפד״ל והפוהמ״ז

יום ראשון כ״ג אייר תשל״ו 23.5.76
תל אביב
חוג חברות בבית החב׳ שרה שכטר בהשתתפות החב׳ לאה עריני.

יום שני כ״ה אייר תשל״ו 24.5.76
ישיבת המזכירות הארצית של הרשימה בשעה 9.00 בבוקר בבית התנועה בת״א.

ירושלים
ישיבת מועצה פתוחה בשעה 4.00 אחה״צ בסניף.

אשדוד
ישיבת מטה הבחירות בשעה 4.00 אחה״צ בבית החב׳ נעה ליברוביץ בהשתתפות החב׳ מרים יקיר.

בני ברק
ישיבת מטה הבחירות בשעה 8.00 בערב בבית הפועל המזרחי בהשתתפות החב׳ לאה עריני.

יום שלישי כ״ה אייר תשל״ו 25.5.76
סיור במוסדות החינוכיים של התנועה בירושלים. בהשתתפות פעילות הסניפים: ת״א, גבעתיים, בני-ברק, פתח-תקוה, רעננה, כפר סבא, הרצליה, רמת השרון, נתניה, בת-ים, חולון ראשון לציון, רחובות, אשקלון קרית עקרון.
בסיכום הסיור תרצה החב׳ זהבה מלכיאל על הנושא: חזון ומעשה בעבודתה של תנועת האשה הדתית.

יום רביעי כ״ו אייר תשל״ו 26.5.76
רחובות
חוג דוברות אנגלית בבית החב׳ סילביה הרביטר. בהשתתפות החב׳ חוה אידלמן.

ב״ה
תנועת האשה הדתית לאומית תל אביב
שנה תשיעית לשחרור ירושלים
הנך מוזמן
לארוחת ערב חגיגית
לציון
יום שחרור ירושלים
שתתקיים אי״ה במוצש״ק כ״ט אייר תשל״ו (29.5.76) בשעה 20.30 במלון „פאלי״ רח׳ הירקון, תל-אביב.
הרצאת אורח-הכבוד
מר יוסף תקוע
נשיא אוניברסיטת בן-גוריון
● כל ההכנסות קודש למוסדות ילדים
כרטיסים להשיג במשרדנו אחד העם 110, ת״א
כל יום בין השעות 1—8 ואצל החברות הפעילות.

קופת-חולים — הועד המפקח הארצי
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
ישיבת הועד המפקח הארצי
שנועדה ליום ב׳ 24.5.76, תוקדם ביום אחד
ותתקיים ביום א׳ 23.5.76 (כ״ג באייר תשל״ו)
בשעה 17.00
באולם הישיבות — בבית מרכז קופת-חולים
סדר היום:
1. אישור התקציב לשנת הכספים 1976/77
2. שונות

הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד
המרכז הארצי — מחוז ההר
עצרת הגשמה
לרגל הכרזת גרעין „מיכאל״
ע״ש השר
מ. חזני ז״ל
העצרת תתקיים אי״ה ביום כ״ז באייר תשל״ו
27.5.76 — בשעה 18.30 — בגוש עציון
התכנית:
התכנסות על הגבעה הצהובה
דברים — קוים לדמותו של השר מ. חזני המנוח — הרב מ. צ. נריה
ברכות — ברכת התנועה הבוגרת — מזכ״ל המפד״ל הח׳ צבי ברנשטיין
ברכת הנוער הדתי העובד — מ. שיבר
ברכת המשק הקולט — כפר עציון
מגילת ההכרזה — חברת גרעין „מיכאל״
חזיון אור-קולי: „מפעלו ההתיישבותי של השר חזני ז״ל״ (מוגש ע״י סטיו אורט בני-ברק)
כתובת אש

לידידינו הנכבדים
יצחק ויסברגר ורעיתו זיוה
בהגיע בנכם היקר פתחיה נ״י למצוות
שאו ברכה נאמנה
יהי רצון שתזכו לרוות ממנו הרבה נחת.
חוג לומדי השעור בשבת:
[illegible]

המרכז העולמי של המזרחי והפועהמ״ז
המפלגה הדתית-לאומית
והסתדרות הפועל-המזרחי בא״י
טקס החלוקה
של
פרס בן-מאיר
לזכר
הרב ד״ר י. ש. בן-מאיר
לעידוד המחקר של המשפט העברי
ייערך אי״ה ביום השני ב׳ בסיון תשל״ו (31.5.76), בשעה 5.00 אחה״צ
באולם „בית מאיר״, רח׳ המלך ג׳ורג׳ 54, ירושלים
התכנית:
• דברי פתיחה — יעקב דרורי
• נימוקי ועדת השופטים — פרופ׳ אהרן קירשנבוים
• הרצאת חתן הפרס — פרופ׳ מנחם אלון
על הנושא: „משפט עברי, היסטוריה וחינוך״
• דברי נעילה — צבי ברנשטיין

לתושבי בני-ברק וירושלים
GURO-MODEL
[illegible]
שמלות וחליפות
מעודפי יצוא
במחיר 100 ל״י כ״א
[illegible] 18
[illegible]
פתוח כל היום

רהיטי אלון
רח׳ שינקין 24
תל-אביב
טל. 285620
ריהוט כפרי
פנות אוכל
ריהוט סלוני
חפצי חן ומתנות
הספקה מיידית
מקבלים הזמנות

אם חתונה מכובדת
אז אך ורק עם
התזמורת המפוארת
המודרנית-החסידית
בהנהלת ברוך שורץ
תל-אביב, שינקין 38
טלפון 284381
— מחירים נוחים —

אנו משתתפים באבלו הכבד של מכובדנו
ר׳ נח רוזנבלום הי״ו
[illegible] המועצה הדתית בת-ים
בהילקח מבנו אשתו הצדקנית
מרת צילה ע״ה
המקום ינחם אותו עם כל המשפחה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
בית-הכנסת המרכזי
שדרות ירושלים 67, בת-ים
[illegible]

במלאת 8 שנים לפטירתו של בעלי ואבי
ר׳ מרדכי דרימר ז״ל
תתקיים אזכרה
ביום ראשון כ״ג אייר תשל״ו (23.5.76) בשעה 4.00 אחה״צ
בבית העלמין בחולון
נפגשים ליד שער בית העלמין
המשפחה

هكذا من الأصل

صكنز من الاصل

פסק דין ומשמעותו

בית המשפט העליון תוך ביטולו את העתירה שהוגשה על ידי מיסיונרים אשר התחזו כיהודים וביקשו ליהנות מזכויות המוענקות ליהודים, במסגרת חוק השבות, חשף את פרצופם האמיתי של כל אלה אשר מבקשים לפגוע בחוקי ישראל המושתתים על תורת ישראל.

משפחת המיסיונרים, אשר בדרך של תרמית ביקשה להשיג תעודות זהות של יהודים, על סמך „גיור פיקטיווי" בארצות הברית, לא זו בלבד שנתפסה אלא גם הוקעה על ידי שופטי בית המשפט העליון.

יש לברך על פסק הדין שהוצא בענין רגיש זה. יש גם לקוות שמעתה יבוא קץ לנסיונות המיסיונרים לסוגיהם המבקשים לפגוע ביהודו של העם היהודי.

פסק הדין אף מוכיח, כי ענייני הגיור בדין שיתנהלו, בתוך זהירות ובדיקה קפדנית שלא לאפשר לגורמים מיסיונריים לנצל את הגיור כדי לפגוע בעם היהודי.

המזימה המיסיונרית שנחשפה על ידי משרד הפנים שמילא את תפקידו כראוי, מחייבת לקבוע קריטריונים חדשים בכל הקשור בקבלת גרים ודרך סיפוחם לעם היהודי. מידת הזהירות צריכה להנחות את כל אלה אשר עוסקים בענייני גיור, שלא להכשיל את העם היהודי ושלא לאפשר ל„ערב רב" לפגוע בשלמותו ובייחודו של עם זה.

פסק הדין של בית המשפט העליון מהווה איפוא מסמך חשוב, בעל השלכות רציניות גם לגבי שאלת „מיהו יהודי" שהעסיקה את המדינה משך שנים ואשר לא ירדה מסדר יומה עד עצם היום הזה.

מעשה התרמית המיסיונרי שנחשף בבית המשפט העליון מאשר צדקת העמדה העקרונית של הציבוריות הדתית בכל הקשור בענייני גיור ובקביעת המעמד האישי „מיהו יהודי".

עם ביטול הלוחמה רבין-פרס

ההודעה המשותפת שנתפרסמה באופן בלתי רשמי על ביטול „מצב הלוחמה" בין ראש הממשלה לבין שר הביטחון, בתוספת התחייבות הדדית, שגם להבא יפעלו, מתוך שיתוף פעולה מלא, בכל העניינים הממלכתיים, שמה קץ לפולמוס הקצר, אך חריף ביותר, בין רבין לפרס.

ייתכן שזוהי דרך ציבורית נאותה לחיסול סכסוכים מסוג זה ואין מקום להעלות אותם מעל במת הכנסת. עם זאת, אחרי שהעניין הועלה בכנסת יש לתמוה על ראש הממשלה שהטיל את התפקיד להסביר את חילוקי הדעות בינו לבין שר הביטחון על חבר־כנסת זוטר, הנמנה עם חברי סיעתו. אמנם עצם ההצעה לסדר היום שהועלתה על ידי „הליכוד" היתה חסרת תבונה פוליטית, אולם אחרי שזו הועלתה על במת הכנסת רצוי היה שראש הממשלה בעצמו ישיב עליה, או לפחות ייפה את כוחו של שר בכיר בממשלה לעשות כן. אין לטשטש את העובדה הבסיסית, שאכן היו חילוקי דעות מהותיים ולעתים אף קנטרניים בין יצחק רבין לבין שמעון פרס. ראוי היה, שנושא זה שהעסיק את הציבור יוסבר לציבור על ידי בר־סמכא.

תושבי ישראל שהודעזעו עד עומק הנפש למקרא הידיעות על חילוקי הדעות החריפים בין שר הביטחון לבין ראש הממשלה, ציפו להסבר מכלי ראשון.

דומה שגם אחרי התשובה שניתנה מעל בימת הכנסת, יש מקום, שראש הממשלה יבהיר לציבור הרחב, כי מעתה ואילך הוא ושר הביטחון מוכנים לפעול מתוך שיתוף פעולה מלא, כפי שהתפקיד הממלכתי מחייב זאת.

בלא הבהרה מוסמכת מכלי ראשון, כל ההודעות על חיסול הסכסוך בין רבין לפרס אינו אלא „הסדר ביניים" ושקט לפני הסערה.

הציבור מעוניין בהסדר מקיף ואמין בין ראש הממשלה לשר הביטחון ולא ב„הסדר ביניים".

תבוטל רשות השידור

יש להצטער ששר החינוך והתרבות אהרן ידלין במקום להודות מעל בימת הכנסת, כי אכן רבים המחדלים של רשות השידור וכי כל הישר בעיניו עושה בה, התייצב להגן על הראדיו והטלוויזיה. חרף העובדה שהם מבזים את עם ישראל ברבים.

השר בהשיבו להצעות לסדר היום, אמר שכל שמציע לשנות את החוק הקיים של רשות השידור פוגע בחופש הביטוי, על כל המשתמע מכך. למעשה בדברים אלה נתן מר ידלין גושפנקא רשמית להשתוללותם של פורקי עול, אשר עושים בכלי התקשורת האלקטרוניים כבתוך שלהם.

ספק אם שר החינוך בהופעתו מעל במת הכנסת הוסמך לומר מה שאמר, על ידי הממשלה. קיים רוב בממשלה המצדד בשינוי החוק הקיים, לפיו פועלת רשות השידור. רוב זה נהנה כרוב גדול עוד יותר בכנסת, באשר גם רבים בקרב חברי הקואליציה תמימי דעים, שיש לשנות את חוק רשות השידור, כדי להוציא את כלי התקשורת הממלכתיים מתחום ההפקרות של בודדים לסוגיהם.

אם המצב בכלי התקשורת הממלכתיים לרוחו ולטעמו של שר החינוך והתרבות, יש להצטער על כך. האם הוא לא נודע גם אחרי השידור המחפיר בתכנית „עלי כותרת"?

בהזדמנות זו מן הראוי לאזכר, שהמפלגה הדתית לאומית החליטה עוד לפני כשנה ליזום שינוי חוק רשות השידור, כדי להביא שהממשלה תישא באחריות מלאה לכלי התקשורת האלקטרוניים, המבוקרים על ידי הציבור והממשלה כאחד.

כה עברה במשך אותו פרק זמן, מאשר כמאה עדים, כי העמדה שנקטה המפד"ל היתה מוצדקת. אילו הותקן החוק לפני שנה ניתן היה למנוע ולהימנע ממספר רב של בזיונות שרשות השידור המיטה על המדינה.

השבוע הועלה נושא זה על ידי שלושה חברי כנסת מסיעות שונות, המדברים בשם רוב מכריע של חברי הבית הרם. המציעים — נציגי המפד"ל, המערך והליכוד מבקשים לשנות את המבנה הקיים של רשות השידור ולהטיל את הפיקוח והאחריות על הממשלה והכנסת.

הצעה זו ראויה כי תיבחן מתוך תשומת לב מירבית שלא להניח עוד שכלי התקשורת הממלכתיים יישארו הפקר.

הניסיון שנעשה עם הקמת רשות השידור נכשל. למעשה הרשות אינה שולטת במצב. הקובעים הם המפיקים והמעורבים, אשר הפכו את כלי התקשורת לבמה המבטאה את דעותיהם ואת מאווייהם, בלא כל קשר ובלי כל התחשבות עם הציבור הרחב ודעותיו.

כלי התקשורת הממלכתיים במדינת ישראל הפכו לכלי שרת של אויבי ישראל. הגיע הזמן, לשים קץ לשערוריה זו. תבוטל רשות השידור. יועבר הפיקוח על כלי התקשורת לממשלה ולכנסת!

נסתיימו סיכומי הצדדים במשפט הרב לווינגר

במשפטו של הרב משה לווינגר מקריית ארבע, הנערך בבית הדין הצבאי ברמאללה נסתיימו אתמול סיכומי התביעה והסניגוריה.

רב־סרן משה פרקש, התובע הצבאי אמר בדברי הסיכום, כי השקפת עולמו של הרב לווינגר נוגדת את החוק, והוא מוביל גם אחרים עם תפיסה זו. „זו לא אמונה דתית כי אם תפיסה פוליטית".

האשמותיו של רס"ן פרקש

התובע סיפר, כי באותו יום ההתפרעויות בחברון, בשושן פורים השנה, עמד המושל להתארגן בבית רות כדי להשיב את הסדר על כנו בעיר. אך הרב לווינגר ירד לעיר עם „כוח משימה", כדי להפגין נוכחות.

כך קרה, שכוחות צה"ל, בפיקודו של סגן גיורא שטרייכמן, מצאו עצמם מול שני סוגי מפגינים — יהודים וערבים, כאשר היהודים המפגינים נוכחו אליהם בראשותו של הנאשם. „היה זה מגע בין חיילים שבאו להשליט סדר לבין אזרחים שביקשו לעשות תוהו ובוהו".

פקד סולומון סויגר „שיקר"

על מפקד משמר הגבול בחברון פקד סולומון סויגר אמר התובע, כי הוא בא להעיד בבית דין זה בלי שיהיה לו שום קשר למשפט. „הוא נשבע על התנ"ך ואילו בעדותו שיקר מהמילה הראשונה ועד שירד מדוכן העדים. למי מכר נשמתו האדם הזה? הוא לא ידע לצד מי בא להעיד. פקד סויגר שיקר בידיעה ובזדון כאשר השמיץ מפקד בדרגת סגן־אלוף בצה"ל, את מושל חברון".

סגן אטינגר־סובל מתסביך הגדלות

עוד טען התובע, כי העד, סגן יוסף אטינגר הוא „חולה בתסביך הגדלות, שהרי כאשר עלה לדוכן העדים טען ביהירה כי הוא סגן־מנכ"ל קונצרן „כלל". הוא דיבר על „הסכם הפרדה" שהשיג בין סגן גיורא שטרייכמן לבין הרב לווינגר, כאילו הוא קיסינג'ר — אמר התובע.

רס"ן פרקש תבע מבית הדין להרשיע את הרב משה לווינגר.

הסניגור י. מלץ: התובע השמיץ את העדים

הסניגור עו"ד יעקב מלץ אמר בדברי הסיכום, כי התובע קרא לכבוד את דרגתו של קצין בצה"ל סגן גיורא שטרייכמן — אך השמיץ את פקד סויגר כשכינהו „שקרן ופסיכופט", השמיץ קצין אחר בצה"ל, את סגן אטינגר, אותו כינה „חולה בשגעון הגדלות".

המשפט הוגש כדי להסיח דעת מכשלון הממשל הצבאי

להלן אמר הסניגור, כי העובדות שנחשפו במשפט זה אינן מוסיפות כבוד לצה"ל. לדבריו הוגש המשפט כדי להסיח דעת מכשלונו של הממשל הצבאי לטפל במאורעות חברון באותו יום, כתוצאה מאי־הערכה נכונה של המצב, והפקדת הטיפול בידי אדם, הוא סגן גיורא שטרייכמן, שבגלל תלונתו הועמד הרב לווינגר לדין.

סגן שטרייכמן הוא איש גס רוח לדבריו, סגן שטרייכמן הוא לא רק מפקד לא יוצלח אלא גם איש גס רוח, באשר „איים להכניס כדור בראשו של הרב, קילל אותו בקללה ערבית ודחף אותו בגסות. „האם לא היתה קמה זעקה אם אותו גיורא היה מתנהג כך כלפי קאדי מוסלמי או כומר נוצרי? האם ישראל היתה שותקת אילו קרה דבר כזה בצלם ד'" — שאל.

על פקד סויגר אמר הסניגור, כי זהו איש שהאמת אצלו חשובה, שאם לא כן יכול בקלות להתחמק בעדות.

על סגן אטינגר אמר הסניגור, כי קצין סלד זה אינו דתי ואינו קשור בקריית ארבע, אך הוא העיד באמונה „ומדוע לקרוא לו בעל שגעון גדלות?" ואילו סגן גיורא שטרייכמן הוא, לדברי הסניגור, בעל דעה פוליטית מסויימת המשפיעה על מילוי תפקידו. „הוא שונא אנשי קריית־ארבע. זהו איש שאינו יכול לשלוט בעצמו, וכמעט כל העדים הזו תמימי דעים לכך" — טען.

על „כוח המשימה" של הרב לווינגר אמר הסניגור, כי ב„כוח" זה היו אנשים אחדים, ביניהם נשים בהריון. בהקשר זה אמר, שעד כה לא טרח הממשל לתת הוראה לאנשי קריית־ארבע, כיצד לנהוג בעיר בעת מהומות. הסניגור תבע לזכות את הרב מהעבירות המיוחסות לו.

ישבו בדין סא"ל גרשון אורין (נשיא) והשופטים רב־סרן שלמה שפרלינג ורס"ן שאול נור־אל. פסק הדין יינתן ב־13.6.76.

האלמוני מבני־ברק מלפן גם ל„הצופה"

האלמוני המשתולל מבני ברק במסגרת מלחמת החוגים הקיצונים נגד ראש המועצה הדתית ורבניה, ניסה בליל ה' להכשיל גם את מערכת „הצופה". כאשר צילצל למערכת וביקש להדפיס מודעה על „פטירתו של הרב שלמה עמרם קורח" מנהל מחלקת הכשרות של המועצה הדתית בבני־ברק. עובדי מערכת הלילה של „הצופה" שיש להם ניסיון עם האלמוני „המצלצל" — עמדו מיד על כוונתו וסיכלוהו.

הגיע שר החוץ של ניקאראגואה

מאת סופרנו המדיני בירושלים

שר החוץ של ניקרגואה ד"ר אלחנדרו מונטיאל ארגואלו, הגיע אתמול לביקור של 4 ימים בישראל. ובו ביום נפגש לשיחת עבודה עם עמיתו הישראלי, י. אלון.

בשיחה נסקרו הפעולות שעשתה ישראל בניקרגואה. לאחר הרעש בשנת 1972, שלחה ישראל סיוע וצוות מומחים. ישראלים סייעו בפיתוח תכנית התיישבות של 24 כפרים, ובמשך שנתיים פעלו 12 מומחים ישראלים במדינה זו ו־13 משתלמים באו לישראל.

השר האורח ניצל את ההזדמנות להודות על הפעולות הללו. מר אלון סקר את המצב במזרח התיכון והסכסוך באזורנו.

עוד דיונים על הצעה להפסקת אש בלבנון

ביירות, 20 (יופי"ע, עי"צ) — מנהיגי השמאלנים המוסלמים בלבנון פתחו היום בדיון על הצעה להפסקת אש, העשויה לשבור את הקיפאון הפוליטי ולהוליך למו"מ שישים קץ למלחמת האזרחים הנמשכת זה 13 חודש.

המנהיג הסוציאליסטי קאמל ג'ונבלאט כינס היום אחרי הצהריים את מנהיגי ברית השמאל שהוא עומד בראשה לשם דיון בהצעה.

על רקע הדיונים על הפסקת אש, ובעקבות גשמי־זעף שירדו היום בלבנון שככה הלחימה בביירות ובפרבריה והצטמצמה לצליפה בלבד ולהתנגשויות מקריות לאורך קווי העימות.

ההצעה להפסקת אש הועלתה בפגישה שהתקיימה אמש בין הנשיא הנבחר אליאס סארקיס לבין מנהיג השמאלנים קאמל ג'ונבלאט. מקורות השמאל מסרו, כי בפגישה זו הציע הנשיא הנבחר להכריז על הפסקת אש של 48 שעות ולפתוח בדיון שולחן־עגול, במאמץ למצוא דרך לשים קץ לשבר.

ערפאת לביקור נוסף בדמשק

סארקיס נפגש אתמול גם עם מנהיג המחבלים יאסר ערפאת והיום יצא ערפאת לביקור נוסף בדמשק. ביקור זה הוא חלק מפעילות דיפלומטית שבמסגרתה ביקר בבירת סוריה גם ראש ממשלת לוב עבדול סאלם ג'אלוד. ג'אלוד ביקר בדמשק שלוש פעמים תוך ימים אחדים, ובין הביקורים הללו הגיע גם ללבנון ולעיראק.

המטרה המדויקת של שליחותו לא הובהרה, אך ידוע כי בעקבות ביקורו בדמשק הוחלט לדחות את ועידת הפיוס שנועדה להתכנס בריאד בהשתתפותן של מצרים, סוריה, סעודיה וכוויית. מטרת הוועידה היתה — ליישב את חילוקי הדעות בין סוריה למצרים, בתיווכן של סעודיה וכווית.

משקיפים מדיניים בביירות אומרו, כי יתכן מאד שנוכחות הכוחות הסוריים בלבנון והתמרונים המדיניים מצד לוב מילאו תפקיד בעיכוב המאבקים לפתרון חילוקי הדעות בין סוריה לבין מצרים.

צויין, כי יתכן שסוריה ביקשה בפשטות לדחות את ועידת ריאד עד שיתבררו תוצאות שליחותו של ראש ממשלת לוב. המשקיפים ציינו, כי בהעדר הסכם הביניים בסיני עלול כגד יוסה של הוועידה על המשבר הלבנוני להיהפך לנושא המרכזי של דיוניה.

גאלוד יצא מדמשק ליעד בלתי ידוע

הערב נמסר מדמשק כי ראש ממשלת לוב, עבדל סאלאם ג'אלוד יצא היום מבירת סוריה ליעד בלתי ידוע.

בזמן ביקורו נפגש ג'אלוד עם הנשיא חאפז אל אסאד.

לפני הכראותו קיים ג'אלוד שיחה של שעה עם ראש ממשלת סוריה מחמוד אלאיובי, אשר ליווה אותו לשדה התעופה.

כ־10 אלפים איש נשארו ללא קורת גג לאחר רעידת האדמה בברה"מ

מוסקבה, 20 (יופי"ע, עי"צ) — לפחות עשרת אלפים אנשים נשארו ללא קורת גג ומספר אנשים מצאו את מותם ברעידת אדמה שפקדה ביום ב' את דרום ברה"מ — זאת גילה היום רדיו מוסקבה.

בשידור נאמר כי ממדי האסון הם חמורים ביותר וכי הנזק שנגרם היה מעל ומעבר למה שנמסר בהודעות רשמיות שפורסמו קודם לכן.

רדיו מוסקבה ציין כי רעידת האדמה פגעה לא רק באוזבקיסטן, אלא גם ברפובליקות השכנות טאג'יקיסטאן וטורקמניה.

בשתי הרפובליקות האחרונות היו מפולת אדמה וסלעים שנגרמו על ידי סערות בעלות עוצמה רבה, נאמר בשידור.

תחנת השידור של מוסקבה לא מסרה פרטים על מספר האנשים שנהרגו, אך היא ציינה כי נגרם נזק למפעלים תעשייתיים.

„העיר שנפגעה בצורה הקשה ביותר היא גאזלי, השוכנת במערבית לטשקנט, שם נשארו למעלה מעשרת אלפים אנשים ללא קורת גג" ציין השידור והוסיף, כי כמה אנשים מתו ונמסר על פצועים.

רדיו מוסקבה הודיע שמייד נשלחה עזרה לנפגעי רעידת האדמה ומספר לות הקרקע כולל מזון, רפואות ואוהלים.

צוותות בנייה, מומחים להובלה וסידורים מיכניים נשלחו לאיזורים שנפגעו, נאמר בהודעה.

עוד צוין ברדיו מוסקבה [illegible] המרכזי של המפלגה [illegible] הממשלה הסובייטית „הב[illegible] בצער, במיוחד לקרו[illegible] בות של המתים. פרשנים [illegible] הדעה ברורה זו מצביעה שהאסון היה בממדים חמור.

[illegible]זור התחבורה להקמת מוע[illegible] כלכלית לאו[illegible]

שר התחבורה גד יע[קבי] אתמול להקים מועצה לאומית לשעת חירום, תכנית כלכלית ל־3 שנ[ים]

בהופיעו בפני מרכז [מפלגת ה]עבודה אמר השר יעקבי [יש] להקים מועצה זו כבר ש[...] להרכיבה מנציגי הממשלה [...]ות המפעלים. ב־3 שנ[...] יש להכריז על הגינה בי[...] דה, ועל תכנית כלכלית [ב]מהלך תקופה זו תחול [...] בדירות מוסכמות בסקט[ורים ...]ויים, שביתות האמה [...] ייחשבו כשביתה לכל דב[ר ...]לם להמשך אותה תקופה [...]

להלן קרא השר להקי[ם ...] למסים שיפעלו כמו בת[י ...] בירה ובתי דין לעבודה, [...]גות, לייצור על השיד[...] צעות קיצוץ בשירותים ה[...] הפיננסים, להעניק קב[...]דות ציבוריים ובינהל [...] לבטל את המענקים ב[ילד] הראשון והשני ולהעביר [...] השלישי ואילך, כדי להק[ל על מש]פחות מרובות ילדים.

לבסוף קרא מר יעקבי [...] ככל אחד מאתנו ישא [...] המדינה עשה בשביל[...] עשה למען המדינה". [...] ביד את סמכות כפלגת [...] שר החלטת שליחיה, לג[...] את מדיניותינו ל־3 ה[שנים הבאות]", סיכם השר.

חזר ח"כ אהרן יריב

„התרשמותי מפגישות שקיימתי בוואשינגטון עם אנשי [...] ואנשי ממשל היא, שגם הבחירות בארה"ב לא תהיה ירידה מדינית מצידה של וואשינגטון במזרח התיכון — אמר ח"כ א. יריב, שחזר אמש משהות של שבועיים בארה"ב מטעם המגבית ומפגישות בוואשינגטון.

לשאלת כתב עתי"ם בנמל התעופה לוד בעניין הארכת מנדט כוח האו"ם ברמת הגולן, אמר מר יריב, כי בוואשינגטון סבורים הכל שאכן הסורים יאריכו את המנדט ב־6 החדשים אולם איש לא רצה להתחייב שאכן כך יהיה.

תיקון טעות

בידיעה בעניין הפיחות שיבוצע בצער, השער 7.82 ל"י לדולר ולא כ[...] עם קוראינו הסליחה.

סינאטור צרץ מאשים את הממשל בתביעת ויתורים מישראל בלבד

ניו יורק, 20 (עתי"א). — הסינטור פרנק צ'רץ', אחד המתמודדים [...] במירוץ על המועמדות של המפלגה הדמוקרטית לנשיאות ארה"ב האשים אמש את הממשל [...] פורד כי הוא רואה את הקרקע לשלום במזרח התיכון במחייבת ויתורים מצד ישראל בלבד. לעיסתו זאת, נוקט הממשל עבודה בעורפלה בנוגע להרב הצד ערבי.

נאומו של הסינטור צ'רץ' הוקרא בסעודת ערב חגיגית בהשתתפות 300 איש. שנערכה בניו יורק לרגל מלאת 20 שנה לאוניברסיטת בר אילן. הסינטור בעצמו לא נכח בסעודה בשום שהיה עליו להמצא במדינת אורגון. לפיכך הוקרא נאומו על ידי רעייתו, בתין צ'רץ'.

„ישראל היתה לסמל ההתחייבות האמריקנית לשמור על עקרונות", הצהיר הסינטור צ'רץ'. „הדבר מסמל את יכולתה של אמריקה להתגבר על הפיתוי של יתרונות כלכליים גרידא, ולהכיר בעובדה שישנם ערכים משותפים אשר שתי האומות מסורות להם אשר חשובים יותר מחלקי מכורות ונישאים הוכריים דומים".

צ'רץ' הזהיר להלן, כי „העוצמה הכלכלית הפנסכסית שצברו המדינות הערביות העשירות בנפט הפכה להיות מקור ללחץ בתוך הוגן לבצע הסדר חד־צדדי". הכיבשל סבור שהתקדמות במזרח התיכון יש להשיג על סמך נכונותה של ישראל לעשות ויתורים משמעותיים, ללא כל צעדים מקבילים מצד מדינות ערב.

הסינטור צ'רץ' הביע את מלוא תמיכתו בחוקיות קיומה של ישראל, והזהיר, כי יש להבהיר בצורה חד־משמעית שלא ייתכן שלום במזרח התיכון ללא הצהרה מפורשת מצד מדינות ערב שהן מכירות בקיומה של ישראל, ושהן מבינות כי המשיך להתקיים וכי יש לה כל הזכות להתקיים.

במהלך סעודת הערב הוכרזה גב' ביין שטרן מניו יורק כיו"ר המועצה האמריקנית של האוניברסיטה, וזוהי הפעם הראשונה שאשה מתמנה לתפקיד זה.

הרמטכ"ל בתשובה לשאלות סטודנטים בת"א

הסכמי הביניים נשמרים באופן בסיסי

חיילי צה"ל שומרים על כללי המוסר בעת פיזור הפגנות; ייפתח קורס קצינים לבחורי „ההסדר" לאחר שהוכיחו לחימה מעולה

ההסכמים שנחתמו עם המצרים והסורים מאז מלחמת יום הכיפורים נשמרים באופן בסיסי ולא היתה עד היום כל סיבה להיפך להתפוצצות בשל אי־שמירת הסכם — אמר אתמול הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור בדבריו בפני סטודנטים באוניברסיטת ת"א.

בהשיבו על שאלות, אמר הרמטכ"ל כי אם יש מידי פעם עניין לביזור מבריים אותו. הדגיש כי יהיה זה חוסר אחריות להביא לפיצוץ את היחסים עכשיו בעקבות ההסכם בגלל השמירה הבסיסית על ההסכם מצד כל הצדדים.

הרמטכ"ל ציין, כי „אנו בודקים את העובדות באופן שוטף ויש לנו ידע מבוסס על הערכות המצרים על פעילותם. בכל הכבוד ישנה נקודה קטנות ישנם שנשארו לעיתים פתוחות בבריה, כי אהות לפצים אין הסכם".

החיילים נוהגים לפי כללי המוסר

בתשובה על שאלה בקשר לאירוע ב־30 במרס אמר הרמטכ"ל, כי נבדקו כל התקריות שבהן נפגעו אנשים ונמצא, שבכל המקרים נהגו המפקדים והחיילים כראוי, בהתאם להוראה של הצבא ולפי כל קנה מידה מוסרי, ולפיכך, אין הוא מתכוון להקים ועדת חקירה.

בקרב הסטודנטים התגלעו ויכוחים כאשר ציין הרמטכ"ל את המסירה כבי נפגעה למוות הנערה בעכבה. רב־אלוף גור סיפר את תוצאות התחקיר, לפיהן נאלצו חיילים לירות באוויר, לאחר שצעירים ערבים ידו בהם אבנים. אחד החיילים רדף אחר יורה, שנבלם לבנין וכאשר נתקל החייל בכעקה הבניסה נפגש כדור ונפגעה הנערה, אשר החייל כלל לא ראה אותה.

אחד הסטודנטים שאל „מדוע צריכים להתנצל?" הרמטכ"ל השיב, כי בצה"ל מקובל לחקור מקרי מוות מבלי להתחשב את מי הורגים. „עצם העובדה שהורגת צריכה הסבר", אמר.

לפני שהשיב על שאלות ניתח הרמטכ"ל את האמצעים שנוקט צה"ל להחזיק הרוח וההכרה של החייל. אמר כי צה"ל מסוגל בעתיד הנראה לעין לעמוד מול המירוץ הכמותי האיכותי שסביבנו.

קורס קצינים לבחורי „ישיבות ההסדר"

כמו כן ציין את הכשרתם של חיילים להיבנות מקרב אנשים שלא השתלבו עד כה בעבר הלוחם. בין היתר מסר, כי בקרוב ייפתח קורס קצינים ראשון מקרב בחורי ישיבות ההסדר, לאחר שהוכחו כי אלה הם לוחמים מבדרגה הראשונה ואין סיבה שלא ישלימו את הכשרתם כקצינים, כאשר הם רוצים ומסוגלים לכך.

דוגמה אחרת היא הכשרתם של גדודים מקרב „חיל המשמר", אנשים בגיל 36־40, שסברו כי יצאו מן התקן בכהנה להיבים. אנשים אלה אורגנו וגיבשו מחדש באימונים קרביים.

קבוצה שלישית של לוחמים מורכבת מבעלי שירותים כמו אפסנאים עובדי שקים וכו'. מבין אלה נבחרו חיילים שסוג הבריאות שלהם גבוה ומתוכם כתאמנים 250 איש ביחידות קרביות. לדעת הרמטכ"ל, יגיע מספרה של קבוצה זו בעתיד הקרוב ל־2000 ולגבי צה"ל זוהי תוספת קרבית איכותית חשובה ביותר.

רבין: אנו מוכנים להחזיר שטחים

(סוף מעמוד ראשון)

ממשלתו צעדה בעקבות המדיניות שנקטה בבעלית העבר בענין זה. הבעיה אינה היכן אסור להתנחל, אלא איפה יש להתנחל. קווי הזית העיקרית, אמר, הם ברמת הגולן ובקעת הירדן, ובכבשה היא בעדיף יותר כאשר ירושלים בבחינת דוית עורף. „ומי שמדבר על הפגיעה הבטחוני של ההתיישבות — אגא, [...]לך לקוי הציבית קודם כל יוא לציבית שהיא [...] יותר מההתה באשר יהודית". מר רבין הוסיף, כי הצרבה — וכי הקשר את אופירה, פיתחת רפיח ואיזור ישדי־ים, גוש עציון, בסלה האזורים וצפון ירושלים, אזורים אלה יש להפדיה להתנחלות. במיוחד יש לצעות להנהלה האוכלוסיה היהודית ביהודה, אשר צרתה ב־2 אחוזים מהאוכלוסיה הערבית כאז בלהמה שטה היובים.

בתשובה לשאלה בדבר „התהבשיות בנציגים בבצרית" — השיב ראש הממשלה, ישר הבטחון, השיב רבין בהדיר: „זה לא יפה להדבר בקבפתה בקמביבים ביגרד להיבנש בבר".

בפתח דברי הדיים מר רבין לבעיות היהודים. לדבריו, אין הצדקה להירוים, אשר היא בעיניו „עריסה ביחוד, המלהבה היהודית על הקמה המדינה". יחד עם זאת, אין לטשטש עובדות יהודאבין כעל ידי כך תיקון הירודה. צריך לעשות באפון ולהחזיר את היהודים הבייתה, אמר.

קריאה לציבור לא להרביע מיצביים במפקים שאינם מבהלים בפרים — בישת הממשלה לצבית לציבור לא להרביע ביצבים ולא לקבל שירותים ביורצובים יספקים שלא יכלו להוביה כי הם בנהלים ספרים — אמר ראש הממשלה בארוחת ערב שערכה לו הביצעה הכלכלית קיתה באליק.

מר רבין הדגיש כי הציבור בישראל בכללו אינו עובר כפי שהוא יכול לעבוד יכבב זה בתרוהם גם לכוסים, לפכרים ולעובדים בתעידכים רבים אחרים.

הפסיקו את העבודה לשעה הנוכחה כדי לשמוע נאום של 5 דקות

במסגרת סיור אתמול באיזור הקריות ביקר ראש הממשלה גם בבתי הזיקוק בחיפה. עבודתם של מאה בעובדי בתי הזיקוק השבתה אתמול למשך שעה כדי שיוכלו לשמוע בפני רבין נאום שארך פחות מחמש דקות.

העובדים, המסיימים את עבודתם בשעה 3.15 אחה"צ, הפסיקו שעה קודם לכן ויצאו לחצר בתי הזיקוק, שם הוכנו בשבילם ספסלים כדי שיוכלו לקדם את פני ראש הממשלה ולשמוע את דבריו.

האירוני בכל העניין היה, כי בעוד שהעובדים שבתו ממלאכתם אמר ראש הממשלה בין היתר, בנאומו הקצר, כי עתידה של המדינה יהיה קשור לשר ב־ליתק במוסר העבודה ובכלכלה הבריאה.

הרב עוזי שוויצה — יו"ר המועצה הדתית בכפר יונה

הרב עוזי שוויצה נבחר אמש פה אחד ליו"ר המועצה הדתית בכפר יונה.

לסגניו נבחרו היו"ר היוצא — הרב בידריש וציון ברזילי — שניהם מהמפד"ל.

בישיבה החגיגית של המועצה הדתית נכחו יוסף קלמנוביץ מנהל המחלקה למועצות דתיות במשרד הדתות, דוד סלוק מנהל איזור המרכז של המשרד, משה גלזנר מנהל מחוז נתניה ויו"ר המועצה המקומית.

ברכו את הנבחרים, מר קלמנוביץ, מר סלוק ומר ברידיש. הרב שוויצה הודה למברכיו ושרטט קווים לפעולת המועצה לתקופה הקרובה.

נשיא צרפת קורא למאמץ משותף ליישוב הסכסוך במזה"ת

ואשינגטון, 20 (ע"ר, עי"צ) — נשיא צרפת ואלרי ז'יסקאר דאסטאן קרא היום למאמץ משותף של מערב אירופה וארה"ב — תוך התייעצות עם בריה"מ — לשם גיבוש תנאים ליישוב הסכסוך המזרח תיכוני.

ז'יסקאר דאסטאן שהופיע בפני מועדון העתונות כאן, אמר כי צרפת היתה מוכנה לשלוח חיילים ללבנון לשם החזרת השלום, אם יבקש זאת נשיאה החדש של לבנון, לאחר שייכנס לתפקידו.

דאסטאן אמר כי יש לפתוח במאמצים כשותפים של אירופה וארה"ב ביחד עם השכנת שלום במזה"ת, תוך „החלפת מחשבות" עם בריה"מ בהקדם האפשרי. ככל שנקדים בפתיחת המאמצים, כן יהיו הסיכויים טובים יותר להשגת שלום צודק.

כשנשאל מה תהיה תרומתה של צרפת להסדר מזרח תיכוני כולל, אמר הנשיא כי ארצו מתכוננת לנסות הערובות המוצעות לשם הבטחת השלום שיושג.

בקשר עם האפשרות שחיילים צרפתיים יישלחו ללבנון, הטעים כי צרפת מוכנה לתרום לסיום מלחמת האזרחים. אך מדינה זרה אינה יכולה להורות את כתוהוה ללבנון ולצפות כי על ידי כך תשיג את השלום.

צרפת תמתין עד להיכנס לתפקיד של נשיא לבנון החדש. „אם אז תהיה דרישה להשתתפות צרפתית, נהיה מוכנים להיענות במהרה", אמר.

באשר לשאלת המכירה של נשק למדינות ערב, ציין דאסטאן כי ארצו לא מכרה ללוב כלי נשק לאחר חתימת החוזה על אספקת מטוסי „מיראז'" לפני ארבע שנים.

שער הלירה ירד שוב

לונדון, 20 (ע"צ יופי"ע) — שער הלירה שטרלינג ירד היום שוב עם היפתח העסקים היום, בעקבות הוראות רבות שנתקבלו בשווייץ למכירת כמויות גדולות של לירות שטרלינג.

תוך כשעה דקות ירד השער מ־1.8085 עד — 1.80.

כעבור זמן מה עלה שער הלירה לסטרלינג שוב, כפי הנראה בעקבות התערבות הבנק הממלכתי הבריטי.

בשוקי המטבע באירופה ירד היום שער הדולר — זה היום השני ברציפות, פרט לשוק הלונדוני.

בציריך ירד שער הדולר עד 2.4838 פרנקים שוויצריים לעומת 2.4945 פרנקים אתמול. בפרנקפורט היה שער הפתיחה היום 25670 מארקים לעומת 2.5720. בפאריס היה שער הפתיחה 4.71 פרנקים צרפתיים, לעומת 4.7190.

שוודיה הקטינה את סיוע החוץ לקובה

שטוקהולם, 20 (יופי"ע) — שוודיה הקטינה את סיוע החוץ לקובה בשיעור של 4.6 מיליון דולר בתקציב הבא.

כאשר נערכה אתמול בפרלמנט ההצבעה בנושא זה היו הקולות שקולים — 161 נגד 161. הממשלה הסוציאל דמוקרטית הציעה להגדיל את הסיוע לקובה ב־2.2 מליון דולר עד 16 מיליון דולר ואילו האופוזיציה צידדה בהפחתה.

לאור תוצאות ההצבעה, הופל גורל והאופוזיציה זכתה.

הוקם „חוג רעיוני הברית" לבחינת מצבה של מפלגת העבודה

מאת סופרנו לענייני מפלגות

30 איש מפעילי מפלגת העבודה שהתכנסו אמש בביתו של ח"כ אבא אבן בהרצליה, החליטו להקים „חוג רעיוני הברית" לבחינת מצבה של המפלגה.

בפגישה הובעה ביקורת על הנהגה בצמרת מפלגת העבודה ודרישה, כי יש לאפשר לראשי המפלגה להתחיל לתפקד.

הנוכחים שהתכנסו ולא יציעו התנצלו באמרם „שהיו עסוקים" אותה עת.

חברת „וסטינגהאוס אלקטריק" מנהלת מו"מ על הקמת תחנה גרעינית במצרים

פיטסבורג, פנסילוואניה, 20 (ע"צ) — חברת „וסטינגהאוס אלקטריק" מנהלת עתה מו"מ עם מצרים על הקמת תחנה גרעינית בארץ זו — נאמר בהודעה שפורסמה ע"י החברה.

הדיונים נפתחו לפני זמן מה לפי יוזמת הממשלה המצרית, מציינת ההודעה.

ארה"ב הסכימה בעקרון בחודש האחרון לספק שני כורים גרעיניים בתוספת ציוד הדרוש להפעלתם בס"ה כולל של 1.2 מיליארד דולר. הסכם זה טרם אושר ע"י הקונגרס.

הפיקוד האמריקאי באירופה אינו יודע על שליחת אנשי צבא בתיירים לישראל

שטוטגארט, 20 (יופי"ע) — דובר פיקוד הצבא האמריקאני באירופה אמר ביום ה', כי הפיקוד אינו יודע דבר על תוכניות להטסת אנשי צבא אמריקאים כתיירים לישראל.

עלה באש מפעל נעליים בת"א

מפעל לנעליים עלה אמש באש שפרצה בבנין ברחוב סלמה פינת רחובות הירדן ועליה ברחוב ת"א. הדליקה פרצה בשעה 9 לערך, ומיד הוזעקו למקום 4 מכוניות כיבוי וכן שני טנדרים. לכבאים הוברר מייד, כי אי אפשר להגיע אל מפעל הנעלים „אליגה" שבקומה השניה, בחלק האחורי של הבנין בן הקומתיים, בגלל האש והעשן שחדרו לחדר המדרגות.

אי לכך עלו כבאים, בעזרת סולמות, דרך החלונות של מועדון „תנועת החרות" החדש על כל החלק הקדמי של הבית. הם שברו שמשות וכמה חלונות, כדי לחדור פנימה.

בינתיים החלו כבאים להתיז מים מעשיות ירוקים מאחורי הבנין אל הקומה השניה הבוערת. בקומה הראשונה מצוי סניף בנק הפועלים, דגר יות, מחסנים ובתי מלאכה נוספים.

בשעה מסירת הידיעה פעולות הכיבוי... בעיצומן. טרם נודעה סיבת הדליקה ושיעור הנזקים. נמסר, כי מפעל הנעליים שייך לאריה כספי, וכי היו בו חומרי גלם וסחורה בכמויות ניכרות.

בריה"מ תנהג בתוקפנות אם תינתן לה ההזדמנות לכך

אוסלו 20 (עו"ד וי"פ) — המעורבות הסוביטית באנגולה הבהירה לארה"ב, כי בריה"מ המוצצה תנהג בדרך התקפנית והרפתקנית אם תינתן לה ההזדמנות לכך — אמר היום שר החוץ האמריקאי ד"ר הנרי קיסינג'ר.

הוא אמר את דבריו בפתיחת ועידה של יומיים של שרי החוץ של 15 מדינות הברית הצפון־אטלנטית. הישיבה נערכה מאחורי דלתיים סגורות ופרטים על תוכן דבריו של שר החוץ נמסרו על ידי פקידים אמריקאים בכירים.

ד"ר קיסינג'ר אמר כי המערב היה לקיים איזון צבאי אשר די יהיה בו כדי לרסן את פעילותם של הסובייטים.

לדברי הפקידים האמריקאיים אמר ד"ר קיסינג'ר בנאומו בישיבה, כי פעילותם של הסובייטים באנגולה, הכוללת אספקת נשק ב־300 מיליון דולר ומתן הסות להיל משלוח של 15 אלף חיילים קובאנים — מצביעה על התפיסה במקבלת על הדעת של הדיקיים.

קיסינג'ר גם דחה את ההנחה הסוביטית הבסיסית, כי ניתן להבחין בהתקפות אידיאולוגיות על המערב בתקופה של דיקיים בשלום.

במהלך הישיבה אירעה תקרית, כאשר ד"ר קיסינג'ר הזהיר מפני נוכחות נציגים קומוניסטיים בממשלות של מדינות הברית באסט"א. הוא אמר, כי נוכחות כזאת עשויה להיות בעלת השפעה שלילית על דעת הקהל בארה"ב.

בנקודה זו התערב המזכיר הכללי של נאט"ו, מר יוזף לונס, ואמר כי חלק זה בהצהרת קיסינג'ר צריך להיחשב כאילו לא נאמר.

מסתבר, כי דבריו של קיסינג'ר רמזו לאפשרות שנציגי המפלגה הקומוניסטית יצרפו לשלטון באיטליה ובצרפת. וזהו נושא שנאט"ו אינו מוכן לדון בו, ומסיבה זו באה התערבותו של מר לונס.

סינאט ארה"ב החליט על הקמת ועדה שתפקח על סוכנות הביון

ואשינגטון, 20 (צ"ר) — סינאט ארה"ב אישר אתמול ב־72 קולות נגד 32 הקמת ועדה מיוחדת המורכבת מ־15 סינאטורים, עליה הוטל לפקח על פעולות סוכנות הביון הברכיות.

בר בי רב דחד יומא

מיסודו ובחסותו של כ"ק האדמו"ר מקאליב שליט"א

ביהכנ"ס „זכרון קדושים" מעוז אביב — בתי הכנסת עבר תל־אביב

בס"ד

הננו שמחים להודיע בזה שביום שלישי ב' סיון תשל"ו (25.5.76 למספרם) — יתקיים בעזה[י"ת]

בר בי רב דחד יו[מא]

יום שכולו קודש ללימוד התורה הקד[ושה]
והכנה לקראת חג מתן ת[ורה]

אשר יתקיים בבית־הכנסת
„זכרון קדושים"
רח' בני אפרים 204 מעוז אביב ת"א

סדר השיעורים והלימודים
ע"י הרבנים הגאונים:

8.45 פותח ומנחה: הרב אליהו ברוידא שליט"א
9.00 הרב צבי בריקמן שליט"א, רבה של ר"ג, שיעור בעני[ן]
9.45 הרב אברהם הוכמא שליט"א, ראש ישיבת הרמב"ם [...] בנושא: ספירת העומר בהלכה ואגדה
10.30 הרב גדליה הדין שליט"א, ראש ישיבת חידושי הרי"ם — בענין קרבן העומר
11.15 כיבוד קל
11.30 הרב חיים וונפלד שליט"א, רב נוה אביבים — בנושא: משמעותה של מגילת רות
12.15 הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, ראש כולל „בית דוד" — בהלכות חינוך הבנים
1.00 תפילת מנחה
1.15 סעודת צהריים חגיגית
דבר ברכה ע"י כב' הרב שמואל עבר התיקון שליט"א
ברכת המועצה הדתית יביא היו"ר הר' פינחס שינבר[ג] [...]
הפותח — יו"ר ביהכנ"ס „זכרון קדושים"
3.15 הרב יצחק קולין שליט"א, אב"ד ת"א, בנושא: ברכת ה[תורה]
4.00 הרב שמחה קוק שליט"א, רב ראשי ואב"ד רחובות, — בנושא: קדושת הבית בישראל
4.45 הרב שבתי יודלביץ שליט"א מחשובי רבני ירושלים, ש[יחה]
5.30 הרב יהודא צדקה שליט"א, ראש ישיבת „פורת יוסף" — ההתעוררות למתן תורה
6.15 עצרת נעילה ודברי התעוררות ע"י [...] כ"ק מרן האדמו"ר מקאליב שליט"א

יהודי יקר
נצל הזדמנות של יום לימוד תורה והתעלות ר[וחנית]
● נא להביא מסכת שבת ●

פרטים והרשמה:
• תל־אביב: אצל כל רבני השכונות שליט"א ואצל גבאי ב[...]
• ר' יעקב וגנר, רח' ברנדמן 10 רמת אביב. טל. 410770
• במשרד ישיבת הרמב"ם ובי"י, רח' מבצע קדש 40, טל. [...]
• במשרד עו"ד שחור רח' רמח"ל 2 פנת רוטשילד 43, טל. [...]
• ב. הוך, חנות צבעים טמבור, רח' הרוגי המלכות 7 שכונ[ת] [...]
• גבעתיים, בבית הרב ברוידא רב העיר, רח' שינקין 31
• במשרד קרית קאליב בראשל"צ, טל. 948703
• בני־ברק, מסעדת קצבורג, רח' ר' עקיבא 68
• ר' מנשה אורשלימי, רח' יהודה הלוי 24, בני־ברק

להגיע למקום:
מתחנה המרכזית ת"א קוים 28, 42 • מבני־ברק ע"י [...] קו 12 • מרמת אביב קו 6, 27 • מכבר דיזנ[גוף] בבריכת

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

יד הרב מיימון
YAD HARAV MAIMON

יד הרב מ[יימון] ירושלים

המכון המרכזי להכשרת מורים תיכוניים ללימודי היהדות
(לשעבר מכון שבדרון)

ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ז נמש[כת]

במסגרת המכון קיימים שני מסלולים:
1. הכשרת מורים תיכוניים לתורה שבעל פה;
2. הכשרת מורים תיכוניים לתנ"ך.
(תתכן גם פתיחת מגמה למחשבת ישראל)

● הלימודים מתקיימים בשעות הערב
● מתקבלים תלמידים בעלי רקע תורני.
● ניתנות הלוואות מותנות בשיעור גבוה (והתוספות בד"כ לבענקין [...])
● לתלמידים נצרכים ניתנות מלגות.

למורים בפועל:
למורים היסודיים ולרמ"ים חסרי רשיון הוראה קבע, יפתח קורס השתלמות [...] לשם קבלת הרשיון.

● פרטים וקבלת טפסי רישום נא לפנות למשרדנו בכתב או בעל פה לפי הכתובת: יד הרב מימון, בית מוסד הרב קוק, ת.ד. 642, ירושלים.

מועדון עצין
להווי ותרבות דתית

מלון "פאל"
תל־אביב

במוצאי שבת כ"ב אייר תשל"ו 22.5.76 בשעה 21.00

בתכנית:
מפגש עם:
✱ פרופ' עזרא זוהר — מחבר הספר: בצבת המשטר מרפואה לפוליטיקה
✱ שמחה אריאלי — אספן המצוות.
מראיינים:
שלמה נקדימון ושאול מייזליש
✱ ערב טלפתיה ומשחקי חברה עם אלימלך בר־און וצוות פלסטאל

מחפש זוג להצטרף לנסיעה לחו"ל

לפנות טל' 063—22566 — לא בשבת

ארומור
צפוי דלתות וקירות

מורלה
[illegible]

של התפתחות מחקר ופיתוח תעשייתי

ר"לב: יש להגיע לייצוא של מוצרי פיתוח מקומי במיליארד דולר ב־1980

...היעדים שהציב לעצמו משרד המסחר והתעשיה בתחום המחקר והפיתוח התעשייתי — ...יע לייצוא של מוצרים ...ח מקומי, בהיקף של מי־...ולר בשנת 1980 — אמר ...שר המסחר והתעשיה ח. ...בכנס על התפתחות מחקר ...תעשייתי במלון „אכדיה".

...כו, אמר השר, היא החלי־...ים מיבאים בסכום של 100 מיליון דולר במוצרים ש־... התעשיה הישראלית. ...קוים בשנות ה־80 כי כתו־...אמצי החוקרים יגיע לכך, ...ווח ממקורות האנרגיה ה־...יומסקו ממקורית אלטרנטי־...ק נוזלי כמו פכ"ל שמן, ...הידרואלקטרי וכו'. לשם ...נו השנה לתקציב המשרד ...ן ל"י למחקר ופיתוח, פי ...שר אשתקד, נוסף לאמצ־...בל למסרה זו כהבנק ה־...הקרן הדו־לאומית ישראל־...למחקר ופיתוח תעשייתי".

...לב אמר, כי בשנה האח־...וקשו במחקר ופיתוח התע־...ע מיליארד ל"י ב־30 פרוי־...ד 1975 עתהו 500 פרוייק־... 350 מפעלי תעשיה, בהם 15 מיליון ל"י. השקעות ...וו כבר ב־1975 ייצוא מוצ־רים שפותחו בהיקף של 88 מיליון דולר.

בכנס דיברו פרופ' יצחק יעקב, המדען הראשי של משרד המסחר והתעשיה, פרופ' א. לביא, סגן ה־מדען הראשי חוקרים ראשיים של מפעלי תעשיה.

משדרי הרדיו החדשים יחולו בעוד שלושה שבועות

מליאת רשות השידור אישרה את תכנון משדרי הרדיו החדשים אשר יכנסו לתוקף בעוד שלושה שבועות.

התכנון החדש שהוצג על ידי ה־מנכ"ל מר יצחק לבני, כולל שינו־יים ותוספות שהבולט בהם הוא פתי־חת רשת חדשה, רשת ג' אשר תשדר תשע עשרה שעות ביממה.

מנכ"ל הרשות ציין בפני חברי ה־מליאה, כי באמון מיוחד הוקדש ה־תכנון לחדשות ולירחונים כאשר ה־מגמה היא להעמיק ולהרחיב נושאים מרכזיים. במסגרת זו יהיו שלוש ה־מהדורות של המגזינים משולבות ב־כתבות וקולות מן הארועים השוט־פים יומן הבוקר יורחב לשעה שלמה ויביא כתבות על מחירי שוקים, הד־רכת נהגים על ידי שרות הליקופ־טר ובקורת תיאטרון וספרות.

יחול שינוי בתכנית ב„חצי היום"

שינוי יחול גם בתכנית בחצי ה־יום שתשודר מעתה ללא שילוב פז־מונים במשך מחצית השעה.

מר ליבני מסר כי התכנון הוא תשובת הרדיו לעידן הטלוויזיה ובו־לטת בתכנון הפיכתה של רשת ב' לרשת בנוסח ה„הום סרביס" של תחנה הבי. בי. סי — רשת זו אשר תהיה הרשת המרכזית תשלב תכ־ניות אומר בידור ופזמונים בשיטת „סנדוויץ'".

לכערך השידורים הכללי תתוספנה 18 שעות והדבר יביא את הרדיו לראשונה להיקף וגיון שלא היו לו בשנים האחרונות.

בדיון שהתקיים שבחו חברי המ־ליאה את התכנון וכמה מהם בקשו להכניס בו תוספות ותיקונים. מר מרכוס תבע להרבות בתכניות דו־קומנטציה בנושאי עדות המזרח ולא להסתפק בהפיכתן לתכניות פולקלו־ריסטיות גרידא.

קרית הפלדה:

לא היו תגרות

הנהלת קרית הפלדה ויחד הפוע־לים של הקריה מסרו הבוקר את ההודעה הבאה:

לאור פרסומים והשמועות השונות כאילו היו הבוקר תגרות והכאות בין הפועלים לבין עצמם, מכחישים ההנהלה וועד הפועלים של קרית ה־פלדה את השמועות הללו בצורה מוחלטת, ההנהלה והועד של קרית הפלדה מבקשים להדגיש, כי למ־רות המתיחות השוררת בקרית הפל־דה שומרים העובדים הפועלים על יחסים הוגנים ביניהם.

קריאה להכריז על ,מצב חרום' בנושא תרבות החיים בארץ

קריאה להכריז על „מצב חרום" בכל הנוגע לתרבות החיים בארץ הושמעה אתמול בישיבה הראשו־נה של הנהלת המועצה הציבורית לתרבות החיים, שליד משרד ה־חינוך והתרבות.

המועצה, בראשות שר החינוך וה־תרבות, אהרון ידלין, הוקמה על יסוד החלטת הממשלה מלפני כחוד־שיים. שר החינוך מינה את 18 חברי המועצה ובקרוב ימנה את חברי מ־ליאת המועצה שתהיה מורחבת יו־תר.

שר החינוך אמר בפתיחת הישיבה, כי בדיונים שקדמו להקמת המו־עצה, הביעו בפניו אישים רבים את הצורך לפעול לשיפור אורחות החיים של אזרחי המדינה, אך כמעט כולם אמרו שאינם יודעים איך עושים זאת. ובכך תעסוק המועצה החדשה.

שר החינוך אמר, כי עפ"י החלטת הממשלה, מטרתה המרכזית של ה־מועצה היא להגביר את הרגישות והמודעות בציבור לתרבות החיים ב־מדינה „כדי לטפח בארצנו חברה שנעים להיות בה".

מר א. ידלין הוסיף, כי המועצה תתבקש לחפש דרכים להזק בציבור את גורמות האדיבות. הנימוסים ה־טובים, הקפדה על יתר שקט ויתר נקיון, וההחזר להגברת הסובלנות, העזרה ההדדית וההתחשבות בזולת, ותפעל לשיפור השירותים לציבור ד־יחס הציבור לרכוש הכלל.

בישיבה הראשונה של הנהלת ה־מועצה נידונו דרכי העבודה וסוכם, כי תוקמנה מספר ועדות שתעסוק־נה, למשל, בנדפי ההתנהגות, אדי־בות ונימוסין בתחבורה הציבורית, שיפור התנהגות הציבור במגרשי ה־ספורט.

נ. אלמוג — מנהל המועצה הציבורית

שר החינוך הודיע בישיבה כי מי־נה את עוזרו, מר ניסים אלמוג, ל־מנהל המועצה הציבורית. מר אלמוג אמר, כי מאז הוחלט על הקמת המו־עצה, נתקבלו במשרד החינוך וה־תרבות אלפי פניות של גופים צי־בוריים ופרטיים, אזרחים בעלי מק־צועות שונים ואישי ציבור, המבק־שים לפעול במסגרת המועצה החדשה ולהתרום לקידום הנושאים שבתחומה.

הצעה להסמכת מפקחים לבדיקת ניצול לרע של כרטיסי נסיעה ב„דן"

משרד התחבורה יבדוק את ההצעה שהועלתה ע"י קואופרטיב „דן" להס־מיך מפקחים מטעם הקואופרטיב, שיבדקו תופעות של ניצול לרעה בכרטיסי הנסיעה ע"י נסיעה מעבר לגבול של קטע הנסיעה שמאפשר אותו כרטיס, על כך מסר שר התח־בורה גד יעקבי, לנציגי מזכירות „דן", ה"ה יוסי הורוביץ ויאיר אנ־קורי, בפגישה שנערכה בלשכת השר בתל־אביב.

שאלת הסמכת מפקחים כאלה הו־עלתה ע"י נציג „דן" לאחר שהתגלו לאחרונה תופעות ניצול לרעה של הכרטיס, דבר הגורם הפסדים כספיים לקואופרטיב. למפקחים אלה תינתן סמכות חוקית לפיקוח בענין זה.

הוגשו הבהרות בדבר חישוב סובסידיות לקואופרטיבים

בפגישה עם שר התחבורה נמסרו לנציגי „דן" ההמלצות של ועדת מישנה מטעמה של ועדת גולדנברג בהרכב של מר יוסף רינגר ו... שמואל ברזל, שהוגשו לשר התח־בורה גד יעקבי, לגבי אופן חישוב הסובסידיות לקואופרטיבים לתחבורה „אגד" ו„דן". זאת לאחר שהתעוררה בעייה אם לחשב את חישוב הסוב־סידיות עפ"י הפדיון למעשה, או עפ"י ההכנסה, או ההוצאה התחש־בית. נושא זה נמסר לאחרונה להכ־רעת ועדת גולדנברג, אשר הטילה את הטיפול על הצוות האמור, תוך הת־חייבות מראש של „אגד" ו„דן" לאמץ את קביעותיה בעניין זה.

עם קבלת ההמלצות ניתן יהיה לערוך התחשבנות סופית עם „אגד" ו„דן" לגבי הסובסידיות המגיעות להם.

גדל ייצוא אביזרי מים

תעשיית אביזרי המים בישראל הכפילה את תפוקתה תוך 7 שנים ובאותה תקופה גדל יצואה ב־400% והגיע ליותר מ־10 מיליוני דולר, על כך מסר מר אברהם אשר, מנהל המתכת והאלקטרוניקה ב־משרד המסחר והתעשיה, לרגל פתי־חת תערוכת המים — ישראקווא 76.

יצוא צינורות הגיע בשנת 1975 לכ־2 מיליון דולר ויצוא מיתקני ה־התפלה הגיע לכ־9 מיליון דולר.

הדובר ציין במיוחד את ענף אבזרי ההשקיה שפותח בד בבד עם ההתפתחות של הטכנולוגיה לניצול ה־מחסור במים. תעשיה זו זוכה עתה להכרה ולהערכה בכל העולם ותוצ־רתה מיוצאת לארצות מפותחות ו־מתחרה בהצלחה עם תעשיות מתוח־כמות באותן ארצות.

משרד המסחר והתעשיה מסייע ל־מימון תכניות מחקר ופיתוח בתע־שית אביזרי המים באמצעות מע־נקים בשיעור של עד 50% בעלות המחקר. במסגרת זו ניתן סיוע ל־פיתוח ברזי מים העמידים לחום וראשי מקלחות, בהם מותקנים וס־תים לויסות מים חמים וקרים ולחסכון במים. כמו כן מסייע המשרד לפיתוח קולטי שמש לחימום מים.

משרד המסחר והתעשיה מקווה כי תערוכת המים תתן תנופה לפיתוח ענף אביזרי המים ולייצוא מוגבר של מוצרי הענף.

מש"קים נוספים — לחיל ההנדסה

מסדר הסיום של קורס מש"קים בחיל ההנדסה, נסתיים אתמול בבית הספר להנדסה צבאית של החיל.

את המסדר קיבל מפקד ביה"ס הוא בירך את המסיימים ואיחל להם הצלחה בתפקידיהם. תוך כדי כך הסביר, כי הצטרפותם לחבר המפק־דים בחיל ההנדסה, באה בתקופת התעצמות של החיל בצה"ל כולו.

החניכים שצויינו במסדר הם: — יחיאל בשארי, מוטי נפשי, אביב צמל שמואל לוי ודוד לייב.

קורס קציני תותחנים — אורחי בני ברק

מאת סופרנו בגוש דן

עשרות חניכי קורס קציני תותח־נים הנמצאים בסדרת השתלמויות חינוך, היו אורחי המחוז לטיפול בחבורות הרחוב בבני־ברק.

הקצינים לעתיד הגיעו לבני־ברק במטרה להכיר את בעיותיו של ה־נוער שאינו במסגרת לימודים על־תיכוניים, דרכי הטפול בו והוצאתו מאווירה שלילית לדרך חיובית.

בפתח הסיור שמעו החניכים הר־צאה מקיפה באולם הישיבות של מועצת העיריה מפי יעקב כטולר — מרכז חבורות רחוב בעיריה.

אחר כך יצאו לבקר אצל החבורות ונפגשו עם בני הנוער ושמעו מפי־הם על בעיותיהם ויחסם למסגרת זו.

...ות טלפוניות באוצר — לשיפור השירות באמצעות הטלפון

...טלפניות נערכת מאז אפ־...טלפניות משרד האוצר ב־...ין, תחרות זו נערכת במס־...ר התקשורת עם האזרח ב־הטלפון, שיזם משרד האו־צר.

...חרות שני מחזורים של 50 הטלפניות המועסקות ...ד האוצר. בקורסים אלה ...טלפניות בנושאי מגע עם ...הרצאה והן במשחקי תפ־...ן הכרת מיבנה משרד האוצר. כמו כן הוכן תדריך מיו־חד לשיפור התקשורת, שחולק בין הטלפניות.

התחרות תימשך עד סוף יוני וב־מסגרתה פועל צוות של שלושה מאנשי ארגון והדרכה של האוצר. הבודק אישית שירותיה של כל טל־פנית וטלפנית. בדיקה זו כוללת, התמצאות הטלפנית בנושאי משרדה ומשרדים אחרים, מידת נכונותה ל־מתן עזרה, מתן מידע בסיסי—ואחר, משמעת, נוכחות, יעילות וזריזות, גילוי יוזמה ותושיה ויחסי אנוש ב־עבודה.

בתום התחרות יוענקו פרסים ל־מצטיינות.

פזורה הפגנת „מוקד" בקריה

30 חברי תנועת „מוקד" הפגינו אתמול מול משרד הבטחון בקריה בתל־אביב נגד מדיניות הממשלה בשטחים ובעניין הפלשתינאים.

המפגינים נשאו כרזות כגון: „הת־נחלויות מחבלות בשלום", „דרשו ל־הפסיק ההתנחלויות בקדום". ההפגנה נערכה ללא רשיון.

כוח משטרתי שוהה במקום פיזר את המפגינים ועצר 12 מהם. לא היו התנגשויות בפיזור ההפגנה.

...למנוע את „כלנתריזם" בקרית־גת

...ועדת ערי הפיתוח החלי־...ל לדרוש משר הפנים, ד"ר ...ג ומיו"ר ועדת הפנים של ...כ יורם ארידור למנוע את ...ס המתוכנן בקרית־גת. ...ועדת ערי הפיתוח דנה ...נושא זה וכל חברי המו־...ל הסיעות מערך, ליכוד ...ביע מורת רוח וסלידה ...משר הסכמים קואליציוניים ...ת סדרי השלטון המקומי ...קרית־גת.

...ת הביעה חרדה מכך ל־...ון המקומי ותדמיתו בעיני...

חידושים מעניינים הונהגו בחינוך מיוחד „תוחלת" בבני־ברק

מאת סופרנו בגוש דן

שני חידושים מעניינים הונהגו ל־אחרונה ע"י בית ספר העירוני ב־חינוך מיוחד „תוחלת" בבני ברק ב־שיתוף השירות הפסיכולוגי של ה־עיריה. אחת לשבוע מתקיים בביה"ס בכל אחת מהכיתות יום לימודים משותף להורים עם תלמידיהם כך כתאפשר שילוב והידוק הקשר בין ההורים ובין ילדיהם הזקוקים ל־חינוך מיוחד.

החידוש הנוסף בביה"ס הוא קיום חלק מהלימודים ברכב ג'יפ בדרך זו מתרשמים התלמידים מראיה מ־מוחשית של עצמים וגופים הנלמדים בכיתה. בפרוייקט מטפלת מנהלת ביה"ס גב' נ. צאלים בשיתוף ה־מנהל של השרות הפסיכולוגי של העיריה הד"ר ג. בתרציון.

40 הפגינו נגד הסחבת בהקמת התחנה המרכזית בת־א

המשטרה פיזרה אתמול 40 מפ־גינים שהפגינו ליד לשכת שר האוצר בקריה בתל־אביב במחאה על הק־פאת הבניה בתחנה המרכזית החד־שה. המפגינים קנו חנויות בתחנה זו.

כוח משטרתי שמנה כמה עשרות איש פיזר את המפגינים, כיון שלהפ־גנה לא היה רשיון. כתב זהרים בציין כי המשטרה אינה מאשרת הפגנות בקריה.

נאשמים במסחר באופיום למעצר עד המשפט

פקודת מעצר עד תום ההליכים הוציא אתמול שופט מחוזי בתל אביב נגד שני נאשמים במסחר ב־אופיום, הנמנה על הסמים ה„קשים".

השופט דב לוין קבע בהחלטתו, כי הוא רואה בחומרה רבה ביותר את העבירה המיוחסת לנאשמים אברהם עזרם ואברהם רשתי ובסיבה זאת ב־לבד, הוא עוצר אותם עד תום המש־פט.

...דד ענק זהב אשה בחולון

...: משובץ יהלומים בשווי ...שדד ביום ד' בלילה על־...ברונים שארבו ליד ביתה ...חולון, סופיקה לוי, בת 48. ...ם תקפו את האשה, הסירו ...ותכשיט ונמלטו. ...חקירה נערכת בשעות ...יקות ולפנות בוקר בעצרן ...השודדים טרם נמצאה.

...נות פליליות ...גד עתונאי ...שלטון המקומי:

...תובה שפורסמה אודות ...ם, הוגשו לבית משפט ...א קובלנות פליליות נגד ...ון גאול ב„ידיעות אח־רונות".

אגודת „חזון יחזקאל", ...יס יסודי במושב, ורב ...ה בן־חמו, טוענים, כי ...פורסמה בעתון ב־23.4.76 ...שול ואיננה משקפת את ...

...זון יחזקאל" שוללים את ...והם לגבי רמת הלימודים ...מוציא מקרבו בורים

...ם, כי תלמידי בית־הספר, ...של משרד החינוך ובוגרי ...בו יפה בחברה הישרא־...ים אורח חיים מבוגר. ...זהו שולל את שנכתב ...ילו הוא שולט במקום ...שופים ילדים חולים. הרב ...כתבה מהווה פירסום לשון ...ערכו לפני שופט השלום ...של בחודש יוני.

שר הדתות

מבכה את אבדן החיים של י"ג בני אשדוד

איבג אבי
רבי אפנג'ר אליעזר
אפנג'ר אביגיל
אפריאט מאיר
בוכבוט שלום
בן־שבת עניתה חנה
דדון סולטנה
דויטשר יהודה
לוטטי חנה
מלכה פני
הרב סעדה מרדכי
פרץ אטואל
שם־טוב סימי

שמצאו מותם בהרכב לקבר הרשב"י במירון ומשתתף בצערם של המשפחות השכולות

ד"ר יצחק רפאל

יצומצמו חשבונות הסילוקין המנוהלים ע"י אגף החשב הכללי

במסגרת הארגון מחדש של חש־בונות סילוקין באגף החשב הכללי יוסגרו החל מ־1 ביוני כ־2,500 מתוך 3,000 חשבונות הסילוקין שנוהלו על ידי האגף. יהיו זכאים להחזיק חש־בון סילוקין רק בעלי מחזור כספים של 5 מיליוני ל"י.

להבא יבוצעו התשלומים לאלה שאינם בעלי חשבונות סילוקין, ע"י זיכוי חשבונות בבנקים או ע"י המ־חאות. בכך נוספו לקבוצה קיימת של גופי שירות לממשלה, שמקב־לים התשלומים בדרך זו. חשבו־נות הסילוקין נועדו לריכוז התש־לומים הכבירים לספקים בעבור ביו־צוע שירותים לממשלה בכל משר־דיה, ע"י זיכוי השמנונויה בחשב הכללי.

פעולה זו גם תחסוך את דמי ה־עמלה שמשלמו בעלי חשבונות הסי־לוקין בעבור הטיפול בהמחאותיהם לבנקים, תשפר את שיטת התשלו־מים, תצמצם את העומס המוטל על העובדים. כן תואצה הפעולה את המלצות הרית לבקר המדינה.

יקימו 8 ישובים באיזור פיתחת רפיח

תוך שנתיים עומדים להקים עוד שמונה עד תשע ישובים חדשים באזור פיתחת רפיח — כך מסר אתמול מנהל המחלקה להתיישבות בסוכ־נות, יחיאל אדמוני בסיור של יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית מר יוסף אלמוגי ואנשי המחלקה להתיישבות.

המדובר: ב־5 ישובים חדשים ב־פיתחת רפיח ו־4 באזור רצועת עזה וכן בתוספת מרכז נוער. מר אדמוני אמר שכל המשבצות כבר בידי הגורמים המיישבים הבעיה היא רק תקציבית. כן מסר, שאין מחסור במועמדים להתיישבות בחבל ארץ זה וכאשר המחלקה להתיישבות פרסמה הודעה על 10 מקומות חד־שים במושב נתיב העשרה נתקבלו לא פחות מ־190 פניות.

● גבר מקרית שמריצבג, נעצר ע"י המשטרה כחשוד בגרימת נזק לבית הקברות שבעירה הכרמל. החשוד בן ה־41 נעצר לאחר שנתגלה, כי בבית הקברות נותצו מצבות, עציצים ו־אגרטלים שהונחו על הקברים.

● גב' פנינה פורטינבקיה, עולה חדשה מבריה"מ, זכתה אתמול בפרס „הנהג הזהיר" במשרד התח־בורה. הגב' פורטינבקיה עובדת כנהגת באילת. בטקס, שנערך במש־רד התחבורה בתל־אביב, קיבלו 58 נהגים, שזכו בתחרות המשרד ל„נהג הזהיר", פרסים בספרים בסך כולל של כ־12 אלף ל"י.

המצבה של שמעון פרוג הקבור באודיסה הוצבה בבית העלמין בת"א

טקס גילוי המצבה של המשורר שמעון פרוג נערך ביום ה' בהשת־תפות רב, בבית העלמין הישן ב־תל־אביב. המצבה נעקרה מבית ה־קברות היהודי באודיסה הסובייטית ... והיא נתגלגלה לבית העלמין של ורשה. רב קהילות היהודים בווינה ד"ר משה רוזן דאג להעברתה לישראל ובהזמנת אגו־דת הסופרים, לבית העלמין הישן של תל־אביב.

בטקס גילוי המצבה נאמו שר ה־חינוך והתרבות אהרן ידלין, מ"מ ראש העיריה יצחק ארצי יו"ר אגו־דת הסופרים, ישראל כהן.

גב' פאני פרוג, בת אחיו של המשורר, הסירה את הלוט מעל המ־צבה ואמרה דברים נרגשים. החזן א. אונגר קרא פרקי תהלים ואמר „קדיש".

הסכם עבודה בענפי המתכת בחיפה

מאת סופרנו בחיפה

הסכם העבודה המקיף 400 לסוכנות עבודה בכל ענפי המתכת באיזור חיפה נחתם ע"י מועצת הפועלים וההתאחדות בעלי מלאכה והעשיה זעירה. —

במסגרת ההסכם נקבע יום הפועל המצטיין שבמסגרתו יוענקו פרסים לפועלים המצטיינים בעבודתם ללא היעדרות. מר יצחק מסיקה, מרכז הסתדרות פועלי המתכת בחיפה מסר גם על הקמת „בנק לימי השתלמות" לפועלי המתכת. המדובר איננו רק בקידום עובדים כי אם גם בהכנת קודמים להסבה למקצוע שנגעתו ל־מכונת פיטורי עובדים.

כן סוכם אתמול מו"מ על חידוש הסכם העבודה לשנת 1976 בענף המוסכים, בהשתתפות של מועצת פועלי חיפה בצויים ו־13 מוסכים הארגוני המעסיקים כ־2500 פועלים. לפי ה־הסכם הם יהנו בתוספת שכר בשיעור של 6 אחוזים בשנה וב־4 אחו־זים נוספים בשנה הבאה. כן הוגדרו מכסות ההבראה, ההוצאה השנתית ודמי הנסיעה אל העבודה ובחזרה.

● תושב תל־אביב שעדיך ל־יידיו מדורות ל"ג בעומר הותקף על ידי בריונים צעירים ונדקר ומוכה ב־פניו ובבטנו. פרטים אלה נודעו, כא־שר הובא לבית משפט השלום בת"א נער בן 16 בת"א החשוד בהשתתפות בהתקפה.

תל־אביב

בביהכ"ס „בית מרמורשטיין" רח' עמק יזרעאל 50

זמני התפילות: מנחה וקבלת שבת לפי הזמן. שבת בבוקר ב־7.30 שי־עור בפרשה השבוע ע"י הרב שמעון פינקל שליט"א. תפילת שחרית ב־8.05, בשבת אחרי תפילת מנחה — סעודה שלישית. בכל יום שני ב־שבוע ב־7.30 בערב שיעורים בתנ"ך ובמחשבת ישראל.

ב„אהל שם" — עונג שבת

השבת ב־10 י. טברסקי — תנ"ך. ב־11 ד"ר ש.ז. כהנא — תפילות. ב־5 במסבת „עונג שבת" ירצה: ד"ר ג.ה. סרבר. על הנושא: „ימי הספי־רה — הסטוריה ומנהגים". הפותח: יו"ר אהל שם מר משה יולדשטיין, דברי אגדה — ד"ר ש.ז. כהנא.

מחלקות סגורות ב„איכילוב" בשל שיפוצים

הנהלת ביה"ח איכילוב מודיעה, כי לרגל השיפוצים הנערכים בבנין בית החולים תהיינה המחלקות נוירוכי־רורגיה ומח' א.א.ג. — סגורות למק־רים רגילים. עד להודעה חדשה — יתקבלו לאשפוז מקרים דחופים בל־בד — אשר מצבם אינו מאפשר להעבירם לבתי חולים אחרים.

סופרים דתיים מקדישים לימוד משניות לזכר הנופלים ...

כ"ח—כ"ט אייר

בישיבה האחרונה, של ארגון ה־סופרים הדתיים מסר ד"ר ש. ז. כהנא, יו"ר הארגון סקירה על התכניות לזמן הקרוב הוחלט לקיים בימים כ"ח—כ"ט אייר ערבי לימוד מוקד־שים לזכר הנופלים באבי הספרות החדשה ושספרו מסילת ישרים נת־קבל כספר לימוד ועיון למוסר תבו־רתי.

בבית התנ"ך בתל־אביב

עם נעילת תערוכתו של האמן זה נספרי, שוב מתקיימת בבית התנ"ך בתל־אביב (שד' רוטשילד 16) תצ־וגת הקבע של התנ"ך בדפוס וב־אמנות, שנוסדה בתמיכת דוד בן־גוריון. שעות הביקור כמקובל, כל יום בין 1.30 — 9.30 לפנה"צ.

חיפה

ביהכנ"ס לנוער בכורים „יבנה — נצח ישראל"

התפילות בליל שבת לפי זמני הד־לקת הנרות. ובשבת בבוקר ב־8.15 לפני התפילה. ב־7.30 שיעור בתלמוד ע"י הרב ישעיהו נגר, רבו של בית הכנסת. לפני הקריאה ילמדו משנ־יות לזכרם של תלמידי ביה"ס ש־נפלו במערכות ישראל.

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב: שלמה המלך — רח' שלמה המלך 78 טל. 246461.
ירושלים: אלבא — יפו 42 טל. 223703. תהוגריאן — הרובע הנוצ־רי טל. 223401.
פתח תקוה: אסותא — ברון הירש 21 טל. 911710.
רמת־גן: גבעה — דרך גבעה 38 טל. 743159.
בני ברק: רפואה — ר' עקיבא 62.
נתניה: הנשיא — ויצמן 36 טל. 23639.
הרצליה: קימר הרצליה — סוקו־לוב 18 טל. 984353.
בת־ים: בת־ים — פרטישלדור 4 טל. 864625.
בת־ים: גני בת־ים — הנביאים 3 טל. 885671.

שבת — 22.5.76
תל־אביב: תרופה — דיזנגוף 217 טל. 223488. פרנקל — המלך ג'ורג' 28, טל. 223721.
ירושלים: ד"ר פרקש — הפלמ"ח 28 טל. 36084.
פתח תקוה: הירקון — שטמפפר 24 טל. 910946.
רמת־גן: אסותא — ז'בוטינסקי טל. 731874.
נתניה: כרכו — הרצל 36 טל. 22779.
הרצליה: בריאות — סוקולוב 69 טל. 981300.
בת־ים: גני בת־ים — הנביאים 3 טל. 885671.
באר שבע: יונה — שכ' ב' רח' ביאליק 5.

מוצאי שבת — 22.5.76
תל־אביב: בני — דיזנגוף 174 טל. 222386.
ירושלים: בית וגן — הפסגה 59 טל. 535626. אל זהרא — רח' אל זהרא טל. 285543.

בהגרלת מפעל הפיס

בסך 500,000 ל"י זכה המספר: 596024.
בסך 100,000 ל"י זכה המספר: 650405.
בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 335376.
בסך 10,000 ל"י זכו המספרים: 201269; 360132.
בסך 5,000 ל"י זכו המספרים ה־באים: 296713 263125 173755 086125 697481 158631 473969 377603 344296 714285.
בסך 1,000 ל"י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־25422 10054 41165 5075 34004 33184 31128 65170 63478.
בסך 500 ל"י זכו הכרטיסים שמס־פריהם מסתיימים ב־15880 1925 83493 72640 69317 29914 16666 98266 97586 8574.
בסך 200 ל"י זכו הכרטיסים שמס־...
בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־0290 0707 1571 1410 1410 1253 0957 0868 2931 2775 2690 2486 2343 1653 4834 4643 3858 3843 3729 3342 6745 5612 6356 5334 5219 4877 8169 8140 7705 7613 7279 6748 8700 8519 8345 8249 8212 8187 9416 8819.
בסך 8 ל"י זכו הכרטיסים הרג־ילים שמספריהם מסתיימים בספרה 8.

דרוש/ה
מזכיר/ה למוסד דתי
ניסוח והדפסה עברית—אנגלית
ת.ד. 37356 ת"א טל' 624138

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
בימי חול — 4.00—7.00—9.00

אורנע — המהגרים
ארמון — הסחטנים
מיטשל — שבוע 2, שילה לוין מתה וחיה בניו יורק

תל־אביב

אסתר — שבוע 4, הצועני
חן — שבוע 3, מלתעות
סינרמה — רחוב 60
דרייב אין — שודדים את לאס וגאס
פאר — שבוע 8, 3 ימי הקונדור

חיפה

אורה — שבוע 2, אחר הצהרים של פורענות
אמפי — שבוע 2, נחש מי בא אלי
ארמון — שבוע 3, מלתעות
אורלי — שבוע 6, פרשת נלסון
חן — שבוע 2, שילה לוין מתה והיא חיה בניו יורק
פאר — שבוע 7, רק היום
רון — בלונדי

במפלגה ובתנועה

ב„היכל שלמה", ירושלים

הרב יהודה גרשוני, ראש „ישיבת ארץ ישראל" בניו יורק, השוהה כעת בישראל, ידרוש מחר, ב־4.15 אחרי הצהרים, בביהכ"נ של היכל שלמה, על „משמעות יום ירושלים". הרצאה זו היא מסדרת „פרשת השבוע לאור ימינו" מטעם ארגון ותיקי התנועה בירושלים. מרכזת השיעורים — הח' צפורה גלויק.

מחר, ב־5.10 אחה"צ, בביהכ"נ של היכל שלמה ההרצאה של הרב מרדכי קירשבלום, חבר המרכז העולמי ו־יו"ר בפועל של מחלקת העליה של הסוכנות היהודית, על הנושא: מוסר היהדות לפי „פרקי אבות".

ביום הראשון, ב־7.30 בערב, ית־קיים בהיכל שלמה השיעור השבועי של הרב חיים ציגרמן, ברמב"ם, הלכות סנהדרין.

השיעור בחומש ופרשנים, מאת ר' משה גבירצמן, יו"ר ארגון ותי־קי התנועה בירושלים, מתקיים בכל שבת בבוקר, ב־7.30 לפני התפילה, בביהכ"נ של היכל שלמה.

המפד"ל הפוהמ"ז — בת"א

במועדון קרית שלום ב־8 בערב שעור בדף היומי ע"י הרב י. שולמן ב־8 שעור במדרש ע"י הרב ד. זייד, ב־4 מסיבת עונג שבת ע"י הרב י. שול־מן ירצה על פרשת השבוע.

במועדון סניף נוה שרת ב־11 שעור במדרש ע"י הח' י. ש. שפירא.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן נוה צה"ל ב־4 שעור תורה ע"י הרב מ. יודי. בביהכ"נ עולי אפגניסטן בכ. שלם א' ב־4 שעור תורה ע"י הח' יצחק רבי.

בביהכ"נ נוה נתן רח' המעפילים ב־4 שעור תורה ע"י ר' זכריה כהן.

בביהכ"נ ג' זיכרון קדושים ביפו שעור בפרשת השבוע ע"י הרב אל־עזר הגר לפני קבלת שבת.

בביהכ"נ שבת אחים רמת ישראל ב־4.30 שעור בהלכה ע"י הרב מ. מזרחי.

במועדון רמת ישראל דם המכבים 19 שעור בפרשת השבוע ב־2.30 שעור בגמרא ב־3.30 ע"י מ. א. אר־נברג.

בביהכ"נ בר אילן ב־10 שעור ב־מסכת בבא מציעא ע"י הרב עזרא בר שלום.

בבית ישעיהו צלנוב 18 ב־11 שעור במסכת בבא מציעא ע"י הרב מ. נוף.

באהל שם רח' בלפור 30 ב־11 שעור על תפילות ישראל ע"י הרב ד"ר ש. ז. כהנא.

בביהכ"נ הפוהמ"ז בהמשך שינקין שעור במדרש רבא אחרי קבלת שבת שעור בגמרא מסכת פסחים לפני מנ־חה ע"י הרב מרדכי בהרב.

בביהכ"נ שערי שמים רח' המעפי־לים ב־1.30 שעור בפרשת השבוע ע"י הרב מ. מלאכי.

בביהכ"נ אליהו הנביא שכ' עזרא ב־3.30 שעור בפרשת השבוע ע"י הרב מ. מלאכי.

בביהכ"נ מגדל עוז רח' ראשל"צ לבנות ב־2 שעור באורח חיים ע"י הרב י. מלאכי.

בביהכ"נ שערי ציון רח' לוינסקי 130 ב־4.30 שעור בפ. שבוע ע"י הרב י. מלכי.

במועדון שכ' התקוה רח' אבס 3 מסיבת עונג שבת שעה לפני כניסת השבת על פרשת השבוע ירצו מר דוד תפשה ומר כהן בצלאל.

טיולים באוירה דתית ואוכל כשר ית־קיימו לאירופה לארצות איטליה שוויץ צרפת אנגליה וספרד וטיול לרומניה, בעניין פרטים והרשמה לפנות למשרדנו אחד העם 108 טל. 228642, 224175, 245660.

ביום ראשון התקיים ישיבת מזכי־רות הא עובדי ע. ת. א. במשרדנו אחד העם 108 ב־5 אחה"צ.

המחוז לקליטה חברתית של עולים

ליל שבת

תל אביב — מעון עולים „קסם", רח' בן יהודה 14, מסיבת עונג שבת, שירה ושיחה על פרשת השבוע עם החזן מר יוסף זיו.

מעון עולים „הירקון", רח' הירקון 60, מסיבת עונג שבת, שירה ו־שיחה על פרשת השבוע עם החזן מר יצחק שפירא.

בני ברק — בבית משפ' אולשטיין, ישיבת ועדת קליטה.

יום שני:

אשקלון — שכון הגרוזינים והבו־כרים — חוג לעברית ויהדות. שכון ברנע ההורים — חוג לעברית ול־מוד פרקי אבות.

יום שלישי:

תל אביב — מעון עולים „קסם" שעור ביהדות ע"י מר יוסף נבידו־ביץ.

יום חמישי:

אשקלון — מעון קשישים, קרוונים ב־11 בבקר, מסיבת יום ירושלים — ילדי ביה"ס שפיר עם המורה אביבה עצמון, הקראות, שירה, פרסון על ירושלים כבוד לב — ארגנה ההב' אהובה גאלדור בעזרת ספירא.

טבריה — אצל משפחה וקסלר פגישת חבריה מהגרוזינים עם הה' כהן מלכה העובדת הסוציאלית הגב' גאולה שור־חם, ויסי.

תנועת האשה הדתית לאומית ירושלים

עונג שבת בבכון הרי פישל ה־רצאה על פרשת השבוע מר משה שיבה פירר. עיונים בתפילה הגב' שיקנה הילצברג בבית הכרם ב־פבקין בעונג פרשת השבוע הרב דוד שפירא.

תאריל, — סניף תל אביב

פרשת שבוע:

המשך שינקין: בבית הכנסת רח' המערכה 40 הרצאה גב' נות.

קרית שלום: בבית הח' היה כהן, רח' השתיל הרצאה מר הרצוג.

תל מפפניש: ביום ראשון ב־7.30 בערב, בבית הח' שרה שכטר רח' גרינברג 19, ה"א, בהשתתפות הח' לאה עדיני שתרצה על מעמדו בת־ציה.

תל גבורים: ביום רביעי ב־7 בערב, בבית הח' אבן זוהר בלפור 29. ה־מרצה: מר אבן זוהר.

שיעורי תנ"ך ע"י הרבנית נחמה ליבוביץ ביהכנ"ס הגדול להרבנות תורנית של עירית ת"א יתקיים ביום רביעי במעדהנו, רח' אחד העם 110 ב־5 אחה"צ.

תנועת האשה הדתית לאומית חיפה

בני ברק: רח' ז'בוטינסקי 14, מסי־בת עונג שבת ב־5.30 אחה"צ יר־צה מר משה גורן, „ירושלים עיר ה־נצח".

ביום שני סמינר להנהגה תנועתית קהילתית בבית התנועה בת"א רח' אבן־גבירול 166 שיעור בספר הכו־זרי, הרב ישראל הס.

תפקיד ההורים במשפחה היהודית: ההורים במשפחה היהודית; הרבנית אילה גליקסברג; דיון בקבוצה אילה אוכלגנר, הד־סה פנר.

גרעין נח"ל דתי
למושב שיתופי
מבוא חורון

בנים המעוניינים להצטרף
לפנות למנחם,
מבוא חורון ד. נ. שמשון

לוח הצופה

● דירות 5 חדרים בגודל של 160—150 מ"ר דירה אחת גג מרוצף במקום הגבוה ביותר בבני־ברק רח' ליהוחמים ליד גן העצמאות. פרטים במקום או בטלפון 746739, 782095.

● 3 חדרים בגני־גד מרווחים. כמעט חדשה 783919 משעה 1800 פרס לשבת

● הזדמנות לקונה הזריז! בבני־ברק 4 חדרים חדשים 3 מרפסות ק"א על העמודים חזית סוכות גרינפלד 052-20006 03-225370

● מוכר למחלקה סיטונאית לבי"ח לקונפקציה. טל. 295939.

● 2 חדרים מרווחים עם הול + מרפסות טלפון 793176 גם בעבודה 34595.

● בבני ברק 2½ מרווחת חזיתית ק"ג טל' 794177 אחרי 1500 לא בשבת

● דרושה למשק בית — 4 שעות במוסד רפואי (שטראוס) — כולל בשבתות וחגים. 411111/30, בבוקר.

● בצפון ת"א דירת 4 חדרים + מרפסת סוכה 457447.

● סבל קונה הכל רהיטים טלויזיות מקררים מערכות חשמלים 832267 863748.

● „סרע" שרות להדברת מזיקים + אחריות (רשיון 197) 473271.

לוח ירושלים

● בירושלים בנוה־יעקב וזיבת למכור לצעירים דתיים 3 חדרים, חדשה לגמרי לפנות ליעקב 02-233308 בשעות העבודה.

מדינת ישראל
בתי המשפט
הזמנה לדין

ת"ק ע. א. 278/75
בית המשפט המחוזי בתל אביב
רח' ויצמן 1

בפני הרכב כב' השופט א. כהן.

אל: מישל בנישו שמקום עבודתו האחרון היה בחנות קונפקציה „אליה" שד' העצמאות 77 בת ים.

להוי ידוע לך שהדיון בענין ה־ערעור של אברמר סימון נגד מישל בנישו נקבע לדיון ליום 14.6.76 שעה 8.30.

הערות: אם לא תופיע לדיון ידון בית המשפט בהעדרך. (העתק הער־עור תוכל לקבל במשרדי הרישום של בית המשפט).

תאריך: 12.5.76

עזרא ברוך
סגן מזכיר ראשי

לשכת ההוצאה לפועל
בתל אביב
תיק מס' 39290/74

הודעה בדבר מכירה פומבית של מיטלטלין

ביום 26.5.76 בשעה 14.30 יוצאו למכירה פומבית המיטלטלין המתוא־רים להלן של החייב רלמן מרים, לגבית חוב בסך 950 — ל"י, המגיע לזוכה מעונות הירקון.

תיאור המיטלטלין

מקרר;
כיריים גז;
מכונת תפירה;
3 מזנונים;
חפצים משומשים.

המכירה תתקיים בחב' מגור יפת 38 יפו.

כל המעונין בכך יוכל לבדוק את המיטלטלין העומדים למכירה כאמור.

על הקונה יהיה לשלם את כל המחיר, האגרות וההיטלים אשר, בכח כל דין, חלים על קונה וכן 1 אחוז מהמחיר למנהל המכירות אם אינו פקיד של ביהמ"ש.

התאריך 9.5.76

לשכת ההוצאה לפועל תל אביב

בבית המשפט המחוזי
בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 2368/76

בענין המנוח אברהם גבאי ת. ז. 0410440, שנפטר ביום 14.12.75.

המבקשים: ציפורה גבאי ת. ז. 0410439; יעקב גבאי ת. ז. 0814594, שניהם ע"י עו"ד דוד מסלת, מרחוב רוטשילד 33 בת־ים.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית־המש־פט בקשה למתן צו ירושה המכריז על ירושת המנוח אברהם גבאי ת. ז. 410440.

הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח ורוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו הת־נגדות להכרזות המבוקשות שאם לא כן יתן בית־המשפט צו כטוב בעיניו.

רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי
בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 2364/76

בענין: עזבון המנוחה קילה ב. גולדזיגר ז"ל ת.ז. 6420718 שנפטרה ביום 11.3.76 ברמת־גן.

ובענין המבקשת: יהודית גולדזיגר ת. ז. 4588941 מרחוב הגפן 6, סביון.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה לבית המשפט למתן צו ירושה של המנוחה, והנני מזמין כל אדם הטוען כי יש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה ורו־צה להתנגד להכרזה המבוקשת לה־גיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות להכרזה המבוקשת שאם לא כן, יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

רשם בית המשפט המחוזי

היום

יום ששי כ"א אייר תשל"ו (21.5.76)

פר' בחוקותי

ל"ו בעומר

הפרק: תהלים נ"ה; המשנה: כלאים ו, ד־ז; הדף: פסחים יא; ההלכה: קצוש"ע קנ"ח, ד—ה.

ל"ז בעומר

שבת — הפרק: תהלים נ"ו; המשנה: כלאים ו, ח־ט; הדף: פסחים יב; ההלכה: קצוש"ע קנ"ח, ו־ז.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א', ב', צ' — כל שעה.
09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
17.55 (א) חדשות באנגלית
18.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי תכניות לעולים (ב)
עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45

רשת א'

08.10 „קונצרט בוקר" 10.05 שיר ומוזה 10.15 שידורים להתלמידים בבתי הספר היסודיים 10.35 עיונים בפרק השבוע 11.15 שידורים להתלמידים בבתיה"ס היסודיים 11.35 ... 12.05 ... 13.55 ... התזמורת הסימפונית ירושלים 15.05 ... 14.10 ... 16.10 „קבלת שבת" — פרשת „בחוקותי" „כתבים להערכה".

רשת ב'

06.00 „שמע ישראל", „מה טובו אוהליך" ... 10.05 ... 11.45 „במה דלקה לזה..." 12.05 ... 12.30 „בשיר ובזמירה" 13.05 ... 14.10 „כאן, שם ובכל מקום" 16.10 „סוד איש" 17.05 ...

גלי צה"ל

05.58 ברכת השחר 06.10 צלילי בוקר 06.55 ... 07.05 ד"ש בוקר 07.55 מה בשבע 08.05 יומן הבוקר 09.05 ד"ש עם ... 10.05 חגים וסיפים 11.40 ... 12.05 ... 14.05 ... 15.05 שלוש לפני שבת 16.55 ... 17.05 ... ישראל לאן? — דיון ... ביום העצמאות.

טלוויזיה כללית

15.00 מזור יותר — גבות יותר — חזק יותר — בשדר ספורט לנוער 15.30 שלום לבוא שבת.

טלוויזיה לימודית

8.15 מהבסיקה ז' 8.40 חמדו לשון ז' 10.00 ביולוגיה י' 11.05 חברה ותרבות 16.00 אגדה יפנית לבני הרך 16.18 אנגלית לבגוגרים 16.31 זהירות בדרכים 16.40 קריאה בוגמית.

במוצש"ק

רשת א'

19.50 פרקי היום בתנ"ך: תהילים פרקים כ"א, כ"ב — קריאה מפי ... 20.05 יומן השבת 21.05 „הבבדיל" 22.05 מלווה מלכה — על כוס של הבדלה 21.05 „סיסולי" 22.05 „שיחת הורים" 23.05 „בגנזה בצוותא" 00.10 רגע של שיר.

רשת ב'

כ־20.30 עד 21.00 (ברשת ח') שידור מכחת הכדורסל בין ישראל ובלגיה בהיכל הספורט ביד־אליהו 21.05 עד 22.00 הכשתק הפתק ברשת ב' 21.30 „שיבה הנשיא" 22.05 „שבת אחים" 23.05 „רדיופק".

גלי צה"ל

19.53 על כל פנים 20.05 מגיינין לענין 21.05 שאלות סבורות 21.30 היבת נבינה 23.05 שעה של נועם 23.45 יומן חצות 00.05 צימדי לילה 02.00 מבזק ידיעות.

טלוויזיה כללית

20.00 שירים של יצחק אליהו נבון 20.30 מבט לחדשות 21.00 מבט ספורט 22.00 מבזק — סידרה זהה 23.10 מסוקן של יום חדשות.

זוהם חוף הרחצה באילת

עשרות נופשים ששהו ביום ד' אחר הצהרים להנאתם בחוף הרחצה הצפוני באילת — יצאו מן המים שחורים ככושים. התברר שרצועת עוף באורך של 200 מטר זוהמה ל־הלוטין, לאחר שכתם דלק רציני ה־גיע לחוף, בעזרת הרות הדרומית שנשבה באזור.

● 3 ק"ג תכשיטי כסף גנובים וזרקור אינפרא־אדום של טנק נמצאו בחיפוש משטרה בביתו של גבר בתל אביב המוכר כסוחר רכוש גנוב.

האופרה הישראלית

מייסד ומנהל: א. דה־פיליפ

22.5 האלמנה העליזה
24.5 לה טראוויאטה — אופרה מאת ורדי
25.5 האלמנה העליזה
27.5 טוסקה (הצגה באולם ארמון חיפה)
29.5 האלמנה העליזה
31.5 האלמנה העליזה

שרות כרטיסים: אלנבי 1. טל. 57227. תל־אביב

22.5.76 במוצ"ש

הבימה:
אויב העם: אולם גדול
קריס: אולם קטן
הקאמרי:
בית בין בני

הצפה

עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ, העורך: ש. דניאלי, מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח' המסגר 66, טל. 35421. ת"ד: 2045. חשבון בנק הדואר 41144 ✱ סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148. טל. 35609 528344, בערב טל. 234910 ✱ סניף חיפה רח' ארלוזורוב 3, טל. 663628 ✱ דפוס העשור בע"מ ת"א. רח' המסגר 66, טל. 31554.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולנוסחן

הצופה 9
יום ששי כ"א אייר תשל"ו (21.5.76)

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

...יולת
...שינג

שר הסעד: יש למצוא דרך לחלץ משפחות מן המצוקה

מתפקידו של משרד הסעד למצוא דרך לחלץ משפחות מן המצוקה ולשקם את המשפחות לפי הות ברור השני או השלישי — אמר אתמול שר הסעד זבולון המר. במועדון „הרמייה" בתל אביב.

השר הבהיר, כי נתקל במשפחות שבהן נוהג הנכד כמו סבו ונזקק לסעד. יש אולי דור שלא נוכל כבר לשקמו, אבל חובתנו למצוא דרך לשקם את הדור השני והשלישי.

לפיכך יזם המשרד ב־12 ישובים הקמת לשכות סעד ניידות, במקום לשכות הסעד הקבועות כיום. מתפקידה של לשכת סעד הדישה כזאת יהיה לחדור אל הקהילה ולעסוק בפעילות קהילתית, כדי לפתור בעיות בטרם התהוו וכדי להגיע אל הנזקקים לסיוע, עוד לפני שהפכו למקרים ללא פתרון.

הצעה לשכפר פעילות יצרנית

שר הסעד נפגש עם נשיא התאחדות התעשיינים, מר אברהם שביט, והעלה בפניו את ההצעה שבשורת יסבסד משכורות של מקרי סעד. בדרגות הנמוכות של השכר יש אנשים שלא כדאי להם לעבוד, כי תמיכות הסעד קרובות למשכורת. מצב זה משדד את האנשים לבטלה. לפי התכנית יסייע המשרד לנזקקים אלה באמצעות המעביד, ועל ידי כך יעלים את משכורותיהם. שיטה זאת תעודד אנשים לצאת מתמיכת הסעד ישירה לפעילות יצרנית.

בעיית הסעד איננה רק בעייתו של משרד הסעד אלא בעיה כלל לאומית. אם יש אלפי בני נוער שאינם משרתים בצה"ל, הזקוק לכל הנוער, ואם יש בעיה של קבוצות שליד קו העוני, הרי זו בעיה חברתית יותר מאשר בעיה כלכלית: המדינה יכולה לתת למשרד הסעד יותר ויותר תקציבים, אבל אם לא ייפתרו את הבעיה בטיפול כולל, לא יספיקו התקציבים.

החזקת ילד במוסד עולה 10 אלפים ל"י לחודש, וזה יותר מאשר למודיו של רופא. אם נשקיע בניתוק הנוער מהמצוקה, נחסוך הרבה משאבים, הדגיש השר.

העלאה במחיר כרטיס הטיסה לתושבי אילת ומרחב שלמה

החל ביום א' הקרוב ישלמו תושביה הקבועים של אילת ומרחב שלמה תוספת של 25 אחוז בעד הטיסה ב„ארקיע".

תושבי אילת זכאים להנחה בטיסות „ארקיע". עד כה שילמו 73 ל"י לכרטיס לעומת 208 ל"י, שמשלם כל נוסע שאינו תושב אילת. מיום א' ישלמו תושבי אילת 91 ל"י לכיוון אחד ואילתי המבקש לטוס לחיפה ישלם 135 ל"י.

מנכ"ל „ארקיע" מר לב בינון, מסר לכתב עתיים בנמל התעופה, כי כאשר אישר משרד התחבורה באפריל העלאות בתחבורה הציבורית בשיעור של 25 אחוז, סוכם כי מחירי הטיסות לאילת ומרחב שלמה יועלו אף הם ב־25 אחוז. ההסכם הושג על דעת משרד התחבורה, ראש עיריית אילת, מזכיר מועצת פועלי אילת והנהלת „ארקיע".

בסך הכל מהווים תושבי אילת ומרחב שלמה 28 אחוז מכלל נוסעי „ארקיע" לאזורים אלה.

תושבי אילת זכאים להנחה רק בהציגם תעודה המעידה שהם תושבי אילת, לאחר 6 חדשים שהות במקום לפחות.

יש להחזיר עודפי הקצבה במטבע חוץ

נוסע החוזר מחו"ל לארץ ובידו עודף מכספי ההקצבה כעל ל"י 50 דולר ארה"ב, או שווה ערך במטבע זר אחר, יוכל לקבל חזרה מהבנק אצלו רכש את מטבע החוץ, את הכסף על 15 אחוז ששולם, בשיעור יחסי לסכום המוחזר, אם יוכיח לבנק כי שולם מס על מטבע החוץ — נמסר אתמול מאגף מטבע חוץ באוצר.

את עודפי ההקצבה חייב הנוסע למכור מיד עם שובו ארצה לבנק סוחר מוסמך, לפי שער הרכישה או להפקידו לזכות חשבון „פז"ק נוסעים לחו"ל".

נוסע אשר יחליט להפקיד את העודף לזכות „חשבון פז"ק נוסעים", יוכל להשתמש בכספי החשבון לצורך הקצבה בעתיד ויהיה פטור ממס על אותו סכום.

נוסע שהחזיר בעבר עודף מכספי ההקצבה, ולא קיבל בחזרה את המס, יוכל לפנות שוב לבנק ממנו רכש את מטבע החוץ ויקבל חזרה את המס בתנאים האמורים לעיל.

רוב פועלי „פרידמן" סודרו בעבודה

80 אחוז מכלל 60 עובדיו לשעבר של בית־החרושת „פרידמן", בירושלים, שפנו אל לשכת העבודה סודרו בעבודה אחרת, 60 אחוז מהם בענף השירותים ו־40 אחוז — בייצור.

שני שלישי מן המפוטרים שפנו אל לשכת העבודה היו פועלים בלתי מקצועיים. רק ב־4 מקרים גילו האנשים נכונות ללמוד מקצוע באחד מן הקורסים של משרד העבודה. חלק מהפונים אל לשכת העבודה מעוניינים רק ברישום חוסר עבודה, ולפי שעה, אינם מקבלים את הסידורים המוצעים להם.

בין 15 ל־20 ממפוטרי בית „פרידמן" מוסיפים עדיין לקבל מענקים מקרנות ביציאת הפועלים, ויש להניח כי גם הם יופנו בלשכת העבודה בימים הקרובים.

הולכת רגל נדרסה למוות

מרים ויסבר, בת 64, מבת־ים, נדרסה למוות ביום ה' בבוקר מפגיעת טנדר ברחוב ירושלים בבת־ים. המשטרה מבקשת עדים לתאונה זו.

ראשי הסתדרות הסטודנטים בירושלים

הזדעזעות עמוקה מתופעת ההפגנה האלימה באוניברסיטה

„הערבים מוסיפים להשתולל באין מפריע"

ראשי הסתדרות הסטודנטים בירושלים הביעו הזדעזעות עמוקה בתופעת ההפגנה האלימה, שבה נפצעו ביום ד' סטודנטים, יהודים וערבים, בתוך קמפוס האוניברסיטה העברית בירושלים.

יו"ר הסתדרות הסטודנטים אראלה רבדיל אמרה במסיבת עתונאים את־של ב„בית אגרון", כי לדעתה יחדו היחסים בין הסטודנטים היהודים והערבים ויתדרדרו, אם הנהלת האוניברסיטה העברית לא תנקוט במדיניות ברורה של סבכית כלהי מעוררת על הנעשה בתחומי הקמפוס.

„אני חוששה שזאת היא רק התחלה ביחוד על הר הצופים, שם מרוכזים במעונות הסטודנטים של האוניברסיטה קרוב ל־500 סטודנטים ערביים. היא תבעה מהנהלת האוניברסיטה לקבוע את מדיניותה ולהודיע „אם סטודנטים באים לכאן ללמוד או שהם באים להתגרות".

גב' רבדיל קראה גם להתערבות הממשלה, כדי להכריח את הנהלת האוניברסיטה להפעיל את סמכותה בנעשה בתחומי הקמפוס.

אזלת יד וקוצר ראות

יו"ר הסתדרות הסטודנטים וסגניה ד. אסולין, מ. סנדר, ב. כשריאל, האשימו את הנהלת האוניברסיטה באזלת יד וקוצר ראות, בציינם כי „היא לא למדה דבר מניסיון מקרים חמורים ביותר שאירעו בעבר. כבר לפני שנה התנכלו סטודנטים ערביים, שזהותם ידועה, לנרות זכרון אשר הוצבו בפתחי מעונות הסטודנטים ב„יום הזכרון" לחללי מערכות ישראל. לאחר מכן „סולקו" נרות נשמה לזכר קרבנות השואה ב„יום הזכרון לשואה ולגבורה".

ארבעה סטודנטים ערביים שהודחו במעשה, הנהלה הודיעה כי דעתה בעשה של האוניברסיטה, אולם לא נעשה דבר, „הם מוסיפים להשתולל באין מפריע".

לגבי אחד מהם לפחות נתקבלה החלטה להרחיקו מן המעונות — אך הוא לא הורחק ונציגי הרשמים כעגר. כי נודע להם שנשיא האוניברסיטה העברית הטיל וטו על החלטה זו, והסטודנט הערבי יוסיף להתגורר במעונות.

אירעו גם מקרים של ציור צלבי קרס על קירות בניני האוניברסיטה, מבלי שנעשה דבר לגילוי המציירים ועונשתם.

ההפגנה האלימה של יום ד' היתה שיא של התפרעות, לה התכוננו הסטודנטים הערביים בעוד מועד, ושלושה מהם באו למקום במכונית שבה נמצאו תיקים עם אבנים כדי ליידותן בסטודנטים היהודים. דבר לא נעשה כדי למנוע את התנגשות הדדים בין הסטודנטים — האשימו ראשי ההסתדרות הסטודנטית, שקראו לשלטונות האוניברסיטה להתנער ממדיניות „בת יענה" ולהתציב ביד תקיפה את מלוא סמכותם. על מנת להקנות לאוניברסיטה כבודה — טובי ישמרו המולאו על ידי כל ציבור הסטודנטים.

מפעל מתכת באשדוד מפטר 80 פועלים

הנהלת המפעל לעיבוד מתכת — כ.ב.אל. באשדוד הודיעה השבוע על החלטתה לפטר למעלה ממחצית בתוך כ־80 עובדי הייצור ולאחר בדיקה קפדנית במצב המפעל. נתנה אימות מזכירות מועצת פועלי אשדוד הסכמתה לפיטורים.

בבדיקה התברר, שאכן המפעל לא קיבל הזמנות להן ציפה ואם תהיה התנגדות לפיטורים קיימת סכנה שהמפעל יסגר כליל. ייעודים גם נמסר, שהמפוטרים יקבלו פיצוים בהתאם לחוזה לעבודה.

באסיפה עם פועלי המפעל נמסר בשירות התעסוקה באשדוד קיימת דרישה לפועלי מתכת וקיימים סיכויים שכל המפוטרים יוכו תעסוקה אחרת באשדוד או בסביבה הקרובה.

בינתיים נודע שהמפגש שנועד לקיים אתמול בין מנהל המפעל „רכב אשדוד" ובין ועד העובדים נדחה ליום שלא נקבע. המצב במפעל זה נשאר ללא שינוי ו־250 העובדים מצאו גם אתמול שעריו נעולים וישבו נוכחות.

בטלה מאיים של 600 פועלי תפעלי צפייה הקיים בנמלי חיפה ואשדוד

בעקב הצמצום והחאטה בתנועת המטענים דרך הנמלים, צפויה בשיח הכריב בטלה מאיים של כ־600 פועלי הנמל ליום בנמלי חיפה ואשדוד. על כך נמסר אתמול בדיון בקרימה מועצת רשות הנמלים.

אהרון רמז, מנכ"ל הרשות אשר סקר את תנועת המטענים דרך הנמלים ציין כי כבר היום — להראשית סיום עונת משלוחי ההדרים הולך וגדל מספר הפועלים המובטלים בנמלים, והמצב ילך ויחמיר לקראת הקיץ. הוא ציין כי הרשות ניסתה בצעדים שונים להתמודד עם מצב זה.

בסקירה על תנועת המטענים דרך הנמלים בשנת 1975/76 אמר בסקירה כי לראשונה באו שנה של תחילת השנה ירידה בתנועת המטענים. סך הכל ההעברה הסתכמה ב־8.8 מיליון טונות — ירידה של 14 אחוז לעומת 1974. בייבוא הסתכמה הירידה ב־... ובמטעני היצוא ב־13 אחוז.

שר הדתות הביע שביעות רצון מחגיגות ל"ג בעומר

שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל, הביע שביעות רצונו מהדו"ח שהגיש לו צוות המחלקה למקומות קדושים במשרד הדתות על מהלך החגיגות והסדרים שקויימו בזמן התכנסות ההמונים בחגיגות ל"ג בעומר.

השר העלה על נס את הסידורים שנעשו בשטח ואת עבודת המפקחים ושיתוף הפעולה המלא מצד המשטרה. עם זאת הצביע השר רפאל על שורה של תקלות אשר מן הדין למנוע אותן בעתיד, בהתחשב בקדושת המקום ובמרכזיותו בתודעת העם.

עצרת חגיגית מטעם „התנועה להתחדשות דתית לאומית" תתקיים בבירה „ביום ירושלים"

השר זבולון המר יופיע בנאום מדיני חשוב בעצרת חגיגית לכבוד „יום ירושלים", שתתקיים ביום חמישי, כ"ז אייר, בשעה שמונה בערב, באולם „אומן", רח' עמק רפאים 2, בירושלים. השר יתייחס להתפתחויות האחרונות במדינה, לאחר החלטת „קדוש", היחסים עם ארה"ב.

העצרת נערכת מטעם „התנועה להתחדשות דתית־לאומית". ביסודם של „חוגי הצעירים", הסיעה המרכזית, „הכה הראשון", ותיקים ועילים חדשים.

דברי־ברכה ישמיעו ח"כ ד"ר זרח ורהפטיג, חבר הנהלת העירייה דוד בירנבאום, הסופר נחום אריאלי, ראש „הכה הראשון".

בתוכנית של שירה וזמרה יופיעו החזנים חיים־אריה מוזבעזי ויוסף פויאר.

הועדה המסדרת מורכבת מאת דוד ברנזאה, מר משה בנימין, שלמה לקס והרב מנחם פרקום.

במסגרת חגיגות „חודש ירושלים" שייפתח ביום א'

באזר וסיורים ברובע היהודי

מאת סופרנו בירושלים

במסגרת חגיגות „חודש ירושלים" שיפתח ביום ראשון הקרוב יפתח הרובע היהודי, שבמהלכו יוצגו למעלה מעשרים אמנים, תושבי הרובע היהודי, מיצירותיהם.

הבאזר יתקיים בכיכר בתי מחסה שברובע ובדוכנים ביהודים יציגו אמני הרובע את יצירותיהם בציור, פיסול, קרמיקה, בטיק, ספרים, צפיה ורפרודוקציות של ירושלים והרובע היהודי. קהל המבקרים יוכל לקנות ביצירותיהם של האמנים בהנחות המקובלות בשבוע הספר.

במשך השבוע יתקיימו סיורים מודרכים, ללא תשלום, באתרים הארכיאולוגיים שנתגלו ברובע, בבתי הכנסת ובישיבות ובמוסדות ציבור. ב„בית הסופר" ע"ש חיים הזז, אשר בכיכר בתי מחסה, ייערך ביום שתי־זור ירושלים ערב המוקדש לשירי להבי תש"ח ותשכ"ז בהשתתפות סופרים, משוררים והוגים בשתי המלחמות על ירושלים.

600 דירות בשלבי גמר בניה ואיכלוס

מר שניאור פיג, מנכ"ל החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי שמסר פרטים על שבוע הרובע היהודי ציין, כי למעלה מ־300 משפחות כבר מתגוררות ברובע היהודי. כמאתיים דירות נמצאות בשלבי גמר בניה ואיכלוס. בסה"כ מתוכננות כ־650 דירות ברובע. מר פלג ציין כי בעצו עבודות התשתית נרחבות כמו חשמל, טלפון, מים וביוב. גם עבודות ריצוף הסמטאות וסלילת כבישי גישה מרכזיים נמצאות בתהליכה.

שבוע הרובע נערך ביוזמת החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי, עירית ירושלים ומשרד התיירות.

יותר מ־40 אלף נוסעים הועברו מטיסות של „אל על"

לחברות זרות עקב סכסוכי עבודה בשנת 1975

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

למעלה מארבעים אלף נוסעים הועברו מטיסות של „אל על" לחברות תעופה זרות עקב סכסוכי העבודה בשנת 1975.

עובדות אלה הכלולות בדו"ח השנתי של בנק ישראל העומד להתפרסם בסוף החודש.

בסכסוכי העבודה ב„אל על" פגעו בתפוקת החברה וגרמו להשבתת פעילות החברה: בסיבה זו הועברו בשנת 1974 14 אלף נוסעים לחברות אחרות ו־41 אלף נוסעים בשנת 1975.

לעומת זאת הועברו בשנת 1974 12 אלף נוסעים מחברות זרות לחברה אל על במיהמה ספריסין.

ההתפתחויות בתעופה הבינלאומית והתיירותית השפיעו גם על פעילות „אל על" בשנה האחרונה. מספר הנוסעים שהגיעו לישראל בדרך האויר ירד ב־3.4 אחוז לעומת השנה שלפניה. כמו כן פחת מספר הנוסעים שהטיסה „אל על" בשנת 1975 ב־45 אחוז לעומת שנת 1974.

דינשטיין מצדד בהקמת רשות לאנרגיה כיחידה עצמאית

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה ד"ר משה מנדלבום ויועץ שר האוצר לענייני דלק ד"ר צבי דינשטיין יגישו הצעות בדבר מבנה הרשות הלאומית לאנרגיה שהוקם עפ"י החלטת הממשלה.

בדיונים שנערכו השבוע בנושא זה צידד ד"ר צבי דינשטיין בהקמת רשות אשר תפעל כיחידה עצמאית כאשר לרשותה מנגנון מינהלי משלה. לעומת זה גורסים מוסמכי משרד המסחר והתעשיה כי על הרשות להתרכז בצד המקצועי ואילו את השירותים האחרים, שירותי מינהלה, אמרכלות, ייעוץ משפטי יקבל על ה... מהסמכויות הקיימות, בעיקר במשרד המסחר והתעשיה.

סוכם שד"ר מנדלבום וד"ר דינשטיין יכינו הצעות שיובאו בפני ועדת השרים שעניינה הזכל ניסוח הדין בראשות ח' ברייב והמהשפות רבינוביץ וח' צדוק.

אישים ומוסדות

— נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, קיבל אתמול את שר החוץ של ניקראגואה, ד"ר אלכסנדרו מונטיאל ארגואלו. כן קיבל הנשיא את שגריר יפאן בישראל, מר יאוהידה קימורו ורעייתו, עם סיום תפקידו של השגריר בישראל.

— מר מאיר גבאי, המנהל הכללי של משרד המשפטים, שהיה ראש משלחת ישראל לועידת האו"ם לסחר ולפיתוח, שב אתמול לישראל. מר גבאי אמר, כי ההישג הגדול של ישראל בדיוני „אונקטד" היה האהדה הרבה שגילו כלפיה רבים ממדינות אפריקה.

— משלחת של ארגון יוצאי ראדום במונטריאל, קנדה, בליווי מזכיר ארגון יוצאי ראדום בחיפה מר מ. לירשנבוים נתקבלה בימים אלה ע"י מנהל בית החולים ע"ש רבקה זיו בצפת מר משיח וחברי ההנהלה ומסרה להם שי כספי תרומת הארגון בקנדה.

הדברים ברורים ובדוקים

שרמון כפת השהיה יפוד נופר ואבריו — שהכמא משקעות הבליטות שבמצמצמה והליך

שמירתם והפעלת תפקוד נכון של כל הנושא עליהם, היינו איברי גופך — הלוידים בנעל. שבה מיקום מותאם לכל שקיעה ובליטה המהווה מפתח האנטומי של כל האברים.

נעל כזאת — והא אך ורק

זו הפטנטית היחידה של

ד"ר פלסון

שמוכרה והוכחה ע"י רבבות אנשים

שמור על צעדך ובריאותך התאם לרגליך נעלים אלו, אצל:

א. צ. שבתי, ירושלים

רח' מאה שערים 7 טל. 285938

„נצח" — מכון ספרותי מסורתי

בני־ברק, רבי עקיבא 73

הופיע הספר האנציקלופדי

„לכבוד שבת"

אוצר פרקי־קריאה, סיפורים, שירים, ותיאורי הווי, בנושא שבת־שבת

50 מדורים • משתתפים 150 סופרים חדרים בני דורנו והדור שעבר • 560 עמודים • נייר משובח • הדפסה מאירת עינים • עטיפה מצויירת • עשרות המונות של שבת

שני כרכים, מחיר כל כרך —.30 ל"י

ההפצה הראשית: אלתר־ברגמן, רח' לילינבלום 14 תל־אביב

מרכז לחינוך דתי בישראל

צעיר(ה) דתי(ת) —

החינוך המשלים קורא לך

בוגרי תנועות הנוער הדתי, מדריכים וקומונרים לשעבר המעוניינים ברכישת מקצוע אקדמי ובעבודה מעניינת בתחומי החינוך המשלים

(ריכוז מתנדבים, רכז חברתי, מרכז הדרכה במוסד פנימייתי, מרכז מתנ"ס מנהל מרכז קהילתי וכיוצ"ב).

במסגרות דתיות מתבקשים לפנות:

לת. ד. 588 ירושלים, תוך פירוט קורות חיים ונסיון בהדרכת נוער.

המועמדים אשר יעמדו בתנאי הקבלה במסגרת אקדמית ישולבו בלימודי התואר הראשון במגמה לחינוך משלים באוניברסיטת בר־אילן.

מועמדים אלה גם יזכו מעמבני במלגות גדולות וכן יעשו סידורים הולמים לשלבם בעבודה חלקית במשך לימודיהם.

משרד הסעד

האגף לשרותי רווחה ושיקום

הקרן למפעלי שקום למוגבלים

טקס פתיחת המרכז לשיקום מקצועי

יתקיים

ביום שני כ"ד באייר תשל"ו (24.5.76)

בשעה 13.00 באולם האוכל של המרכז

בהשתתפות:

- מר זבולון המר — שר הסעד
- מר טדי קולק — ראש עירית ירושלים
- מר אהרון לנגרמן — מנהל כללי, משרד הסעד
- מר עמירם סיון — מנהל כללי, המוסד לביטוח לאומי
- עו"ד עמרם בלום — האפיטרופוס הכללי
- פרופ' אלכס מגורה — מנהל המחלקה לשיקום ביה"ח הדסה, ירושלים

פותח ומנחה:

מר יהודה שיף — מנהל האגף לשרותי רווחה ושיקום במשרד הסעד

הטקס יתקיים במרכז החדש

הכתובת של המרכז: רחוב הרכב, אזור התעשיה תלפיות (מול משרדי הרישוי) ירושלים.

עובדים סוציאליים ועובדי שיקום מוזמנים

הקרן לחידושים בשיטות הוראה

מיסודה של

P.E.F. — Israel Endowment Funds, Inc., U.S.A.

מורה בביה"ס היסודי!

מוצעת בזאת האפשרות למורים לקבל מענק בסכום של כ־1,000 ל"י ועד 10,000 ל"י לשם ביצוע הצעות והבנות חדשנות בהוראה המיועדות לקדם את תלמידים בתחומים שונים.

מורים עם יוזמות מקוריות מתבקשים לפנות אלינו. ההצעה מיועדת למורים, מחנכים, מורים מקצועיים, צוות מקורות כגון מורה ומנהל או מורה ומפקח, שיעבדו ישירות עם תלמידים בבתי הספר היסודיים לסוגיהם בשנה"ל תשל"ז.

ההצעות תשפטנה לפי מידת המקוריות שלהן ואופי טיפולן בנושא המוצע. הפרוייקטים יחלו בתחילת שנה"ל תשל"ז. ההבנות נעשות תוך התייעצות עם משרד החינוך והתרבות.

מורים המעוניינים יפנו לקבלת טפסים לאגודה הישראלית לקידום מחקר חינוך, רח' מאפו 11, תל־אביב, ת. ד. 5502.

התאריך האחרון להגשת ההצעות על גבי הטפסים הוא 30 ביוני, 1976.

המועצה הדתית בני־ברק

שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה (ישעיהו ס"ו)

יום ירושלים

העיר שחוברה לה יחדיו

ביום חמישי אור ליום כ"ח באייר, יום שחרור ירושלים השי..., בשעה 7.30 בערב — ברחבת העירייה, רחוב דוד המלך

עצרת הודיה

ברכת מר ישראל גוטליב — ראש העיר

דבר היום מר פנחס שינמן — סגן ראש העיר

הפותח: מר שלמה זמרוני — ...

בתכנית האומנותית:

- להקת הישיבה התיכונית בני־ברק
- להקת בני ירושלים

תנועת האשה הדתית הלאומית — המדור לקליטה חברתית של עולים | משרד החינוך והתרבות — המחלקה לתרבות

שבת עיון וחברה לעולים מברית המועצות ב„רמות שפירא"

תתקיים

בימים שישי־שבת פרשת בחוקותי כ"א־כ"ב אייר תש... (21—22.5.76)

בתכנית:

יום שישי

בשעה 5 התכנסות — מפגש הכרות — כיבוד קל

בליל שבת

קבלת שבת

סעודת ליל שבת — דבר תורה: הרב מרדכי לופו

ב־8.30 — רב־שיח — „ירושלים של מעלה וירושלים של מ..." לקראת יום ירושלים כ"ח באייר

המרצים: ד"ר אברהם ברנר — פיסיקאי באוניברסיטה ... העיתונאי — יעקב אבן־חן

שבת

תפילה, סעודת שבת, דבר תורה — פרופסור אריה וי... מדען באוניברסיטה העברית.

12.00—1.50 — רב־שיח — „המשמעות של קודש וחול ב..."

המרצים: פרופסור שמעון גליק — ראש מחלקה בביה"ח באר־שבע ומדען באוניברסיטה באר־שבע.

פרופסור מאיר רוסטון — מאוניברסיטת בר־א...

מנוחה — טיול מודרך לשמורת הטבע „המסרק"

5.30 — סעודה שלישית — שיחה „חג מתן תורה": הרב אברהם רבינוביץ

שאלות ותשובות

בדיונים ישתתפו: הר' גנן יעקב, שופט שלום ראשי באיזור ה' שפירא ישראל — סגן אלוף בצה"ל

הרבנים המרצים המוזכרים לעיל.

מנחים את הדיונים: הגב' חנה רבינוביץ

אורחים: אקדמאים ומדענים מבריה"מ, עמיתיהם ו... ראשי פעילי עלייה ואסירי ציון — וולקה, פרופסור גלמן ואחרים.

תנועת האשה הדתית לאומית — מדור הרצאות וארגון | קרן קיימת ל... המחלקה...

יום עיון וטיול איז...

יתקיים בעזרה ביום שלישי כ"ה אייר תשל"ו 25.5.76 ב... במעון בבית ויליאמס רח' עמק רפאים 2, לסניפים: תל־אביב, גבעתיים, בני־ברק, פתח־תקוה, רעננה, כפר־סבא, רמת־השרון, נתניה, בת־ים, חולון, ראשון־לציון, ר... אשקלון וקרית־עקרון

מסלול הטיול:

מודיעים, בית־שמש, מגילת האש, פארק קנדה, סיור במו...

- יום העיון יתחיל בשעה 3 אחה"צ.

בתכנית:

- רישומי הטיול — מר אהרון ביר
- מצוות ישוב ארץ ישראל וההתישבות הדתית — הרב עזרי...
- חזון ומעשה בעבודתה של תנועת האשה הדתית — הגב' זהבה מלכיאל — יו"ר ועדת התרבות
- ברכת סניף ירושלים — הגב' חנה צבאלי
- כיבוד קל — מארחות: חברות סניף ירושלים

— פותחת ומנחה: הגב' מרים יקיר

לאחר ההרצאות סיור בירושלים העתיקה, תפילות ע"י ה...

אוניברסיטת בר־א...

המח' למוסיקולוגיה | אגודת הסט...

מודיעים על

רסיטל לפסנתר

מאת הפסנתרן הנודע בוריס לבוב ובתו אלאונורה לבוב

שיתקיים אי"ה ביום שלישי כ"ה באייר תשל"ו (... בשעה 20.15 באודיטוריום שליפר. התוכנית כוללת יצירות סקרלטי, בטהובן, מיאסקובסקי, שופין, אלבנת ושו...

- כרטיסים במחיר של —.15 ל"י אפשר להשיג לפני ה... ליד הכניסה לאולם (לסטודנטים —.2 לירות).

לשומרי שבת בלבד

במרכז פתח־תקוה ברחוב שפירא 22

דירות פאר

3 — 4 — 4½ — 5 חדרים

סוכה לכל דירה • מעלית • סלעת פנים

כיורים כפולים במטבח בתוספת כיור לנטילת ידיים

גמר מעולה

פרטים: פ.ר.ג.ו.ע — בומש בע"מ

רחוב־ברקוביץ 2 פנת הובבי ציון פתח־תקוה

טלפון: 903958 בשעות 17.00—19.00 או בעבוד

מועצה מקומית רכס...

מכרז מס' 3/76

1. מוזמנות בזה הצעות מאת קבלנים לביצוע תאורת רחובות ברכסים.
2. את טופס המכרז אפשר לקבל במזכירות המועצה בשעות ... הרגילות תמורת —.150 ל"י שלא תוחזרנה.
3. את ההצעות יש להכניס לתיבת ההצעות עליה הכתובת מס' 3/76 לביצוע תאורת רחובות" לא יאוחר מיום ה... בפיון השלישי — 3.6.76.
4. על מגיש ההצעה להפקיד ערבות בנקאית לטובת ... בשיעור של 10% מערך ההצעה, ... המכרז.
5. הקבלן חייב להיות חשמלאי מוסמך ובעל רשיון ממש... ההשכל לסוג של עבודים.
6. אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר ... הצעה שהיא.

סליב ארבילי — ראש ...

בנק המזרחי המאוחד ב...

קרנות נאמ...

מחיר יחידה	...ב
176.94	.72.66
136.21	133.02
108.19	.05.61

סלע שחם חלמיש

המנהל: חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ

ארונות מטבח

מבצע החודש

2 מטר

חלק עליון ותחתון

3,000 ל"י בלבד!!!

כמו כן מבחר עשיר של פנות אוכל וסלונים

„מודולוס"

בלפור 82 בת־ים

טל. 860255

מבצע מיוחד

משלוח חדש נוחת מארה"ב של

ציפות, סדינים וציפיות ללא גיהוץ

וסינורים מקסימים בצבעים ודוגמאות שלא נראו כמותם בארץ

גם לילדים

מבחר גדול ומלעדי (אפשר לכבס ביד)

להשיג אצל „פאר" בני־ברק, ז'בוטינסקי 14 פינת ר' עקיבא 1. טל. 782913

פתוח 9.00 — 18.00 רצוף.

לימונטה

ספט חדיש נגד כתמים.

רובקס

המתנה היפה ביותר

✶ לקראת חג השבועות ✶

מיתקן לכיבוי גז ביום טוב

מכון מדעי טכנולוגי לבעיות הלכה ירושלים

(רח' הפסגה 1, טל. 824880) הממציא

מיתקן לכיבוי גז ביום טוב שאין בו חשש איסור

(וגם לא בגדר גרם כיבוי)

המאפשר בישול ביום טוב לזמן קבוע מראש, כיבוי הגז ע"י המכשיר, ואח"כ בישול נוסף וכיבוי נוסף — הכל לפי הצורך.

אפשר להשתמש במיתקן זה גם לשבת, ע"י הכוונה מערב שבת.

כן משמש מכשיר זה לכיוון זמני בישול ואפיה בכיריים או בתנור בדרך כלל.

זמן הבישול נקבע מראש והמכשיר יכבה את הגז מעצמו.

● להשיג בחנויות החשמל המובחרות ●

היצרן:

תל־און אלקטריק בע"מ, רח' עשר תחנות 2 תל־אביב

טלפון 472518, 470626

הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב רמת־השרון

בהתאם לסעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 מתפרסמת הודעה, כי לגבי הקמת 2 יחידות דיור־קוטג' המחוברות ביניהן בגוש 6415 חלקה 155 מגרש זמני: 5, ברחוב יעקב כהן המסומנות באיזור מגורים ב', החליטה הועדה לאשר תוספת בניה של 2.31% בקומת הקרקע ביחידת הדיור המערבית הפונה לרחוב יעקב כהן, ו־2.46% בקומת הקרקע ביחידת הדיור המזרחית.

כל המעוניין להגיש ערעור להבנית הנ"ל יפנה למשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה מרחב רמת־השרון, תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.

פסח בוקין

יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — מרחב רמת־השרון

ת.ב. מס. 3344־א', 3344־ב'

ארגון בוגרי ישיבה אוניברסיטה בישראל

במלאת השלושים לפטירתו של מורנו ורבנו

הרה"ג ד"ר שמואל בלקין זצ"ל

ראש ישיבת רבנו יצחק אלחנן ונשיא ישיבה אוניברסיטה במשך 32 שנה

ייערך ערב זכרון והתייחדות

ביום שני כ"ד אייר תשל"ו (24.5.76) בשעה 7.00 בערב ב„היכל שלמה" בירושלים.

כל בוגרי ובני המוסדות ... הישיבה ... באוניברסיטה מתבקשים להשתתף באזכרה

במלאת 9 שנים לנפילת

יעקב מאיר הי"ד

תערך אזכרה בבית הקברות הצבאי בהר הרצל

בני המשפחה, תלמידיו וחבריו זכרו יעלו לקברו

ביום חמישי כ"ז אייר בשעה 9.15 בבקר.

משפחות: מאיר, ישראלי, ארזי

המפלגה הדתית־לאומית — סניף בת־ים

משתתפת בצערו של חברנו

נח רוזנבלום

חבר מועצת הסניף

על פטירת אמו נ"ע

בנחמת ציון וירושלים ינוחם

המזכיר ומועצת סניף המפד"ל בת־ים

במלאות שנה לפטירת יקירנו

הרב בן ציון פיגלסון זצ"ל

נעלה לקברו בבית העלמין בקרית שאול ביום שני, כ"ד אייר תשל"ו (24.5.76) בשעה 15.30. בשעה 16.30 תערך אזכרה בישיבת תל־אביב רח' טרומפלדור 30, תל־אביב.

המשפחה

אנו מביעים את צערנו על מותו של

ישראל מרום־מרמינסקי ז"ל

מפעילי אגודתנו

ומשתתפים באבל המשפחה

בנחמת ציון וירושלים ינוחם

הנהלת האגודה

„יד הרב ניסנבוים"

ירושלים

שק פוזלת בר וושינגטון

מאת: יעקב אדלשטיין

תיה של דמשק טסות בכיוון וואשינגטון" — אמר כאמל ... מנהיג השמאל בלבנון אשר השיג השבוע נקודה ראשונה ... נגד סוריה הקפיאה את פעילותה הצבאית בלבנון כד־ ... ש את מדיניותה. ברית המועצות יעצה לסוריה להקים ... יקלית בלבנון, משותפת לאש"ף ולשמאל הלבנוני. הזית ... לכפות בקלות דעתה על הנוצרים ולהכניע אותם. הסורים ... רצון. הם מנסים להחזיר לסוריה את המשטר הישן. ... מוקים משלהם, אין הסורים רוצים שג'נבלאט וערפאת ... ם. הם מעדיפים שכנים שקטים יותר.

המרוץ הסורי בלבנון, ... יח שקט בין סוריה ל־ ... סיכוי בשלב זה להסות ... הקו של ברית המועצות. ... סוה את ברית המועצות ..., אם כי כיום בשארה ... ן הסובייטים היחיד באיר־ ... עיראק, נאחזה בין אר־ ... ה, ובעדיפה היבוק זה ... הרוזה.

... לבנון נראת להיות הגשר ... בת ההדברות בין סוריה ..., על אף שרדיו דמשק ... עליה האמריקאי בלבנון ... ואילו ארה"ב תוכבת ... י בלבנון, משום שהוא ... יחה, להחדיר את המצב ... זהו, וזהי נקודת המפגש ... הסורי לבין האינטרס ... ארה"ב נהנה לסוריה ... בלבנון, שעה שברית ... הייגת מהכשר כזה. יכ־ ... ות עם וואשינגטון, הס־ ... בבוקר זה, ועד עתה ... לות, שהסורים לא יתי־ ... דיחו לבנון, ולא יגרמו ... צבל. בשיחה שנהקיי־ ... צגיר לדיניץ בוואשינג־ ... חזות דעים לגבי המצב ... ע המהלכים המדיניים. ... ה ישראל בתבונה, כי ... במלחמה לבנון כלוהה ... זה ועמדה כצופה מן ... הרות בלתי פוסקות ע־ ... אחרי המתרחש שם. הי־ ... ים בחשבון את המצב ... ויים בכל הנוגע לגבול ... שהשמאל בלבנון, עשוי ... ויה בהתלקחות בגבול ... אל יכול לגרום למיני־ ... ולגרור את סוריה למל־ ... ראל בגבול לבנון. יכני ... ז חוששה סוריה. מכאן ... ילות הצבאית הסורית ... של אסאד לתת לאש"ף ... שים שקט בלבנון.

להזהיר את סוריה שלא תרחיק לכת במלחמתה נגד השמאל בלבנון. עמד־תה של ברית המועצות מלאה סתירות בנושא לבנון. משום שהיא נקלעה כאן למצב שאין היא יכולה להתנער מן התמיכה גלויה באף אחד מן הצדדים. כל תמיכה כזאת תנתק אותה מן הצד השני. סתירות בעמדת ברית המועצות הוא דבר שיגרתי. אין צורך גם להסביר אותן. שגריר יש־ראל באו"ם חיים הרצוג, נפגש עם שגריר ברית המועצות אדם מאליק, כדי לברר סתירות כאלה בהודעה הרוסית מן ה־28 באפריל. על מדי־ניותה במזרח התיכון.

המדיניות הסובייטית

אמנם אין חידושים משמעותיים בהודעה זו, ואין חידוש גם בהודעה שלברית המועצות אין „דעות קדו־מות" לגבי ישראל. ושהיא מעוניינת שיווצרו התנאים לפיתוח יחסים עם ישראל, אם זו תרד מן המסלול של „מדיניותה התוקפנית ותעלה על דרך של שלום ויחסי שכנים טובים עם הערבים". ההודעה מכילה סעיפים בדבר זכותו של העם הפלסטינאי לכונן מדינה משלו בשטחה של פלסטין. ערפאת הודה על כך למוס־קבה. אך הוא התעלם מכך שיש בהודעה זו הצהרה חוזרת בזכות קיומה של ישראל. הרצוג ביקש לברר סתירה שמתבלטת מן ההודעה, כצד אחד תמיכה באש"ף השולל את זכות קיומה של ישראל, ומצד שני הודעה על נכונות ברית המוע־צות להשתתף בערבויות לבטחונן ול־חסינות גבולותיהן של כל מדינות המזרח התיכון. ברית המועצות הצי־עה בהודעה זו לכנס את ועידת ג'נבה בשני שלבים, שבשניהם ישת־תף אש"ף. גם ד"ר קיסינג'ר הציע לכנס את ועידת ג'נבה בשני של־בים, אלא שההבדל הוא דק ומכ־ריע. קיסינג'ר הציע שהשלב הראשון יכונס בלי אש"ף. ההבדל לכן אינו גדול, אבל משמעותי. הרצוג ביקש לברר סתירות אלה בעמדה הסובייטית, והקבלתה לעמדה האמריקאית. ולכן תמה הקצף שיצא מאת השג־ריר דיניץ, על העלאת נושאים מסו־כנים בשיחת הרצוג־מאליק. זהו בי־רור לגיטימי של עבודה, אף שמאליק לא היה בידו להשיב תשובות ברו־רות בענין זה. ההתמודדות בין הש־גרירים בוואשינגטון ובאו"ם החלה עוד בימי כהונתו של ראש הממשלה דהיום יצחק רבין כשגריר ישראל בוואשינגטון. השגריר בוואשינגטון שולל את הפעולה הדיפלומטית באו"ם ורואה אותה מחוסרת ערך. המדיניות הרוסית נשארה מלאה סתירות. גם לאחר שיחה זו שבין הרצוג ומאליק.

★

ספינותיה של דמשק, כמו ספינות אחרות בים התיכון שטות עתה בכי־וונים שונים, ולעתים לכיוונים סות־רים ומנוגדים. זה מה שקורה עתה בלבנון ובאיזור כולו, תהפוכות מדי־ניות חולפות ומשתנות.

סיכונים לישראל

הכדיניות הסורית נר־ ... כמה סיכונים לישראל. ... דיב לבוא ההסדר בגולן, ..., וגם אם אסאד כהר־ ... תיב הוא יהכשיר את ... שינגטון. אם סוריה יתי־ ... זת ארה"ב, פירוש הד־ ... וסיכון.

... שסוריה תחתור להסדר ... ים, משום שאין לה סיי־ ... מלחמה. הסיכון הוא ש־ ... יל להצים על ישראל ... ה לגבי מצרים. יקר ... בש הסורי־מצרי הצפוי ... ך סעודי, מחזיר אותנו ... ני הסכם הביניים. כל ... ני של הסכם הביניים ... בצרים בפרידה מסוריה, ... אפשרות התלקחות מל־ ... שסוריה אינה יכולה ... חמה בלי מצרים. הי ... מכוון, לשתי כשרות. ... מן מצרים לסוריה, ... פית ביניהן, והמטרה ... ם מערבית, להפריד ... ברית המועצות. מטרה ... מע בישראל ולהעמיד ... מצב, שבו היא תיאלץ ... על מדינות ציסות שיש ... ולהן. מה שקורה עכ־ ... ם לכך שהמעמד של ... משום שסוריה התנגשה ... לבנון, ומצרים נהפכה ... אש"ף, כול סוריה הי ... אפוטרופסות על אש"ף. ... בעכוד של סאדת ... הביניים עם ישראל, ... ה, וסאדאת שוב צלה ... קבל את ברכת אש"ף.

...מרונים המצריים

... מינה בהוש בוירה ה־ ... להשיג את מטרתה הי ... כי ראשית המדיניות ... ונת בכך העולמות. כא־ ... מצרים בעבותות אהבה ... צבה. סאדאת הפריד את ... לא הגיע לכלל ההמד־ ... משום שברית המועצות ... את המצוק של סאדת, ... העלפות. אבל מצרים ... לארגן את התמרון ב־ ... יותר. היא מתמרנת עם ... כדי לקבל נשק. היא ... צרפת עם ארה"ב והיא ... להברן עם ברית המוע־ ... א יחסים הדוקים, וברית ... צה מעוניינת עתה להה־ ... חסים. בשום כך נראה ... התקרב אל מטרתו. שוב ... ה כעמוד בעולם הער־ ... זוכת עתה שהוא היה ... ם הביניים. הוא יקבל ... כבוד גם בעולם הרחב ... הוא מתמרן עם ישר־ ... צעה לגנות את ישראל ... התן על פעולתה בשט־ ... שא מתפרה עם סוריה. ... ישראל כי הוא כבר ... בגה על הסכם הביניים, ... הרבי לאמריקאים, אני ... ש גיבויים נגד ישראל, ... ע למעשים. צריך להבין ... הזה ולא להתרגז. זהכו ... קבלת עתה צדיפות. גם ... ה בהגיון הזה. אסאד ... עתה במיצר. הוא זקוק ... ד מדינה ערבית בעלת ... ירדן הומכת בו, אבל ... הוא מבקש לכן את ... מצרים שמתנגדת ל־ ... חו בלבנה, משום ש־ ... ביעת בהשפעה סורית ... שגם השפעה השמאל ... אבל אם יהיה הסכם ... תהמוך מצרים בכיוון ..., ובזאת מעוניין אסאד. ... לכן עובדת כאן ביית ... היא היתה מעדיפה להי־ ... דיקלי בלבנון. אבל ... כלי זה לאבד את מאחי־ ... לכן אין לה ברירה אלא ... וזות בכל הנוגע לכבב ... השבוע ההעדיד ליאיר־ ... ושלח איגרת לחאפז ... אף שוטכן האיגרת ... להיה, כי הוא ביקש

האם תבוא התקרבות סורית–מצרית?

מאת ד"ר יצחק בן־גד (מכלוף)

ועידת הפיוס המצרית־סורית ש־עמדה להיערך השבוע בערב הסעו־דית נדחתה, או כלשון הודעה ה־רשמית „נדחתה בינתיים". בשלב זה לא ברור עוד, מי, או מה גרם לדחיית הוועידה. לפי הדיווחים של פרשנים מדיניים מבירות ערב, לא מן הנמנע שוועידה זו „נדחתה" לזמן בלתי קבוע מראש, בעקבות ביקורו של ראש ממשלת לוב בדמשק. נציגו של הנשיא הלובי קדאפי, הוא ש־הבטיח כסף לנשיא סוריה, כדי למ־נוע מראש התקרבות סורית־מצרית.

כמובן שכל ההערכות הללו, לפי־הוה בשלב זה, הן „ספקולטיביות" ואין איש יודע, מה יילד יום. בכל זאת עצם העובדה שוועידה זו נד־חתה אומרת דרשני.

לדעת משקיפים מדיניים, ייתכן ד־יש סמיכות פרשיות בין ביטול ה־ועידה לבין ביקורו של שר האחוי־ריה הסובייטי בירדן. אולם לא ני־כנס לבירורים הללו, בפרט שטרם הוחלט על ביטול הוועידה. נתרכז איפוא, בבחינת השאלה, מה מריץ את הצדדים הנוגעים בדבר לקיים ועידה זו?

לאחר מלחמת חורמה תעמולתית ממושכת מעל גלי האתר והעתונות ובפי המנהיגים על דרגיהם השונים נודע, כי סוריה ומצרים עומדות ל־התכנס לוועידת פיוס שיזמו סעודיה וכווית. לפי מקורות ערביים נועדה הוועידה שנערכה השבוע בבירה סעודיה בין מנהיגים מסוריה ומצ־רים והשתתפות מנהיגים מסעודיה ומכווית להוות מעין הכנה לוועידת הפסגה שבה ישתתפו ראשי כל ה־מדינות שהוזכרו לעיל ושתיערך לפי המתוכנן בחודש הבא.

מה הם הגורמים מאחורי נסיונות התווך הסעודיים הכוויתיים ומדוע נענו מצרים וסוריה לנסיונות אלה. זאת ועוד האם עלולים נסיונות אלה להביא להפוגה אם לא להפסקה ב־מאבק הבין ערבי שהתנהל בשנה האחרונה במלוא עוזו.

מה מאחורי ועידת הפיוס עתה?

היוזמה לוועידה זו יצאה הפעם כמו בעבר מערב הסעודית. שליטיה של מדינה זו — בגלל שיקולים הכרוכים ביוקרה וברצון לנצל את סכומי הכסף העצומים בפיתוח אר־צם — מעוניינים לשמור על יחסים תקינים עם כל מדינות ערב. יתרה מזו הם מעוניינים שמדינות ערב לא יסתבכו בשלב זה במלחמה אשר עלולה לא רק להסתיים בתבוסה אלא גם לסבך אותם. הסעודים נש־מעים „יותר משכנעים" עקב עושרם הרב ויכולתם להרום בעין יפה לאלה שמצייתים לעצותיהם. השבוע נודע ממקורות תעשית הנפט כי סעודיה תספק נפט לסוריה בהנחה במחיר בשוק העולמי. דבר זה נעשה כיוון שעיראק בגלל סיכסוך עם סוריה ב־שאלה הלבנון הפסיקה את משלוחי הנפט לסוריה.

המצרים והסורים הסכימו ליוזמה הסעודית כוויתית משיקולים שונים. מאז חתם על הסכם הביניים ניסה סאדאת פעמים מספר להסביר לסו־רים את צעדו זה אך נתקל בסרוב עיקש מצדם לשמוע את הסבריו. הסורים גם התנגדו לביקור פיוס של סגנו של סאדאת חוסני מובארק ב־ארצם. סאדאת רצה לפייס את סוריה לא רק כדי לצאת מבדידותו בעולם הערבי בעקבות אותו הסכם, אלא גם רצה להשפיע עליה לדבוק במדי־נות מחושבת ומתונה. חששו היה שסוריה עלולה לא לחדש את המנ־דט לכוחות האו"ם בגולן ובתוצאה מכך תפרוץ מלחמה שתעמיד את מצרים במצב לא נוח אם תתערב או לא תתערב. אך טבעי איפוא, שה־מצרים מברכים עתה על יוזמתן של סעודיה וכווית שיזמו את ועידת הפיוס.

וכיצד נסביר את התפנית בעמדת הסורים? הנשיא אסד ידוע כנשיא פרגמאטי ומחושב. ייתכן שהוא הג־יע למסקנה ההגיונית, שמדיניות הסרוב שלו והחרם שהטיל על מצרים לא הניבו פירות, מלבד הישגים הצהר־תיים. אסד מבין שללא מצרים ו־ארה"ב ובתמיכתן החומרית והפוליטית של סעודיה וכווית, אין סיכוי שיופעל לחץ על ישראל שיאלצנה לסגת מהשטחים ולהכיר באש"ף. יתרה מזו ציפיותיו כי מצרים תחזור בה מהסכם הביניים עם ישראל לא התגשמו למרות קול הזעקה הרמה שהקימה ארצו. ואילו ירדן פוסחת על שתי הסעפים ואינה מהדרת ל־הצטרף לאיחוד מלא עם סוריה.

לאור האמור לעיל חושב הנשיא אסד שטוב להתקרב למצרים ולהש־תדל להשפיע עליה מבפנים. רמז ב־רור לתפנית סורית זו ניתן לאחרונה בהצהרה שרבים מאיתנו לא נתנו עליה את הדעת. הנשיא אסד הודיע כי המטרה אינה כיבוש רמת הגולן — מטרה אותה יכול הצבא הסורי ל־בצע תוך זמן קצר, אלא החזרת כל השטחים וכיבוד זכויות הפלשתינאים. ספק ניתן להבין כי מטרה זו באורח טבעי אינה ניתנת להגשמה מבלי לרכז את כל המאמץ הערבי ולהתאמו נגד ישראל. מבחינה זו, חזית ער־בית מצרית, סעודית, סורית, כוויתית ואף ירדנית משותפת בהכרח תשרת את עניינם של הערבים ושל סוריה עצמה. מדיניות זו גם תאפשר ל־אסד להצדיק את חידוש המנדט בי־גולן כי כאמור המטרה אינה הגולן אלא גדולה הרבה יותר ודורשת סב־לנות רבה.

★

בין מצרים לסוריה

המאבק בין סוריה ומצרים הוא על ההגמוניה בעולם הערבי ועל ה־טקטיקות או האסטרטגיות שמדינות ערב צריכות לנקוט במאבקן נגד יש־ראל. הסורים הקיצוניים האמינו ש־הדרך הטובה ביותר להשיג את מט־רות הערבים היא לפתוח במלחמה ממושכת ומתואמת נגד ישראל. לאור זאת הם הסכימו להצטרף למצרים במלחמת יום הכיפורים. הם סרבו להסכים להפסקת אש בסוף המלחמה לפי בקשתה של מצרים, למרות הת־בוסותיהם בשדה הקרב. הם התנגדו להסכמי הביניים בין מצרים וישראל ותקפו לחלוטין את מדיניות השלבים של קיסינג'ר. עוד בוועידות הפסגה באלג'יר וברבאט בסוף השנים 1973 ו־1974, הם תבעו התחייבות מפורשת שאף מדינה ערבית לא תסכים ל־הסדר נפרד עם ישראל, וכי כל הס־דר מדיני, ולו גם בשלבים יתנהל בעת ובעונה אחת לגבי כל השטחים הכבושים.

המצרים אמנם רצו את עזרת ה־סורים במלחמת יום הכיפורים אך בשום אופן לא רצו שהסורים יכ־תיבו להם את מהלכיהם המדיניים לאחר המלחמה.

הסכם הביניים שנחתם בין מצרים וישראל העכיר מאוד את היחסים בין מצרים וסוריה. הוצאת החזית המצ־רית מן המערכה נגד ישראל בהכרח פגעה בשאיפתה של סוריה להפעיל על ישראל לחץ ערבי מרוכז ומא־סיבי שיאלצנה לסגת מהשטחים ה־ערביים ולהכיר באש"ף. המורה מ־זו, המשבר הבעתי הש שהסכם ה־ביניים העמיד את סוריה בפני שתי אלטרנטיבות שכל אחת מהן קשה ומסוכנת. האלטרנטיבה הראשונה היא לצאת למלחמה נגד ישראל ללא מצרים, תוך הסתכנות במפלה חמו־רה בשדה הקרב ובעקבותיה אולי אף הדחת הנשיא אסד מכסאו. ה־אלטרנטיבה השניה היא קפאון מו־חלט בחזית הסורית שפירושו אי נסי־גה מהגולן או פתרון לבעיה הפלש־תינאית. אלטרנטיבה זו תסתור ב־פרוש את כל ההצהרות והכרזות של הסורים מאז המלחמה, ותדביק להם תווית של: „נאה דורש אך לא נאה מקיים". הופעה זו לא רק תפגע ביוקרתם של הסורים בקרב החוגים הקיצוניים בעולם הערבי, אלא אף תרגיז חוגים שונים בצבא ובממשל הסוריים.

המשבר הלבנוני אף הוסיף סיבה נוספת לתפנית הסורית. טיפולו של אסד במשבר הלבנוני פגע קשות ב־יוקרתו. הלדעת מקורות ־שרים אף עורר תרעומת בקרב חוגים שונים בצבא הסורי. גם מצרים ומדינות ערביות אחרות גינו — משיקולים שלהן — התערבות סוריה זו. ההס־תבכות הסורית בלבנון והעובדה ש־אנשי סוריה נמצאים על סף מלחמה גלויה וכוללת נגד אנשי אש"ף — כולל אנשי ערפאת עצמו — יצרה מצב לא נוח בשביל הסורים. הם מופיעים כיום כמגינים על הנוצרים בלבנון וכמתנגדים לאש"ף ולמוסל־מים. דבר זה מרגיז לא רק חוגים שונים בסוריה עצמה אלא גם חוגים רחבים בעולם הערבי. מצרים מ־אידך גיסא שרק לפני זמן לא רב הואשמה בבגידה בענין הערבי מת ההמה על הסכם הביניים, ניצלה את ההסתבכות הסורית ויצאה מבדידו־תה.

ההתקרבות הסורית למצרים עשויה לא רק לשים קץ לתעמולה המצרית נגד משטרו של אסד בנושא הלבנון, אלא גם להביא לתמיכה מצרית סעודית במדיניות סוריה במדינה זו. כאשר יידעו השמאלנים המחבלים ותומכיהם כי מדיניותה של סוריה ב־לבנון מקובלת גם על מצרים וסעו־דיה שלא להזכיר את ירדן, כי אז החופש שלהם לתמרן בין האינטרסים המנוגדים של מדינות ערב יוגבל מאוד. ואולי אף יוכלו הסורים למ־צוא פתרון — כולל השימוש בכו־חות צבא גדולים — למדינה שסועה זו מבלי לאבד את יוקרתם.

נראה איפוא, שוועידת הפיוס אם תתכנס — תשרת את האינטרסים של סעודיה, מצרים וסוריה כל אחת ב־שיקולים שלה בנסיבות הקיימות ה־יום. מאידך אין לשכוח כי היחסים בין המדינות הערביות מאז ומתמיד היו מורכבים ובלתי יציבים. והנסיון הפעם עלול להיכשל עקב סיבות שו־נות, כפי שנכשלו נסיונות תווך רבים מאוד בעבר, בפרט עתה שה־ועידה נדחתה, בלא לקבוע מועד חדש לכינוסה.

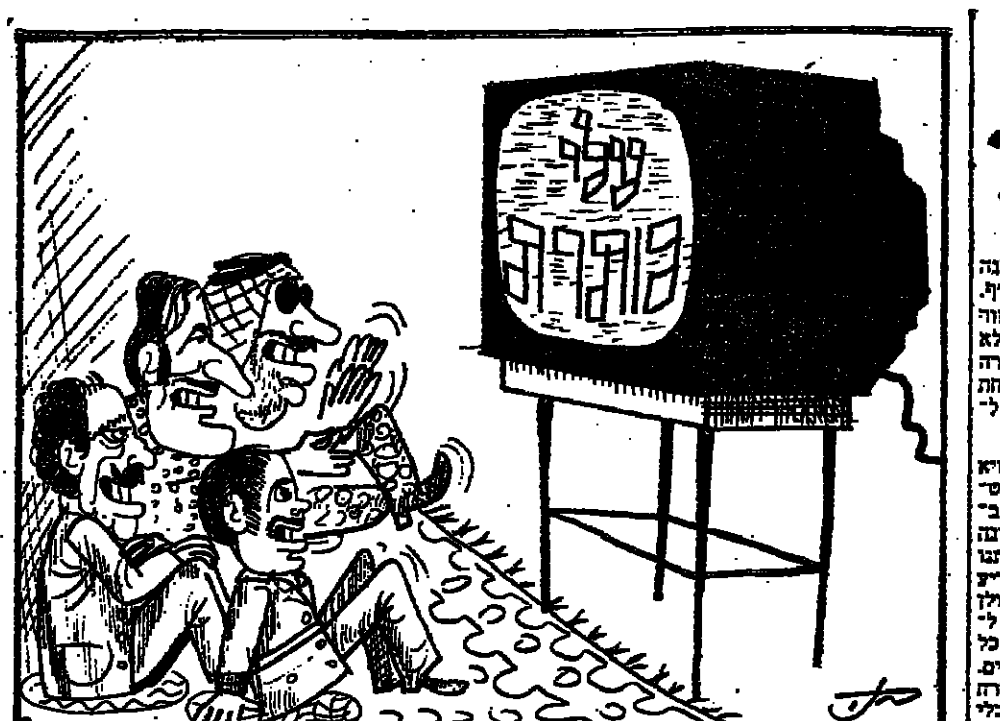

הנהנים...

באין הנהגה כלכלית

מאת יצחק דויטש

מדי פעם אנחנו מתבשרים מחדש על נתונים להתמהרה במצב הכלכלי והפעלת צעדים חדשים. הציבור חדל במרוצת הזמן להאמין ביעילותם וערכם של הצעדים השונים והוא מטיל ספק בכך שקברניטי המשק אמנם שולטים במצב הכלכלי. מתפתחת אוירה ספקנית כלפי הדרג המקצועי.

אכן, ישנה סטייה מרחיקה לכת בין התכנון והחיזוי הכלכלי לבין מה שקורה בפועל. נתונים אלה אינם סודות כמוסים של הזכירים פנימיים. הפרסומים הרשמיים של הלשכה ה־מרכזית לסטטיסטיקה ונתונים שוט־פים של בנק ישראל מצביעים על כך.

★

במאזן התשלומים אין שיפור ממשי

במאזן התשלומים ישנן תנודות ק־לות של אחוזים בודדים. במחצית הראשונה של שנת 1975 היתה ירי־דה בייבוא, אך במחצית השנייה שוב היתה עליה בייבוא. בחודשים האח־רונים יש האטה בסה"כ הייבוא אך יש עלייה בייבוא נכסי תצרוכת ב־תוכם מכוניות, מקלטי־טלוויזיה, מ־קררים גדולים וכו'. בייצוא ישנה עלייה איטית. בסה"כ הגרעון לא קטן ולפי החודשים הראשונים של 1976 יכול להיות שיפור מכסימלי בכמה עשרות מיליוני דולרים — אם בכלל.

יתרות מטבע החוץ נשמרות ב־אופן פורמאלי על הסכום של מיליארד דולר. אולם שומרים על כך ע"י קבלת הלוואות לזמן קצר, כי אשר הממשלה עושה הכל למען הח־לפת דולרים מהקופה באשראי ספ־קים וניצול קוי אשראי.

בפועל אנחנו עומדים בפני אזי־לת היתרות.

★

התפוררות המסגרת התקציבית

המאפיין את החודשים הראשונים של שנת התקציב החדשה הוא פרי־צת המסגרת התקציבית. כבר בחוד־שיים אלה נכנסה הממשלה למהל־כים אשר בשבעותם הוצאה נוספת של 3—2 מיליארד ל"י לשנה. המדו־בר הוא בתשלום תוספות שכר, הו־צאה מוגדלת לסובסידיות, תשלומים לקאופרטיב „אגד", פיצויים לעובדי תבנע וסימון פרוייקטים חדשים של חברות ממשלתיות.

באותו זמן אין תחזית ההכנסה מתגשמות. התבשרנו על הפעלה מס ערך מוסף ב־1 ביולי. אם אמנם יו־פעל המס החדש במועד זה, הרי הפיגור יהיה ב־3 חודשים בלבד ל־עומת מה שהובטח עם הגשת ה־תקציב (לאחר דחיות ושינויי מוע־דים במשך השנים). לכן יחסר כבר או סכום נכבד מהתקציב.

ההכנסה שתוכננה מאגרות חוב צמודות כולה אכזבה. ציפו שבקור זה יכנסו כשלושה מיליארד ל"י. ב־שלב זה המכירות הן בקצב של כמה מיליוני ל"י לחודש. מגמה שהסתמנה מאז צמצום ההצמדה ל־90% והפ־עלת ההוראות לדיווח על עסקות ב־מזומנים.

הנה כי כן נפרצה המסגרת התק־ציבית בסכום של 5—4 מיליארד ל"י לפחות.

מכשירי המדיניות הכלכלית נוע־דו להביא לצמצום הצריכה. עפ"י נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עלתה הצריכה הציבורית בשנת 1975 ב־11%; כאשר בתוך זה בולטת עליית הצריכה הציבורית האזרחית ב־5%. לפי נתונים מוקדמים לא השתנתה המגמה בחמשת החודשים הראשונים של שנה זו.

בצריכה הפרטית לנפש היתה ירי־דה במחצית הראשונה של 1975 ובכך ראו את כבשר־טובות. אלא שבמ־חצית השנייה של השנה השתנתה ה־מגמה: ברבע השלישי של השנה עלתה הצריכה הפרטית לנפש ב־3% וברביע האחרון של אותה שנה ב־5%. לפי אומדנים מוקדמים נמשכה העלייה בצריכה בחודשים הראשונים של 1976. הלשכה המרכזית לסטטיס־טיקה דיווחה על גידול בשיווק מ־כוניות ב־44%, במקלטי טלוויזיה ב־20% ובלהבשה העלה ב־30%—20.

★

עליית המחירים הושפעה מכמויות הכסף בשוק

בניגוד לתחזיות הרשמיות (ול־ענין זה ייאמר: התחזיות היו מגמ־תיות בשל לחץ משרד האוצר לה־ציגן כך) עלו המחירים במארס ובי אפריל ב־9.3% ובראשית 1976 ב־12%. עליית המחירים המואצת הו־שפעה בעיקרה מצמצום הסובסידיות. אך האוצר טען כי האטת ביקושים הגורם לכך שעליית המחירים תהיה נמוכה יותר. בפועל קרה היפך.

מסתבר כי התנהגות האוצר עצמו היתה של שפיכת שמן על מדורת האינפלציה. הוא גרם במישרין ל־עליית המחירים.

במשך ארבעת החודשים הראשונים של השנה הזרים האוצר למשק סכום של כ־2.3 מיליארד ל"י. הזרמת כסף זו גרמה להגברת הביקושים וממילא לעליית המחירים הגדולה יותר.

לפי כל הסימנים ממשיכה מכונת ההדפסה בפעולתה. קצב התזרמה ב־חודש מאי יעלה על זה שבחודשים הקודמים.

★

מדוע נגרמה ההתמוטטות?

אלה הם הנתונים. פירושם האחד והברור הוא שאין כל התקדמות ב־מצב הכלכלי ואף ישנה נסיגה מסו־יימת. מה שעוד יותר ברור הוא זה: אין עוד אפשרויות רבות לגיוס אמ־צעים כדי לסייע על פני המצב. ה־חוב החיצוני הגיע ל־9 מיליארד דו־לר. זאת כאשר מראשית שנת ה־מדינה קיבלנו ללא תמורה 25 מילי־ארד דולר, החלק הגדול בלי צורך להחזיר. עתה שוב אין מקורות ש־כאלה — בכמות כזו — עומדים ל־רשותנו.

מדוע אנחנו עומדים עתה בפני מצב זה? האם המירשמים של ה־כלכלנים אינם נכונים ולכן הסטייה הגדולה בהשגת היעדים? ועוד יש לשאול: האם המירשמים הדרושים הם מוקד הבעייה?

כותב שורים אלה נגע בנושא זה בשבועות האחרונים בשיחות עם עשרות כלכלנים בכירים במשרד ה־אוצר, בבנק ישראל ובמוסדות להש־כלה גבוהה. יש הבדלים שונים לגבי הפרטים, אולם ישנה אחדות־דעים בנוגע לעקרונות. גם לגבי מה ש־צריך לבצע וגם לגבי הסיבה למה לא מתבצע.

הבעייה אינה של המירשם ה־כלכלי אלא של ההנהגה הכלכלית — וזהי העובדה הברורה של כל אר־תם הכלכלנים. הממשלה אינה מ־בצעת את המדיניות שהומלצה ב־פניה ואשר מדי פעם היא סומכת ידה עליה. כל המדיניות הכלכלית מתמוססת בדרך שבין החלטה ראי־שונה עד לביצוע בשדה. לכן אין היא משיגה את יעדיה.

★

הקו המנחה: צעדים ללא פיצוי כולל

כל הכלכלנים הרציניים עמם שו־חחתי שותפים לדעה כי כדי להבריא את המשק יש הכרח בהורדה רבה בחיים להקופה כבירית. זהו הנצור להכנסה שינויים מבניים במשק אשר יביאו להגדלת הייצוא והורדת הי־יבוא. לתכן כל יש להוריד את ה־צריכה הציבורית עצמה.

הצעדים הכלכליים צריך להפעי־לם בלי לתת מיד לאחר מכן פיצוי כולל לא בשכר ולא ברווחים, לרבות על נכסים פיננסיים. יוצא מהכלל — כמובן — הן השכבות הנמוכות שאינן יכולות לשלם את המחיר. ועוד: יש לעשות זאת תוך חלוקה שוה של הנטל.

אולם אין תכלית בפיחותים, ב־פיזור ובצמצום סובסידיות כאשר ל־אחר הפעלתם בא הפיצוי הבידי ו־בכיסוי את הפעלה הצעד שננקט, אז התוצאה היא הפוכה: נפגע ה־משק על בסיס רחב יותר ולירות רמה יותר.

★

ההנהגה נסוגה במחצית הדרך

בכל המהלכים שננקטו עד כה לא היה בידי ההנהגה הכלכלית העו־

(סוף בעמוד 6)

התפרעויות בירושלים ולקחן

מאת שלום צוריאל

כאשר ארעו לפני מספר שבו־עות התפרעויות חמורות במז־רח ירושלים, נמצאו כאלו ש־הטילו את האחריות לכך על קומץ צעירים יהודיים שביקשו להתפלל בהר הבית. האשימו אותם בהגברת המתיחות ע"י פגיעה, כביכול, ברגשות הד־תיים הלאומיים של הערבים. השבוע לא ביקשו צעירים אלו להתפלל בהר הבית, וממילא קשה להאשימם הפעם בהגברת המתיחות. ואעפ"כ ההתפרעו־יות של השבוע עלו בחומרתן על קודמותיהן.

★

נשאלת השאלה מה גרם לכך, לכאורה לא היתה שום „פרובוק־ציה" מצד גורמים יהודיים, או סיבה אחרת על פני השטח לה יש ליחס ארועים אלו. מה אם כן היתה העילה להתפרעויות ולהפ־רות הסדר החמורות?

★

שלוש עובדות

למעשה קשה להצביע על עילה מסויימת ויש לעמוד על שלוש עובדות יסוד הקשורות בעצם אי־חודה של ירושלים ובמעמדם של התושבים הערבים במזרח ירוש־לים.

א. עובדת איחודה של ירושלים. גם אם כלפי חוץ ישנה השלמה עם עובדת איחודה, עדיין היא מהווה מקור להסיטה בגלל עצם איחודה. גורמים בעיריית ירושלים המקיימים מגע הדוק עם האוכלו־סיה הערבית במזרח העיר סבו־רים כי תהליך ההשלמה חזק יותר בקרב האוכלוסיה המבוגרת, הנה־נית משיפור המצב הכלכלי וה־עליה ברמת החיים. עובדה, אומ־רים הם, שאת המהומות מנהלים בעיקר תלמידי בתי הספר המוס־תים על ידי מורים צעירים, המ־עוניינים בערעור היחסים והודיקים ההולך ומתרקם לפרות כל הקשיים הכרוכים בכך.

ב. גם אם העיר מאוחדת, הרי מבחינת ערביי מזרח ירושלים עד־יין היא מנותקת, ולו רק בגלל העובדה שערביי ירושלים אינם מיוצגים בשום פורום ציבורי, וכל ההחלטות הנוגעות להם בכל ה־תחומים מתקבלות ע"י יהודים בל־בד. באופן בלתי פורמלי מקיימים הנוגעים בדבר, ובעיקר עיריית ירושלים, מגעים מתמידים עם נכ־בדי התושבים, ישנה האזנה והתח־שבות רבה בדרישות התושבים, שלא לדבר בנושאים הקשורים ב־שרותים העירוניים המסופקים ה־מוגשים ע"י מחלקותיה השונות.

ג. ירושלים מהווה מוקד צי־בורי ורוחני לתושבי הגדה המער־בית, וכל מה שמתרחש בשטחים המוחזקים יש לו ללא ספק הש־פעה על ערביי מזרח ירושלים. יש לזכור עוד, שירושלים מהווה כמ־עט סעיף קבע בסדר היום של כל ועידה, או התכנסות של מנהיגים ערביים ומוסלמים, ועובדה זו כש־לעצמה מדרבנת את התושבים ל־„הזדהות" עם המנהיגות המוסל־מית.

לאלה מתוספת התחושה של ערביי מזרח ירושלים הרואים את עצמם כקורבנות האמיתיים של מלחמת ששת הימים, בשל העוב־דה שבעיני השלטון הישראלי חד־לו להיות חלק מתושבי הגדה, ובעי־ני לבירת רוחב במצב זה ניתן בהתפרעויות.

★

בין ירושלים לגדה

מבחינת השלטון הישראלי, ההב־חנה בין ערביי הגדה לבין ערביי מזרח ירושלים חד היא בכל הד־בחינות ובכוהד כאשר מדובר ב־הפרעות הסדר הציבורי.

מה שנחשב לנסבל ברמאללה ובשכם אינו נסבל במזרח ירוש־לים. מכאן התגובה הנחרצת יותר של המשטרה ושלטונות הבטחון כלפי מפירי הסדר הציבורי במזרח ירושלים. לדוגמא: במזרח ירוש־לים אי אפשר, ואין רוצים להטיל עוצר. אין גם אפשרות לכך, מה שלא כן בשכם.

שר הבטחון לשעבר, משה דיין, עמד על הבחנה זו בראיון לעתון „הארץ" מיום רביעי השבוע. „ירו־שלים היא ישראל וצריך לנהוג במעשי מהומות כמתבקש מעובדה זו. בסוחר שלא פותח חנותו צריך לשלול את הרשיון, ובמתפרעים צריך לנהוג כפי שנוהגים במתפר־עים בישראל", אמר דיין.

אחד המוקדים למתיחות במזרח ירושלים היא בהימצאותם של שני המסגדים, ואלה מספקים השראה למתפללים ולאמצעי התקשורת ל־כינוסים. במלים אחרות, מה שנע־שה בהר הבית יותר מענין במה שנעשה בסמטה בשכם. ערביי מז־רח ירושלים מודעים לרגישויות אלה ומנצלים אותם לצרכיהם.

(סוף בעמוד 6)

הבוחרים היהודיים נבוכים

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

ככל שמרבים לכתוב על ג'ימי קרטר כך אישיותו, מדיניותו, השקפתו, וב־יותר — הצלחתו המסחררת נשארות ת ע ל ו מ ה. כל נאום משלו, כל הצה־רה, וגם כל נתוה מצד אחרים, אינם תורמים לפענח את חידת קרטר. מדי־ניותו הפנימית והבינלאומית היא בסי־מן שאלה, שכן הוא נמנע מלהבהיר עמדתו כלפי בעיות אקטואליות. זה כו־לל גם עמדתו כלפי ישראל.

★

ההסברה מצדו או מצד עוזריו רק מגבירה את התעלומה, אם כי בולטת אצלו מגמה להופיע כידיד ישראל.

נפגשתי עם מדינאי הנמנה עם ידידיו והוא הסביר לי בארוכה מדיניותו ביחס לישראל. כאשר עם סיומה של השיחה שאלתי איש־שיחי אם הענין ברור לו, ענה בשלילה. להיפך, אמר־הו, אני נבוך עוד יותר. על זה הגיב האיש בחיוך: זהו בדיוק מה שרציתי...

קיים חשד שאי־בהירות בתוכניותיו של קרטר היא מכוונת... כי הרי אי אפשר יהיה שאיש הנודר לכהונה הרמה ביותר באה"ב יהיה בשולל קו ברור באיזה שטח שהוא.

הקהל היהודי נבוך ביחסו אל קרטר.

הסיבות מובנות. היהודים ברובם ראו, ועדיין רואים, בג'קסון וגם בהמפרי ידידים והיכירו, שהוכיחו ידידותם במעשים, ואשר יחסם לישראל, ליהודים, הוא חיובי וברור. הם סומכים עליהם ללא היסוס, שיעמדו לנו בשעת מבחן, — והיא עובדה לבוא.

הליברלים והשמאלנים היהודים תמכו ברובם בחבר הקונגרס מוריס י. יודל. אבל גם ג'קסון וגם יודל נדחו הצידה בבחירות המקדמות בכמה מדינות של ארה"ב שהביאו נצחון גדול לקרטר.

★

הבוחרים היהודיים נתיתמו...

באין ברירה מוטים המכבים כיום לג'ימי קרטר, המועמד בעל הסיכויים הטובים ביותר. מובן, שמתעניינים ביחסו ליהודים בכהונתו לשעבר כמושל מדינת ג'ורג'יה. באטלנטה, ג'ורג'יה, קיימת קהילה גדולה וחשובה ובבה בראשיה פעילים למען קרטר. כפי שנמסר לי הרב ד"ר יואל גפן, מנהל התנועה השמרנית בניו יורק, שהוא יליד אטלנטא (ואביו הרה"ג ר' טובי' גפן ז"ל, כיהן שם ברבנות במשך עשרות שנים), ושקשרים במשפחתיים חזקים עדיין לו עם בני העיר. יהודי אטלנטא זוכרים לטוב את ימי כהונתו של קרטר כמושל ג'ורג'יא. רבים בטוחים שהוא ידיד יהודים ונותנים בו אמון באשר ליחסו לישראל. אחדים מידידיו פעילים למענו. הקהילה עובדת בקשר עם הקונסול הישראלי באטלנטא נחום אסתר, המספק לה מידע באשר לבעיותיה של ישראל.

מאידך התבטאויות אחדות של המועמד, — כאייו התיאש מקולוהים של יהודים, ובניגודן השטחים והגבולות של ישראל, ירושלים, עוררו תמיהה ותשעות אם לא יותר כזה. דובריו המס־בירו שלא התכוון להה שהסיקו מדבריו. אחד מעוזריו הראשיים סטוארט אייזנשטאדט, יהודי, נחשב לערובה שלא יבולע לישראל.

להגאון הרב יוסף דוב סולוביצ'יק ישנה ספ־קה כשלו, שהם גם בנה הלקם של רבים אחרים. זוכרני בעת שעדלאי סטיבנסון הציג מועמדותו לנשיאות ארה"ב אמר לי הרב: אני מפחד מגוי „משכיל" פסוקים... ואמנם לא שבענו נחת מ־סטיבנסון...

★

פרופ' זביגנב בז'זינסקי

חשוב גם מי יהיה מזכיר המדינה, ביחוד כאשר מדובר במועמד לנשיא שבקיאותו בענייני חוץ היא קלושה כמו אצל קרטר. מרבים להזכיר את מר זביגנב בז'זינסקי, פרופסור ליחסים בינ־לאומיים באוניברסיטת קולומביה.

הקשבתי לדבריו של האיש. הוא אמריקאי לכל דבר, גם האנגלית שלו היא נקיה מ„אקצנט". — בניגוד לזו של קיסינג'ר, — אבל כאשר הנך מתבונן באיש קשה להשתחרר מן ההרגשה שפו־לני לפניך, עם כל המשתמע בזה...

הדברים שאמר או כתב בענייני ישראל, — והם מעטים — אין בהם להניח את דעתנו. להיפך, יש בהם כדי לעורר חששות די בוטסים. אל לנו לשכוח שהמועמד לשר החוץ היה כל בקמברן בינקעו היה הסינטור וו־יאם פולברייט, כיום סוכן שכיר של ערב הסעודית ושל מדינות ערב אחרות...

לקיסינג'ר הראה פעם לרב עזריאל הילר ולנצי־גים יהודיים אחרים, תמונותיהם של קודמיו שהיו תלויים במשרדו, תוך שאלה: האם הייתם מעדי־פים עלי מישהו מאלה (דאלס, דין ראסק, רו־ג'רס...)? עתה עלינו לשאול את עצמנו, עם כל הבקורת נגד קיסינג'ר — האם היינו מעדיפים את מי ש ע ל ו ל לבוא כמוהו במקרה שייבחר קרטר...

אין פלא לכן שיש יהודים רבים, שבבחירה שקרטר יהיה מועמדם של הדימוקרטים ופורד של הריפובליקאנים, יצביעו בעד פורד, משום שלפחות באשר לנשיא יודעים את עם מי יש לנו ענין, בעוד שקרטר לוטה בערפל של מיס־תורין...

העובדה המעציבה ביותר היא חולשתו של האלקטוראט היהודי. אלה שהתחשבו עם „הכוח היהודי" בבחירות מתחילים לפקפק אם אמנם קיים כזה. אם כל הענין של הקולות היהודיים אינו אלא אגדה...

★

חולשתו של גוש הבוחרים היהודי

הנה המועמד שפעל למען ישראל, למען יהודי רוסיה, יותר מכל מדינאי אחר, עד כדי כך שפעם האשים מנהיגים יהודים על שאינם מוכי־חים די אומץ במלחמתם למען יהודים, הלא היא ג'קסון, במדינת ני יורק, הישוב היהודי הגדול בעולם, והיהודי ביותר, פנה לו עורף.

אמנם נכון שיהודים רבים הצביעו בעד ג'קסון, אבל לא במידה שהתן הנצפה לבחירות שבאו אחרי ניו יורק, כמו בפנסילבניה.

תרמה לזה גם אישיותו של המועמד. היא משולל ברק וצבע. אין לו כריזמה. הופעותיו אפורות. הוא אינו מעורר התלהבות, ו„רק" איכון, וזה כנראה, אינו מספיק..., הבוחרים היהו־דיים לא יצאו מכליהם, כפי שהיה אפשר לצפות לפי מה שפעל לטובתנו, ומה שעצוי לפעול בעתיד.

ליברלים יהודיים נשארו נאמנים לקו לפיו לא היחס ליהודים קובע, — והמכו בחבר הקונגרס מוריס יודאל. הנוער היהודי צייף, הסטודנטים עסוקים בלימודיהם, בבחינות, ומודאגים מביצוע סבורים להשיג עבודה כאשר יסיימו לימודיהם, — בגלל רבוי בעלי השכלה אקדמאית.

גם המצב הנוכחי בישראל אינו עוד אתגר. ישנה איזו „התפכחות" המעורבת באכזבה, ביחוד אצל יהודים מתבוללים.

ד"ר נחום גולדמן בספרו החדש „ישראל לאן?" כבר חשב שבא הגיזה של ביצי בישראל, בהד־הרבות הישראלית, בהזהוזה הציונית עלול להחליש את הקשר בין ישראל לבין התפוצות. — חשש שיהודים דתיים הביעו לא פעם. סימנים של מצב המור זה כבר נראים באמריקה. לרבים בבין יהודים דתיים, ולא דוקא „קיצוניים", ספ־קים אם אמנם ישראל במצבה הרוחני הנוכחי יכולה לשמש מרכז רוחני לתפוצות. המאבקים של מוסדות ציוניים, כמו הסוכנות, לבצר את הנבירה בגולה ע"י פעילות הנוכחית, לא הוכתרו בהצלחה, מול הצלחתם של גורמים הגוכים בקיבוצים.

כל זה מביא לכירסום הזיקה הנפשית הקשר הבעיקר עם ישראל ונותן אותותיו בבחירות. זה מדאיג מאוד כי הרי כוונתי קיאלה תהיה השפעה חיובית על מדיניותה של ארה"ב כלפי יש־ראל.

★

הנזק של תעמולת „ברירה"

ואם לא די בזה גברה לאחרונה מגמה להוכיח — בפומבי מוגזם — „הבנה לאי־אלה מטענותיהם של „פלסטינאים" על ה„קיפוח" מצדה של ישראל.

מתקשה אני להבין איך ציונים דגולים שעשו, וגם עושים רבות למען מדינת ישראל, אינם נר־תעים בין הנזק הטבוע בנתינת פומבי לדעותיהם, בגלל העידוד שיש בהן לאויבינו, — כפי שקרה עם ההצהרות האחרונות של אנשי „ברירה", שזכו לפירסום רב וגם למאמרים ראשיים מסכי־מים ב„ניו יורק טיימס" ואחרים.

הצגתי שאלה זו לאחדים מהם ולא קבלתי תשובה מתקבלת על הדעת.

השאלה היא, בלשון חבריים, „למה זה טוב ל־" אויי תועלת הצבה מזה לישראל, שגם אנשי „ברירה" דואגים לה?

בוועידות המפלגות לבחירת מועמדיהם לנשיא צפוי מאבק הכיר על „הסעיפים הישראלי־ים". והנה איך ילחמו ידידי ישראל למען סעי־פים נוחים למכשלת ישראל, למען פרובוגיה משי־בעותיות לבמהינה, כאשר ציונים מביעים דעות ההיפכה את אלה של מתנגדינו, ואף של אויבינו?!

ברגע זה ישנם יהודים שחושבים על אפשרות הצבעה בעד המועמד הריפובליקאני. בדרך כלל יהודים ברובם המכריע ב־היים בדימוקרטים כמעט באופן אוטומטי. בשנת 1972 צבעו לניקסון, — אבל זה היה מקרה יוצא מן הכלל. עתה היהדבים רבים יהודי שוב לבפוגלתם הממסודית. אבל ההפתחייה אהרונית הכיתי רבים לענין „היהור שבר".

בניהים שפורד, ולא ריגן, יהיה המועמד הרי־פובליקאני, בטרה זה כאשר המועמד הדימי־קרטי יהיה קרטר (עם בז'זינסקי, ג'ורג' בול, גם הוא לא מידידנו...), יהיה אולי פורד „הרע במיעוטו".

לעת עתה אין דעתי של הבית הלבן לבחירות עצבה, כי אם לבחירות המיפלגתיות. הבעיה היא איפוא לא „הקול היהודי" כי אם ריגן. אבל אם וכאשר יהיה המועמד של מפלגתו, בוודאי יפנה ליהודים.

כבר עתה יודע אני על אישיים בצד הבית הלבן אבל פעילים לעיבר בעד ניקסון, כמו לאונרד גולדברג, רונלד גרינבלד (השם רונלד, כזה של ריגן, לא יהיה במקרה), בטוח שהוא בסדיהבל הרב ראובן גרינבליט, איש אגודת ישראל ובמשפחה רבנית ידועה...).

גם צד שבי של ממשל קליפורניה, ג'רי בראון, כמועבד לבבואות. גם היא בצבע של ריפובלי־קאנים. עמדתו כלפי ישראל אינה בהירה לרבים. אבל, ידידי, פרופסור מיירון שיק ובר דן בריאר, שמכירים את בראון אישית, בטוחים שהוא ידיד ישראל והיהודים, בצפה על כביתשי באיסית.

הבוחרים היהודים עדיין מחפשים מועמד ש־יוכלו להצביע עליו בלב שלם, ללא מפלגתיות וחש־שיה. ייתכן שכוח עוד יופיע באופק המציף־כעט, ויוציאנו מן המבוכה בה אנו שרויים.

هكذا من الاحل

صكن من الاصل

עיסורי

סופרים וספרים

עשה לך רב

מאת משה רבי

שבעים ושבע תשובות לשאלות לאומיות, חברתיות, חינוכיות, אישיות ומשפחתיות על פי ההלכה. מאת הרב חיים ד. הלוי רב ראשי וראב"ד לתל-אביב יפו. תל-אביב — תשל"ו.

דורנו — דור קיבוץ גלויות, דור התהיה והתיפוש, דור הטכניקה והמיכון, שאלות רבות ומגוונות מתעוררות בקרב בני הדור, דתיים ולא דתיים, גדולים וקטנים. לא לכל יש האפשרות ללמוד דבר מתוך דבר, לחפש התשובה באלפי הספרים שנכתבו מדורי דורות, השאלות מגוונות ואקטואליות. נתקלים בהן בעת העבודה בבית החרושת, בבית המלאכה, בבית הספר, במשרדים, בחיי יום יום. יש צורך לחפש ולמצוא פתרונות, להתמודד עם הבעיות, לא כל אחד מוכשר לכך ולכן נבע הצורך בפניה אל הרב שהוא יחפש וימצא את הפתרונות ויתן את התשובות לכל הבעיות. מבחינה זאת היה הרב בישראל תמיד, לא פוסק הלכות בלבד, להורות בין אסור למותר ובין טמא לטהור, אלא גם ואולי בעיקר יועץ לכל אחד מבני קהילתו בכל בעיה קטנה או גדולה.

באבות א' משנה ו' שנינו: יהושע בן פרחיה אומר, עשה לך רב — שהלמד ממנו תורה בקביעות, וכן מבואר באבות דרבי נתן: עשה לך רב כיצד? מלמד שיעשה לו את רבו קבוע, וילמד ממנו מקרא, משנה, מדרש הלכות ואגדות, טעם שהניח לו במקרא — סוף שיאמר לו במשנה, טעם שהניח לו במדרש — סוף שיאמר לו בהלכות. טעם שהניח לו בהלכות — סוף שיאמר לו באגדה. נמצא אדם יושב במקומו ומלא טובה וברכה.

ויש שפירשו שלא ילמד אדם לעצמו, אלא יעשה לו רב ללמוד ממנו תורה, כי הלימוד מהזולת יתקיים בידו יותר (רש"י — הרמב"ם). אבל המאירי פירש שייתכן כי כוונת התנא לעניין הנהגה מדינית (כוונת הרב חברתית), שישים האדם עליו אחד מן החכמים לאב ולראש להיות נסמך עליו לעצתו.

* * *

הרב חיים דוד הלוי, רבה הראשי של תל-אביב—יפו התחיל לתכניות „עשה לך רב" בשדורי ישראל לפני כשנתיים, והוצגו לפניו שאלות בכל שטחי החיים, לאו דווקא בחיי האדם הדתי השומר מצוות, הפניות אליו בעל פה ובכתב אינן פוסקות. הוא ישב והתמודד עם הבעיות, חקר ודרש, חיפש בספרי הקדמונים והאחרונים, בתלמוד ובמפרשיו, בספרי השו"ת, סיכם את הדברים וענה לשואלים. חלק מהשאלות והתשובות העלה בספר „עשה לך רב" שהופיע לאחרונה.

בהקדמתו לספר הוא מציין, כי שלושה מגמות לספר:

א. עצם התשובות לשואלים ששאלו, ולרבים אשר לא שאלו, אך בעיות אלה בוודאי מעסיקות אותם.

ב. בעצם פרסום התשובות הנ"ל ניתן לראות עד כמה מקיפה תורת ה' את כל שטחי החיים, ואין בעיה שלא ניתן למצוא לה פתרון בהלכה.

ג. לחנך את הציבור לפנות לרב בכל בעיה המתעוררת בחיי האדם ללא כל יוצא מן הכלל.

השואלים — אנשים דתיים וחילוניים גברים ונשים, מכל שדרות הציבור.

בספר שבעים ושבע שאלות ותשובות. על אתחלתא דגאולה, עליות וירידות במהלכי הגאולה, מלחמת יום הכיפורים והשלכותיה, ענין „נחם" בתשעה באב, המותרת הכניסה להר הבית, היש מקום בתקופתנו לבניין בית המקדש וחידוש עבודת הקרבנות, מצוות עליה לא"י וחינוך הבנים, האם מותרת השמדת עודפי מזון, גיוס בני הישיבות, חלקה של הבת והאשה בירושה, האם יש מצוה בניור.

שאלות אישיות ומשפחתיות — כיסוי הראש לגבר, שמיעת קול אשה ברדיו, חיוב נשים בתפילה, ברכת הגומל לחיילים, מדוע אסור להפעיל רדיו וטלויזיה באמצעות שעון השמלי בשבת, האם לא הגיע הזמן להתיר גילוח במועד, היחב האם בחינוך בניה, טהרת המשפחה, החיים והמות, איבוד עצמו לדעת, אמנות הקריאה בכף היד — האם מותרת היא בהלכה, האסטרולוגיה בהלכה, המותר ביקור בכנסיות, שידוך עם בחור לא דתי, הליכה לקולנוע, עדות ונוסחאות, הלשנה בין כתלי בית"ס, ריקודים מעורבים, הנהגת ציות להורים ומורים ועוד ועוד.

הרב חיים דוד הלוי מתמודד עם כל הבעיות, מנסה למצוא פתרונות לפי ההלכה ועונה תשובות בכתב ובע"פ לשואליו. התשובות אינן ארוכות, אלא קצרות ומכוונות, עם הבאת חלק מקבקותיות.

על „נחם" בתשעה באב, האם צריך להמשיך ולומר על ירושלים „העיר האבלה השוממה והבזויה מבלי בניה" — הרי היום המצב שונה, ורבים הנוהרים לכותל המערבי ורבים הבנים המבקרים שם, הוא עונה בין יתר דבריו: „מסיבה זו נהגתי אני להוסיף מלה אחת בלבד, ולשנות מלה אחת בנוסח ,נחם' כדי להימלט מדברי שקר וכך אני אומר: נחם ה' אלוקינו את אבלי ציון ואת אבלי ירושלים (כי כל זמן שלא נבנה בית המקדש עדיין אנו שרויים באבל) ואת העיר שהיתה חרבה ובזויה ושוממה מבלי בניה". — לפי זה התפילה היא שינחם ה' את אבלי ציון וירושלים, ואת העיר שהיתה, עד כה חרבה ושוממה מבלי בניה, אך עדיין זקוקה היא לנחמה" (עמ' כ"ז).

או על השאלה המותרת הכניסה להר הבית — אחרי שהוא מביא את הדעה מדוע אין אנו נכנסים להר הבית, הוא אומר בעמ' נ': „אילו רצינו להתיר כיום מבחינת ההלכה כניסה להר הבית, צריכים היינו לערוך מדידות מדוייקות, לקבוע בדיוק את מיקומו של המקדש וכו' ויקבע בדיוק מקום, הסורג יהיה מותר להיכנס עד שם, לפי שטבל וטיהר עצמו כדין אחרי חליצת מנעלים" (עמ' נ').

או על השאלה — השמדת עודפי מזון האם מותרת לפי ההלכה — הוא עונה בעמ' ס"ו: „התשובה היא חיובית. מותר להשמיד צרכי מזון לשם עידוד היצור". ומביא הבקיעות בתלמוד (עמ' כ').

או בנוגע לשאלת הגילוח במועד, רבים הם האנשים הדתיים העומדים בפני בעיה זו, היש לגדל זקן במועד בה בשעה שהם מתגלחים יום יום במשך כל ימות השנה. הרב הלוי מביא דעת האוסרים ודעת המקילים ולבסוף הוא אומר (בעמ' קכ"ב): „להתיר לך בפשיטות גילוח הזקן במועד לא אוכל, אחרי שדעת רוב גדולי הפוסקים היא ברורה לאיסור. אך גם לאסור לך בפשיטות גמורה אינני יכול, בהרגישי כמה קשה הדבר לסבול בלי גילוח הזקן למי שרגיל בכך יום יום, ומי שמגדל זקן אינו יכול לחוש בצער זה... בצורות לא בהיתרי ולא העירותי על כך לאיש. יותר על כן, אינני נוהג להכריז הלכה זאת ברבים". הוא משאיר לשיקולו של כל אחד ואחד לפי הרגשתו הוא.

המחבר דן גם בבעיות היסטוריות הנוגעות להלמידים מורים ומחנכים רבים יוכלו למצוא בספר התשובה לבעיות המעסיקות אותם. הכל כתוב בשפה קלה ושוטפת. המחבר אינו מאריך בדברים. יש לקוות שהרב חיים דוד הלוי יוסף לתת לנו בספרי עוד בבעיות המעסיקות את הדור ויתן תשובה לנבוכים, יישר חילו לאורייתא.

כתביו העבריים של שלום עליכם

מאת י. עמוס

עמוקים וגדולים חקרי שלום עליכם. ששים שנים חלפו ממותו של מספר יהודי גאוני זה, ועדיין לא נחקרו ולא נתגלו דיים צפוני-טמוני כשרונו הבלתי מצוי. נתינתו המופלאה של החיים היהודיים במזרח-אירופה לדורו ולדורות הבאים מגיזה אותם ברורך, שלא עשו כמותו מגדולי ופרץ, ובוודאי לא הסופרים הבאים אחריו. תלמידיו ותלמידי תלמידיו שותים מבארו ומתבשמים בעשרו. שאין לו תכלה. ניתן לומר, שכשם שהסופרים הרוסיים במאה שעברה יצאו מן „האדרה" של גוגול, כך יצאו סופרי יידיש ועבריה מסיפוריו של שלום עליכם ומשנתו בתוך מעיהם. ואם כי שלום עליכם הגדיר עצמו כ„נכדו" של סבא מנדלי, הרי הפך והיה לאב בניינה של ספרות יידיש וצרר את יצירותיו בצרור החיים של שתי התרבויות לעולם ועד.

ואם ביידיש נחשבים סיפוריו לאבני היסוד של הלשון והיצירה כולה, הרי בעברית טרם הוערך שלום עליכם כהלכה, מעשה גדול, לכן, עשה פרופ' חנא שמרוק מן האוניברסיטה העברית בירושלים, שכינס את כתביו העבריים והאיר עיניו במבוא מעמיק ומקיף. הכתבים כוללים יצירות שנכתבו בעברית ועובדו או תורגמו לעברית בידי המחבר. אין הקובץ כולל את האגרות, הפובליציסטיקה והכתבות, שהופיעו בכתבי העת העבריים. הכתבים מרוכזים לפי סדר הופעתם הכרונולוגי בשני חלקים: הראשון בשנים 1892 — 1888, השני בשנים 1908 — 1901. מאוחר יותר שובתת יצירתו העברית של שלום עליכם בסימן ה„תרגום הידוע של חתנו, הסופר י. ד. ברקוביץ.

בניין בן שלוש קומות

פרופ' שמרוק בודק את מקומם של הכתבים העבריים במערכי היצירה כולה, שנכתבה כידוע בשלוש לשונות: יידיש, עברית ורוסית. שלום עליכם ראה את הספרות היהודית כבניין בעל שלוש קומות, שכל לשון מהווה בתוכן קומה מיוחדת, וזאת בדומה להשקפה המקובלת בימיו אצל המשכילים והסופרים היהודים ברוסיה, שראו בתפיסה משולשת זו את המציאות הספרותית, ההולמת לחיי הרוח של יהדות רוסיה במחצית השניה של המאה הי"ט.

יידיש היתה הלשון המדוברת של ההמונים היהודים, עברית היתה שפת המסורת וההשכלה, וידיעת השפה הרוסית בחוגים המשכילים נעשתה גורם רב משקל בתהליכי האמאנציפאציה לקראת החדירה לחברה הרוסית והכשרת הדור לקבלת זכויות אזרחיות ולאומיות. מנדלי וביאליק כתבו עברית ויידיש, פרוג ואנסקי כתבו רוסית ויידיש, שלום עליכם נמנה עם הסופרים המעטים, שיצרו בשלוש הלשונות. פרסומיו הראשונים היו בעברית, ולאחר מכן עבר לרוסית ולידיש, כאשר יידיש הפכה ללשון הכתיבה העיקרי שלו, משנת 1899 ועד למותו בשנת 1916 נשאר קשור עם לשון זו בדרך המהותית ביותר. עם זאת ראה עצמו כסופר עברית וכל ימיו ביקש להיכנס לסרקלינה. הוא נמנע מלהגדיר עצמו כסופר יידיש בלבד, בתקופת ועידת צ'רנוביץ, כאשר סופרים רבים וגדולים ביידיש ביקשו לנער חצנם מעברית. בהקדמה לכרך הראשון של כתביו בעברית שהופיע בשנה 1911 כתב בצורה נלהבה: „היום תברכני ברכת מזל טוב, ידידי הקורא, תאומים בבטני". ויצא חוצץ נגד ה„ויתרוצצו" של שתי הלשונות. לאחר ועידת צ'רנוביץ, שהכריזה על יידיש כעל שפה לאומית, היתה משמעות מיוחדת לדבריו של שלום עליכם: „לא נתקיים בי פסוק זה „ויתרוצצו" — רצוני לומר: שתי הלשונות הללו אינן מתרוצצות אצלי כלל, אדרבה, שתיהן כרוכות זו אחר זו, שתיהן דבוקות זו בזו, ושתיהן חיות אצלי בשלום ובשלוה, באהבה ובאחוה ובריעות. אין קנאה ואין שנאה ואין צרות עין.. הלילה, ביניהן, ושתיהן יונקות האחת מהוהבה של חברתה".

ועוד מכריז שלום עליכם ואומר, כי את ריב הלשונות הוא משאיר לחבריו המומחים והוא יילך בדרכו. „כתוב אכתוב לעמי וצייר אצייר לו תמונות חייו בלשונו. ואחר כך אעתיק ללשוננו העתיקה, שאפילו מתנגדיה הקשים ביותר אף הם יודו בעל כורחם ויאמרו, כי אין כמוה בלשונות: לשון שלמים היא, שפה העבר, והעתיד, אשר כימות עולם מוצאה ועד ימות עולם תעמוד. ואם לא אזכה בעצמי לזה — יבואו אחרים וימלאו אחרי ויגמרו את הדבר אשר התחלתי". הודאה זו של שלום עליכם ממצה את יחסו החם ללשון העברית בלשון ברורה וחד-משמעית, שאין להוסיף עליה ואין לגרוע ממנה. כתוצאה מעמדה עקרונית זו שאף שלום עליכם להעניק לכתביו המתורגמים לעברית מעמד שווה לזה של יצירתו המקורית ביידיש ה"ל.

חלק פעיל בתרגום

שלום עליכם גם השתתף. לפחות בשנים הראשונות, בתרגומיו של ברקוביץ. לאחר שהכרך הראשון של כתביו העבריים עורר את הרושם, שהדברים תורגמו על ידו, מסר הודעה עם הופעת הכרך השני, כי תרגום הכרכים (חוץ מהכרך הראשון שנכתב בהשתתפותו) הולך ונעשה „בסירת הקולמוס מאתי, בהשגחתי ובהנהגתי, על ידי סופר עברי צעיר, הרוצה בעילום שמו". הכוונה לי. ד. ברקוביץ. בידענו את העניין הגדול שהיה לשלום עליכם בנשיאת הכתר של סופר עברי, אין להתפלא, איפוא, שלאחר שנוכח, כי אין להעמיד בניין גדול ורחב ידיים, כלשונו, בלשון העברית, במקביל ליידיש, שאף בכל נפשו לתרגם יצירותיו מיידיש לעברית, ולקח חלק פעיל בתרגומיו של ברקוביץ.

שלום עליכם שאף לפרסם את דבריו ב„השלוח", שהיה הבמה המרכזית של הספרות העברית, ותאוותו לא עלתה בידו. יוסף קלוזנר וח. נ. ביאליק, עורכי כתב העת, נמנעו מלפרסם דבריו בעברית, שפורסמו קודם לכן ביידיש. במכתביו לחיים נחמן ביאליק שפך שלום עליכם את לבו בנוסח של „געגועים לי להזקנה השרידה היחידה" ו„מאד מאד אני רוצה להגיע, יותר ממה שאתה העגל רוצה לינוק". פרופ' שמרוק מציין, כי לגבי מנדלי מוכר ספרים לא נהגו עורכי „השלוח" בקפדנות דומה, וייתכן, כי אחת הסיבות לכך היתה היחס המסריג של הביקורת כלפי שלום עליכם באותם הימים, ראשית הבאה העשרים. ההדדיר מוסיף, כי ייתכן שבשל כך חסרים אנו תרגומים עבריים משל שלום עליכם בעברית. אבל בסופו של דבר. „נראה, שדרך זאת בכבדתו הדו-לשונית של שלום עליכם היתה פורייה יותר מן הכתיבה המקורית בלכתחילה בעברית".

הרבה עוסק פרופ' שמרוק בתחום הביאוגראפי הבדיוני, שיצר שלום עליכם בכתביו, והכוונה למאזפקה (מאזעפעווקע) גונטוריארסק (גאנסאיארסק) הכתילניצק (חמיעלניצק). השמות גוזרו בשמותיהם של העיירות קוזאקים באוקראינה, שטבחו יהודים רבים. טיפוגרפיקה זו רוכזה על שנאת היהודים ארוכת הימים בדרומו של תחום המושב הי' יהודי ברוסיה. הפוגרומים של שנות השמונים חיזקו עוד יותר תודעה עגומה זו וגרמו להסברת האנטישמיות הקיימת בימים ההם ובזמן הזה. במשך הזמן שינה שלום עליכם את מאזפקה לכתריאלבקה וחמילניצק הוסבה ליהופץ, שניתן לזהותה כקרוב. בירוצה של אוקראינה. אגב, שני השמות יהופץ ובערברבק נזכרים אצל מנדלי מוכר ספרים. גיאוגראפיה שלום עליכמית זו קיימה ועסקה בכל לשונות היצירה של שלום עליכם, כחלק מן ההווי והמציאות היהודית.

בעיות לשוניות מורכבות

הבעיות הלשוניות של שלום עליכם בכתביו — מסביר פרופ' שמרוק — היו מורכבות ביותר. באוקראינה דיברו גבוריו לא רק ברוסית, כי אם גם באוקראינית ובפולנית, ששימשה את ה„פריצים" ואת האוכלוסיה העירונית, וזאת, כמובן, נוסף ליידיש, כשפת דיבור, ולעברית, כלשון קודש לדברים שבקדושה. הפקת אלמנטים קומיים בכל לשון היתה מעשה אמנות נדירה, שהציבה אתגר לשלום עליכם. הוא הניח, כי קוראיו יבינו את כל האפשרויות הלשוניות הרבגוניות. שנשאבו על ידו מן המציאות היומיומית. ברוסית שמר המחבר על מלים, מושגים צירופים ואידיומים מיידיש, כדי לשמור באמצעותם על הקשר בין המציאות הלשונית האותנטית — יידיש — לבין שיקוף הדברים בלשון אחרת. כל זה הורחש ביצירה דרכו של הסופר. מאוחר יותר, כאשר בשנים 1913 — 1911 הופיעו ברוסית תרגום כתביו שהיה מיועד לקהל קוראים רחב יותר, ולא יהודי, שינה שלום עליכם את טעמו, הויתר על כל „הצימוקים" היהודיים, המוסיפים טעם וריח מיוחדים לשיחה שלו.

תרגומיו של ברקוביץ נתפרסמו, כידוע, כאילו יצאו מידו של שלום עליכם. מתוך כוונה „ישמור גם על טהרת יצירתו של שלום עליכם וגם על טהרת הלשון העברית". תרגום זה, עד כמה שהוא, אולי, „ביישן כיים. שונה בהרבה מן הכתבים העבריים, שנכתבו בקולמוסו של שלום עליכם. המרכיבים העבריים ביידיש, שהיו „אבני נגף" בתרגום לרוסית, כשהתבססו יפה בלשון העברית, אך לא כל המלים מן המרכיב העברי של יידיש, כשמצאו בפי דוברי יידיש זהה לה שבעברית. ברוב המקרים מופיעים מלים אלה במרכאות כפולות או בפיזור, ירידות בכך על הרקע הלשוני המציאותי. קוראי שלום עליכם בזמנו היו מיוחסים בפגיון להיצעבים, שכל המרכיבים ב-

(סוף בעמוד 8)

*) שלום-עליכם, כתבים עבריים, אסף, ההדיר והוסיף מבוא והערות: חנא שמרוק, מוסד ביאליק, ירושלים, תשל"ו.

שמש בעירנו חרופה

מאת שמחה ורנר

אצל המגדל בעירנו
את תלויה וסובבת
שמש גבוהה
תלויה וסובבת על ציר אי־דרך
הלא תביטי בשעון שלידך?
בנו תחתיכם?
תלויים וסובבים על ציר אי־דרך,
הלא תכוני לבאות בדרך הדרך,
אז ידפק השעון שלש־עשרה פעמים.
אקום, אשמך לממשלת הליל.
והיינו מהלכים את ואני
יד סומא בקרן עורת
ומקלך יקיש על שפת המדרכת
וילדים קטנים יזרקו בפניך אבן.
ובאת גם את אל חרפתך
ונחרפת.

ישן מול חדש

מאת מ. אונגרפלד

פרקי האסופה „חדש מול ישן"* נכתבו ונתפרסמו בהזדמנויות שונות בעשרים השנים האחרונות וכולם סובבים על אותו ציר עצמו: הם וואריאציות על הנושא „חדש מול ישן". המחבר משתדל לתאר כמה פרשיות במלחמת הישן והחדש בספרותנו, תוך תיאור כמה מן הסופרים הבולטים שנשאו את דגל המרד (ההתחדשות בדברי ימי עם ישראל. בתולדות הספרות העברית החדשה, מתגלים מפקידה לפקידה יוצרים גדולים, שאינם מהלכים בשבילים סלולים ואינם נכנעים לחוקי המסורת המקובלים, אלא מתבדלים וסוללים לעצמם דרכים חדשות. פרשיות דומות התרחשו גם בספרות העברית במאתים השנים האחרונות ורבים מחדשי פניה נחשבו בשנות פעולתם הראשונות ל יוצאי דופן, ורק כעבור פרק זמן מסוים הוכרו כשייכים לרציפות ההיסטורית. ראשית כתיבתו של מחברו בנושא באה מתוך היותו צופה בשלב אחר של מאבק כזה שנתחולל בזמננו ומהיותו בשלב אחר של המאבק. מתוך מעורבות זו הרחיב המחבר התחום התעניינותו הפליג לעבר, שמו נתחוללו „מלחמות" דומות, כדי לגלות קווים מקבילים ללמוד משהו מלקחי העבר.

לכבד את הקלאסיקאנים אך אין להקותם. שנים רבות נמנע מחמת זה הכלול מאמר זה בקובצי מסותיו ורק בשנת 1968 הכניסו בספרו „מסות ורשימות". בקובץ „משואות" נתפרסם מאמר של אלתר דרויאנוב של מגדולי והוא הקדיש לביאליק.

הפולמוס הגדול

במסה „ביאליק והמהלך החדש" מספר יפה על הוליכות שהתקיים בין ביאליק לעורכי „כתובים", שבועון שהחל להופיע בתרפ"ו בעריכת א. שטיינמן, כמבטאה של אגודת הסופרים. כאן הסיף הפורץ לקביעה. אשיגבים לשלום וליציאה מתוך המסגרת המצומצמת. יפה קובע, שלא בצדק, כי קריאה זו, שהיתה מנוגדת כל כך למחשבה השמרנית שמשלה אז בספרותנו, עוררה את חמתם של הסופרים הותיקים וביאליק וחבריו בתוכם. בריב זה הצטרף שלונסקי אל א. שטיינמן, שמצא כי רעיון הכינוס של ביאליק אינו מקיץ נרדמים אלא מרדים מקיצים. קרע חדש נתגלע בין הצדדים לאחר שערך ביאליק קבלת פנים נלהבת לשלום אש ופרץ הירשבין והשמיע דברי שלום ביידית ובעברית. דברי ביאליק עוררו תגובה נמרצת אצל הצעירים. כל זה היה בבחינת ברקים ראשונים בפולמוס הגדול שנתעורר סביב שירו של ביאליק „ואיתיכם שוב בקוצר ידכם", שיר, שלדעת י. ד. ברקוביץ לא היה מכוון נגד תנועת ז'בוטינסקי אלא נגד א. שלונסקי וחבריו. על כן הרגיז כל כך שיר זה את שלונסקי, שיצא נגדו בכמה מאמרים נרגזים ששללו מן השיר הזה את זכות היצירה האמנותית. להגנתו של ביאליק ושירו זה. יצא אז נתן אלתרמן שכתב ב„כתובים": „אין אני חושב כי יש לשלול מן השיר הזה את זכות היצירה האמנותית. במשך הימים עשה הזמן את שלו והצדדים היריבים נתקרבו. ובמאמרו ב„טורים" לאחר מות ביאליק כתב שלונסקי, במובן הרחב עומדת כל ספרותנו המודרנית בסימן שירתו של ביאליק. עובדה היא, שמחזור שיריו של שלונסקי „מספר האבני", שחותם את הכרך השני של כל שיריו, צמד במול ביאליק, ובשני שיריו שער על ביאליק, תיארו כאיש סבוכות ומסתורין המשתוקק אל הפשט ואל הברי. כאן מתגלם משום-מה יפה מהשיר „פנים שחוקות" ששלח אל ביאליק לכבוד יובל הששים שלו.

תמורת אקלימים

בשנת 1918 נסתמן הצורך לערוך רוויזיה במערכות ספרותנו ולבחון מחדש את ערכיה. באמנות ובספרות התערער הסגנון המוצק ובמקומו השתלט השירגוש האימפרסיוניסטי, הסובייקטיבי. הסופרים שעולמם הרוחני היה מעוגן במאה התשע-עשרה, עסקו ב„גורל העם", מתוך אמונה, כי בכוחם להושיע. לשנות ולתקן. לעומתם פנו הסופרים הצעירים עורף לספרות „החינוכית, מאחר שנוכחו לדעת, כי כל מאמציהם עלו בתוהו והסתגרו מפתח בתוך האינדיבידואליזם הצר, הסתגרו בד' אמות של הוויתם האינדיבידואלית. נסיה זו השתקפה גם בסגנונם השבור, סגנון של חיפושים אחר ביטוי מתאים לאותן חוויות מעורפלות שהיו גנבבי הנפש. את הבמה הראשונה יצגו בספרותנו מנדלי, ביאליק, ש. בן-ציון ואחרים, ואת הבמה השניה ייצגו ברדיצ'בסקי, ברנר, גנסין ועוד.

שני קבצים ספרותיים שיצאו באודיסה בסוף מלחמת העולם הראשונה, „ארץ" ו„משואות" שיקפו תמורת אקלימים זו בספרותנו, עם כותבי הקובץ „ארץ" נמנו ש. צמח, א. שטיינמן, י. קרני, אביגדור פיאמנטה ... ש. צמח ושטיינמן הקדישו את דבריהם לאברהם באמו, ויהודה קרני הציג את מיכה יוסף לבנון, פיארשטיין העריך את ברדיצ'בסקי ושטיינמן הקדיש את דבריו לפרישמן וביאר וכיבד את א. נ. גנסין. באסף „ארץ" נתפרסם מאמרו של ש. צמח „בעבותות ההווי", שבו נלחם בהופעה מנדלי והשפעתו על התפתחות הספרות העברית, ומתח ביקורת גם על סיפורי ביאליק, כגון „אריה בעל גוף" הכתוב בסגנון מנדלי. בסוף מאמרו זה ציין צמח: יש

דעות מנוגדות

בהערכתו של א. נ. גנסין חזר יפה והביא את דעות המבקרים שהתייחסו בביטול ליצירת גנסין והעמיד כנגדם את דעותיהם של אלו, ר' פרישמן בראשם, שהעלו על נס את כשרונו הסיפורי. כאן הוא נעזר בדברי פיכמן, כי ביאליק הטעים את זיקתו השלילית אל גנסין שאינו נכנס בשערי המציאות, והיה נוהג גם לזרוק בו מה של לגלוג, שלקה באלם („א שטומער גוטער יידן"). ככאן נעלם מפיכמן, שאף במכתבו אל יוחנן טברסקי, מנה בו גם תכונה שלילית של גנסין, המרבה כמוהו לחדש חידושים לשוניים הנוגדים את רוח הלשון. אנשי המהלך החדש בספרותנו בשנות השלושים אהבו את גנסין, שהיה להם בחינת רע וחבר,

(סוף בעמוד 8)

*) חדש מול ישן, מאת א. ב. יפה, רמת-גן, אגודת הסופרים ליד מסדה, תשל"ו, 272 עמ'.

לפרשת השבוע

בחוקותי

אם בחוקותי תלכו (... יתבאר על-דרך אומ... רשות נתונה ללומדי ה... רש בה ולדרוש בכמה ... ושבילים והלמוד והו... בדרשת הכתובים, כפו... כתוב שאת, בכל או... ידה, תורתו — ויצו ה... אומרו: „אם בחוקותי... היא התורה „תלכו"... — תנאו הוא בדבר, ש... וחוי תשמרו" — שלא ... לום פגום בתורה שלא שלא לטהר את הטמא ... תם אותם" — שלא ... הטהור. וזה מאמרם ז... לה פגום בתורה של... אין לו חלק לעולם הב... (או

עוד יבואר עפ"י אונ... עם-הארץ חסיד" (א... אסור לע"ה להתנהג ... שיעשה חומרות וגדר... הוסידים. כי לפעמים ... מורא בדבר שהוא — ... עבירה. כי ימצא ... צה לגדור עצמו... ב... קודשים ותהיה בעיניו ... לה לקיים מצות עונה ... פור, כמו ששמענו ש... כן — — — לזה ... שאין לע"ה להתנהג ב... דות, וזה מאמר ה... בחוקותי תלכו — ... התורה, אז — ... תשמרו" — תעשו ... מרת, ובד לקיימם, ... הם... (א

*

ואת מצוותי תשמרו אותם

אותם החכמים שלא ... התורה רק עפ"י הד... שכל האנוש, אמרו ... התורה, כגון שמצות ... בגו לא תחשמו בזום ... כדי ללמד אותנו מדו... וכן שמאכלות אסורו... בארם מדות אכזריות ... באים בסוד זו יודעים ... אינו אמצעי. אלא תנ... עצמן; הן אמונם ... דות טובות, אבל הן ... הן העיקר, והעצם ה... תרות ממנו. והוו: ... אותם" — שתעשו ... אותן שהוא נצרכת ל... (אר ב...

*

והשבתי חיה רעה (כ"ו, ו')

ברמב"ם (סוף הלכ... נאמר: אל יעלה על ... ימות המשיח יהבטל ... הגו של עולם, אלא ... מנהגו נהג. וזה שנ... ע"ה ר) „וגר זאב ... משל וחידה. הדא. ... עליו, שהלא כתוב בו ... שבתי חיה רעה באר... רה מה התוכחה ש ... מפסוק זה יוהר מן ... הרי יכולים לאמר ש... רק משל? ונראה ... ראב"ד הוא עפ"י ה ... רת כהנים: „והשבתי ... ר"י אומר, מעבירן ... לם, ר' שמעון אומ... שלא יזיקו... אומתי ... של מקום? בזמן ש... או בזמן שאינם מה... מזיקים. וכן הוא ... זאב עם כבש — ... ר"ש „וגר זאב עם ... משל „אלא שבר יהוד... את הכתוב: „והשבתי ... מן הארץ". ברם הר... ברי"ש, ש„והשבתי ... ביהם מן העולם — ... ברחוב שיעור זה ש... זאב עם כבש", אינו ... (אבני ש... שהם)

*

ואם תלכו עמי קרי ... עליכם בחמת, שבע ... (כ"ו, כ"א)

אדם צריך לקבוע ... תורתו ולתפלתו, כ... חז"ל. והכוונה של... דבוק בהם, ולא יסור ... מעם אתה — לא ב... במחשבה, ולא במע... לפעמים עושה ולפ... עושה — נקרא הול... באקראי.

*

ויבדתי אתכם אף-א... חמאתיכם (כ"ו, כ"...

לכאורה תמוה. ... מוותרה; ויש לאמ... עפ"י הכתוב: „עמו ... צרה" (ההלים, צ"א) ... הם לו צר (ישעי' ... מקום שגלו שכינה ... לה כ"ט) ווהו: „ויר... „אף אני" — בלום ... אף א נ י אתיסר.

מתח... לרא...

*

לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע (כ"ז, י')

רש"י: טוב ברע: (מהר"ל בגור אריה) אפשר לפרש: טוב בכחוש, כי כלפי גבה מונה-בין כחוש לשמן שהרי במגנות (כ"ד: ... הוי לפניו (בשבת) ... אותו שמונה ואחת כ... שמונה ואחר-כך ש... חויב; בחושה ואחד ... פטור. ולא עוד אל... לו: הבא שמונה ל... שחוש וברש"י: אפיל... אומרים לו, לאחר ש... שה: הבא שמונה, הו... קא מונה בב כלפי ... כתוש לשמן. ובן יש ... מות בגמרא ופוסקים. צפנה לדיי

*

ואם מר הוא בם. ח)

כתוב: „בעצלתיים ... רה" (קהלת י') ד... (תענית ד'), שבשבול ... ישראל, בבכול ימך ... זה הקב"ה. ויתכן לד... מך הוא" — אם הקב... מך, שאנו מראה נג... הסיבה וזא: „מערכך ... ערכך, ישראל.

(אור

ליקט: שלו

שיחה עם פרופ' משה שוורץ על -

הגות יהודית נוכח התרבות הכללית

מאת נעמי גוטקינד

ספרו של פרופ' משה שוורץ, ראש המחלקה לפילוסופיה באוניברסיטה בר-אילן, „הגות יהודית נוכח התרבות הכללית", שיצא זה עתה בהוצאת שוקן, מצטיין בשתי זוויות מבט מיוחדות במינן. האחת — לפנינו נסיון ראשון ויחיד עד כה, למתוח את קו המחשבה היהודית המודרנית מימי שטיינהם דרך רוזנצוויג ובובר ועד לנסיונות האחרונים של שמואל הוגו ברגמן וברוך קורצוויל. השנית — לפנינו הבלטה ראשונה של האופי המשותף להגותם של הוגי הדעות של עמינו במאה העשרים. אופי זה מתבטא בכך שאין הם מוצאים עוד צידוק בעמדה אפולוגטית כלפי התרבות הכללית (כהוגים היהודיים שקדמו להם) וזאת, הן משום זיקתם השורשית ליהדות, והן משום אי הנחת והתיסכול שהסבה להם התרבות הכללית, „בית גידולם הראשוני", באשר לדרכה של האנושות, עתידה וגורלה.

סיב הפגישה בין ההגות היהודית בדורות האחרונים ובין התרבות הכללית הוא זה הבא כאן לידי הבלטה וניתוח. בפתח הדבר לספרו מדבר פרופ' שוורץ על „סיומה של תקופת הדו-קיום בין היהדות לתרבות הכללית" ועל מודעות חריפה „לשקיעתה ושמא אף לבישולה של סימביוזה רוחנית זו".

✶ לאורה של היהדות

הוגי הדעות הנזכרים אינם מסתפקים עוד בהעלאת ערכה האוניברסאלי של היהדות אלא הגיעם מושתתת על ההכרה שהיהדות היא אנרגיה רוחנית שיש בה כדי להפוך את מסלולה של המחשבה הפילוסופית הכללית לאפיק חדש או להאיר את התרבות המערבית הארה חדשה — לאורה של היהדות.

מול שתי גישות פילוסופיות מוכרות: שילובה המלא של ההגות היהודית בתרבות המערבית, מזה, ושילובה המלא של התרבות הכללית ביהדות, מאידך (תורה עם דרך ארץ נוסח שמשון רפאל הירש) — מציבים הם יעד רוחני שלישי: אינטגרציה יהודית של תרבות המערב.

קשה להתעלם בנקודה זו מן העובדה שספר חדש זה מהווה, בו בזמן, גם תשובה עקרונית בתחום הרוח לעמדות הפילוסופיות המוכרות של פרופ' ישעיהו לייבוביץ, כפי שבאו לניסוחן האחרון בספר „יהדות, עם יהודי ומדינת ישראל". ואכן, בשיחה שקיימנו השבוע עם פרופ' שוורץ היא מודה במגמה זו. מול קביעתו הפסקנית של פרופ' לייבוביץ במאמר „מצוות מעשיות": „היהדות לא התגלמה באמונה מופשטת אשר אליה הגיעו הרבה אנשים שלא שמעו מעולם על אברהם אבינו ולא על תורת משה: היא התגלמה במצוות מעשיות" ושכל השיטות שנובשו בה (ואפילו בידי ר' סעדיה גאון והרמב"ם) נקלטו מן החוץ — מציב פרופ' שוורץ את הגותו שלו: „היהדות אמנם איננה כשלעצמה השקפת עולם פילוסופית מפורשת אבל היא נעשית יסוד להשקפת עולם כזו אם היא חוזה דיה להולל בפנה עיני בפילוסופיה בכוחה היא... ובכן, יש הגות יהודית שאיננה רק בפועל הקיימי של התרבות המערבית. הגות זו איננה גילוי מקרי נסיבתי של היהדות הגלותית (כלומר, רק כשים שגורל עמנו קבע את גלותו במערב, אימץ שיטות הגות מערבית) אלא — גילוי עצמאי ביהדות [illegible]".

✶ מהות רוחנית הגותית

חיזוק להשקפתו מצא פרופ' שוורץ בזמנו בפירסום „קול הנבואה" של הרב דוד הכהן (הנזיר) זצ"ל, שבו מופיע ניתוח מעמיק של ההבדל ההגותי בין תפיסת העולם היהודית לתפיסה הלא-יהודית ביהדות. היסוד הדיוניסי הוא השייך כלומר לאקוסטי, אפשר אילו לומר הצליל הקולי, ואילו בתרבות המערב, היסוד הוא הלוגי, האפלטוני. כלומר, כסביר פרופ' שוורץ, גם ע"י הרב דוד הכהן נתפסת היהדות כמהות רוחנית הגותית, אמנם בעלת אופי מיוחד לה.

חשוב לציין כי פרופ' שוורץ איננו מכריז בספרו על התיזה שלו או מנסחה ניסוח פילוסופי. דרכו היא להציג את גישת היסוד ואת יהודי המחשבה של ההוגים הנזכרים, ודרכם לעקוב אחר התפתחות המחשבה היהודית מן הוגים של הגישה האפולוגטית הליברלית נוסח המאה הי"ט (כפי שסבר למשל שטיינהם — „הבה נוכיח שאנו ראויים לאמנציפציה ע"י ביסוס הזכאות לכך בכישור האינטלקטואלי) ועד לשינוי הקיצוני במנטליות היהודית במאה ה-20 כאשר אין הפילוסופים היהודיים מוכנים עוד לראות ביהדות היהודית המקבלת את צדיקה המושגי דרך מערכת החשיבה המערבית אלא כחוייה ראשונית קיומית שאין לערער על עצם קיומה.

„פרנץ רוזנצוויג, שספרו „כוכב הגאולה" הופיע בשנת 1921, ראה כבר אז את התרבות המערבית כמרושעת ומתפוררת, ומדגיש את הפרובלמטיקה של הסימביוזה בין יהדות לתרבות המערב", מסביר פרופ' שוורץ. „בתיבעו רבשאם יהודי במלוא מובן המילה, הוא אגב הסיק גם מסקנות אישיות בשובו באחרית ימיו לקיים כלא של תורה ומצוות. אצל ר"ה ברגמן לא נתפסה היהדות כמהות פרובלמטית, עיקר הגיונו מתבטאת בראייה המחשבה המערבית כבישור של ... התבונה: „מול התבונה האלוקית האין בת הפילוסופיה שהיא של העיון ... כושל אמנם, אבל מתקדם בעקשנות לעבר השגת התבונה הבוראת. אצל מרטין בובר, הדיאלוג איננו תביני אלא חוויתי. הוא פיתח את המושג הבריה, כהודיות, כמפגש תמידי בין האדם לסביבתו בין האדם לזולתו. כלומר, היהדות בצירה ומפסקת להוגים היהודיים קטגוריה יחודית לה, (הבריאה יש מאין, הברית) שהם אח"כ מסייעים לאדם בן זמננו להבין את הקשר בין יהדותו לבין התרבות המערבית שעיבשה אף היא קרקע צבחית.

„מאחר שבעיית המפגש בין התרבויות המגלה בעיקרו במפגש מיאבי, בלה-יאשי, היא העומדת במרכז תשומת הלב — לא חשוב ברגע כזה העקרון שכל אחד מהוגי דעות אלה ראה בו את עיקר המציאה של היהדות. כעניין הוא קוו המפגש המפגש באישיותם, האופי המשותף לכולם במפגש זה.

אין ספק שאישים אחרים להלוסיה, משלומי אמוני ישראל, כגרי"ד סולובייצ'יק, לדוגמה, מסי-

בידי פרופ' שוורץ, מסיבים לאין שיעור להציג באמנות את ציפיה האוניטי של היהדות, כאשר בסיבותיהם של הוגים כבובר או ברגמן, אבל כה שבעניין אינו בדיוק איננו הימור היהדות ויכובי — אלא ההנחה הדתית המובלעת בציפייתם. קשה הבירה להערכתם של ההוגים הלל הוא — המוינוטה החוויה שלהם.

✶ עקביות בלתי מתפשרת

כיצד משתלב ברוך קורצוויל, שלא היה פילוסוף שיטתי ולא עיצב, כבובר או ברגמן, שיטה הגותית, ברשימת ההוגים היהודיים הנזכרת בספר?

עונה פרופ' שוורץ: „כל ההוגים הנזכרים חיים בחריפות את המשבר שבין עולם ההשכלה המערבי לבין היהדות המעוגנת בעולם סקרלי, פילוסופי. ברוך קורצוויל נתן למשבר זה ביטוי חריף ועמוק ביותר בכל אשר כתב. [illegible]

מוסיף פרופ' שוורץ ומסביר: „מהו עיקר של העיקר המרכזי? לא עיצוב שיטה, אלא עיצוב בעיה [illegible] — זהו עיקר המובהק של קורצוויל. שהרי עיקר שאלה הציב בבחינת כל אשר כתב לדיכה של היהדות הציונות המדינית גם יחד. וכאן הלגיטימיות של הצבתו בשורת הפילוסופים.

✶ בין ציונות מדינית והדת היהודית

בולטני לפרופ' שוורץ להבהיר שוב את מהות הפרובלמטיקה המורכבת בדבריו על ברוך קורצוויל, שבין ציונות מדינית לדת היהודית והוא אומר: „מושג המדינה היהודית הוא מושג חילוני ביסודו לכן אין אפשרות של פשרה בין הפלסקולריזציה הנצחית של היהדות ובין היצירה הפוליטית של היהודית בציונות המדינית. ההבדלה שלנו למדינה, כבכניסה אותנו לקהיליית העמים [illegible] — הוו הם הפרדוקס שקורצוויל תבע [illegible], ביודעות אליו, והביא ביטוי [illegible], כתוך השקפה הה-

שלום היהודית. קשה שלא להבחין מיד בפרוגרית של הבעיה זו — שהרי ברורה גם לו העובדה שהמדינה היא ערובה לקיומנו כיהודים, ומה וכאידך ספק היה לו אם יהיה בכוחנו הבית הרוחני להשמע לתביעה הדתית המקורית ולהגשים את ערכיה גם במציאות ובמדינה החילונית הזו. בדובר סוף סוף, הטעים, במדינה היהודית, מכאן שבכל מובנו קיומי, נדרשת מאיתנו, דווקא בדור זה, וכציינים מאכזריה, הכרעה לכאן או לכאן. אותו הקרע בין עולם ההשכלה הכללית לבין היהדות והמפגש הסרגי ביניהם מתקיים היום בכישור החברתי התרבותי הפוליטי במדינה היהודית ובחריפות רבה. זה איפוא המשכה של אותה הבעיה שהעסיקה את ההוגים היהודיים, גם אם בגלגול הנוכחי מושגי העיסות: אמונה יהודית מול מדינה חילונית ובגילגולה הקודם — אמונה יהודית מול השכלה מערבית חילונית".

שאלה: האם לפעודה שבכל מקום בו אתה מזכיר השכלה מערבית הכוונה בעצם להשקפה שעוצבה בשפה הגרמנית ע"י הוגי דעות גרמניים ובמקביל ע"י הוגי דעות יהודיים הוגי בגרמנית (שטיינהם, רוזנצוויג, בובר, ברגמן, קורצוויל) אין חשיבות מכרעת בהכרה זה אופי הבעיה הרוחנית הנדונה?

✶ עוצמה רוחנית

פרופ' שוורץ: אמנם אותה תרבות מערבית כמה בהתמחדים כאן נוצקה בשפה הגרמנית אבל ייחודה הוא בקונספציה האידיאית-היסטוריוסופית בתרבותיהודית. בגיבוש מיוחד בין ה„אבריוניות" היוונית וה„סנטימנטלית" הנוצרית שעוצב באירופה. צריך להבין שתרבות אירופאית זו לא היתה התרבות ההומניסטית כפי שנתפסה בעיני הוגים יהודיים במאה הי"ט, וכי ליהדות לא היה בה מקום, כי ראו בה עולם של חוק נטול משמעות אידיאית או ערכית.

ההגות היהודית היתה אנטגוניסטית לתרבות אירופאית זו באשר הבליטה את השוני שבין ההנחות הרוחניות של עצמה ובין אלה המצטיירות במערב.

קיים כאן הבדל חשוב בין ההגות היהודית של ימי הביניים לבין זו של הזמן החדש. הרמב"ם ראה באריסטו נציג הפילוסופיה האבסולוטית. השלמות הרוחנית. משנת אריסטו נתקבלה אצלו כפנה שיהיה מחייב גם לגבי הבנת הנבואה. הוא לא ראה את האופי ההיסטורי היחסי של הקטגוריות הרוחניות. בזמן החדש, בשל התפתחות הרגשית והרפורמית במחשבה האנושית, בשל היכולת לראות את נישות הרוחניות ביחסיות הזמנית שלהם, נראו גם הנחות היסוד של תרבות המערב כנתונים הניתנים לערעור! ואילו היהדות נתפסת כעוצמה רוחנית המחייבת מערכת מושגים משלה — ולא כזו השואלת מושגי המערב.

אשר להבלטת היסוד הגרמני בהגות האירופאית, — סיבתה בכך שהפילוסופיה הגרמנית, במיטבה, תבעה לעצמה עמדה השקפתית רוחנית, וראתה בעצמה השקפת עולם כוללת, אבסולוטית, ולכן כפתה על היהדות ועל כל מי שבא במגע איתה התמודדות אידאית בסיסית. התרבות המערבית האנגלו-סכסית מאידך, היא השקפה פרגמטית, אמפירית ביסודה, לא עוצבה השקפת עולם כוללנית ולכן, אגב, לא נוצרה תיאולוגיה יהודית ראויה לשמה באנגליה או באמריקה. סבור איפוא שדווקא הוגי דעות יהודיים שהתחנכו על ברכי תרבות המערב בגיבוזה הלשוני הגרמני נענו לאתגר של השקפת העולם המערבית והציבו כנגדה השקפה בעלת עוצמה מקבילה. „דין הוא שגם ליהודי היהודי יהודיתו תודעת הכל הוותיקה הכלי כפי שאמר רוזנצוויג.

משואה לתקומה

מאת אהרן קווה

מבחר מתוך שלושה ספרי שירה ביידיש מאת המשורר יעקב צבי שרגל ראה אור בלבוש עברי באה בשם „עלי בפים".

רבים בין השירים הם ביטוי ליחס המשורר לשואה ולתקומה. הן יסודם הם מביעים כאוב ושמחה כאחד. צער על השואה ושמחת התקומה. צער זה אינו מרפה מן המשורר וכשגאוה בו הוא מוצא נחמה לו בנס התקומה, בבריאה יישובים חדשים. כשראה את הגלבוע מיושב בתשלובות מפיו המלים:

אשיר: גאול מקללה.

בסיום השיר הוא שואל:

האשל נעלי, אבריע ברך?

אין זה שיר בודד בהמנון לארץ:

אבוא אליך, כתום היום, / אליך, ארצי, עם חורבים אמהות, /
כל הדלתות תפתחי לפני.

והנה פתיחה לשיר נוסף:

ארץ אבות לי / אשירה לך שיר,

כאביר, אין הצער על השואה מרפה מן המשורר. לאחר שיר הלל זה לארץ, ארץ אבות, בא השיר „הפרוך":

נוגנים לי הבא ובני לוחות /
של מי הקלות לי לנוס ולמשכב
שוב. בבצבת? / זה אתה זכרת,
לבדתי עדיעד.

לבו מתפעם בו בבואו לכפר:

של נעליך במבוא הכפר. הלך /
ברזולו עבור מפתנו.

מי בא לקראתך, בשמך מי קרא?

בארץ הולדתו, בפולין ראה את עצמו זר ושנוא וכאן, בארץ, בכל מקום בה, הוא מרגיש כתושב, הוד-בה עליו שכבר היה כאן אי-פעם.

את רגליו על הארץ ראה ברגל עוד ביד האבות. בבואו בשערי שכם מהדפדפים לו דפים בחומש והוא רואה עיר קדומה זו כנחלת יעקב ... „אח אחותי, את דינה ואש צעדיהם „של אבותי אשר כאן צעדו".

שרגל חי את ההוה ואת העבר הרחוק בהעלם אחד. היא משורשי בדידות, לפי ביטויו. פרקי השיר „ואני בעידים בו. שמו בעלה בי דעתו את יעקב כאבות האומה:

אשא את שמך — הוא שמי.

עבר ההוה אחוזים זה בזה. אין היום בלי האתמול. ההוה ניזון מן העבר. השיר „דבר ישן", שיר הבינין, הוא ביסוד לכך וראוי להביא את הפתיחה ואת הסיום של שיר זה

ידעתי, כי מלעיג הנר השולל /
את כל קורות העתים, / אכן
מאמין אתה ורוגל / להרום
אין כל תהליכים.

אני לך דבר ישן כה אומר /
ואתו תגיד לבנך מחר / שהלבו
של היום אתה עובר / אם אין
לך חוש לאתמול, לעבר.

יש בספר שיר על נפגעי מלחמות ערב בישראל:

עיני ברמיעת דמעתה — / האם
למחותה / בשרוול התלוי לו
אל על? / או במכנס הנגרר
של הלך? / ואולי לצבעה בדם
לבבי / שיהי לך לאות להכיר
את נוה.

ויש שירי נוף יפים, מקוריים: „בדרך לצפת", „סוף קיץ" ועוד. לנגד עיני ההולך בדרך לצפת מתגלה העולת, „בבקע ובקעה, כמראות ארוכים. ו„סוף קיץ רווי הלדירות של ערב סתיו.

כל קורא בספר שירים זה מובטח לו עינג קריאה.

אור גנזי חכמת האמת – ידיעת התורה

שלשלת-הקבלה

שיחת-קודש של מרן הרב זצ"ל, על שלשלת-הקבלה, נתגלתה הרינה, מהעתק מכתב שנכתב בניסן תרפ"ז, אל הגאון המקובל ר"יל אשלג ז"ל (מחבר פירוש „הסולם" על הזהר הקדוש), ידי תלמידו המובהק, הרב דוד מינצברג ז"ל (שנפטר בירושלים ים ה' ניסן, תשל"ה).

מהרי"ל אשלג ז"ל שהה אז בלונדון, וטיפל בהשגת מקורות הדפסת ספרו-פירושו, על „עץ החיים" להאריז"ל הקדוש ז"ל. וביקש חיד-תלמידיו הנ"ל לבקר אצל הרב, להראות לו את הספר (שכבר חילו אז בהדפסתו בירושלים), ולבקש הסכמתו ועזרתו-לצתו. הרב ביקש להשאיר בידו את תחילתו של הספר שבוע ם. בשוב ר' דוד אליו כעבור השבוע, נתברר שהרב עמד לא רק

שיחות הראי"ה, פרק מ"ד

ליקטו וסודרו ע"י הרב משה צבי נריה

טיבו של הרב המחבר וספרו, אלא גם על טיבו של התלמיד ליה, השמיע באוזני ובאזני חבירו הרי"צ ברנדויין ז"ל משא ך, דברים מקיפים על שיטות הקדמונים, גדולי חכמי הקבלה. ר' מינצברג ז"ל התרשם מאד מן הדברים, העלה אותם מיד הכתב, ושלח אותם לרבו בלונדון, אף גם השאיר בידו העתק תב. „ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים" — המכתב הארוך צור, והרי קטעים ממנו:

„הייתי אצל הרב, יחד עם ידידנו הר"ר יהודה צבי [בראנדויין] — — — והראינו לו הפתיחה הכוללת [„עץ החיים"] עם נסח הראשון של הספר [„פנים מאירות ופנים מסבירות"]. — — והוא העמיק והרחיב במאמר ארוך, בסקירה כללית על שלשלת-הקבלה של חכמת-האמת מדור דור — — — עד הזמן הזה: — — — „רבי משה קורדובירו ז"ל, שיטתו היתה לקרב [עניני הקבלה] לשכל במשלים גשמיים, וזו היתה הסיבה שהרב [האר"י] הקדוש ז"ל, לא הניח למי שהוא מתלמידיו [של הרמ"ק] ללמוד מדרשיו, כי גם הם המשיכו לקרב את הדברים אל השכל. — — ובזה התסיאו את המטרה, כי באמת החכמה הזאת היא למעלה מן השכל האנושי — — — אבל משנת תלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל ברור ונקי [ע"י אגרת-הפתיחה של הגרי"ו הוטנר שליט"א בראש „אלשמאי" לגאון המקובל הרמ"ע מפאנו ז"ל, ח"א, ירושלים תשל"ב].

— — — כל המפרשים והמקובלים האחרונים, לא הרהיבו עוז בעצמם להסביר בדברים שכליים, עד רבי משה-חיים לוצאטו ז"ל, שהתחיל להסביר השורש באיזה ענפים היותר קרובים אל השכל, [והרש"ש] ז"ל שהיה בזמנו אחז בדרך אחרת. אחריהם הגר"א ז"ל [ולנא] התיר לעצמו [להסביר] בכמה מקומות, אך מעטים הם. [אחריו] הרב בעל „התניא" ז"ל, התיר הרצועה יותר, ומקרב מאד אל השכל. הוא הרהיב עוז בנפשו להביא את „עמק המלך" [ע"י „שם הגדולים" למרן החיד"א ז"ל], אשר המקובלים הראשונים נמנעו מלהביא דברים זולת [דברי] ר' חיים ויטאל ז"ל.

— — — [הרב] האריך-הרחיב בשבח בעל „לשם שבו ואחלמה" [הגאון המקובל ר' שלמה עליאשוב זצ"ל], שלא הניח שום ספר מהמקובלים האמיתיים, שלא מסר נפשו עליו להשיגו ולהבינו, עד שמלאה סאתו על כל גדותיה, והתחיל לחבר ספריו."

בהמשך המכתב נמסר, כי מרן הרב זצ"ל, אמר על עצמו, כי שדרכו הוא להלביש את השגתו" בשפה ספרותית, „עד שכמעט [אינו ני]כר מה שמתלבש בה, רק לאנשים יחידי-סגולה המבינים", [והוסי]ף ואמר כי גם המחבר [מהרי"ל אשלג ז"ל] „יש לו דרך [בחכמ]ה נבונה, המתאימה מעט לזמן הנוכחי".

הר"ד מינצברג ז"ל מסיים, שבסוף אמר לו הרב כי „בנידון [הספר] [של מהרי"ל אשלג ז"ל] — יישיר חילו [של המחבר], [ו]יעמוד בעדו לטוב", ושהוא „מוכן לתת מכתב בשבח תהילת [הספר]" וכו'.

[ואמנם הופיע הספר באותה שנה בירושלים, ובשער נזכר שמו של הר"ד מינצברג ז"ל: — „עץ החיים עם פירוש פנים מאירות ופנים מסבירות, חלק א', מפעלות אדמו"ר, איש אלקים קודש, האר"י החי ר' יהודה הלוי אשלג שליט"א — ירושלים [תרפ"ו] — המו"ל: דוד מינצברג ומשה-ברוך למברגער — — — [ב]הוספים בעל קדושת המחבר שליט"א]."

דורשי ד' ועוזו, הצמאים והצמאים לדברי-אלקים-חיים, תורת-אמת האצורה בחביון-עוז הזוהר הקדוש וחכמי-הדורות החונים על דגלו, וברזי כל אוצרות קודשין, אורות הקודש הגנוזין והחתומין בעזקאין טמירין, תורת רבינו קודש-הקודשים האריז"ל, המסודרות בכרך הנורא, בספר הקדוש עץ החיים, על פי תלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל.

בא חכם אלקי, רב-תבונות, אוצר קודש, הרב הגאון המקובל, הדר הוא ובקודש נהדר, מוה"ר יהודה לייב אשלג — — — והיה רוח ד' עליו לחבר מחברת הקודש — — — לבאר כל סתום בהקדמת שורשיות הדק היטב, לאמתה של תורה ביסודות אמיתיים — — — אשרי יולדתו.

הדברים יוצאים מפי זקן שקנה חכמה ודעת-קדושים, הילוכו בקדושה ובטהרה, וראוי הוא להשתמש בכתרה של תורת-אמת הגנוזה, בעבודה-לשם-גבוה".

והרב מבקש „מכל עם-ד', נבוני-הלב, החרדים לקדושת תורתנו, הקדושה הפנימית, מקור החכמה והבינה העליונה, לחזק ידיו [של „הרב הגאון קודשי-המחבר"] בקודש, להתמם [ולהשלים] את החזון הנהדר [פירושו ובאורו], להאיר אור יקרו על כל דברי קודש, כתבי האריז"ל".

„נהירין לו שבילי דרזין כשבילי דנהר-דעה"

מרן הגרי"ם חרל"פ ז"ל, אף הוא הוסיף וכתב בדרך תמוז תש"ה, בהסכמתו ל„הסולם": — „האי גברא רבה, נהירין לו שבילי דרזין כשבילי דנהר-דעה — — — והנהו אחד היחידים השרידים בדורנו, הבקיאים בחכמת-קודש זו, דיכוסי-שמיא פתיחין ליה [אשר חלונות שמים פתוחים לפניו]".

„מאז החל רוח-ד' לפעם בקרבו — — — ונכנס לפרקלין בהופעת ד' עליו — — — למד ולימד — — — ומאז הוא עולה ומתעלה. ואוצרות-קודש גנזי-נסתרות נפתחים לו מזמן לזמן — אשרי לו ככה".

„הכנה ותשוקה לאור חכמת-האמת הגנוזה"

העידוד המלא לתמימי-הלב בירושלים, הרוצים לעסוק בחכמת-האמת, ניתן ע"י מרן הרב זצ"ל, כבר בשנות רבנותו ביפו. ובמכתבו שנכתב בחודש סיון תרס"ז, להרב המקובל מרא-דזיון, הרב שמעון-צבי הורוויץ ז"ל, אומר הרב:

„על יחידי-הסגולות, הנגשים אל ד', לעורר לבבות יקרים לעזרת-ד' בגבורים, החובה והמצוה לקרא בגרון, את אשר דברו חכמי-אמת, הראשונים כמלאכים ז"ע, כי כל חכם ותמים-לבב, אשר ימצא בנפשו הכנה ותשוקה, לאור חכמת-האמת הברה והגנוזה, יהיה משתדל לקבע בה עיקר עסק תלמודו, כדי שיזכה באמת בכתרה של תורה הפנימית, ועתים ושעות יקבע למקרא משנה ותלמוד, לפוסקים הלכות ואגדות, ואז יעלה ויצליח ויזכה למאורות גנוזות" (אגרות הראיה, ח"א, עמ' פ"א).

„להאיר אור חכמת הנסתר בעולם"

ובשלהי אותה שנה — בכ"ו אלול תרס"ז — כותב מרן הרב זצ"ל (אגרות הראיה, ח"א, עמ' צ"ב), אל הרב פינחס הכהן לינטופ ז"ל, רבה של בירז: „יתחזק נא ידיד-נפשי להאיר את אור חכמת הנסתר בעולם. — — — ישועת ישראל וישועת העולם כולו — תלויות רק בהופעת חכמת האור-הגנוז, של פנימיות רזי-תורה, בשפה-ברורה. הנסתר יעמיד על רגליו את הנגלה — וכולא ברזא קיימא !" (זהר נשא דף קכ"ח, א).

„כל התורה, בפירושיה הרוחניים כולם, צריכה להתעלות אצלנו !"

במכתבו מכ"ה טבת תרע"ג, אל הרב יהודה-ליב זלצר ז"ל כותב מרן הרב זצ"ל:

„עזבנו את נשמת-התורה, — — — גדולי-הכשרון שבנו, פנו להם בעיקר אל הצד המעשי שבתורה — — — והצד ההרגשי ויותר מזה הצד העיוני, ומה שלמעלה ממנו ובא אחריו ממילא, הקדושי-ההופעי, שבו הגאולה והישועה גנוזה, אותו עזבו לגמרי — — — הקול הגדול של חוקרינו האלקיים, של חסידינו העליונים, של המקובלים הטהורים באי בסוד-ד', קדושי-המבט האדירי-הרצון, חוכי-ישועה וצופי-גאולה, היה כקול קורא במדבר. — — —

אקוה, ששום אדם לא יחשדני, במיעוט אהבה חלילה, לתורה המעשית, להתמדת לימודה, ולהרחבתה בפלפול וסברא, בחריפות ובקיאות, אבל בעת שהדבר בא עד לידי הפרה תורת אמת, תורה דלעילא, עד לכדי הזעכת נשמת-הנשמה, עד כדי החלישה כזה המחשבה, — — — בעת כזאת אנו חייבים להפגין על הגדול שבחסרונות [וראה מה שכתב מרן הגרי"ם חרל"פ זצ"ל, בהקדמתו לספרו מי-מרום ח"א, מסביב לשמונה פרקים להרמב"ם, ירושלים תש"ה, ובמהדורת ירושלים תשל"ב עמ' מ"ו-מ"ט].

כל התורה, בפירושיה הרוחניים כולם, צריכה היא להתעלות (סוף בעמוד 8)

חכם אלקי רב-תבונות, הרב הגאון המקובל, הדר הוא ובקודש נהדר

לא ידוע לנו על מכתב מיוחד של מרן הרב זצ"ל לידידו [ב]ר"ב-עמנו בלונדון, אולם לפנינו הסכמה מופלאה אשר נתן להרי"ל אשלג ז"ל, כעבור שלש שנים, בט' טבת תר"ץ, — נדפסה בשלמותה בראש המהדורה הראשונה של הזהר עם [פירו]ש „הסולם", כרך א', ירושלים תש"ה, וחזרה ונדפסה בראש [הכרך] הראשון של ספרו הגדול של מהרי"ל אשלג ז"ל „תלמוד [עשר] הספירות" — ירושלים תשט"ו.

בהסכמה מבשר הרב „בשורה טובה, כי האיר המזרח לכל

נחלה והתנחלות

מאת הרב מנחם יהודה הלוי אושפיזאי

האורה והנבואה מגדירים את כי-בושה האמיתי של ארץ ישראל ב-התגלות ובישיבה הממשית על אד-מתה. בהלכה עניינית בגדרי חזקת קרקע על ידי הפרט, היחיד, המעוניין להעביר את הקניין לרשותו, נלמד הנושא מן האופן שהכלל מחזיק ב-קרקע של ארץ ישראל. התלמוד שו-אל: ובחזקה מנלן ומסביר מהותה „ושבו בעריכם אשר תפשתם" (ירמיה מ', י') — במה תפשתם, בישיבה. דבי ר' ישמעאל, תנא „וירשתם אותה וישבתם בה" של חזקה. אמר חזקיה אמר קרא (דברים י"א, ל"א) — במה ירשתם, בישיבה (קידושין כ"ו). בשני הלי-מודים האלו מתוך הנבואה והתורה על מהות של חזקת קרקע מוצגים בכוונה שני צדדי כיבוש, שהעיקר בהם היא הישיבה והשימוש בקרקע על ידי הרשות המחזיקה את האד-מה: א) כיבוש נכרי בארץ ישראל על ידי הכשדים. ב) הכיבוש הישר-אלי על ידי יהושע בן נון, שכבש את ארץ ישראל לבני ישראל.

הנבואה מתארת את הכיבוש הכשדי, שהתבטא ברצח ובהגליית האצולה. השלטון המנצח הפקיד את גדליהו בן אחיקם על יושבי הארץ ושארית העם מהמלחמה. האומר להם גדליהו: שבו בעריכם, השלטון הכשדי לא יגזול את הארץ מידי היהודים אם יישבו בעריהם. מה שתפסתם יתקיים בידכם כאשר תשבו על אדמתכם. וזהו התפיסה המהולסת. הי התנחלות והשתרשות בשטחי אדמת המולדת. אם תתמידו להתחזק ולהשתרש בארץ, אין כל ערך היסטורי בהפסד מלחמה זו עם הכשדים. ואם היו נשארים בארץ ונשמעים לדברי ירמיהו הנביא, שדיבר אליהם בשם ה', ולא היו פונים לעבור למצרים לחיות שם חיים נוחים ובטוחים ממלחמה ועוני, בחסות המעצמה הדרומית שהתנגדה למעצמה הצפונית — היתה ההיסטוריה היהודית הולכת ונמשכת והיתה מתגברת על המשברים והעיר ירושלים לא היתה נשרפת והגלות היתה נכנעת (ירמיהו כ"ב, י', י"ב). חוסר האמונה בה' אלוקי ישראל יצר גיבובי אידיאולוגיה דהשקפה מדינית מסולפת, המנהיגים נגררו אחרי הגויים ותפשו משען ומקלט בין עמים יריבים, ואז כל התלות שלהם היתה על מצרים, וזה שהביא לחורבן בית ראשון.

משה רבנו בתורה מזהיר את ישראל לפני כניסתם לארץ כי לא די ב„וירשתם". יהושע נחל נצחון מוחץ על שבעת העמים וארץ ישראל היא כבר ברשותם האדנותית, אבל, מסביבת התורה, שלטון איננו עוד ארץ ישראל, „וישבתם בה" — בנוסכם אתם חייבים להתפשט בכל הארץ לשבטיה לחלקיה ולהתנחל על אדמתה, ליהנות מפירותיה ומיבולה. אין להסתפק בכיבוש ובשלטון על הגויים בארץ ישראל, היעד הוא לקיים ירושת האבות על ידי השבת בני-ישראל על האדמה.

אלה הן ההנחיות מהתורה והנבואה בהלכה זו, ללמד מכנה תפיסה מדינית כיצד עם ישראל נוחל את הארץ לעד.

השייכות היהודית לארץ האבות

השייכות היהודית לארץ האבות היא נצחית, סבתה בסגולה הפנימית של נשמת האומה. הגלות לא הצליחה להסיח את דעת העם מציון. אלפי שנים נדדו יהודים על פני כדור הארץ בתחושה מופלאה ובטוחה שיגיעו ימים שמלכות ישראל תקום.

הציפיה שהחזון הנבואי שאדם מישראל יישב תחת גפנו ותחת תאנהו יתגשם ויהפוך למציאות חיים, הפכה לכמיהה עזה ולדחף כביר לתחיה לאומית ולהחייאת ארץ ישראל. מתוך התעוררות לאומית ואמונה בחזון הגאולה עלו יהודים ארצה. גאלו קרקע מידי אפנדים ערביים שהתגוררו בחו"ל, שילמו במיטב כספם, הקימו על אדמה זאת, מושבות עם אוכלוסיה יהודית חיה ותוססת.

דור החלוצים והמייסדים הציב לעצמו מטרה לכבוש את הארץ בהתיישבות והתנחלות. הוא בנה את הארץ פיזית, בגופו ממש, ובאהבה להשת הדביקות מופלאה במסורת, מתוך כיסופים כלל-ישראליים לארץ האבות. דור זה סלל כבישי הארץ, ייבש ביצות חולה בקדחת, יישב את השממה והפריח חולות וטרשים, למד ללכת אחרי מחרשה ולהחזיק במגל, לקרוח במעבקי האדמה להוציא מכנה מים והפך את המדבר לגן אלקים. הוא פרץ לכל מקום בארץ בניגוד להגבלות ממשלת המנדט, התנגד פיזית לגזירות מפסילד הספר את התבניה השטנית של הערבים והאנגלים להצר את רגלי היישוב היהודי ולסגור אותו בין חומות בוהין ולבטל לחלוטין את הרעיון של הקמת בית לאומי בארץ-ישראל לפי הצהרת בלפור. הדור ששפה התיישבות הלך נגד ה„ריאל-פוליטיק" ד הקים בלילות חומה ומגדל ליישובים בכל אזורי הארץ. וכך זכינו לנוכח ה' שמהלכי היישוב ומעשה ידיו הביאו לתשועת ה' על עמו וארצו. ועינינו הלא רואות קץ מגולה של גאולת ארץ ישראל.

מבחן העם והמדינה

כל העשייה הגדולה הזאת היתה ההכנה לייסוד מדינת ישראל, והגיע יום השישי הגדול, ה' באייר תש"ח ובו התכנסו נציגי העם ובן גוריון הכריז על מדינת ישראל המתחדשת. העם התפעם משמחה ומחרדה לקראת הבאות. ומיד בליל שבת התלכדו כל העמים הערבים סביב ארץ ישראל למלחמת השמדה על העם והארץ. ה' אלקי צבאות ישראל היה בעזרנו והביס צרינו. בכל המלחמות הובסו הערבים ובמלחמת ששת הימים השיגה ישראל נצחון מוחץ על העמים הערבים, שלא היה כדוגמתו מימות יהושע. היתה זו שעה היסטורית למעלה מן המשוער. לא היה מספק בצבא שציפה להבוסה כל כך מהירה וגדולה של הערבים. לא לחינם הלכו דיין ורבין לתקוע פתקאות בכותל המערבי. לב כולם פעם מהתרוממות והתפעמות מהנסים הגדולים שעשה ה' לישראל.

מה היתה תשובת המנהיגות היהודית, הממשל הישראלי והשרים אחרי הנצחון הזה ? בקום לצאת בבשר לכל העם בתפוצות: קומו אחים, עלו לארץ האבות ושבו בעריכם אשר תפסנו, תבנו את חברון, תטעו כרמים בשומרון, תחדשו את שילה, במלא כל הערים ההיסטוריות שהתגעגעו מלא מהם, עם צאן אדם שוקק חיים ושמחה — החלו שרים בישראל לחפש פרטנר ערבי שיסכים לקבל בחזרה את גלילי הארץ שהחזיר לנו הקב"ה בחסדו ולקבל בתמורה פיסת נייר-שלום. ידי השרים היו במעל ובהזדון הלאומי. הם גילו לכל הגויים בעולם, שהעם העברי אינו מתייחס בחרדה ובקדושה לארצו, ועל ידי לחץ דיפלומאטי תתפשר ישראל ותוותר. הם פשוט הזמינו לחץ אמריקאני לכל הוויתורים שדורשים מאתנו כעת. אין לנו כיום מנהיג אפילו כיפתח בשעתו שאמר

למלך הגויי ויצא להלחם עם ישראל „ועתה ה' אלקי ישראל הוריש את האמורי מפני עמו ישראל ואתה תירשנו? הלא את אשר יורישך כמוש אלקיך אותו תירש ואת כל אשר הוריש ה' אלקינו מפנינו אותו נירש" (שופטים י"א, כ"ג). לפי שמבסס השקפתו המדינית על אמונה ובנבואה שנבהבה לדורות, מדביקים כיום תו של מיסטיקה ופנטיסים לאומני, אפילו הוגי דעות שומרי מצוות נדבקו ברפיון זה. אמנם אין אדם יודע מחשבות ודרכי ההשגחה, אבל עובדה היא, שניתן לדור זה מה שהרבה דורות ציפו וקיוו. התאבלו והתפללו, נלחמו וחלמו. ועל כל זה איננו אומר כלומר לאיש המעשה התבונה הטהורה, שנפשו עליו תאכל הכיד מה יאמרו או יעשו הערבים, אכן התפלל בשווה על סוג אנשים כאלו ואמר „יראה אל עבדיך פעלך" (תהלים צ', ט"ז). אני מתייחס בחרדה לחוסה: ארץ ישראל שליכה אז חלילה מקוטעת, להתמקחות עם הערבים על החזרת שטחי ארץ ישראל הקדושה והטהורה לישמעאל. הלא זה גובל בעוון הכיר מאוד, מהצע זגוחלי. ה' לא יהו חלילה בהיבנה מאישה בארץ הנדה. חטא המרגלים הוא שמאסו בארץ ישראל בגלל נימוקם שלהם או, ונדחתה הכניסה לארץ ארבעים שנה. ולכן זהו היום — המבחן, של העם והמדינה, והאחריות רוחנית תורנית ומוסרית רובצת על שלומי אמוני ישראל. הציונות הלאומית אינה עומדת במבחן ואין לה הכוח הרוחני, האש של קודש, להתייצב עבור ארץ ישראל לעם לישראל כולו. ארץ ישראל הוא ענין של קדושה עילאית. עתה, אחרי כל הנשיות והבירורים, מגיע הזמן של ההגלית הקדושה, הרוממה של ארץ ישראל. דרושים לנו אנשי אמונה ובי-טחון באלקי ישראל, הרוצה בשיבת ישראל לארצו. ומלא ארצה.

שומר השבועה

מרן הרב זצ"ל צפה גם על מצב כזה. הוא ראה הלבטים וההיסוסים אשר יהיו מנת חלקם של מנהיגים התלושים משרשי האמונה וכותב במכתב שנתפרסם בשנת תרע"ט בלונדון בקובץ „בהוצאת דגל ירושלים" על הסתדרות הציונית ועל עמדתו של כל העולם החרדי, ובקשר לציונות, לתחייתה להשפעתה הוא מכריז: „טל התחיה של האומר האלקי, שהוא יזל על ידי התנועה הכשרה באפיה הקדוש, יכניס שירה, קדושה והתלהבות רוחנית אלקית, בתוך כל שדרות התנועה, גם יכניס רוח ששון, תחת הרוח הכהה של הארסיות הספקנית, אשר החילוניות של כל תנועה עומדת בסכנה להפגע ממנה". ובקטע אחר הוא מציג את היהדות התורנית כאחראית, כשומרת על המורשת הארץ ישראלית, וכה הוא פוסק: האמנם הלא הוא שהקיום הישראלי וכל הקשור היהודתי שהוא עושה את אומתנו לעם עולם בלתי מנותצת בהבל, בזמן היא רק בו באומר היהודי הכשר — הכח הכשר הישראלי הוא ולא אחר הוא הנגד הנראה והשומר של השבועה הקדושה אשר נשבענו על נהרות בבל, אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני ! והנה הוה הלא הוא הנה המבעיר את זיק החיים של אש הקדש הגנוז אשר לא יכבה כליל אצל כל בר ישראלי".

דברי קודש שנכתבו לפני כיובל שנים נקראים כאילו נאמרו היום לאנשי דורנו, אנו חשים בארסיות הספקנית, ברוח הכהה שנדבקה בציבור מסויים. אין התלהבות רוחנית אלקית, נעדרים אנו תחושת קורת רוח והדוה היהדית, שמחה של מצוה הגלוית תמיד לכל עשיה יהודית — ומה שהלינו על נוער דתי מתחדש, המתייצב בקוממיות לחדש רוח נעורים ההתלהבות קודש לאהבת ארץ ישראל ?

עוד בזמן שה' דיבר עם האבות שיתן את הארץ לזרעם, החל הריב על מורשת הארץ. העמים שהיו בארץ לא סבלו את אברהם שהתהלך בה בקומה זקופה כבעל הארץ, הכנעני והרע את שיניו עליו האומר: „ראו זקן הולך בארץ ודומה כמשוגע. אם אראהו בתוכה מיד אני הורגו" (בראשית י"ב, ו', מדרש ילמדנו). עמדת הערבים היום כדרכו של הכנעני אז, אברהם לא קיבל את הדין ולא התר ב בכה שאמר הכנעני — הוא הלך ברגליו לכבוש את הארץ ועבר עד שכם. ישמעאל רב עם יצחק על ירושה הארץ. כאשר עלו בני ישראל ממצרים, התאחדו כל העמים ביניהם ללחום נגד היהודים העולים על הארץ, וגם כשנכנסו בה אחרי הבוסתם במלחמת יהושע, נתכנסו שוב כל הגויים מהאיזור כדי ללחום עם בני ישראל ולגרשם מן הארץ. הריב על ארץ ישראל הולך ונמשך מיום בחירת הארץ בפי ה' לאברהם ועד היום. הערבים טוענים בני לפי המנהיגים הערביים שנהבוך בהן ישמעאל — הם אוהבים את המדבר והשממה הם רוצים לחיות עם זה. כל [illegible] עליהם לא יש-בו את [illegible] האבות שיישבו באהליה על הדברים [illegible] ריאים הלום ב-אספריא. אני [illegible] להבינה. אבל [illegible] ההיסטוריה האלוקית לפי הישגי [illegible] מדינים את העם היהודי והעם הירב בציון בהבטחות שוא.

אני מבינים למצוקה נפשו של האדם הבלתי מאמין שצריך לנווט ספינת המדינה לפי הדרכים של גויים, שבטפה של ההיסטוריה גם

הגויים יתנו הדין על כך; דברי מרגנים ליהודים כאמינים, שיתעלו ר' יתרוממו להתרחשות התקופה ההיסטורית ולהתוות השקפה מדינית ה' מבוססת על ההגיון באמונה, על כשרון האמונה באלקים חיים, שהוא מעבר לשיקוליו של שכל סבבי סוגדר ומוגבל. בשעת העקידה היתה שעה מסויימת, שנראה היה שהכול אבוד, אברהם לא יקים עם גדול מבני יצחק, ההבטחה שהארץ תינתן לזרעו של יצחק היתה כבטילה. ר' הנה היתה הפנית מפלי-צה ומופלאת, „אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה". זה ועוד, „כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים ויירש זרעך את שער אויביו" (בראשית כ"ב, ט"ז). נרמז לו בתמחשה כאילו מערימת אפר העקידות יצאו בנין ישר לרשת את הארץ. ברוך שיהיו אויבים ואורבים, שתהיינה מלחמות, אבל ההבטחה והצו האלוקי הוא „ויירש זרעך את שער אויביו". אם זה במלחמת יהושע עם שבעת העמים, שבה נוהל יהושע נצחון מר חלש, ואם זה במלחמה הקוממיות עם הערבים — קיימת ההבטחה והצו האלוקי הנצחי „ויירש זרעך את שער אויביו". ה' אומר לאברהם ולזרעו: אתה עם ישראל מובטח, אני עומד לצדך. תתקדם לגדלות ולקוממיות אל תתכופף ואל תתקפל, תמשיך להידבק במסורה, וה' אלקים יקיים את דברו לעמו ישראל לעולם ויירש זרעך את שער אויביו.

מכון מהרש"ל - ירושלים

הופיע כרך ב' של

אוצר השאלות - ותשובות

אורח חיים סימנים פט—קנו

בעריכת

הרב מנחם נ. כהנא—שפירא

המחיר: —.70 ל"י

נשאר עוד מספר מצומצם של כרך א'

המחיר: —.55 ל"י

שני הכרכים יחד —.110 ל"י

עמודים כפולי טורים 28 × 22 ס"מ, מודפס על נייר משובח בכריכת בד נאה.

דברים על אוצר השו"ת:

„...אין ספק כי ספר זה הוא צורך השעה... וזוהי עבודה משובחת שיש בה גם עוד הצמצום וגם חוש הדייקנות כאחד..."

איסר יהודה אונטרמן (זצ"ל) הרב הראשי לישראל

„...מפתח גדול משכש אוצרנו... ואין די באר גודל התועלת השימושית שיביא לכל הוגי תורה ושוחריה...:"

שלמה יוסף זוין (עורך האנציקלופדיה התלמודית)

„...בטוח אני שמפעל זה יהא לתועלת ולעזר לכל הלומדים לדורות...":

שלמה זלמן אויערבך, ר"י קול תורה

„...עבודה ספרותית תורנית שיש בה מלאכה וחכמה רבה... נערך בטוב טעם ודעת. הספר יהיה בעזה"ה לתועלת ולברכה לגדולי תורה והוראה, וגם לציבור הלומדים..."

שמואל ברוך ורנר, אב"ד פתח תקוה

ניתן להזמין עכשיו גם את ספר

ילקוט סיני

אוצר מדרשים, פירושים ורעיונות על פרשת מתן תורה ועשרת הדברות

תקכ"ה עמודים, כריכה נאה, נייר משובח. המחיר —.48 ל"י

לכבוד חג מתן תורה 25% הנחה, במחיר —.36 ל"י

בהזמנות לפנות: ת. ד. 5166, ירושלים

השבון בנק הדאר: 4/27431/8

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

אבן עזרא

פירושי התורה

לרבינו אברהם אבן עזרא

על פי כת"י ודפוסים ראשונים עם מבוא, ביאורים, ציוני מקורות ומקבילות

מאת

ד"ר אשר וייזר

כרך ראשון: בראשית

כרך שני: שמות הארוך והקצר

כרך שלישי: ויקרא, במדבר, דברים

המחיר: —.115 ל"י

משרד ההפצה: תל-אביב, רח' אלנבי 87, טל. 295036

האנציקלופדיה התלמודית

דורשין דבר יום ביומו!

12 ערכים לחדשי אייר-סיון שנדפסו

ב-14 הכרכים שהופיעו עד כה

אייר
בין פסח לעצרת
בה"ב
בכורים
אכילת בכורים
הגבלה (הגבלת הר סיני)
הלל
הזכרת נשמות
זכירות
זכירת מעמד הר סיני
חגיגה (קרבן)
אסרו חג

14 הכרכים שהופיעו עד כה

מכילים למעלה מ-1000 ערכים-ענינים בכל שטחי ההלכה: ברכות ותפילות, זרעים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל והמקדש, טומאה וטהרה, איסור והיתר, תקנות ומנהגים.

• כרך ט"ו עומד להופיע במהרה •

מחיר כל כרך —.60 ל"י

הכתובת: אנציקלופדיה תלמודית, בית וגן, ירושלים

הפצה ראשית לארץ: בע"מ ספרים גיטלר, רחוב בילו 4, תל-אביב

* יצא לאור *

* הציונות ביצירת הדורות. שרשים ומקורות, מאת יוסף שחר. הוצאה משרד החינוך, מועצת המורים למען הקהקיל המועצה הד ציונית. 96 ע'.
* יהושע, חוברת עבודה עצמית לתלמידים. מאת אסתר בר אלי, הוצאה עם עובד תשל"ו.
* שלוש מאות שנה לעתונות היהודית בעולם 1675—1975 בהוצאת ההסתדרות הציונית העולמית — המחלקה לארגון ולהסברה, [illegible] — המחלקה להסברה, הקונגרס היהודי העולמי — המחלק לתרבות „איגוד העולמי של העתונאים היהודיים", ירושלים, תשל"ו — 1975. העורכים א. דולצין, א. שנקר, [illegible] 68 עמ'.
* מכתבי יעקב זמיר, בשני כרכים [illegible] 195—190 עמ'.
* מועצ"ג, ירחון להרבצת ולאמנות, גליון 16, עורך אדם ברוך, 85 ע'.
* אריאל. רבעון אנגלי לאמנות [illegible] בישראל ירושלים 1976, מס' 40.

קולות בחצר

[סיפור]

מאת יחיאל גרנשטיין

הם סחבו אותו דרך סמטאות צרות ומעוקלות לסוף הכניסוהו להצר הישיבה המוזרה. בה מוצאים מקלט כל מיני טיפוסים צעירים אשר בדרך חיים אבדה להם הדרך, השאירוהו שוכב על שפת האבן, והסתלקו כלעומת שבאו.

אחר כך ירד הערב והכהה את החצר הגדולה. [נשע]ן על גדר האבן המשופשפת, ההפרס על פני [המדרו]נה ודרך הפרצות הידרדר למטה. לעבר העיר העתיקה שבתיה וגגותיה דמו לספינות הנעות איטן בים עקס.

אירווינג הביט בשלווה בשמים המכוכבים והם נראו לו בהירים מאד וגם קרובים עד ליכולת לגעת בהם או כדי אפשרות לקום ולטבול בים הכחול שכחליו וכצידיו.

זכר שבילה עם חבריו במקום כלשהו בעיר העתיקה. במסעדה, באיזה מרתף, הנה, חברי[ם] [ה]ם והפנים שהוא רואה זרות הן. משונות. שומע קולות ואינו מבינם. מי הם המשביבים אותם ? מאין הם באים ? לאן הם מגיעים ולמי הם נתונים ? לא מצא הסבר אף לדבר אחד. אלא שטוב היה לו על לבו ודבר לא היה איכפת לו. ברצונו, אין לו שייכות למסובב אותו, ברצונו, ידחיקני אליו, יבעט בכול.

התיישב והניח ראשו בין כפות ידיו. הסתובבו בחצר. יצאו משערים רחבים ונכנסו חליפות. שוב הגיעו אליו אותם קולות מוזרים. קולות שונים מאלה אשר במרחק. ושוב אותן פנים זרות. שאינו יודע מביין וכיצד הדרו אל רשות היחיד שלו. [פ]נים וכוכבים. אלה ואלה תלויים כעליו, חופפים אותו, מביטים בו. מה הם מחפשים אצלו ? [מי] הם ?

הם לא חיפשו אצלו דבר. היו אלה עיניו החוזר לקלקושה, לרגנון, למקומות שונים באפריקה. אל חופי ימים שונים ולמקומות ליגה ביתות עשרים בפאריס, בלונדון, לשארם-א-שייך ולאילת, מקומות בהם השכים והאריך, הימים ומלואם [ה]ון שלו, הקנו לו שביתה חפשית. ללא הגבלה.

ומה מקומו עתה ? מה מעשיו במקום שונה זה ?

הזכרונות הטובים והספקות המכרסמים הר-[ד]ימוהו.

* * *

ארטור סטון רגיל „לקפוץ" לארץ כל אימת שמזדמנת לו הזדמנות נאותה. כאותו אדם המנהל את עסקיו רחוק מביתו, סבבי משפחתו, ומנצל כל הזדמנות כדי לשוב אליהם, לראותם ולהיות עמהם. אדם בעל מוניטין הוא בניו-יורק הגדולה ומעבר לה. משרדיו בפיפט אווניו תופסים קומה שלימה עם עשרות חדרים ובהם פקידים רבים ומנהלים שכל אחד מהם עמוס עבודה מבוקר השכם עד צאת היום.

מעטים הם אלה הזוכרים עדיין את שמו המקורי של אותו צעיר צנום שהגיע מפולין ההרוסה שלאחר המלחמה, מעיר מולדתו לודז' [illegible] בבגדים בסיססים לגיטו, כי

לבוש אחר לא היה לו. באותו יום שהגיע ללודז', ברח מכנה כמי שבורח מבית-קברות דרכו באליך לעבור. הכול אבד לו. דבר לא נותר לו מלבד השם, שמו של סבו, אהרן פינקלשטיין, מפרנסי הקהילה ומכובדיה. בארץ החדשה השליך מעליו, מיד עם הגיעו, גם שריד אחרון זה, ונולד אדם חדש ושמו — ארטור סטון...

בימים הראשונים ההם טרחו אנשים טובים ומצאו לו בן-דוד שעל קיומו לא ידע כלל. אמנם, כבינס הוא לקחת חלק בחיי הקהילה היהודית, נאמר לו עליו. אבל בימים הכיפורים עדיין מגיע לשעה קלה לבית הכנסת לתפילה „יזכור", הנערכת שם בריב פאר ובמקס רב הדר.

חייב אני לו את כל הוני, אוהב ארטור סטון לספר את סיפורו האישי. באותו ערב שהוזמן לביתו של בן-דודו לא היה בכיסו אף בנס שחוק אחד ועזב את ביתו כבלי שידע לאן לשים פעמיו, כי מחוסר קורת גג היה. אבל זו היתה גם הצלתו. הבין שאין לחפש חסד אצל קרובים ושעליו לעמוד על רגליו בכוחות עצמו.

חלוץ היה. נחוש מיועד ובציניים בהתגוננות אבל גם טייפה. „לאחוז את החיים „בקרונס". [illegible] בהם כפי שעד כה שלט בהם הבוות וכמעט גם אינו הכניעו.

הדברים לא היו כל כך פשוטים. המיליונים שארטור סטון צבר במשך השנים לא התגלגלו ברחובות ניו-יורק והביאתינו עד שיבוא מליס זה. [illegible] כל יורכם מן האשפה. [illegible] שלא כאחיים כבאי המהגרה, לא התחיל פינקלשטיין אי ארטור סטון החריש בייצור חולצות. או מדיים, לא חכר הגוה כדי להרכשל כבים שעשוי בו ופשטי רגל, השאירו את הלולים והרפתות וברחו הזרה לעיירה. אף לא עסק בתיווך בתים, בניה או קניה. לארטור סטון קסמו ענייני בורסה, מניות, ניירות-ערך, וכשצבר בפתון עולם סוער זה, שקע בו. ונוכח לדעת שכמש בשבילו הוא נוצר. כבר בשעה הראשונה החלה משחקת לו. התחיל שוחה עם הגלים ונגדם, למד להמרין, [illegible] לכוף את הראש יפתי לצוף מחדש למעלה. כשרון מיוחד נתגלה בו — יכולת „להריח" [illegible] ירידות ועליות, כושר להחזיק את הדופק על [illegible] ולמכור ולקנות ברגע המתאים והנכון.

חלפו שנים אחדות ובקהילה היהודית בעיר הגדולה החלו לשאול כבה „שוהי ארטור סטון. לא חסרו מעריכים. היה מי שקבע כי ספרי החשבונות שלו קראים על הון עצמי של לא פחות מאשר חברים ביליון דולר. אחרי דייקו ואולי לא העריכוהו בספים. אלא פרט זה אולי לא כל כך חשוב. הסיבב היה הדבר שבנקשו פניבה בשאר אותו אהרן פינקלשטיין לישבור, יהודי בעל לב חם עם הרבה אהבה לבריות. ביתו היה פתוח ואורחים רבים בעליה לא פסחו עליו, סעדו על שולחנו, [illegible] בדברים שהיו חשובים לעצי לארץ אליה היה. „קפיץ" לכאן נתאפשר לו להתמצנות בעסקיו הבירורים.

* * *

שהייתו של ארטור סטון בארץ ארכה הפעם יותר מן הרגיל. אלה המכירים אותו והיודעים שדבר אינו חסר לאיש זה מלבד זמן פנוי, תמהו על כך שפוגשים אותו חליפות ימים אחדים בשבוע בבניין „המלך דוד" בירושלים וימים אחרים — ב„הילטון" אשר בתל-אביב, יושב לו בלובי, שוהה בבריכה, מתהלך אפס מעשה. מה פשר שהייתו הבטלה בארץ? שאלו השואלים ולא מצאו תשובה.

ארטור סטון נראה רגוע מאד ושליו. תמיד לבוש חליפה הדורה, מצונב יפה, מחייך, ומוכן לשיחה עם כל הפונה אליו.

האמנם רגוע ושליו ?

בערב קיצי חם ולח בילה במלון גדול שעל שפת ימה של הרצליה. מבעד החלון הפתוח הביט, בשבתו ישיבה עמוקה בכורסה רכה, בים הרחב, בגליו הלאים, הירוקים שאך בהגיעם אל החוף כאילו התעוררו. התנפצו ופיזרו לכל העברים שלפהיות שאר פנסים ירד אליהן והדליקן. ארטור סטון לא הסיר עיניו מן הגלים הנשברים כמשו להגליו וכמו בשקופיות הופיעו ימי הילדות שלו, בית הוריו הדל והריק, הרצב והגדוש אהבה... אביו המוזיק המקופפ עמל מבוקר השכם עד ירדת הליל כדי להביא לחם לבני ביתו, לילדים שמילאו את כל פינותיו, ואילו אמם, שהשכילה להעלים את מצוקתם בפני כל עין זרה, לא יכלה להסתיר את דמעותיה בעת שהיה עליה להאכיל את גוזלותיה, וחיפשה פירורים נשכחים במגירות.

ובעצם מי אני ? ולמה ? לכמה נזקק האדם בחייו הארוכים ביותר. כולל כל התענוגות שבעולם אם היה מתאווה להם או רודף אחריהם ? לכמה ?

אין לומר שפניו לא הראו אותו ערב כמה סימני דאגה. שלרגעים לא ניכרה בהן מין קדרות ששכחה להיעלם.

רבו האנשים שהגיעו מן העיר הגדולה כדי לפוש קמעה על שפת הים שלרגלי המלון. בצלם של הלילה והגלים הבריגנגים. מרחוק הבחין בכמה ממיודעיו, אך התעלם מהם, לבו לא היה עמו, וודאי לא כדי לגלגל שיחה סתמית. גם אדם בעל אופי חזק, סגור ומוכנס. עלול בשעה כזאת, בישיבה על החוף, מול גלים שקטים הנלאים מקיום ליל, להשוף עצמו, להתיר לשונו, וכלום יספר להם את אשר מהלל בקרבו על כך. שכל שלושת ילדיו כרוהו עד-היום, את כל עברו ? שלפתע פתאום הבחין כי אין הוא אלא התחנה האחרונה ליוצאיו, כי עמו נגמר הכול, כי בו ניתקת השרשרת. שהשושלת ולא תהיה עוד ? כלום על קץ ישהיה עצם ?

* * *

רבו התפקיד בקרבו: חש איך ארטור סטון שבו גוזע ניחרה, כתקפל, ואהרן פינקלשטיין בבית הוריו קם לתחייה, והוא בודד ובודד, עזוב ונכלם. אלינור בתו הבכורה הציגה בפניו את בעלה לעתיד, בחור יפהפה וסימפטי. [illegible] באוניברסיטה. לפני החתונה גילתה לו כי נוצרי הוא. את הקידושין עשתה בכנסיה קתולית. כך דרשו הוריו של ארוסה. נוצריים אדוקים שהשידוך כלל לא מצא חן בעיניהם. לא. הוא לא הלך לשם. לכנסיה. יודע הוא ששמים זה בלא שנאה אליו. לפי שאהרן פינקלשטיין שמו. דייויד, הבן האמצעי. הלך בעקבותיה של אלינור. בחר לו נצרה כושית ועבר לגור עמה לבית הוריה. כל הטוב נגזו והוא אצל [illegible]. אמר לו פעם דייוויד שלו, [illegible]. [illegible] הם בני הנוע הלבן והמנוצלים — [illegible] העור. [illegible] מאז לא ראהו. לא עבר מפתן ביתו. מתבייש האי באבא לבן עור. מדכא ומנצל...

אבל בכך טרם נתמלאה כוס היסורים, אותה

היה עליו לשתות עד תום. אירווינג, בן זקוניו שונה מכולם. נפש שקטה ועדינה. נראה כמקבל את החיים כפי שהם. עד גיל שמונה-עשרה. ואז... הוא עזב את הבית ואיננו. העולם הגדול בלעו. היימצא מי שיגלה לו היכן הוא חי, באיזה חלק תבל ? ילד טוב היה, רגיש וכנוע. האם לא יימאסו עליו הנדודים, הכסכות ללא מטרה, ללא תועלת ? המחפש הוא דרך חיים או שמצא מקומו בין אובדי דרך ?

נזכר, שבעת פגישתם האחרונה, לפני שנים אחדות, דמה יותר אירווינג הטוב שלו לאיזה יצור פרא מדברי. מאשר למי שגדל בחברת בני-אדם מתורבתים, מזוקן, מרושל. קרוע ובלוי. ולבו שלו, של אביו פולירו רק בכה בקרבו בהביטו בו.

— — — הולכי רכיל הביאו מניו-יורק שמועות שעמדו הפיננסי של ארטור סטון בכי רע, שמשבר גדול פוקד את עסקיו וההתמוטטות קרובה. הראיה, כך הסבירו. שמפחד הוא לשוב לאמריקה. אין הוא יכול להראות פניו בפיפט אווניו, מתחבא מנושים המחפשים אחריו בארבע פינות העולם.

שליפות כמין זה מסוגלות היו להרים כל אדם אחר בעולם העסקים אך לא את ארטור סטון. [illegible] ספרי החשבונות שלו [illegible] זאת. [illegible] גדל [illegible]. ברם אבה אחרת היתה בדבר. [illegible] התחיל ארטור סטון למנוע את התפצלות של עסקיו, יצא [illegible] בחברה שונה. [illegible] ספרים הגיעה העת להשתחרר מהם.

די והותר בזה שיש לי. הרהר בעת שגלי הים התנפצו לפני רגליו, על החול הבהיר. ליד שערי המלון, ואם כן הדבר, אהפוך את היוצרות — אשב לי כאן במנוחה, [illegible] את אהרן פינקלשטיין [illegible] עיר וגדים. [illegible] פעם „אקפוץ" לשם, לניו-יורק כאשר אזדקק לכך...

* * *

אגודות הצללים השתפכו-גלשו מן ההר ונפרשו במורדי במשיחים צבעונים מרדישים. מאז ירד הערב התמלאה החצר הגדולה בני אדם והם [illegible] ולא ידעו עייפות. [illegible] לפינה [illegible] ובידיהם [illegible] מעיל [illegible]. אורחים רבים [illegible] למקום. [illegible] בשעה הלילה הארוכה. [illegible] כלל ובכלי [illegible] האדימות את האפלה ומאכלים אותה [illegible].

אירווינג סטון נשען אל [illegible] את פני הנבלים, [illegible] לאירדי בבדידי על פני העולם. [illegible] מיתרי [illegible] לכלוחים באיזה [illegible]. [illegible].

לפתע נזכר באביו [illegible] שנים. [illegible] הדיב [illegible] להגיע אליו, [illegible] של הלילה [illegible].

אצבעותיו [illegible] הגיטרה [illegible] רים שלא הידלאו.

השאלה [illegible] אם [illegible] כדי [illegible] אלא — [illegible] וזמן [illegible].

[illegible] סוף, שעלה הכניסה אליו ונזהה התהליכה בו.

مكتب من الاهل

ג'ימי קארטר נושא את עיניו ל„בית הלבן" / מאת משה גלידאי

איש לא הקדיש לכך תשומת לב מיוחדת כאשר מגדל הבוטנים ממדינת ג'ורג'יה שבדרום מזרח ארה"ב ומושל לשעבר של מדינה זו, ג'יימס ארל קארטר, או בקיצור ג'ימי, עבר את רחבי ארה"ב לאורכה ולרחבה, ובסיום מסעו הכריז שהוא רואה עצמו כמועמד הדמוקרטים לנשיאות ארה"ב. עד אז, היה קארטר אדם כמעט בלתי ידוע מחוץ לתחומי ג'ורגיה שאמנם הצטיין ביעילותו ובחריצותו כמושל מדינתו לפני מספר שנים, אבל בינתיים שקע בביזנס של גידולים חקלאיים ואיש לא יכול להעלות על הדעת שה„איכר" בן ה־52 שואף למה שהוא אטראקטיווי יותר מאשר איסוף יבולי בוטנים ועיניו נשואות אל הכהונה הרמה ביותר ביבשת אמריקה ואולי בתבל כולה — נשיאה של ארצות הברית האדירה במדינות העולם. אלא שעד מהרה הוכיח ג'ימי שהוא מוכשר לעשות קריירה גם מעבר לתחומי מדינתו ולנהל מדיניות פנים כלל־ארצית ומדיניות חוץ בינלאומית, אם רק אזרחי ארצות הברית יכירו בכישוריו ויעניקו לו את קולותיהם.

ואכן אחרי נצחונות דרמטיים בבחירות המוקדמות במספר מדינות שהראשונה בהן היתה אילינוי — לא נשאר עוד ספק בלב אזרחי ארה"ב, שהופעותיו ונאומיו של ג'ימי נגד הממסד במפלגתו הדמוקראטית, ובעיקר נגד מדיניות הממשל הרפובליקאני של פורד וקיסינג'ר — קידמו אותו אל „חזית המירוץ" על נשיאות המדינה. כאן הרחיב קרטר את מאמציו, יצר מגעים עם חוגים ליבראליים, עם כלי התקשורת, עם אילי העיתונות ועם מעצבי דעת הקהל האמריקאנית, ועתה כשעברה כבר יותר ממחצית מסע הבחירות המוקדמות — עד לוועידת המפלגה ביולי הקרוב, שנועדה לקבוע את מועמד הדמוקראטים לנשיאות — לא נשאר עוד כמעט ספק בלב מישהו, שאכן ג'ימי קרטר יהיה בן זוגו למירוץ של המועמד הרפובליקאני, שבשעת כתיבת שורות אלה, טרם נחרץ הגורל אם יהיה זה, ג'ראלד פורד הנשיא הנוכחי או אולי שחקן הוליווד ומושל קאליפורניה לשעבר רונאלד ריגן. דעת הקהל בארה"ב יש לה טבע להשתנות בדיוק כמו מזג האוויר, או כמו השינויים האקלימיים השוררים ב„ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות". — הגהרות הקפואים הקור המתמיד של מחוזות לאסקה במדינות הצפון הגובלות עם קנדה או המישורים שטופי השמש והשיזוף שבמישורי פלורידה הדרומית. לפתע נתגלו סימנים שכמה ממבקריו המושבעים ביותר של קרטר המזלזלים בציצותו ובכשרונו — החלו לנוע לעבר „מגדל הבוטנים", שהחל לחרוש בשדה הדמוקראטי.

ג'ימי קרטר סילק מדרכו את כל יריביו

אכן אין לך הצלחה, כמו ההצלחה עצמה. בינתיים סילק ג'ימי מדרכו, את סרג'נט שריוור, את פרד האריס, גם הנרי ג'קסון שפעם — דובר בו נכבדות, כאיש שעשוי לכבוש את הכסא בבית הלבן, — פינה סופית את המסלול ואילו מושל אלבמה ג'ורג' ואלאס, גבה הרגלים המשתתף המסורתי במירוצים, — בכסא הגלגלים שלו מפגר הרבה מאחורי קרטר. נשארו עוד היריבים — ציר בית הנבחרים מוריס יודל מאריזונה והסנאטור פרנק צ'רץ' מאידהו, שאם כי קצרו (במיוחד יודל) הצלחה ניכרת במוקדמות האחרונות במישיגן ובמרילנד — לא מסתבר שיהיה בכוחם לעצור את התקדמותו של קרטר, שעד כה כבש שטחים נרחבים מיריביו, יותר מכפי שהוא עצמו האמין.

משאלי דעת הקהל אינם מפגרים אחרי האותות „שנדלקו" בשטח ואף הם מנבאים לג'ימי ניצחון מכריע על מתחריו בפנים המפלגה הדמוקראטית.

מתקפת קרטר על הממסד

מתקפת קרטר על מנגנון הממסד הדמוקראטי נפתחה ב„בליץ" רב־תוצאות בבוורלי הילס שבדרום קאליפורניה, כאשר ליבראלים טובים העניקו לו 80 אלף דולר — מימון ראשון של מסע הבחירות שלו. נערך כאן קוקטייל של מאה דולר לאיש, והשתתפו בו כמה מאות מוזמנים. בהמשך המסע — מסיבה בביתו של מאקס פאלבסקי במאליבו שבחוף ג'ורג'יה עיר מושבו של קרטר. המנה — 500 דולר לאיש. פלבסקי, פעם מתומכיו של ג'ורג' מק־גאוורן, אינו שותף לדעותיו הפוליטיות של קרטר, אבל התרשם מאישיותו, מאופיו ומכושר מנהיגותו.

היעד הבא של קרטר היתה המועצה ליחסי חוץ של כרך שיקאגו. כאן תקף ג'ימי בחריפות רבה את מדיניות החוץ של פורד וקיסינג'ר. בלהט מוסרי רב טען קרטר, שבמקום מדיניות של מאזן הכוח הבין־מעצמתי צריכה לבוא מדיניות של „סדר עולמי" ושאת שיטת המדיניות החשאית של קיסינג'ר, יש להמיר במדיניות חוץ גלויה לעיני העם האמריקאני ושיתופו המתמיד של העם בהתייעצויות, אם בשיחות „ליד האח" של הנשיא, ואם בחקירות ושאלות פומביות של הסנאט באמצעות הטלוויזיה, על מהלכיו המדיניים של ש' החוץ. מבקריו של קרטר טוענים שהוא למעשה אנטי־קיסינג'ר יותר מאשר אנטי־מדיניות החוץ שלו, שכן אין לג'ימי מדיניות־חוץ קונקרטית עצמאית, אבל אף הם מתרשמים מלהטו המוסרי ומכנות הצהרותיו.

ומשיקאגו לוואשינגטון

משיקאגו לוואשינגטון — מטרתו הראשית של קרטר הירה כתאימה לכבושו הריטורי המשכנע. בעל הטור קלייטון פריטצ'י ערך לג'ימי מסיבה בביתו. היו כאן אישים בעלי השפעה כמו קלארק קליפורד שר ההגנה לשעבר, ג'ין גארדנר, קאתרינה גראהאם — המו"ל של העיתון רב־היוקרה וההשפעה „וואשינגטון פוסט" וכן עתונאים בעלי־שם. קרטר הקדים לבוא ואיחר לצאת. נע משולחן לשולחן, טועם פה כמלע של כבש. שם משוגות קצפת; מחליף דברים עם אורחי־מארחיו ומפזר חיוכים, הכל כבמגמה לבחון „יוכן הוא עומד". בעל הטור ג'וזף אלסופ שואל שאלות על מדיניות ההגנה, אחרים על בעיות הדיסאנט, המזה"ת ועוד. קליפורד יצא מרוצה מאוד מהפגישה, בציינו שהוא רואה לפניו „מנהיג בעל ידע עמוק בבעיות מדיניות החוץ, והשקפות מתונות בעניני פנים".

פגישות דומות נערכו בערים ובמקומות אחרים. כאן עם מנהיגי איגודים של עובדים ברשויות המוניציפאליות, שם עם עורכי עיתונים, עם חוגים ליבראליים אנשי עסקים ומקצועות הפשיים. אחד העורכים אמר שהתרשם מאוד מפתיחותו של קרטר וגישתו הפרגמטית לנושאים ספציפיים. ליבראלי אחד ציין שהוא מוצא את גישתו המתונה של ג'ימי לבעיות השונות, כיחידה שהדרומיים יכולים להסכים לה מול מדיניותו ה„נציות" של ג'קסון המנוגדת לטעמם של הדמוקראטים.

הממסד הליבראלי של ניו־יורק, — תחנתו הבאה של קרטר. כאן בכרך הגדול נפגש עם עורכי „ניו יורק טיימס" ו„ניו יורק פוסט" ועם הפקידות הבכירה של „הליגה האורבאנית". ענוד בכפתור גדול של „אני אוהב אותך ניו־יורק" — צעד ג'ימי לאורך השדרה החמישית ביום „פטריק הקדוש" יחד עם ראשי העיר ואפילו לחץ את ידיו של הנרי ג'יקסון (באותם הימים — עדיין מתחרהו). קרטר פנה לעבר הליבראלים שהתרכזו מסביב ליודל, מאז נטש בירץ' את הזירה.

אחרי הפגישות אמר קרטר לעתונאים: „יש לי בניו־יורק לא פחות תומכים כאשר ליודל, ולא רכשתי אותם בהבטחות והתחייבויות בנדיר". למעשה נוגס קרטר משני המחנות: כיריביו הרפובליקאיים כמו ממתחריו הדמוקראטים.

עד כה הבטיח קרטר לעצמו קרוב ל־50 אחוז של 1505 צירי הוועידה הדמוקראטית שתתכנס ביולי לקביעת מועמד המפלגה לנשיאות. נראה שאיש לא יוכל עוד לעצור בעדו. סנטור פרנק צ'רץ' ידיד „ועדת לוקהיד" או מושל קליפורניה ג'ורג' בראון — אין להם כל סיכוי. יוברט המפרי אינו משתתף במירוץ, אם כי הצהיר לא מזמן שאם ועידת המפלגה תציע את מועמדותו לא יסרב. ספק אם הוועידה תעשה זאת, נוכח הבהירה הגלויה בקרטר של צירי המפלגה במוקדמות. המתחרה העיקרי שעדיין צלול סכן את סיכויי קרטר, הוא מוריס יודל שנחל הצלחה ניכרת במישיגן ובמרילנד. מסתבר שגם נצחונות אלה לא יהיה בהם להכריע את הכף לרעת קרטר שבאמתחתו כבר זבול ניכר של הצלחות במדינות אחרות.

ובכן הסיכום המצטייר בינתיים הוא שהחקלאי מהדרום, מגדל הבוטנים ממדינת ג'ורג'יה — שאיש מחוץ לתחומי מולדתו כמעט שלא הכירו עד כה — יש לו כל הסיכויים להוביל את הדמוקראטים לבחירות, נשיא ארה"ב והוא שיהיה בן זוגו של ג'רלד פורד הרפובליקאני בהתמודדות על הכיסא בבית הלבן. לאחר נצחונו במדינת־הבית שלו מישיגן, החזיר לעצמו פורד את היתרון על פני מתחרהו רונלד ריגן, שלפני כן נראה היה שכבר הכשיל את סיכוייו של הנשיא הנוכחי לזכות מחדש בכמועמדות מפלגתם הרפובליקאנית. מובן שמוקדם להתנבא על כה שצפוי עוד להתרחש בבחירות המוקדמות שעוד נשארו עד לכינוס הוועידות של שתי המפלגות ובפרט בוועידות עצמן. גם כאן עלולות להתחולל עוד הפתעות בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות. דבר אחד, על כל פנים, כבר ברור: מתחרהו של פורד או ריגאן, יהיה ג'ימי קרטר, או אולי יודל, ולא יוברט המפרי כפי שנבאו „חוזי הכוכבים".

הדת — קלף במסע הבחירות

בינתיים „מרכבת הניצחון" של קרטר עודנה נעה בפסים יציבים. לעומה „קרונותיו" של יודל שגלגליהם מתנודדים אילך ואילך. קרטר מצטייר בעיני אמריקאנים רבים כ„פנומן מוסרי" שכמוהו לא נראה בארה"ב מאז ימי וודרו וילסון — איש מולדתו של ג'ימי. נשיאה של ארה"ב בשנים 1913—1921, יוצר „חבר הלאומים" וחבר „14 הנקודות" המבטאות את עקרונות השלום שלו, ובין היתר ביטול הסכמים חשאיים בין המדינות, הסרת המחיצה הכלכלית וצמצום החימוש — חרת על דגלו: „מדיניות מוסרית". עתה מתיימר קרטר ללכת בדרכו, ואכן רכש לו אהדה מסויימת להצהרותיו. האיש הרואה עצמו כמועמד ראוי של הדמוקראטים, מדגיש שוב ושוב ש„הוא אוהב את אמריקה" ומבטיח שלא לכזב לה אף פעם. ג'ימי הבפטיסט, האמון על רעיונות התנ"ך ועל המסורת הדתית של בני הדרום — רתם גם עניין יחסו לאלהים כקלף במסע הבחירות שלו. „באופן מפוצע הוא מתפלל או הוגה בבורא עולם לפחות 25 פעם ביום" — גילה קרטר לחסידיו. הצלחותיו במוקדמות הוכיחו שתומכיו מקבלים גילוי זה לא כהתפארות חסודה ומזוייפת אלא כדבר הראוי לשבח. אמונה ודת אינם מכשול לקריירה מדינית בעיני מרבית האמריקאים אלא ערך יהבוגה בעלי יתרון.

קרטר מצטיין כאיש המכיר את נפש האדם וחודר עמוק לנבכי רצונותיו ושאלותיו. כדוגמה לכשרונו בתחום זה נתן בצבע הרכבה צוות מטה הבחירות שלו. אנשי הצוות הוקסמו מחביבותו של ג'ימי, רוחקו אליו ומשרתים אותו באמונות ומסירות. קרטר הוא מדינאי המאמין ב„יצר הטוב" של האדם ועושה את בוחריו שותפים לאמונה זו.

לא התווה מדיניות הפנים שלו

במדיניות הפנים עדיין לא התווה קרטר את קוי הפרוגרמה שלו. אולם יש לו כבר רעיונות מסויימים לגבי שיטות סעד וביטוח־בריאות, אבטלה, מדיניות כלכלית ועוד. תומכיו משבחים את הודעתו גלויית הלב, שאת קוי מדיניות הפנים שלו יצייר רק לאחר שייכנס לבית הלבן ויראה במקום את הדרוש. לעומת זאת דוחים את הצהרותיהם של המועמדים האחרים המפרטים תכניות לגבי כל הנושאים, כמו פשיעה ואבטלה עד לסנט האחרון.

לגבי מדיניות החוץ של קרטר התמונה ברורה יותר. המועמד המיועד לנשיאות רוצה לדרוחיק את ארה"ב מהסכנה האורבת לפתחה בעידן האחרון. לדעתו חייבת ארה"ב לעמוד בתוקף, אבל בהגינות, במגעיה עם הסובייטים, לעורר אימון ורגש אחריות אצל בעלות בריתה המערביות יכן לגלות הבנה לצרכי המדינות המתפתחות.

לגבי בעיית המזרח התיכון טרם הגדיר את תכניותיו, ובראיון שנתן לאחרונה לכתב „ניוז אנד וורלד ריפורט" אמר קרטר שאין בידיו פתרון מיידי. עם זאת הבהיר, כי מחויבותה של ארה"ב להבטחת קיומה של ישראל ולזכות הקיום שלה, — צריכה לבוא לידי ביטוי ברור. הדבר חייב להיות חד־משמעי. „אנו חייבים גם לחפש בהתמדה דרכים להסכמים הדדיים כדי לבצע החלטה 242 של מועצת הבטחון" — אמר קרטר. לגבי אש"ף, אמר, שיש אמנם להכיר באינטרסים הלגטימיים של הפלשתינאים אבל הוא אישית לא יתמוך במתן הכרה באש"ף, או בישויות אחרות של הפלשתינאים „עד אשר ישכבו אותו, כי הם מכירים בזכותה של ישראל להתקיים בשלום".

כיצד יצביעו יהודי ארצות הברית?

ולבסוף — השאלה כיצד יצביעו יהודי ארה"ב? לדעת הפרשן הפוליטי של כתב העת „ניו יורק" — חוששים רוב יהודי אמריקה מפני בחירתו של קרטר. הפרשן מציין כי היהודים בצפון — המהווים את רובה של יהדות ארה"ב, רוחשים חשדנות כלפי קרטר הבפטיסט מהדרום, ששם מהווים היהודים כאחוז אחד בלבד מן האוכלוסיה. החששות אינם נובעים בהכרח משאלת עמדתו לגבי ישראל והתמיכה בה. קרטר כנוצרי אדוק, רוחש חיבה לארץ הקודש, ויצויין גם שהבפטיסטים האמונים על חינוך תנ"כי בדרך כלל תומכים בישראל שבה הם רואים את ארצו של העם הנבחר — היהודים. אולם קרטר הוא הדמוקרט היחיד שיש לו סיכוי לנצח בלי תמיכת היהודים בצפון ארה"ב ומכאן החשש, שלא יראה את עצמו חייב במפהו לגבי היהודים בכלל ולגבי מדינת ישראל בפרט. ועוד סיבה לחששות אלה. מרבית הבפטיסטים בדרום מעולם לא נפגשו עם יהודים.

ומה אומרים בישראל לגבי אפשרות בחירתו של קרטר ולסיכוייו לרכוש את יהודי ארה"ב? מסתבר שהחשש שהקולות היהודיים וידידי ישראל לא יינתנו לקרטר — הוא לא בשל אי־תמיכתו במדינת ישראל, אלא דווקא בשל גישתו השמרנית לנושא צניעות ומוסר. שמרנות זו לדעת הישראלים הנאורים והליבראלים היא המרתיעה את „היהודים המתקדמים" בצפון ארה"ב.

וכה כותב „דבר" עתונה של ההסתדרות ושל פועלי ארץ ישראל ובטאונה של מפלגת השלטון במאמר מערכת מיום ה־29 באפריל.

— — — „אין מקום להכחיש, כי למרות התמיכה המוצהרת של קרטר בישראל, הוא לא היה עד כה המועמד המועדף בעיני המוני יהודי ארה"ב וידידי ישראל שהעדיפו מועמדים בעלי התחייבויות מפורשות כג'קסון והמפרי. ואף כי הבפטיסטים הדרומיים הם עתה דווקא הקבוצה הפרוטסטנטית המתייחסת באהדה ניכרת לישראל, הרי גישתו הפונדאמנטאליסטית של קרטר, הדגשת העקרונות של אמריקה הישנה והעיכה האנטי־מתירנית שלו (נגד יחסי מין לפני הנשואין ונגד יחסי מין מחוץ לנשואין) איננה לרוחם של רוב היהודים המעדיפים עמדות הליבראליזם המודרני"...

הנה פתחיו וסיומיו של הישראלי המודרני והמתקדם, לפי דעת עיתון יומי חצי־ממשלתי רשמי. שמא יזום קרטר חוקי צניעות התנהגות מוסרית בתחומי האישות וטהרת המשפחה ושלמותה. מי יודע, אולי במקום הפעלה לחץ על ישראל לסגת מן השטחים, ידרוש ממשלו של קרטר לבטל כתנאי לתמיכתו ומתן סיוע — את חוקי „הידועה בציבור" ולנטוש את כל הכוונות לאשר הצעת חוק המתיר הפלות... לפי כל חוקי ההגיון המוסר היהודי זה בוודאי לא יכול לשמש נימוק להימנע מתמיכה בקרטר.

בין ישראל לארצות אפריקה / מאת ד"ר י. נפתלי

לאחרונה היו שהעלו את השאלה: האם יש סיכוי לחידוש היחסים הדיפלומאטיים בין ישראל לארצות אפריקה. שאלה זו, אף קיבלה יתר תוקף, בעקבות הנסיונות שנעשו בעזרת גורמים בינלאומיים להפגיש אישים ישראליים עם אישים אפריקאניים.

לפי גירסה אחת, שר החוץ האמריקאני ד"ר הנרי קיסינג'ר, ערב צאתו לביקור ביבשת השחורה, בחן את האפשרויות לחידוש הקשרים הדיפלומאטיים בין ישראל למדינות אפריקה. אולם, לאחר ביקורו הרשמי של ראש ממשלת דרום אפריקה בישראל, ציינו חוגים דיפלומאטיים, ירד נושא זה מעל סדר היום.

למעשה גם ד"ר קיסינג'ר בשובו ממסעו באפריקה אמר, כי בשלב זה אין סיכוי להתקרבות ישראלית־אפריקאנית.

כמובן שקשה לקבוע, האם יש יסוד להנחות אלה, או לא. עם זאת ברור ששני הצדדים — הצד הישראלי והאפריקאני — עשו נסיונות להתקרבות ביניהם.

יתירה מזו, העובדה שגם אחרי ניתוק היחסים הדיפלומאטיים מקיימות מדינות אפריקה יחסים בשטחים עם ישראל, בעיקר במישור הכלכלי, חיזקו את ההנחה הזאת.

אגב, בהזדמנות זו ראוי לציין שלא רק מדינות אפריקה מקיימות יחסים כלכליים עם ישראל, גם לאחר ניתוק היחסים הדיפלומאטיים, אלא גם מדינה מזרח אירופית, כמו יוגוסלוויה למשל, מוסיפה לקיים יחסים כלכליים עם מדינת ישראל, חרף העובדה שאין ביניהן יחסים דיפלומאטיים.

ההתפתחות במישור הישראלי־אפריקאני

כאשר דנים במרקם היחסים הישראלי—אפריקאני כן הראוי לסקור את השלבים השונים בדרך לשיתוף הפעולה בין בירות היהודים לבין ראשי היבשת השחורה המתעוררת.

את הרעיון של קשירת יחסים עם עמים המתעוררים, הגו משה שרת, וראובן ברקת ז"ל עוד בשנת 1954. העניינים התפתחו ביותר כאה וקבלו צורה מוחשית יותר בזמן, שהגב' גולדה מאיר כיהנה כשרת החוץ. המטרה שלנו ביחסים עם עמי אפריקה היתה להגיע לידי השפעת גומלין והיא: לעזור לעמי אפריקה בהתפתחותם מזה, הם יעזרו לנו לצאת מהבדידות המדינית בה אנו נמצאים — מאידך.

בעת קום מדינת ישראל היו באפריקה שתי מדינות עצמאיות בלבד, והן: ליבריה ואתיופיה. למרות הקשר ההיסטורי שלנו עם אתיופיה, היא הסתפקה אצלנו בקונסוליה בלבד, אם כי שהנציגות שלנו שם היתה בדרג של שגרירות.

המדינה הראשונה באפריקה השחורה, שזכתה לעצמאותה אחרי קום מדינת ישראל היתה גאנה (1957) וישראל קשרה אתה מייד יחסים דיפלומאטיים. כיום קיימות ארבעים ואחת מדינות עצמאיות באפריקה השחורה. לישראל היו עשרים ושתים נציגויות, שקיימו קשרים תקינים עם שלושים מדינות. כיום מקיימת ישראל יחסים עם שתי מדינות אפריקאניות בלבד. יצויין, שלמרות התעמולה הערבית, מלחמת ששת הימים לא גרמה לניתוק היחסים עם ישראל. רק שלוש ארצות אפריקאניות ניתקו היחסים אתנו אחרי מלחמת ששת הימים והן: גיניאה, סומאליה ומאוריטאניה. השתים האחרונות הן מוסלמיות. הייצוא לאפריקה מגיע לשלושים מליון דולאר לשנה לערך.

עזרה קונסטרוקטיבית

עמי אפריקה היו חרדים מאוד לעצמאותם, בעיקר בראשית צעדיהם כעמים משוחררים, בפרט כשנשארו קשורים בחוטים שונים עם המטרופולין לשעבר בביחוד בתחום הכספי והכלכלי. משום כך, חיפשו עזרה טכנית וכלכלית מעמים אחרים כדי שיוכלו להשתחרר לגמרי מהמטרופולין לשעבר. הם ידעו, שניתן היה להשיג עזרה מאת מעצמות העל, ארצות הברית ורוסיה, אבל ידעו גם את הסיכון שבדבר, שכן מעצמות־העל עלולות להשתלט עליהם בדרך חדשה של עזרה טכנית וכלכלית. לכן העדיפו לקבל עזרה מארץ קטנה, שאפשר היה ללמוד רבות מנסיונה, כארץ צעירה במלוא ההתפתחותה יחד עם זאת לא היה כל פחד, שישראל הקטנה תשתלט על עמים אחרים מרוחקים ממנה.

יתר על כן, לא היו המעצמות הגדולות מוכנות לתת לאחת מהן לחזור לארץ אפריקאנית כדי למנוע הגדלת השפעתה. משום כך, נתנו לישראל לחזור לאפריקה, כי לא היה כל פחד, שישראל תיהפך למעצמה גדולה תודות ליחסיה עם אפריקה. נקח לדוגמא את קונגו הבלגית, זעיר כיום, האמריקאנים והבלגים לא נתנו למעצמה אחרת לחזור שמה, אבל נתנו זאת לישראל, כי לא היה כל פחד, שישראל הקטנה תשתלט על קונגו הגדולה.

העזרה הניתנת לעמי אפריקה ע"י המעצמות הגדולות, בעיקר על ידי שליטי המושבות לשעבר, אנגליה וצרפת, ניתנה בעיקר כתמיכה לאיזון התקציבים המתבזבזים בדרך כלל, כי אינם מעוניינים בתיעוש ובפיתוח הארצות המשוחררות וזאת כדי שיוכלו להמשיך לייצא סחורות למושבות לשעבר. לעומת זאת, העזרה הישראלית ניתנת בצורה סיוע טכני כדי לפתח את הארצות המשוחררות, כה עוד, שלישראלים נסיון רב בפיתוח ארצם הם.

אולם, לא כולם יודעים להעריך נכונה את העזרה הישראלית. למען האמת ייאמר: העצמאות של המושבות לא שינתה הרבה לטובה את המצב במושבות, רק השכבות העליונות בארצות המשוחררות נהנו מכך. הם תפסו את המשרות של הקולוניאליסטים מבלי לדאוג הרבה לתושבים, הפקידות הגבוהה מסורבלת ולכל פקיד נכבד מכונית עם נהג והפקידים בארצות חמות אלה לבושים תמיד במעילים ובעניבות. בדרך זו מתבזבזים כספי הצבור והכספים הבאים כעזרה מבחוץ.

לכן, עד כמה שהעזרה הישראלית חשובה לארצות אפריקה, הרי לא פעם מעריכים ראשי עמים באפריקה עזרה כספית של ממש במקום פיתוח, כי הכסף הולך במישרין לכיסיהם. במצב של היום, המערב עייף מההתבכות באפריקה ובגלל חוסר הידידות בשלטון בכספר ארצות באפריקה, הצטמצם הסיוע האמריקאני גם בצרפת מורגשת עייפות מן ההשקעות באפריקה וכיסוי בלתי פוסק של תקציבים. משום כך, התחילו עמים באפריקה לחפש עזרה אצל גוש המזרח ומכאן ההתקרבות לגוש הסובייטי, ועמדה אנטי ישראלית בולטת. גם הפיתוי בקבלת כספים מאת עמי ערב העשירים, לוב וסעודיה, הוא גם כן גורם להתרופפות היחסים עם ישראל. ראינו זאת אחרי ביקורים בכמה ארצות באפריקה השחורה שגרמו לניתוק היחסים עם ישראל, כשם שגרמו כספים שנשלחו כלוב.

משום כך, עד כמה שארצות באפריקה מעוניינות בהמשך שיתוף פעולה עם ישראל, אין זאת אומרת, שהן מעוניינות בחידוש יחסים דיפלומטיים עם ישראל, בפרט כשהן מתקרבות לרוסיה ומזוכות לכספים מארצות ערב.

האיחוד האפריקאני וישראל

האיחוד האפריקאני, המאחד בתוכו ארבעים ואחת מדינות אפריקאניות ומקום מושבו הקבוע הוא באדיס אבבה בירת אתיופיה, הוקם לפני שלוש עשרה שנה. האיחוד הזה הוא אירגון חלש, כעין או"ם זוטא לעמי אפריקה. הוא לא קבע בעת מלחמת ניגריה—ביאפרה, גם לא בהתנגשות שבין זעיר (קונגו בלגיה לעבר) לבין קונגו בראזאוויל. מאידך, יש לציין שהאירגון הזה הצליח להקים מוסדות כלכליים ולקבוע גם הסדרים כלכליים בין כמה ארצות באפריקה.

בכל זאת הוועידות השנתיות של האיחוד האפריקאני המתקיימות בכל שנה בבירה של ארץ אחרת ביבשת אפריקה, מתקיימות ברוב פאר והדר השתתפות רוב ראשי העמים, כי בעיניהם הם להפגין כוח כלפי חוץ, אף על פי שבעת הדיונים בוועידות אלה בולטים הניגודים הקיימים ביניהם. בדרך כלל הם תמימי דיעה ביניהם רק כשמדובר על שיחרור עמים מעול זרים [illegible] אפריקה ורודסיה, אבל לא כשמדובר בעניינים מדיניים ועל יחסים עם מעצמות גדולות.

בוועידות של האפריקאנים אין עוסקים במיוחד בישראל, אבל אין שוכחים אותה לגמרי. לא היתה ועידה, שארצות ערב באפריקה לא העלו את בעיית ישראל—ערב ובדרך כלל נתקבלו החלטות פשרות בנדון. רצוי להזכיר, שלפני שתים עשרה שנה בוועידה האפריקאנית בקאהיר בראשותו של נאצר, נתקבלה החלטה מתונה ביחס לישראל וזאת למרות דרישתו של רודן מצרים לנקוט בעמדה יותר חריפה.

אגב, גם אחרי מלחמת ששת הימים נתקבלו החלטות מתונות הקוראות לישראל לסגת מהשטחים הכבושים במצרים, בלי הטלת סנקציות נגדה, אם כי שהיו דרישות כאלה. יצויין, שמדובר רק בשטחים שנכבשו במצרים וזאת כסולידאריות עם ארץ אפריקאנית — מצרים, החברה באיחוד הזה והגנה על שלימות טריטוריאלית של ארץ החברה באיחוד. משום כך לא נזכרו בהחלטות אלו השטחים של ירדן וסוריה. נזכיר גם, שבוועידת האיחוד האפריקאני החלט לשגר משלחת מורכבת מארבעה נשיאים לקאהיר ולירושלים, כדי למצוא דרכי שלום להפגת המתיחות במזרח התיכון.

השינוי לרעתנו הבולט ביותר חל לפני ארבע שנים בוועידת האיחוד בראבאת בירת מארוקו, שהתקיימה בראשותו של המלך האסן השני והדבר נעשה אז לאפתעה. החלט שם בפעם הראשונה החלטה קיצונית נגד ישראל ועידוד למצרים לאחוז בכל האמצעים לשחרר השטחים שנכבשו על ידי ישראל. תגובת החוגים הרשמיים שלנו היתה אז, שאין ערך רב להחלטה זו, כי ישראל ממשיכה לקיים יחסים תקינים עם רוב המדינות ביבשת אפריקה.

כצאנו אז לנכון להזהיר, שחל שינוי בולט לרעה ישראל ואין לזלזל בהחלטה זו, כי היא נתקבלה בראשותו של מלך מארוקו, אשר בעבר נמנע מהחלטות חריפות נגדנו. יתר על כן, היתה גם תוצאה חשוב מוועידה זו והיא: מלך מארוקו, שנמנע מלשלוח צבא להצלת הסואץ במלחמת ששת הימים כפי שעשו זאת עמים אחרים — שלח אחרי הוועידה הזאת גדוד צבא עם ציוד לסוריה, כדי שתוכל לעמוד במערכה נגד ישראל.

ולמה חל שינוי לרעתנו בוועידת ראבאט? בוועידה קודמת בבירת מאוריטניה נבחר כנשיא משלחת של המדינה בשיאים בראשותו של נשיא סנגל ליאופולד סנגור לבקר בקהיר ובירושלים, כדי למצוא דרך של שלום במזרח התיכון. חברי הוועדה הזו מאוכזבים משליחותם ונשיא סנגל אמר: קשה יהיה לנו להדיח את שליחותו של יארינג, כי בעצמות הצד אינן בטוחות, שהאפריקאנים יפתרו את המשבר במזרח התיכון וכי הוא יבוא על פתרונו על ידי לבנים ולא על ידי שחורים. החלטה זו כבזויה נגד ישראל ובעקיפין נגד המעצמות הגדולות, מאז נתקבלו בכל שנה החלטות חריפות נגד ישראל בוועידות האפריקאניות.

עמי אפריקה המשתתפים בוועידות הבלתי מזדהים היו תמיד מתונים כלפי ישראל ובפני שם החלטות חריפות נגדנו. אולם, כאה הוועידה ראבאת הם היבכים בהחלטות נגדנו וראינו זאת לפני כשנה בוועידת הבלתי מזדהים בלימה בירת פרו, עם החלט להמליץ לפני דיפלומאטי וכלכלי על ישראל.

ומה הסיכויים בעתיד?

הוויכוח על יחסי ישראל—אפריקה איננו חדש. הוא מתעורר כל אימת שנתקלנו בקשיים באיזו ארץ אפריקאנית, או כאשר נשיא או שר של ארץ אפריקאנית בקר בארץ ערבית והשמיע שם הצהרות נגדנו. בדרך כלל הוכח, שלא היה מקום לייחס ערך רב להצהרות כאלה, כי היו מצין מס שפתיים באוזני המארח ללא תוצאות מעשיות.

חסידי הידוק הקשרים עם ארצות אפריקה טוענים, כי עצם העובדה, ששם ישראל נישא לתפארת בפיהם של מיליונים באפריקה הוא דבר גדול — הם עוזרים לנו לצאת מבדידותנו, רבים מהם מצביעים אתנו באו"ם נגד הערבים. לכן, השקפה זו כראוית, בפרט כשאנו מוכיחים לעולם הגדול, כיצד ארץ קטנה כמו ישראל מוכשרת לקדם ולפתח ארצות ביבשת אפריקה.

כאשר רוב רובן של ארצות אפריקה ניתקו היחסים אתנו התעוררה שאלה זו ביתר שאת. היו כאלה, כשענו — ראו הנהרגנתכם! לא צריך היה לעשות מאמצים ולהשקיע באפריקה. מאידך, היו כאלה שלקו במאזוכיזם, הכו על חטא, לא השקענו כספיק, לא הסברנו מספיק ולכן התוצאות הן זעומות והגענו לכה שהגענו.

אין ספק, שצריך לשפר את דרכי ההסברה שלנו, אולם טועים אלה הסוברים שההסברה תענה את הכל. מה הועיל הסברה טובה, ערוכה יפה, מה יכלו לספר נציגינו באפריקה, כאשר ראש הממשלה, שר החוץ, שר הבטחון שלנו לא הצליחו לשכנע את חמשת הנשיאים מאפריקה שביקרו אצלנו? יתר על כן, בעידן של אפריקאניזציה, אין לתלות תקוות רבות שנוכל להעלות את קרן ישראל, בפרט כשטוענים שישראל היא ראש גשר של האימפריאליזם האמריקאני במזרח התיכון.

העיקר — הפיתוי לקבל כספים מארצות ערב העשירות גדול מאוד. אמנם, הערבים אינם ממלאים הבטחותיהם, אבל התקוה להשיג מהם עזרה קיימת עוד ומכאן התרופפות היחסים של עמי אפריקה אתנו. ועוד, אחרי שארצות הערב עם ארצות הברית בראשן צמצמו הסיוע והשקעות באפריקה התחילה ההתקרבות לרוסיה. מה שקרה באנגולה היא הוכחה בעיני האפריקאנים, שהאמריקנים אינם מוכנים להילחם בצד ידידיהם באפריקה ולכן מתקרבים הם לרוסיה, שיש לה עמדה אנטי ישראלית מובהקת.

ובכן, במצב דברים זה, [illegible] להתקפל באפריקה? [illegible] רותנו הניתנת לאפריקה להמשיך נוכחותנו בכל [illegible] להתחיל מחדש, כי הכאו [illegible] אינגו קיים ביחסים עם [illegible] בסופו של דבר עלולים [illegible] במשך הזמן ויינתן [illegible] לעשר את מעמדנו. [illegible] שמעות ובמצב הקיים [illegible] אבר בפני הידוק יחסי [illegible] ארצות באפריקה, הרי [illegible] ומוטב שלא להוליך שוי [illegible]

היטיבו לעשות [illegible] מיים, שהודיעו בכל [illegible] עם שובו של קיסינג'ר [illegible] ריקה מתברר, שאין [illegible] יחסים עם עמים באפ[illegible] אם נתבקש קיסינג'ר [illegible] הענין, לא צריך היה לו [illegible] ביד נדיבה, כאילו [illegible] חידוש יחסי ישראל עם [illegible] באפריקה, בפרט כשה[illegible] ברור ולא היה מקום ל[illegible]

התפרעויות בירושלים ו[illegible]

(סוף מעמוד 3)

תימשך ההונה ההדדי[illegible] והתפרעויות בין ערבי[illegible] שלום לערבי יהודה [illegible]

יחד עם זאת, שלטונות ישראל מוגבלים בתגובותיהם בגלל העובדה שהעיר מאוחדת ובשל המאמץ ההסברתי שישראל עושה כדי להוכיח כי ניתן שערבים ויהודים יחיו בעיר אחת ומאוחדת.

*

לאחר תשע שנים

עברו תשע שנים והשאלה היא במה מתבטא האיחוד בעיני הערבים. מצד אחד הם מודעים לנחרצות ישראל להשאיר את העיר מאוחדת. בעניין זה קיים קונצנזוס לאומי שעליו אין עוררין. נזכיר את תגובתו הנמרצת של ראש הממשלה יצחק רבין על דברי שגריר ארה"ב ויליאם סקרנטון במועצת הבטחון של האו"ם: „הריבונות של ישראל בירושלים, אמר ראש הממשלה, היא עובדה שאינה ניתנת לשנוי, לא על ידי נאומו של שגריר ארה"ב במועצת הבטחון ולא על ידי עמדה מדינית זו, או אחרת".

מאידך, קיימים להגים המופעלים על התושבים, ובעיקר על הצעירים והנערים לשבש את החיים, תוך נסיונות לשבש את הסדר־קיום.

נראה, כי המבחן האמיתי שלנו ושל ערביי מזרח ירושלים הוא בגיבוש נציגות שתייצג את תושבי מזרח העיר, לפחות בתחומים המוניציפליים.

בעניין זה נעשו לא מעט נסיונות על מנת למצוא נציגים כאלה אולם ללא הצלחה. חוגים יודעי דבר אומרים כי קיימת שכבת מנהיגות שהיתה מוכנה לייצג את התושבים במוסדות העיריה, המחסום היחיד שמנע מהם הוא הפחד מפני הגורמים הקיצוניים.

נשאלת אם כן השאלה באיזה מידה פועל הזמן במזרח ירושלים להרגעת הרוחות, או שמא

באין הנ[illegible] כלכלי

(סוף מעמוד [illegible])

לבצע את החלטות של [illegible] נסוגה בחצי הדרך. תק[illegible] שהוכן באוצר לא היה [illegible] גש לממשלה, מכיון של[illegible] דילד בשלבים מוקדמים. לממשלה לא היה מה [illegible] יזה, כי תחת לחץ השר [illegible] דלה. מה שאושר ע"י [illegible] היה התקציב שהוגש לי[illegible] כיוון שלפני ההגשה הו[illegible] והוסיפה עוד מיליארד [illegible] הוגש לכנסת אינגו הת[illegible] בצע — כי יש הריגה ש[illegible] ארד ל"י בהוצאה וסכו[illegible] מימוש בהכנסה.

בפיתוחים שבוצעו וב[illegible] צלו פועלים מנגנוני הפ[illegible] מטיים והלא־אוטומטיים [illegible] רלים את השפעתם.

בכל הרפורמות שהופ[illegible] פשרה שנטלה מהם [illegible] חייהם. הרפורמה במ[illegible] עה לגבי הכלל: המיו[illegible] אל־על ורומיהם הם [illegible] המלצות „ועדת ברקאי" [illegible] ההפוכה: תוספת שכר לנ[illegible] עירותים. שר האוצר [illegible] אף הפך ל„דגל" את הנ[illegible] המירשם של שר האו[illegible] קשיים הוא: בית הדפוס. מסתודרים באמצעים ה[illegible] מדפיסים כסף. ממקור זו [illegible] ספק לכל: למשרדי המנ[illegible] ספות שכר, לייצואנים ה[illegible] ספת מימון באחראי [illegible]

✡

לכן הבעייה כיום א[illegible] כלכלי. הבעייה היא הנה [illegible] האולי הנהגה בכלל,

אלקי אברהם · תפילת נשים
(עם צאת השבת)

אלקי אברהם יצחק ויעקב שמור את עמך ישראל אשר אהבת, מכל צרה, מכל תקלה ומכל פורעניות כי פנה יום השבת יום חמדתנו, יום השבת אהוב על לבינו, שלח לנו את ימי החול הבאים עלינו לבריאות, לחן ולחסד, לפרנסה טובה, למזל ולברכה, לתודה ולמעשים טובים, לאושר, יגושר וכבוד, ליראת שמים ויראת חטא, חן לנו שיבוע של שלום ישועות ונחמות לנו ולכל ישראל אמן ואמן.

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת (של יום טוב)

אלקינו ואלקי אבותינו עשיתי כמו שנצטויתי. הדלקתי נר שבת לכבוד שבת המלכה.

יהי רצון מלפניך אבינו שבשמים שהאיר עינינו ועיני צאצאינו וצאצאי צאצאינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך שנזכה כי אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו, מתוך בריאות שלמה שלום, פרנסה טובה, חדוה ונחת: אמן, כן יהי רצון, ברוך אתה שומע תפלה.

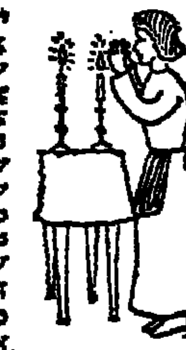

מהודר כל סט — הכולל ברכת הדלקת הנר, תפילת נשים עם יציאת השבת ביצד מדליקין?
וזמן הדלקת הנר בע"ש — וזמן יציאת השבת (ביחד 4 טבלאות) כל סט עולה: 4.— ל"י
גודל כל טבלה 11/16 על בריסטול מבריק משובח אותיות מאירות עיניים.
ההכנסה קודש לקרן הבראה שע"ש שושנה ערמון־קסטנבאום ז"ל.
הכתובת: יהושע בן נון 48, טלפון 44 26 57 תל־אביב.
— יש להזמין 5 סטים לפחות

אדם באמונתו יחיה

מאת משה אישון

ארנסט דה־גספרי אינו פנים חדשות בישראל. הוא חש עצמו „בן בית" בארץ התנ"ך. לפחות פע־מיים בשנה הוא פוקד את הארץ, כדי להתבשם מ־ריחה ו... מרות הקודש האופפת אותה.

הוא אומר: הגוף שלי בווינה, שם ביתי. הנשמה שלי, הלב שלי — בירושלים. מעיר דוד, ממדבר יהודה, מערבות הנגב, מהרי הגליל, הוא שואב הש־ראה רוחנית. המקומות הללו, מהווים בשבילו מעיין לא נדלה ליצירותיו התנכיות העשויות ביד אמן ובלב רוגש לארץ הקודש ולעם קודש היושב בתוכה.

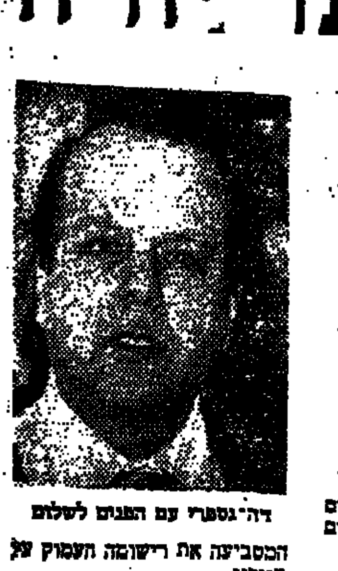

דה־גספרי עם הפנים לשלום

מזה כשלוש־עשרה שנה הוא עוסק באמנות דתית — בציורי תנ"ך כשהמוטיב המשותף להן: אמונה עמוקה בבורא עולם ובנ־ביאי האמת והצדק אשר בספר הספרים.

ציוריו, בלי סגנון יחודי. הוא נהג לצייר סדרות, לפי ספרים בתנ"ך. סדרת הציורים אותה הוא מציג הפעם שאולה בספר איוב. אומר דה־גספרי: „ביקשתי לתת בדרך זו ביטוי לסבל ה־אנושי — לאדם הסובל, אשר יחד עם זאת נשאר עומד באמו־נתו".

ביקור במחנה ההשמדה באוש־וויץ, עורר אותו לתת ביטוי לסבלותיו של איוב בסדרת ציו־רים. „אינני נכנס לבירור ה־פילוסופי והמחקרי: האם היה קיים איש בשם איוב, אם לא. זה לא חשוב. מעניינת הדמות, כפי שזו מתוארת בספר איוב. כיצד אדם בעל יסורים רבים, אדם המאבד רכושו וילדיו, נשאר בעל אמונה וכצדיק באמונתו יחיה".

אחרי הרהור קל, מוסיף דה־גספרי: „בחברה האנושית בה אנו חיים, כשעגל הזהב מזה ו־המתירנות מזה, סימן ההיכר שלה יש צורך להציג את דמותו של איוב — את איש האמונה, שלא הסיר מעצמו את צלם האלוקים והאדם, אפילו ברגעים הקשים ביותר שעברו עליו".

* *

במחזור הציורים — ציורי איוב, שדה־גספרי מציג בבית התנ"ך בתל־אביב ניתן לראות את האמן עומד פנים אל פנים מול פני הסבל האנושי, היאוש, מול פני שאלותיהם של התמי־מים והישרים שהגורל התאכזר להם. המבקשים מענה. בציוריו אלה אף ניתן למצוא הקבלה, בין סבלו של איוב לבין סבלם של הטהורים והקדושים שניספו בשואה האחרונה, במחנות ההש־מדה.

ציוריו, בסדרה זו, הם בשחור לבן. „הנושא סובל צבעי" — הוא אומר. אולם התמונה האחרונה שבסדרה כולה אור, כשברקעה אבן גלילית ההופכת ליהלום כדי לסמל את היופי של אהבת האלו־קים שבאדם.

* *

סגנון הציור של דה־גספרי יחיד ומיוחד במינו. בציוריו בול־טים הקווים הגראפיים, כנראה בהשפעת מקצועו ממנו הוא מתפרנס — גראפיקאי. אולם א־לה נעלמים בהשפעה המיסטיקה המסביבה את רישומה העמוק על ציוריו.

יצירותיו התנכיות, בצד ייחודן האמנותי — הייחוד האמנותי מ־אפיין אותן כשיד האמן מופעלת על ידי אמונתו העמוקה בתנ"ך, כיצירה אלוקית וכמורה דרך ל־חיי אנוש מתוקנים עלי אדמות.

* *

לפני כשנה הציג דה־גספרי סדרת ציורים, לפי ספר עמוס. מלחמת יום הכיפורים היא ש־הביאה אותו, כדבריו, לעסוק בנ־ביא המבשר את שיבת ישראל לארצו וכי „לא ינתשו עוד מעל אדמתם".

ציורי עמוס, מדגיש דה־גספרי, באו לעודד את עם ישראל, שלא יפול ברוחו ובאמונתו, אחרי ה־מלחמה הקשה שעקבה מדם.

הסדרה של איוב, הוא מוסיף, עיקרה לחזק את האמונה, שלא להתיאש, גם אם פה ושם אוחזת היאוש אחוזות באדם. „הן א־ל לא ימאס תם ולא יחזיק ביד מרעים עד ימלא שחוק פיך ו־שפתיך תרועה. שונאיך ילבשו בשת ואהל רשעים איננו".

* *

דה־גספרי ציורו, כבשיחתו, כמי שבא מפלנטה אחרת. אמנם הוא מצוי היטב־היטב בנעשה בעולם. גם ענינים מדיניים אינם זרים לו. אבל, כל אלה כהבל הבלים בעיניו, בהשוואה לבשו־רת הנצח של הנביאים — לנצח הנצח, בארץ אשר קדושתה נצ־חית וה' דורש אותה מראשית השנה ועד אחרית השנה.

בביקורו זה, כבביקוריו הקוד־מים, חלק מזמנו הוא מקדיש ל־התבודדות במדבר יהודה, בהרי הגליל ובירושלים — בנתיבי ה־נביאים. אם תשאלו אותו, מה תהיה סדרת הציורים הבא ישיב בגילוי לב, כי אינו יודע. עם זאת יאמר: „בנבואתו של ישעיהו: „והיה באחרית הימים" — ימים בהם יכון השלום בעולם — שלום אמת, כאשר יגור זאב עם כבש עומדת במרכז התענינותי. אני מקוה שהתקיים ההבטחה השמי־מית: „ונתתי שלום בארץ" ואין ספק, כי בשורת השלום, כפי שזו משתקפת בחזון הנביאים תעמוד במרכז היצירה שלי".

„ואני ידעתי גואלי חי"

הירידה למרוקו: תעמולה, או עובדה?

מאת נעמי גוטקינד

„אגיד לך משהו — זה לא סתם שמועות שיורדים ל־מרוקו. יהודי מרוקו רובם מקופחים וממורמרים, עזבו חיים טובים, מקום שלא עשו להם צרות, ובאו לכאן — ולא מרגישים שיש להם כל הזכויות כמו שצריך שיהיה בבית ... אני עצמי שבע שנים בארץ — ולא מרוצה. בטח שיורדים לצרפת, לקנדה, אני לא נבהל שאומרים שיורדים חזרה למרוקו".

★

„אתה מכיר אישית יורדים כ־אלה?"

„לא, אבל לפני שלושה חודשים טיילתי בצרפת וגם שם שמעתי שיש תוכניות כאלה. מסתובבים בפריז הרבה שעזבו את ישראל..."

הדובר, המבקש להשאר אנונימי, הוא יהודי מרוקאי צעיר, מסורתי, שומר מצוות, פקיד זוטר במישרה ציבורית מסודרת. שיחתנו עמו ותוכנה סימפטומאטי, להרבה שיחות דומות עם יוצאי מרוקו שלא בתפקידים (רשמיים) — היתה הצהרה הראשון שנפתחה לנו השבוע אל אחת התעלומות הבלשיות המרתקות ב־יותר בה נתקלנו. תעלומה שלשם פענוחה יש להזקק לא רק לחוקרים פרטיים אלא לסוציולוג או פסיכולוג חברתי.

מה קורה בפרשת הירידה כביכול למרוקו? לפני למעלה משבועיים התקשר אדם למערכת עתון ומודיע ש־יש קבוצה ישראלים העומדת לעזוב את ישראל בעקבות הסתה ולשוב למרוקו. הדבר מתפרסם ברדיו, ב־עתונות, בטלוויזיה, ותוך ימים אח־דים מתפשטת שמועה כאש בקוצים בכל ריכוזי יוצאי מרוקו בארץ, באשקלון, באשדוד, בנתיבות, בשדר־רות, במעלות ובחצור מבלים אלפים את ערביהם על ספלוני קפה מתובל דנים בשאלה המרתקת: נכון או לא נכון? יש מסיתים? אש"ף ב־אמצע? שליחי חסן המלך מסתוב־בים בארץ? נותנים דולרים — לא נ־תנים דולרים?

הקשר המשפחתי ההדוק עליו שומ־רים יוצאי מרוקו ברובם עד היום — מלבה את השמועות ביותר שאת. דרוש זמן קצר ביותר כדי שרוב בניה של יהדות זו יעבירו איש מפי איש, דרך דודנים וקרובים בניחוחשי להם בהוספה נופך דמיוני ... ובסופו של השבוע הראשון כבר קם הגולם ונצב על רגליו ועורר את עסקניה הפוליטיים של קהילת מרוקו לפעילות בהולה, כולל ריוס חברים בפריז להעיד בנושא.

ובינתיים, איש לא ראה מסיתים, שום אדם יוצא מרוקו לא נרשם ל־ירידה או לטיול בחו"ל יותר מאשר כמקובל בעונה זו של השנה, שגרי־רות מרוקו בפריז והמלך חסן בכבודו ובעצמו מכחישים כל קשר לעניין כ... ונראה שמדובר ב„ברווז" עת־נאי או פוליטי שכל מטרתו מכוונת כלפי פנים. עוד נראה בהמשך שזוהי כנראה הדיאגנוזה הקרובה ביותר אל המציאות.

אך אם לשקר אין רגלים — כיצד זה המשיכה השמועה לתפוס כות־רות בעתונות ולקום בשיחות פרי־טיות גם בשבוע השני לאחר הפר־סומה?

כאן כנראה נכנסו לפעולה שני גורמים: האחד, צעדים פזיזים מדי של עסקנים מרוקאים מבוהלים וה־שני — הקרקע הנוחה לקליטת שמו־עות שכאלה בקרב יוצאי מרוקו ש־אמנם כלאים, בחלקם הגדול, תחו־שות קיפוח ותיסכול.

נתחיל בראשון.

שני אירגונים מתחרים, שיש בי־ניהם כהוא לא קטן, קופצים על עגלת קהילת מרוקו: התאחדות עולי צפון אפריקה, שהיו"ר שלה הוא אשר חסין, מבת־ים, וברית יוצאי מרוקו, שבה פעיל, בין היתר, שאול בן שמחון, איש הוועד הפועל של ההסתדרות, ותושב אשדוד. בעוד שני אישים אלה נחלצים לפעולה בקבילה, מכניסים רגל גם „הפנת־רים השחורים" שראשיהם חוזרים ב־יום ב' השבוע מפריז ומכריזים ב־דרמטיות כי — 376 ישראלים לשעבר קיבלו דרכונים מרוקנים, מאה חזרו למרוקו ולא פחות כ־50 אלף בני העדה עזבו את ישראל בשנות קיו־מה...

המספרים: שקר וכזב

על כל הדברים הללו אומר לנו שאול בן־שמחון בטון נסער: „ה־מספרים שציינו הפנתרים השחורים הם שקר וכזב, פשוט המצאה פנתרית, מן הרגע בו נפוצה השמועה בארץ — לא היה ראש מועצה מקומית בעיירת פיתוח, לא רב מקומי ולא פעיל משלנו שלא שוחחתי אתו. איש מהם לא ידע ולא הכיר שום מסית ושום יורד. רבותי, מדובר כאן בפרי־עד של שמועת שוא עם סכנות של דמורליזציה ושל היסחפות לאותה כי־צדות ישראל — ומוכרחים לרדת מן הנושא אחת ולתמיד. אני פניתי אפי־לו לחברת חקירה פרטית שתבדוק במה מדובר — ולא הביאו לי שום מימצא עובדתי. נדמה לי שאני די בעניינים עם המצב בארץ ובחו"ל בקרב יהודי מרוקו, ולא מצאתי דבר שים־בוך את השמועות. מצאתי דרכים ל־התעניין אפילו בקרב היהודים החיים במרוקו היום, בכל עריה הגדולות, בקזבלנקה, בפז — איש לא ראה שם ישראלי לשעבר או יהודי שהופיע והתיישב מחדש".

כיצד בכל זאת נפוצה השמועה ומי מפיציה? בן־שמחון טוען עד היום הוא ממשיך לחפש את התשובה לכך: „מעמצ אמנם על שני יהודים שבאו אל הסהר האדום כדי שיעביר את בקשתם לחזור למרוקו — ובמרוקו לא התייחסו לבקשה בכלל, לא נתנו תשובה. יש שם מספיק בעיות כדי מעוניינים לקבל את היהודים נוספים... יתכן שהשמועות צצו על רקע היב־ריוות שהיו בצרפת בין גורמים יהו־דיים לגורמים מרוקניים. אבל מה לזה ולירידה מן הארץ? עד היום לא נתנו אף שם אחד שפלוני אלמוני עזב. אומרים שמאות או עשרות אלף ארגנו לירידה — ובכן ישראל איננה כה גדולה, אין לנו מליונים כאלה שבהם יוכלו עשרות ללכת לאיבוד, ויוצאי מרוקו מכירים היטב אלה את אלה — היכן המועמדים? מה זה כאן, מיסטיקה? הזיות? בטוח שיוצאי מרוקו יורדים מהארץ לארצות אירו־פה ואמריקה — אבל הם עושים זאת לא יותר מאשר יוצאי יתר עדות יש־ראל, איזה אינטרס להאיר זרקור רק על עדה אחת?"

אשר חסין, יו"ר התאחדות יוצאי צפון אפריקה בישראל מעיד שבכל חיפושיו לא מצא גוף מפורד ירידה, וכי המספר חמשים אלף כבלל היור־דים מן הארץ מעולי מרוקו נראה לו כניפוח גרוטסקי.

„אבל מי שמסתובב בעיירות פי־תוח ובמושבים, ויש לנו למעלה מ־מאה ישובים המוחזקים על ידי יוצ־אי עדתנו. רואה היטב בתסיסה חבר־תית ורגשות תיסכול קשים, את זה אסור להעלים".

השמועות והעובדות

חסין מספר כי לפני כחצי שנה הגיעה לאוזניו שמועה על כמה משפ־חות בארץ שרוצות לשוב למרוקו. הוא הקפיד שלא תגיע לאזני הצי־בור, מחשש שיתפתח הלשי אופי נוס־כים עם הידיעה על עצם אפשרות שכזו. מאידך, שלחה התאחדות עולי צפון אפריקה תזכירים על השמועה לכל הגורמים הממשלתיים כולל מש־רד ראש הממשלה — תזכירים שלא זכו לתגובה או לתשומת לב.

„בינתיים ירדו בודדים חזרה למרו־קו. ויש לי גם שמותיהם" — אומר חסין — „אבל זה היה נבלע כחריג לא חשוב ובלתי מזיק לולא הפירסום הנורא בכל אמצעי התקשורת. לפני כמה ימים ישב מר אליגבי, יו"ר הסוכנות בברית יוצאי מרוקו ואמר: השמועות על הירידה הם סנסאציה אווילית. אבל מי אשם בסנסאציה זו — אותם אנשים שישבו שם ב־מחיצתו, אלה שרצו לעתונות, וש־ראיינו בשדרות בשביל הטלוויזיה, ולמחרת מיהרו לפרסם הכחשות והם ממשיכים להכחיש עד היום לי נד־מה, שהפיצו שמועה בכוונה ובזדון בשביל לעשות הון פוליטי".

את תגובת מר אליגבי לדברים אלה — לא השגנו. אבל הרב מרדכי קירשבלום, היו"ר העמית של מחלקת העליה והקליטה בסוכנות היהודית קבע בפנינו גם הוא בהדגשה רבה כי מדובר בניפוח ובהגזמה של מצב שיש לו אולי בסיס עובדתי מצומצם ביותר. דובר הסוכנות גילה לנו כי בשנים האחרונות ניכרת אפילו תופ־עה של שיבת כמה וכמה מעולי מרו־קו שירדו לצרפת בשנות ה־60 ושבו עם עולים לישראל כשנית. במשרד הקליטה גם בררנו נתונים על עליה והשה זו למסבר אמנם שמדובר במספרים מצומצמים בלבד — בשנת 1975 עלו מצרפת 1382 יהודים (רובם יוצאי צפון אפריקה) ובשנה 1974 — 1343, עליהם יש להוסיף עוד כאלפי יוצאי עולים בצפון אפריקה עצמה ואילו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 1976 עלו ממרוקו ואלג'יריה ב־45 איש. מכל מקום איש לא חזר לארצות אלה, על פי כל הנתונים הידועים. כיצד איפוא אפשר להסביר את מהירות התבססותה של השמועה על הסיבות לירידה בקרב יוצאי מרוקו?

מי נשאר במרוקו?

עונה אשר חסין: „צריך לדעת שב־מרוקו, בניגוד לארצות ערב האח־רות, חיים עשרים אלף יהודים במצב ובברווחה עד היום. נכון, היו שנה, חיים ללא בטחון מה יביא המחר — אבל בכל זאת, ברווחה כלכלית. חוץ מזה מסתובבים עכשיו בארץ הרבה תיירים ממרוקו — לכל אחד מהם משפחה וקרובים בארץ. יש מספרים על שפע על כבוד — וכי שנמצא במצוקה קשה בארץ, טבעי שיתחיל לדמיין ולהפיץ שמועות. אני מאמין שכולנו נגד ירידה, שהמצב־המר ביו־תר הוקופה ביותר — אסור לו למ־צוא תרופה מפוקפקת למצבו במחשב־ה שכאלה. בין יהודי מרוקו — אין מי שאין לו מת בארץ הזאת — ולא בקלות הם עוזבים את מצבותיהם ואת מתיהם. צריך גם להכיר את תכונתנו, כעדה, לדבר הרבה ואפילו שנים רבות, לפני שעושים צעד מעשי. אבל שטות תהיה להתעלם מכל העניין כשמועת שוא בלבד. קודם כל ישנו הבסיס העובדתי שכמה יהודים ביק־שו בכל זאת לרדת למרוקו — את זה לא הכחישו, לא שני הנציגים של קונגרס יוצאי צפון אפריקה שהוזע־קו מצרפת ולא אנשים כמר אלמוני או מר ארמנד קפלן, מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים של הקונגרס — ואסור לטשטש אמת, גם אם היא נוגעת למספר מצומצם ביותר. שנית — חייבים סוף סוף לטפל בתיסכולים של יהדות מרוקו בצורה יסודית. מה שלא היה אמת היום עלול חלי־לה להיות אמת מחר אם הנ.ח יהדות זו גם הלאה, אם ימשיכו הניחול הק־ליפוח מצד פקידי ממשלה, אם לא יצומצם הפער, אם לא יתנו לו להג־ביע תוכנית רצינית לפתרונות בחי־נוך, שיכון, עידוד עליה יהודית יוד־דים בתנאים נוחים — ואני מכיר הרבה מיורדי צפון אפריקה שרוצים לחזור".

מר חסין מודה, בין השיטין, במי־דה מסויימת של חולשת אופי או עבא נאמר נטיה להתפנות לעזיבת הארץ בשל קשיים כלכליים וחבר־תיים של בני עדתו (כידוע, חולשות אלה מצויות היום גם בקרב כל ה־עדות ובין היורדים נמצאים צברים ובני־משקים ויוצאי צבא) והוא מס־כם — „הדרך ההגיונית ביותר ל־בלימת הירידה, ולשמועות על ירידה היא להודות בהישגים שנעשו עד כה בארץ בקליטת העליה ולהקים בדר־כים חדשות. ושלא יסתפקו בהתנופה כפי שעשו כבר בימים האחרונים — נכון, יש מאה ועשר מושבים מאוכל־סים בני־מרוקו ויזדיקא בכל אזורי הגבול של ישראל. נכון, כשלוש מאות אלף יוצאי מרוקו הם מאכלסי הנגב ומפריחי שממתו, אבל אלה עובדות ידועות לא מהיום, ולא ב־פירסומם יתרפא המצב. הסכנה הא־מיתית לישראל היא בפער החברתי־הכלכלי ולא באותם בודדים שירדו. אינני רוצה להבהיל או לאיים — אבל רבותי, אם יתרוקנו חצור או נתיבות וחגורת הבטחון של ישובי הגבול מיוצאי צפון אפריקה — אין מי שימלא אותם מחדש..."

אין סכנה לירידה למרוקו

בדבריו הבוטים של אשר חסין; נזכר פעמים אחדות שמו של ארמנד קפלן. מר קפלן מהנהלת הקונגרס היהודי העולמי היושב דרך קבע ב־פריז, נמצא כאורח בארץ. שאלנו אותו כיצד נראית בעיית הירידה למרוקו, או השמועות עליה, ממקום מושבו —

„נכון, כמה אנשים שלא הצליחו להקלט לא בארץ ולא בצרפת — אמ־נם חזרו למרוקו" — הודה. „מספרם זעום ולא חשוב. אני משוכנע שאין שום סכנה שמספר זה יגדל". — שאלנו: כיצד אפשר להבין שיהודי יחזור מרצונו לארץ ערבית הנמצאת במצב מלחמה עם ישראל?

ארמנד קפלן — „בעצם אינני מבין תופעה זו".

(סוף בעמוד 8)

[...]למוס הנפט [...]ף את המדינה

מאת ברוך אדלר

[...]בזבות הרבות שהנחילו קידוחי הנפט בארץ מאז [...]אשונה סולק הנפט בחלץ פנו בימים אלה את מקומן [...]ורודות ברבר הפיכתה של ישראל אם לא לכוויית או [...]שניה לפחות לארץ שמספקת בעצמה את צרכיה [...]חור, שהוא כיום סם חיים לכלכלתה של כל מדינה

[...] בדבר האפשרויות של [...] באיסור שבסיני ובאש־[...]בו את הדמיון של רבים [...] וחום את ישראל כמעצ־[...] בורסה פרצה „בהלת נפט" [...]יות של חברות נפט ואח־[...] להן קשר כלשהו, ולו גם [...]ר לנפט, הרקיעו שחקים. [...]זכירה את התקופה שלפני [...] כשנודע על מציאת הנפט [...] הסתערו על מניות הנפט [...] והרוויחו הון על חשבון [...] של רבים, שקיוו להתעשר [...]ושי הנפט. במציאות, ולו [...]צאים נפט בכמויות גדו־[...]יות כל הצדקה לשערים [...] שאליהם הגיעו מניות [...] הפעם „השתכרו" רבים [...] וכשזה הגיע לאפס, ב־[...]סומים לא אחראיים, הם [...] „מציאה" וקנו מכל הבא [...] הצרה לא היה כמעט [...] כי כמות מניות הנפט [...]ידי הציבור היא מועטה [...]ום שרוב חברות הנפט [...]די הממשלה והציבור ומנ־[...] מוצעות בשוק. על כמות [...] התנפלו ספקולנטים שיצרו [...] בהבחה שכעבור זמן [...] למכור את המניות ברוו־[...]ם. הם סחפו עמם את [...] נפלו בפח ושילמו מחי־[...] תומיים, שכל כמות של [...] לא תוכל להצדיק אר־

צ. דינשטיין — אבל כנראה שבסיני יש כבר יותר מאשר סימנים והתקו־וה היא שאפשר יהיה להפיק נפט. אם אכן כך יקרה אין זה אומר עד־יין שמחר או מחרתיים תיפסק ה־תלות של ישראל בנפט, על כל המשתמע מכך כמדינה מדינית ובטח־ונית. זמן רב יעבור עד שאפשר יהיה להפיק את הנפט, כי הקידוחים וההפקה באיזור זה הם מסובכים מאד — וזו גם אחת הסיבות שבגל־לה החליטה הממשלה לשתף גורם זר בחברה העוסקת בקידוחים במ־קום.

□ בין אשדוד לאטור

פרשת הנפט באשדוד הסירה את תשומת לב הציבור מפרשת אטור. גם אחרי חתימת ההסכם עם החברה הזרה לשותפה בקידוחים בסיני וגם אחרי שוועדת הכספים אישרה הס־כם זה עדיין המשיכו לרחף סימני שאלה לגבי עיסקה זו. הציבור לא השתכנע כי לא היה יסוד לביקורת של ד"ר קיש, מנהל החברה הנוט־קת בקידוחים בסיני, כי לא היה צריך לשתף את הזרים. אולם, סיני נשכחה כמעט אחרי שהתברר שגם בתחום „הקו הירוק" ייתכן וימצא נפט, והנה עוד שקידוח זה ובעלותו הוא על טהרה הישראליות — חברת הנפט הישראלית חנ"ה („חיפושי נפט השקעות").

חברת חנ"ה עוסקת כיום בקידוחים בכמה מקומות בארץ, לפני זמן מה סיימה את הקידוח ב„אשדוד 1", ליד „אשדוד ב'", שבו נתגלו סימני הנפט. ב„אשדוד 1" אמורים היו להגיע עד לעומק של 3500 מטרים, אולם הקידוח הופסק בעומק של 2592 מ' בשל בעיות סכנות שהת־עוררו בעת הקידוח שנגרמו בשל לחצים גבוהים מהרגיל ובגלל אובדן המחזור של בוץ הקידוח בשכבות אחרות.

ליד שדה בקר קודחים עתה קי־דוח „בוקר ב'". לשם הגיעו לעומק של 2460 מ' כשהכוונה היא להע־מיק עד ל־3500 מ'. קידוח אחר הוא „עמיעז 1", מערבית להר סדום, שבו רוצים להגיע עד 4500 מ', כשעד כה הגיעו ל־1200 מ'. ללא תוצאות הס־תיים הקידוח „הילל 1" במזרח סי־ני. ללא תוצאות הסתיים גם קידוח „לוס 2".

חברה גיאופיסית בינלאומית ביצ־עה לפי הזמנת חנ"ה סקר סייסמו־לוגי לאורך כל מדף היבשת של יש־ראל. עתה עוסקים בפיענוח הסקר ובהתאם לכך יאותרו נקודות קידוח חדשות של החברה. סקר סייסמי אחר נעשה בשדה חלץ. באיזור זה שבו נתגלה ומופק נפט רוצים לקי־דוח לעומק רב, עד 6500 מ'. כמו כן הסתיים סקר סייסמי בצפון סיני ונערכים סקרים סייסמיים בשפלה הפנימית וליד רביבים. בסקרים ה־סייסמיים הם אחד השלבים הראשו־נים לביצוע קידוחים ולפי התוצאות מהם מחליטים אם לקדוח והיכן לק־דוח. החומר הרב שהצטבר יאפשר עתה להגביר את הקידוחים, כשיש יסוד להניח שעתה יהיו מוכנים להקדיש יותר אמצעים לנושא זה.

(סוף בעמוד 8)

[...]לת הנפט [...]שה פסיכוזה

[...] הנפט לבשה צורה של [...]עשים איבדו לחלוטין את [...]ב. רבים היו מוכנים לשי־[...]זר בעד מניה של נפט, [...] קרובה לנפט. וכך קפצו [...]ום אחד עד 240 נקודות, [...]ה נחמלית בבחירי מנ־[...] 5 נקודות. מניה של [...]ת „ירדן לקידוחים", ה־[...]חברה האמריקאית ש־[...]יזוחי הנפט בסיני, קפצה [...]ם ב־257 אחוזים. בסיגור [...] גם כן בקפיצות גדו־[...]ניות של חברות „נפטא" [...] חברות נשכחות שבבנ־[...] כבר כמעט כל פעילות [...] רבות, וכן של חברות [...] „דלק". מניות חברות [...] בכמה עשרות אחוזים.

[...]תו התזזית התפכה עד [...]ור ימים מספר החלו ה־[...]ה, ומה עוד שלשוק נזרקו [...] שרצו למכש רווחים. [...] הידיעות האופטימיות [...] בימים האחרונים על ה־[...]שאכן נתגלה נפט של ממש [...] החל להבין שנפט אין [...] לא יהיה לא מוצדקים [...] הגבוהים של המניות.

[...] אין עדיין לא באיסור [...]. אם כי הפעם יש יסוד [...] שאכן יפרוץ שוב סילון [...] ישראלית, אך אם גם לא [...] בכוחות עצמו אפשר [...] אליו בשאיבה.

[...]נפט עדיין אינם נפט — [...] הממשלה לאנרגיה, ד"ר

המאבק על השבת בחיפה

מאת יהודה עוריאלי

חיפה ידועה בציבור כעיר חילונית. לא מעט משום הדגל שהונף עליה כ„חיפה האדומה". אולם, גם כאשר כהה עוקצה הפוליטי שייחד אותה במפת מפלגת הפועלים בארץ, עוד לפני קום המדינה, וגם כאשר תש כוחה המוביל במאבקים סוציאליים, עדיין שמה ושבעה נותרו כעיר שצביונה היהודי שונה. אולי, משום התחבורה הציבורית של „אגד", המהלכת בה בימי מנוחה ומועד כמו בסתם יום של חול בזכות הסטטוס קוו המוסכם. אולי משום המסגרות השלטוניות, הבלעדיות, של מפלגת השלטון, קודם מפא"י ואח"כ „העבודה", הממשיכות לנהל את העיר ומוסדותיה ללא תלות הכרעות קואליצ־יוניות. אף כי המפלגות הדתיות תמיד היו שותפות להנהלת העיר, אולם השפעתן היתה מצומצמת ומוגבלת למדי.

בינתיים, נתחלפו אישים בראשות העיר וניכרת יותר פתיחות לנושאי רוח, הרבות הדת. יש רצון יותר להתחשבות ונסיון להבנה, גם מ־שום ההערכה הגוברת ליצירה הי־דתית במדינה, המייצגה ערכים היי־וניים וחברתיים שמשקלן הסגולי רב ובכרים בהיינו הבבלכהיים.

★

על מה המאבק?

על רקע זה יש לראות את המאבק המתנהל בימים אלה לדמותה של השבת בחיפה. בבת בתי־הקולנוע הנפתחים בליל שבת אינה מיד הדת לעיר־הכרמל. ההפגנות הסוער־ות בתל־אביב וההסכבים הכבפרים הדשים ובטרים על־ידי בעלי בתי־הקולנוע, הגורמים התערבות הנוקף המשטרה, עוררו כנראה גם את תיאבונם של כמה מבעלי בתי־השעשועים בעיר הכרמל. נעשו באחרו־נה נסיונות מכסיגים לעקוף את חוק העזר העירוני בתחום זה, ולפרסם על הסרטה כרטיס בקולנוע „עצמון" ו„מירון". בהנחיה בכסורה של „מו־עדון הסרט הסוכני" (?), המותר לכאורה על־פי החוק, ואח"כ ברישי־ני, פיסוקים על לוחות המודעות העירוניה, שהעיריה בלכה רק ב־מאוחר, אחרי שפרסמה אותם מבעלי דעת. קדמו לכך נסיונות של בעלי קולנוע „אורביק", שהפלו לראשונה הצגה של הוהה בחילאית על קשרי בביתם. בהתערבותם של הרבנים ה־ראשיים לחיפה, הרב שאר־ישוב כהן והרב אליהו בקשי־דורון, הופסקה ההצגה, בתוך הסכם של רצון־טוב.

לא כך עבי הדברים לגבי קולנוע „עצמון", שבעליו ביוזמים עומדים על דעתם, להמשיך ויהי מה.

תושבים הכריים, ישאלו אולי על מה הצעקה? ! כדיע גדעפי הרבנים, נציגי הציבור הדתי בהנהלת העיריה ונוגי מתפללי בתי־הכנסת ברחבי העיר, שביקשו לעוזר לפני שביע הפילה ביאה לה כיתת השביים. ביל קולנוע „עצמון", הוי לבלום את הרישעה, יש בה התרת הרצ־עת, ההדרדרות שסופה מי ישורנה.

השבת אינה ניתנת לחלוקה

באחת השיחות שזכינו לקיים עם רבה הראשי המנוח של חיפה, הגר"י קניאל זצ"ל, שניהל שנים ארוכות מאבק עז למען צביונה היהודי של חיפה, ונגד חילולי השבת שהיו פרו־צים בה בתחבורה ובחיי הבידור, התבטא בחריפות נגד מסורת הסט־טוס־קוו. זוהי הגדרה הפסחה ה־נותנת למעשה לגיטימציה למצב החפיר, שהאוטובוסים הציבוריים ממשיכים לנוע ברחובות חיפה וסבי־בתה, עפ"י „הכשר" שנתקבל בתקו־פת המנדט הבריטי. גם חוק השבת שהוצע על־ידי נציגי המפד"ל ב־כנסת לפני 14 שנים, פסח על חיפה. מאבקו של הרב המנוח נגד החוק, נתפרש את בטעות כאילו הוא נגדי. יכאב ליבו. כך הסביר לנו: עמדתי בשער להילחם בשם רבני חיפה נגד הוצאתה של העיר מתוך תחום ה־חוק — כיון שבכך תתן הכנסת גושפנקא רשמית לחילולי השבת ב־חיפה. להיפך, אמר הרב, חוק השבת הוא חיוני והכרחי. כי בהסברה הי־חוקית לא סגי, והיא לא הרסן את ההתפרקות הכללית... אבל, אסור להפלות בתחום המושב, בין יהודי ליהודי בקרב העם היושב בציון. „כי לא עם ישראל ולא השבת ניתנים לחלוקה". חוק השבת לא נתקבל בכנסת והסטטוס קוו ממשיך לשמש בסיס להסכמים פוליטיים על בסח לשמור על גדרי שבת קודש, כיום מניחה המעונג בחיים ציבו־ריים. שני צדדים לכטבע הסטטוס־קוו. ועל־פיה גם נחקקו חוקי העזר העירוניים.

לכן, לא ייתכן לקיים התחברות אוטובוסים בשבתות ואפילו ללחום נגד צרכיה. — כאשר „אגד" ביקש לצמצם בהוצאותיו ולמנוע תנועה ביותר בימי מנוחה, — ובצד שני להפר את הסטטוס־קוו באשר לרדי־פת עסקים של בעלי בתי־הקולנוע.

★

עמדתו של מפקד המשטרה

הנושא הועלה בכל חריפותו ב־פגישה שערכו הרבנים הראשיים ה־נציגים הדתיים בעיריה, עם ראש העיריה וסגנו, נוכח הוצעה לארגן הפגנת המונים מטעם המועצה הצי־בורית למען השבת והמועצה הדתית בחיפה. הוסבר בצורה שאינה מש־תמעת לשתי פנים כי הציבור הדתי לא יסכים להפוך את שבתה של חיפה לחולין גמור. הועלה גם הטענה המשמעת על־ידי גורמים חילוניים להכעים, כי מוטב לפתוח את שערי בתי־הקולנוע בפני ההמונים המסתו־בבים ומצטופפים ברחובות ריקם כ־מוקדים מסוכנים של התפרעויות ו־פגיעות. מפקד משטרת מרחב חיפה, ניצב מרדכי רון, הממונה על החוק והסדר, אמר שאיננו בדעה זו. ישנם מספיק מקומות בידור, שהמעוניינים יכולים לפנות אליהם גם בלילות שבת. ואין להפר את החוק העירוני, בטענות מהחסדות של צרכים הבי־רהיים לנוער שוליים וכדומה. להי־פך, פתיחתו של אולם קולנוע נוסף מושכה לסביבתו אלמנטים חברתיים נוספים, שבנסיבות השוררות בלי־לה שבת ברחוב הנביאים בחיפה, הן אינן רצויות לעתים מסוכנות.

★

לעשות מיד להרגעת הרוחות

טענות בעלי בתי־הקולנוע נשמעות כמפוקפקות, נוכח הודעתו למשל של הפקח העירוני, שנשלח לבדוק אם נפתחו דלתות האולם ונמכרים כר־טיסים בניגוד לחוק, כי בשבת ה־אחרונה נכחו בהקרנת הסרט „רק 15 צופים". ההתלהבות להרבות בהק־רנת סרטים, שמגלים בעלי קולנוע „עצמון" (ובתור אחריהם, כבר עומ־דים בעלי קולנוע „רון" ואחרים), בעידודו של מנכ"ל התאחדות בעלי בתי־הקולנוע, יש לה סיבות נוספות. כי איך אפשר להסביר את התביעה שלהם לכתון הנחות במסי עינוגים. מדוע חייבת העיריה לוותר על הכ־נסות, כדי לכבסד את כיסם של בעלי עסקים פרטיים, הגורפים ללא ספק רווחים. הם אינם מנהלים עסקיהם לשם שמיים, ולא כמרות ציבוריות באלצות מינהות את האינטרסים של בעלי האולמות, המקרינים סרטים שהופעתם היטובית־חברתית מפוק־פקת למדי, לעתים קרובות מאד. אם כדאי להקרין סרטים גם בלילות שבת, שלא יבקשו סובסידיות. ואם לא כדאיים להם העסקים, מוטב שימסרו לציבור ויחפשו בצע במקום אחר.

ישנם די ניגודים בחיינו בארץ, שאיכותם נפגעת בשל חילוקי השק־פות ודעות. ישנם יותר מדי אליפות והתגבשויות מיותרות העושים לפע־מים את חיי היום־יום במדינה ל־בלתי נסבלים והעקיפים. מוטב שה־עיריה תנקט באיבה את אש המח־לוקת שטרם פרצה לרחוב בחיפה, על רקע הרע הזה, ותעשה כיכלותה להרגעת הרוחות — ועל כך יברכו כל ההוגים.

[...]ין דירות ריקות בקריית ארבע

מאת יונה כהן

[...]קר צאתנו לסיור בחברון ובישובי [...]עציון לקחתי בידי חוברת „כל ה־[...], שביזמתו של הרב מאיר ברלין, [...]הוגש לציר הקונגרס הציוני הכ"ב [...]ל, (כסליו תש"ז). בה מצאתי מדב־[...]ל ברל כצנלסון, ממניחי היסוד האי־[...]לוגי לתנועת העבודה:

✶

[...]שאנו אומרים שאנו מוותרים על משהו, הדבר להיראות מוזר בעיני אנשים נבונים. [...]ים הם: על מה אתם מוותרים? על מה לכם? אולם אין הדבר פשוט כל כך. לא [...]ה שבידנו ממש הוא שלנו. לאדם חי יש [...] היום כי אם גם המחר. הפעם אנו נדרשים [...] גם על נכסי המחר שלנו.

[...]כיר את חברון כמקום שאינו „אובייקט [...] ציוני". אינני יודע אם אפילו הצעירים [...] ישראל כולם מכירים את חברון. חברון [...]ית שלנו, שנחרבה פעמיים לעינינו בתרפ"ט [...]"ז. לעינינו נמלטו יהודיה פעמיים. המיותר [...] העיר שחברון זו מילאה בחיי אני תפקיד [...]? בן שבע קראתי ספר עברי לילדים, ובו [...] היה ביהודי שהלך עם אורחת ישמעאלים [...] ובאה עליו השבת, ונשאר שם לבדו. [...]לו גס ובא אריה לשמור עליו. בסיפה [...]אותה כעשייה היה משפט אחד: „כאבאיו [...]ותו צדיק יושבים עד היום הזה בחברון". [...] פשוט זה הוא שזעזע את נפשי. ארץ־[...] המסורת הורתה אלי בשמים ארצה. ובכן, [...]ארץ־ישראל ארץ החורבן בלבד, אלא יש [...] הודים חיים ביניגו. אותה שנה נולד בי [...] הציוני".

✶

[...]ר האבות והבנים

[...]חברון זו, עיר האבות והבנים, יצאנו חבורה [...]רכים מוועדת הפנים של הכנסת, בראשות [...] אריזור, פקידים בכירים ממשרד הפנים [...]ים.

[...]חומות הימים — ביקור בליווי צבאי מוגבר. [...]ל הצבאי סא"ל זאב בליך סיקר בקצרה [...] המצב בחברון, בבחירות האחרונות, לפני [...]ש, למועצת העירייה, נעשו לבעצה חילופי [...] שאם אם תובא לביטוי המהפכה שבדבר [...] הנבחרים החדשים צעירים וסירובים, אך [...] רצון חזק לפעול בבעיות המחייה. ומשל [...] אופייה הדתי־שמרני של חברון, עיר ללא [...]ית קולנוע, עיר ללא מועדוני לילה. אין [...] בשום שכבר למיתכר ייגות ומשקאות חרי־[...] המיפנה ביחסם וגישתם של תושבי חברון [...] חל בנובמבר 1974. לאחר שערפאת נאם [...] נאום בעצרת האו"ם.

[...]תחנה ראשונה — בית העלמין העתיק ובו [...] קדושי תרפ"ט. קוראים פרק „תהלים" [...]רכים. חולפים עוברים ליד בניין כסגנון [...] הוא בניין בית חולים „חסד לאברהם", שנבנה ב־1909 ע"י המוסדות היהודיים. רבבות ערבים מחברון וכפרי הסביבה, בנוסף ליהודי חברון, קיבלו כאן טיפול רפואי מסור. הירדנים העבירו בניין זה לרשות אונרר"א, הכועצים עתה לזכות „חוקה", ומהעלפים מהחזוקה של בעלי האכריכם מאד נבגבה. בינתיים בשוממתו הוא עומד.

נצבט הלב למראה בית כנסת ע"ש אברהם אבינו שבלב השוק. אנשי קריית ארבע מצאוהו מלא גללי צאן וטרחו לנקותו. משרד הדתות וצה"ל מתכננים שיקומה.

✶

אורח — מנהל קריית ארבע

את תושבי קריית ארבע מצאנו שקועים בתורה ובעבודה, כבעל בית שנעדר מביתו ואהותו לתקופה קצרה. הילדים היו בדרכם לשדות, בידי־הם חץ וקשת ובפיהם שירי ל"ג בעומר.

בסיפוק רב ציינו חברי מינהלת קריית ארבע את העובדה שלא עוד קציני צה"ל מנהלים אותם. לפני כחודש מינה צה"ל אזרח, את מר משה כאייבסקי (לשעבר איש אפקים), לראש מינהלת קריית ארבע. תנאי התנו עמו: משוך ידך מכל נושא מדיני, מכל הקשור בחברון, מערת המכפ־לה וכד'. ואכן מר כאייבסקי נכנס ראשו ורובו לעניני הקריה.

מעניין כי הבחירה למינהלה ותקנון לעבוד־תה, סמכויות הבריה וראשה, הכל לפי החוק הירדני. לראש המינהלה כאן יש, איפוא, סמכויות נרחבות שאין לאף ראש רשות מקומית בישראל. די לציין שהחוק הירדני מעניק לראש הרשות זכות „וטו" על החלטות המינהלה...

בכלל, החוק הישראלי אינו חל על תושבי קריית ארבע, כשם שאינו חל על תושבי הישובים שבגוש עציון. מכאן הסבכות שלימה בתחום מס ההכנסה והתושבים: „דרשנו לגבות מאתנו מס הכנסה, ולהחזיר — פנינו ובקשנו הבהר"...), קבלת מענקים ממשלתיים ועוד ועוד. לכן אחת הדרישות שהעלו באזני ועדת הפנים: קביעת כללים מינהליים ומשפטיים כחוק הישראלי להחזק היסוד הישראלי של קריית ארבע. הסיכוי לשינוי הוא הקמת בית משפט בקריית ארבע.

שאר המשימות שראשי המקום ציינו, הן: אישור סופי של תוכנית מיתאר עירונית וביצוע הפעולות הדרושות להפקעת קרקע נוספת. בניה כביינים בנייה של אלף יחידות הדיור הראשונות, ויש מקום ל־500 יחידות דיור נוספות. ההריסה ברורה ומהירה על אלף יחידות דיור נוספות האפשר ביצוע כעבור שתיים־שלוש שנים.

✶

אין דירות ריקות פנויות

לבעיות, מדבריו של נציג משרד השיכון ושל אנשי המקום הדבר שהוא להשו באוזנו של ראש הממשלה כאילו מצויות בקריית ארבע דירות ריקות פנויות ואין מועמדים לאכלסן. כל הדירות שבנייתן הושלמה והוצעו בשכירות — אוכלסו. גם ב־95 הדירות שבבנייתה נרכשו כבר 19 דירות. את השאר דרשה חברת „שיכון ופיתוח" למכור ולא לתת בשכירות. חברי ועדת הפנים מביעות שינוה הסבו בדרישה ההגיונית שבשלב ראשון יוצעו כל הדירות בשכירות. רק אחרי שהמשפחה גרה במקום חודשים מספר, יכולים הם לקבוע אם העברה למקום החדש רצויה מטעמים חבר־תיים וכלכליים. רק אז יוכלו לרכוש את הדירה בה הם גרים בשכירות.

מפיו של אחד התושבים שמענו על דרך הייסורים, על ה„סחבת" המשרדית שעובר מי שרוצה לרכוש את הדירה בה הוא גר בשכירות. התנאים אינם קשים ביותר, ויש להניח שמשרד השיכון יצטרך לשנות את יעדי הדירות הנבנות עתה כדירות לרכישה לדירות בשכירות.

שמחנו לשמוע שכשבעים וחמישה אחוזים מה־תושבים עובדים במקום או בסביבה. רק רבע מהם עובדים בירושלים. תודה לאל שבמקום מצויים כבר 22 מפעלים: עץ מתכת, פלסטיק, דפוס, בלוקים, מרצפות, טכסטיל ותכשיטים.

בקרייה מצויים כבר השירותים: דואר, מרפאה, מועצה דתית, לשכת תעסוקה, תחנה לאם ולילד, ספרייה, מרכזת טלפונים ועוד.

בקריית ארבע — כל מוסדות החינוך. פרט ל„בי"ס תיכון שנמצא בשלבי תיכנון. בקרייה 3 מעונות יום וכ־100 ילדים, ארבעה גנים, 300 תלמיד בבי"ס יסודי ממלכתי דתי וי"ס תלמידים בבי"ס ממלכתי.

רוח חיים ואווירה של תורה והתלהבות בבנ־סים 130 תלמידיה של ישיבת ההסדר שבמקום, השוכנת עדיין בבניין ארעי, עד שייבנה בניין הקבע.

✶

המסחר — אינו סדיר כלל

בדו"ח לחברי הוועדה נמסר שמצב שירותי המסחר בקרייה היא מתחת לכל בקורת: חנות אחת בלבד ל־372 המשפחות.

תלונה קשה ומרה חוזרים תושבי הקרייה ומש־מיעים מזה כמה שנים — ואין שינוי. ב„אגד" קיימות עדיין מיגבלות שהונהגו עקב מלחמת יום הכיפורים. התדירות איננה מספיקה. שיבה אוטובוסים ביום, ואף אלה במסלול ארוך ומפותל. במקום ארבעים דקות נמשכת הנסיעה כשעה וחצי. דרוש כביש גישה.

אנשי המינהלה נושאים את עיניהם ליום בו יוחל בהקמת שכונת יוקרה בגבעת ג'אברה הסמוכה, בה מתוכננים קוטג'ים דו־קומתיים ובניי־נים בני שלוש קומות בדורגים. ויכוח התנהל לגבי יעדה של גבעה ו', גבעת המחנה הצבאי. משרד השיכון מתכנן שם שכונה בת 520 יחידות דיור, אך מנהלת קריית ארבע תובעת שבגבעה זו יוקם בית ספר מקיף, מדרשה סביבולוגית, מתנ"ס ומוסדות חינוך דומים.

✶

רוגז על כלי התיקשורת

גם בקריית ארבע שמענו ביקורת חריפה על כלי התיקשורת. התושבים אמרו שהקרייה, והתוד־לתדבית בעוויה וכי כל כיתה זכה לפרסומת רחבה, בעוד שבהיו יום יום קריים קשרים טובים ויחסים תקינים בין תושבי קריית ארבע לבין תושבי חברון. אין הם רוצים למסור פרטים על פעילות שיטתית ושקטה הנעשית לשם יצירת יחסי גומלין עם השכנים, בכבוד הדדי.

נהגם לבני, אריה ארבע, ויגאל קליין ממינ־הלת קריית ארבע, וקלמן סורת ממשרד השיכון הוסיפו פרטים שהוכיחו גידול שיטתי של קניים [...] ארבע. כפיהם שמענו תלונה מרה, שנשארה ללא מענה הסבר, כיצד הערבים ביהודים אם יום את הבנייה הפראית. יום יום הם „יוצרים עובדות בשטח", והצו לסגירת שטחים מופעל לביצוע רק נגד היהודים. מחר־מחרתיים כשירצו לבנות יחידות דיור נוספות יצטרכו לשלם סכום עתק להלהו שהיום בונים ללא רשיון כלל...

✶

הרפתקה בדרך לגוש עציון

בהגיענו לכפר תהליל, שתושביו אינם מצטיי־נים באהבת ישראל, היה הקר באוטובוס של „אגד" בו נסענו. הוזמן רכב אחר אך בושש לבוא. בינתיים עבר במקום רכב להובלת אסירים של המשטרה. הרכב נעצר ובאדיבות רבה הוזמנו ה"כים והכתבים להיכנס. אסיר יחיד שישב בו, כבול בידיו וברגליו, הוצא מן הרכב. הח"כים נתקפו מבוכה וזה להם אבין:

— ההזמנות בהיר הוזה לנסוע ברכב אסירים.

שאלו הכתבים: האיכנם „בלתי הזורת"?

עד שהח"כים מסתדרים ברכב המשטרה — הגיע האוטובוס של „אגד" שנשלח לקחתנו לגוש עציון. היה זה אוטובוס שאספה של דוריה כיסתה את רצפתו וספסליו. אמרנו: ברכב ההוא הובילו אסירים, ברכב של „אגד" הובילו בהמות...

✶

אורחי „אלון שבות"

כעת ביקורנו, היית החית הן בשפיר והן בישובי גוש עציון, מארת בהלבבת את ועדת הפנים. אל השיחון המבי נציגים בישובי הסבי־בה: המרכז האזורי „אלון שבות", ישיבת הר־עציון ובמפעל יד שפירא.

באלון־שבות — 104 משפחות בדירות הקיימות. בבנייה נמצאים עוד 48 בתים במסגרת „בנה ביתך", ועוד 84 דירות לזוגות צעירים, ייבנו בוגרי ישיבת הר עציון. מועמדים רבים מצפים לדיור באלון שבות.

בודהמביץ סיפר על נקודת יישוב נוספת בין גוש עציון לבין בית לחם — אפרת — שבמוריגנת הוכן תגדל לעיר. בשביעית הקירובים תדון בזה הממשלה.

בשמחה גלויה כשירים בבניין היכל המרכזי של הישיבה שבקרייה כי ה„בגיבים הנוראיים" תהיה חנוכתו. במקום גם המכון להכשרת מורים ע"ש הרב דוד יעקב הרצוג ז"ל. בסיפרי עכונה הראשון קיבלו השנה תואריהם במכון זה.

בשלב מתקדם מצוי גם מפעל ההנצחה להכרכת על שמו של השר המנוח משה שפירא ז"ל, כהכפלה בוה וצדה כהלבהית בראשותו של שר הפנים ד"ר יוסף בורג.

נציג המיפעל הדתי־תעשייתי „אלעזר", שבין כפר־עציון לגילה. סיפר כי במקום גרות כבר עש־רות משפחות. התושבים שליים בארצות־הברית ובעתיד הקרוב יבואו לשם עולים נוספים. בבריצת שנים מעטות יותר רצף ישובים בגוש עציון לירושלים.

כיהוה לתפני בכבטימנ את בתי „ראש צור־ריבה", שבכה בגני־עק־בא. בעתיד הקרוב הוקם באזור קבוצה נוספת.

חברי ועדת הפנים של הכנסת הירבו לרשום בפנקסיהם פרטים בהיש ובהחסר, חומר לדיון בוועדה.

هكذا من الاصل

مكنز من الاهل

בחוג המשפחה

מאת נעמי גוטקינד

מהו ערכו התזונתי של מזון מעובד?

תשומת הלב אל דרכי העיבוד של המזון שאנו אוכלים גוברת לאחרונה בישראל, ככל שמתרחב בשוק מיני המזונות המוכנים מראש. כך יש לנו היום כבר ירקות קפואים ואריזות, מבושלים בקופסאות או מוקפצים. יש פירות משומרים, יש בשר מקופח בדרגות עיבוד שונות, יש עוגות מוכנות למחצה שכל שעליך לעשות הוא להכניסן לתנור בתוספת ביצה או חמאה — וכדומה. מהי השפעת מיני העיבוד הללו על ערכם התזונתי של המאכלים? חוות דעת מקצועית בשאלה זו נתפרסמה לאחרונה בירחון האמריקאי העוסק בבעיות תזונה מטעם צוות טכנולוגים של מזון והיא מובאת בעריכה „ריפוי לתזונה" שבעריכתו של פרופ' ק. גוגנהיים.

שילוב של צבעים ודגמים שונים, כשאיסוף התצאות ולכבית השמלה קצרים מבד פרחוני ואילו גוף השמלה מבד [illegible] את הלמדים הנראה בתצלום המודפס מן המגזן של השמלות [illegible] אפריקאיות [illegible].

שתי מטרות עיקריות לעיבוד המזון במטבח ובתעשייה; להכשיר אותו לאכילה (כגון הבישול או האפייה) ולשמור אותו מפני קילקול (כגון השימור, הייבוש, העישון, או ההקפאה). הטכנולוגיה המודרנית של שמירת מזון מפני קילקול תרמה הרבה לאי־תלות האדם בגורמים גיאוגרפיים ואקלימיים באספקת מזונו ושיפרה בהרבה את זמינות המזון. לולא השימור, היו עולים פירות מסויימים על שולחננו רק במשך עונה מוגבלת בשנה, חלב ומוצרי בשר ודג היו מתקלקלים מהר, בעיקר בעונת הקיץ, ומצרכים היו נעלמים מן השוק במשך תקופה ארוכה בשנה או לא היו מגיעים אלינו כלל ממקומות מרוחקים. לעומת הברכה של שיפור באספקת המזון ובריבוי מיגוונו בכל עונות השנה כרוך השימור באובדן מסויים של אבות מזון. זהו המחיר שמשלם האדם עבור היתרונות הכרוכים בשימור המזון ובעיבודו. מה המחיר, האם הוא גבוה? האומנם מאבדים המזונות כה הרבה מערכם התזונתי אגב העיבוד, ובמיוחד אגב העיבוד בתעשייה, שיש להעדיף את השימוש במזונות חיים או במזונות שהצרכן מכין בעצמו במטבח?

מזונות כשרים אינם ראויים לאכילה אלא לאחר בישול (או טיפול אחר בחום). אולם הבישול הרגיל במטבח, למשל, הבישול של ירקות, פירות, בשר או דג, גורם לאבידות מסויימות של אבות־מזון. אחדים מהם, הרגישים לחום, כגון התיאמין או קארוטין, ומעל לכל — חומצה אסקורבית, מתפרקים. חומרים הנמסים במים, כגון המינראלים ורוב הוויטאמינים, נשטפים למי־הבישול ואובדים, אלא אם כן משתמשים במי־הבישול בצורה זו או אחרת. איבוד החומצה האסקורבית אגב בישול עשוי להיות רב, בייחוד כשמבשלים את הפרי או הירק בסיר פתוח. בישול במים רותחים שומר על הוויטאמין ביתר יעילות מהימום הדרגתי איטי במים קרים או פושרים. בישול בסיר לחץ אינו מעלה בהכרח את שיעור האבידות, על אף הטמפראטורה הגבוהה יותר, כיוון שזמן הבישול קצר יותר. אין הבדל רב באבידות החומצה האסקורבית בין ירקות שבישולו חיים או שבושלו לאחר עיבוד תעשייתי. אפונה ירוקה מבושלת, למשל, מכילה 45 אחוז בתכולתה המקורית של חומצה אסקורבית לאחר בישול האפונה הטרייה, 40 אחוז — לאחר בישול אפונה מוקפאת ו־35 אחוז — אחרי בישול אפונה משומרת.

ירקות ופירות רבים נאכלים בצורת שימורים. לאחר הוצאת הפרי או הירק וניקויו נוהגים לטבול אותם במים רותחים במשך דקות בספר. מטרתה של פעולה זו, המכונה חליטה, היא להרוס את האנזימים הפעילים בתאים החיים, לנקות את הירק או את הפרי ניקוי נוסף ולשפר את התכונות הפיסיקאליות של המוצר. שיטת חליטה אחרת היא השימוש באדים, ולא במים רותחים. חליטה באדים שומרת על 90 אחוז — 100 אחוז של כמות החומצה האסקורבית, התיאמין, הריבופלאווין והחומצה הניקוטינית, ואילו חליטה במים רותחים גורמת לאיבודם של ויטאמינים בשיעור של 10 אחוז — 35 אחוז, בעיקר בשום שהם נשטפים בחלקם למי החליטה. המינראלים לעומת זאת יציבים לחום, אך גם הם נשטפים למי־החליטה.

השימור בקופסאות פח או בצנצנות זכוכית כרוך בהימום. רוב הוויטאמינים, פרט לריבופלאווין ולחומצה ניקוטינית נפגעים אגב העיקור בחום. מידת האבידות תלויה, בין השאר, בטיב המצרך, אם הוא נוזלי או סמיך יותר. ככל שהוא סמיך יותר, דרוש זמן רב יותר להעברת החום מן החוץ פנימה. למשל: בשעת השימור של שעועית נהרסים כמעט 50 אחוז מכמות התיאמין שבה, כנגד פחות משליש מכמות ויטאמין זה שבגזר עגבניות. בימינו גובר השימוש בשיטות עיקור בטמפראטורה גבוהה, לאחר שנמצא שכל עלייה ב־9 מעלות, כשמידת הירידה בשיעור העולה פי 10, בעוד שהיא מחישה ריאקציות כימיות רק פי 2. שיטות אלה שומרות, איפוא, יותר על החומרים הכימיים [illegible] ועל תוארי הריח והטעם.

פירות וירקות רבים נשמרים בדרך הייבוש. שיטה זו של שמירה ישנה מאוד, בייחוד בארצות חמות, מקום שם נוהגים לייבש פירות בשמש (תאנים, תמרים). יש שלפני הייבוש מטפלים בהם בדו־תחמוצת־הגופרית, כדי להעביר ביצי חרקים. בעקבות טיפול זה נהרס התיאמין, ואילו החומצה האסקורבית אינה נפגעה. אולם אבידות התיאמין אינן חשובות כיוון שמצרכים אלה אינם מקורות טובים של תיאמין.

קירור והקפאה אינם גורמים להפסדי ויטאמינים. אולם לפני ההקפאה יש להרוס את האנזימים על ידי חליטה, ואגב פעולה זו נהרס חלק מהוויטאמינים (ראה לעיל).

ביניהם אחדים, כגון מוצרי החלב, נשמרים על ידי התססה. תהליך זה אינו גורם לאבידות באבות־המזון. יתר על כן, לפעמים עולה כמות של ויטאמינים אחדים בתוצר, אגב פעילות המיקרואורגאניזמים.

ויטאמינים נפסדים גם בשעת אחסנתם של מזונות — טריים, כשימורים וייבשים. שיעור האבידה תלוי בזמן האחסנה ובטמפראטורה. אבידות הוויטאמינים בגזר עגבניות, למשל, הן ניכרות, כשהמיץ נשמר בטמפראטורה העולה על הרגילה. אבידות הוויטאמינים אגב אחסנת מזונות בטמפראטורה מתחת ל־0 קטנה. כאן תלויה מידת האבידות בטיב האריזה, אם היא חדירה לחמצן האוויר או לאו. אף כשמשמרים ירקות בטמפראטורה של 7 מעלות, נאבדת כמחצית הכמות של חומצה אסקורבית שבאספרגוס, באפונה ובשעועית ירוקה תוך חצי שנה.

האור מזיק רק לריבופלאווין, בחלב בעיקר. למשל, הנשמר בבקבוקים שקופים באור היום — וכל שכן באור השמש — נהרס הריבופלאווין ברובו בעבור זמן קצר.

עיבוד מזונות או אחסנתם עלולים לפגוע בזמינותן של חומצות אמיניות מסויימות ובכאן — בערכם התזונתי של החלבונים. בהתאם לתנאים הכימיים נהרסות חומצות אמיניות או, בהתרכבותן עם פחמימות, נוצרים קשרים כה הדוקים בין החומצות האמיניות והפחמימות, עד שאנזימי העיכול אינם יכולים לפצל אותם. אם פגיעה זו חלה בחומצה אמינית המגבילה את הערך התזונתי של החלבון, פוחת הערך התזונתי של אותו חלבון. דוגמה לכך היא תגובת ההשחמה, כלומר, התופעה הידועה של התהוות צבע חום של המצרך עקב חימום במרץ, כמו קליפת הלחם, או אחרי אחסנה ממושכת, כמו החלב המעובה (חלב שרובו, שמשמרים אותו עם סוכר). הערך התזונתי של חלבוני קליפת הלחם נופל במקצת מזה של חלבוני פנים הכיכר, והוא הדין לגבי חלבוני החלב המעובה בהשוואה לחלב טרי. אולם פגיעה זו בערך התזונתי של חלבונים אחרים במצרכי מזון אחרים אינה גורעת מהערך התזונתי הכולל של תערובת החלבונים שבתפריט.

אשר לפחמימות, הרי שיעור זמינותן עשוי לעלות בעקבות העיבוד. הבישול של גרעיני תבואות ושל קטניות והאפייה של קמח מקילים על התעכלות הפחמימה.

בסך הכול, מסיימת חוות־הדעת, אין העיבוד של מצרכי מזון גורם לאבידות ניכרות של אבות־מזון, והשיטות הטכנולוגיות של הטכנולוגיה המתחדשת של ימינו אף שומרות על חלק גדול יותר באבות המזון משעשו זאת שיטות פרימיטיביות יותר.

מה חדש? / תכנית חינוכית חדשה

חידוש:
מועדונית משפחתית למניעת נשירת תלמידים

משרד החינוך והתרבות הנהיג חידוש ראשון בסוגו שנועד לצמצם עד למינימום נשירת תלמידים מבתי־ספר יסודיים באור־י בקיעה. החידוש נקרא „מועדונית משפחתית" והוא הופעל במסגרת פרוייקט הרווחה בבית שאן, הצור הגלילית, כגדל הצבא יקרית שמונה.

ה„מועדונית המשפחתית" נמצאת בבתים פרטיים שבהם גינה, חצר, ריהוט וכל האביזרים הדרושים. אל כל מועדונית באים הלבדים כמשפחות בריכוז ילדים עם ריכוז סיציאולוגי בקופה, סביבה מקפיה, בעיי ההתנהגות מיכריים לעזרת מהלימודים וסכנת הנשירה לפשע. התלמידים (כ־20 בכל מועדונית) באים בימים א'—ה' מידי לאחר הים הלימודים ושוהים בה עד 8 בערב.

כל תלמיד הגיע למקום כונת לעיסוק שהוא בוחר בו כגון הכנת שיעורי בית, משחקים, עבודה בגינה, צפייה בטלויזיה, עבודות מלאכה, ספורט וכד'. אחת לשבוע מבקרים התלמידים בקולנוע או במופע חינוכי־תרבותי. הם מקבלים במועדונית ארוחת ערב ואכילה חמה, מתקלחים ומחליפים בגדים.

בכל מועדונית עובדים מחנך המופקד לטפל בבעיות החינוכיות התרבותיות האם־בית. השם „מועדונית משפחתית" בא להדגיש את חיי התלמידים והיחסים ביניהם כבתוך משפחה. דרך הטיפול בתלמיד היא אישית וכל תלמיד בונים מערכת שעורים ופעילות־חינוכית המתאימה לו ביחוד.

צוות מנהלת החינוך בשיתוף עם שבהם הופעלו המועדוניות דיווחו למשרד החינוך והתרבות.

כי המסגרת החדשה הוכחה כיעילה ביותר וכי כאן שהילדים נמצאים בה חל שינוי לבלתי־מוכר בהרגלי הלימודים שלהם, בבית קורים בביה"ס ובהתנהגותם.

משרד החינוך והתרבות מבוון לפתוח מועדוניות נוספות בעזרת הקצוב פרוייקט הרווחה.

דגמי קיץ 1977 יוצגו בשבוע האופנה בירושלים
שבוע אופנת־קיץ יערך לראשונה בבירה באוגוסט

יצרני האופנה הישראלים יציגו את דגמיהם לקיץ 1977 בשבוע אופנת־קיץ, שייערך בירושלים בחודש אוגוסט הקרוב.

השבוע יתקיים בהתאם להחלטת הנהלת מרכז האופנה בכוון היצוא הישראלי לערוך השנה שבוע נוסף, לאחר הצלחתו של השבוע האחרון — נערך בחורף בה"א — אשר זכה לא רק להשתתפות גדולה של קניינים מחו"ל (650), אלא אף לתוצאות עסקיות מצויינות.

דימוייה של ישראל כארץ של ים, שמש וקיץ מבליט, באופן טבעי, את ההתעניינות הגדולה במוצרי אופנת־הקיץ שלה. לכן, הוחלט לייחד שבוע זה לדגמי קיץ — כולל בגדי ים וחוף — אשר יימכרו בעונת הקיץ 1977.

יצויין, כי זה 12 שנות קיומו, ייערך שבוע האופנה ה־13 לראשונה בירושלים. זהו חידוש למאות הקניינים, אשר ביקוריהם העסקיים בישראל היו מוגבלים עד עתה, על פי רוב, לאזור תל־אביב.

ראש עיריית ירושלים, מר טדי קולק, מעניק תמיכה נלהבת לאירוע זה, אשר יביא להאדרת תדמית ירושלים גם בקרב אנשי־עסקים.

הנהלה מרכז האופנה צופה להשתתפותם של מירב היצרנים הישראליים ולבואם של מאות קניינים מחו"ל. כן החל בפעולות להבטחת את סיקורו של שבוע אופנה הקיץ על־ידי כלי התקשורת בעולם ובארץ.

הליכות בית

מה אוכלים בטיול?

כל המשפחה יוצאת לטיול, הלילה הוא סוף הטיולים. הטיולים בכל המשפחה, כסבא וסבתא, כל כאן האהוב... [illegible] כיצד מכינים את האוכלים בטיול? הנה כמה הצעות:

להוך בידידות אפשר להכניס מזון לארוחה של כמש, אלא ש־יש לזכור כי בתנאי שדה בשריהנה כל צורת האכילה. רצוי להכין מזונות שאין צורך לאוכלם בסכין ומזלג, כגון: כרעיים של עוף בגריל, קציצות, שניצלים, בורקס וכדומה. בעת טיול כולם צמאים יותר מהרגיל, לכן קחו כמויות של מה עם לימון או לימונדה. גם פירות המתבשלים טובים מאוד לשתייה זו. פירות קשים עדיפים על פירות רכים הנוטים להימעך.

אחד ממאכלי הלחם המוכרים ביותר במגנו שבו הוא הלחם הירוק. אתה כאן מי שם אחד שהוא בכים לוואריאציות רבות מהים השמן, המרטיבים את הלחם, הם מרכיב חיוני. את כל יתר המצרכים ניתן לשנות, לפי הטעם.

באשר לכריכים: ברוזו את פרוסת הלחם בחמרהם שאינם מתקלקלים מהר או נוזלים כן הלחם. אגוזו, גבינה הרדל צדיפים על מרגרינה או חמאה. הדביקו שתי פרוסות מרוחות באמצע עם פרוסה זו לזו ועטפו היטב בנייר שעווה (פרגמנט). את העגבניות ושאר ירקות הכניסו לצידנית שלמים ורק לפני האכילה קלפו אותם, פרסו לפרוסות והניחו על הלחם המרוח.

קחו מעט מלח בכלי סגור היטב, נקניק או גבינה צהובה קחו בהתיכה אחת ולא פרוסים כדי שלא יתייבשו בדרך. סלרי, אגרי־קאי, גזר וכלפפונים בשפרים יפה ומוסיפים לחות לכל מאכל.

לחם רווי

מצרכים:

ככר לחם לבן ארוך; שלושת רבעי כוס שמן; 1 כוס מים עם מעט מלח; קופסת סרדינים (או טונה); 250 גרם זיתים (שחורים וירוקים); ביצה קשה (או גבינת צאן); מלפפון כבוש; בצל ירוק.

אופן ההכנה:

פרסו את הלחם באמצע לאורכו. טבלו את הצד הפרוס של שני החצאים במי מלח ואחר כך בשמן. כאשר הנוזלים נספגו, הניחו על צד אחד את העגבניות הפרוסות, בעליהן פזרו את הוכן קופסת הסרדינים, עליהם את הזיתים ללא חרצנים וקשתי בביצה, במלפפון הכבוש ובבצל. כסו במחצית השניה של הלחם. הכבידו על הלחם במשקולות, למשל: הניחו על הלחם את קרש החיתוך ועליו סיר כבד. לחם זה הכינו בערב. בבוקר המחרת, עטפו את המעדן בניר שעווה, ושעות כאשר יותר ברחוק של קילומטרים רבים פרוסו לפרוסות עבות ו...בתיאבון.

מאיר רום מוביל באליפות הארץ

שח־מט

בעריכת שלמה קנדלשיין

בתום משחקי הסבוב השביעי של גמר אליפות הארץ המתקיים בבניין „גוף" במרכז הכרמל בחיפה מוביל החיפאי מאיר רום.

המצב בצמרת: 1. מאיר רום — 5½ נק' (1), 2. יצחק רדשקיביץ — 5 נק', 4־3. משה צ'רניאק ושמעון כגן — 4½ נק' (1) כל אחד, 6־5. מיכאל פרץ — 3½ נק' (1) ואריה לב — 3½ נק' וכו'.

ניתן לומר עד עתה כי המשחקים היו עקודים ומרתקים ונראים כי המאבק על התואר יתמקד בין מאיר רום (הפתעת התחרות), יצחק רדשקיביץ, משה צ'רניאק, כשעון כגן ויתכן גם רקסור מנ"יביץ. יש לציין במיוחד את „זקן המשתתפים" האמן הבינלאומי משה צ'רניאק בן ה־66 המגלה בתחרות משחק מצויין.

בבקביל נפתחה במקום אליפות הנשים בהשתתפות 12 שחמטאיות ביניהן אלופת הילדות אסתר שפ־ים בת ה־12 מקרית אתא.

בין השחמטאיות צפוי מאבק על התואר בין אלופת הארץ אולגה פודרזנסקיה ולאה נהרלמן.

טקס הסיום של שתי האליפויות יתקיים בבניין „גוף" בחיפה במוצ"ש 29.5.76 שעה 20.00 בהשתתפות יו"ר חם צ'יזל ראש עיריית חיפה, והיו"ר אביעד יפה יו"ר הנהלה האגוד הישראלי לשחמט. מיד לאחר הטקס יתקיים גמר אליפות הארץ בשחמט „בזק".

גמר אליפות הארץ לבתי־ספר יסודיים בהרצליה

בל"ג בעומר התקיים בבית־ס התיכון העירוני בהרצליה שלב גמר אליפות הארץ לבתי״ס יסודיים — תשל"ו, בהשתתפות 16 נבחרות ובהן כ־100 ילדים בכל רחבי הארץ, שהתחרו ב־5 סבובים „שוויצריים". המשחקים היו מרתקים ומשעשעים כיאה לבני הנעורים [illegible] הראשונות יתמודדו „בגמר הלאומי".

התוצאות המלאות: 1. באר שבע א' — 15 נק', 2. גני יפה — 14 נק', 3 פתח תקוה א' — 13 נק', 4. קרית אתא — 12 נק', 5. קרית גת — 12 נק', 6 המכינה לישיבה „בני עקיבא" גבעת שמואל — 11 נק', 8־7. „א. ד. גורדון" תל־אביב ופתח תקוה ב' — 10½ נק' כל אחד, 10־9. „מרכז קהילתי" [illegible] צהלה 9½ נק' כל אחד. 11. [illegible] הרצליה — 9 נק', 13־12. „הירש־פלד" ראשון לציון ו„בארי" ראשון לציון — 8 נק' כל אחד, 15־14. הרצליה ובאר שבע ב' — 6½ נק' כל אחד, 16. „בכור לוד" רחובות — 4 נק'.

השחקנים המצטיינים לפי סדר הלוחות (מתוך 5 נק' אפשריות):

לוח 1: אלון גרינפלד (באר שבע) — 5 נק'; אריאב צור (ג' שמואל) — 4½ נק'.

לוח 2: יוסי ליבסה (באר שבע), [illegible] (קרית גת), ריגן צברי (ק' אתא) — 4 נק'.

לוח 3: רמי ברכה (פתח תקוה), עופר צברי (ק' אתא) — 4 נק'.

לוח 4: יורם ינובסקי („גוף [illegible]" הרצליה) — 4 נק'.

בטקס הפתיחה ברכו [illegible] ושבואל פיידמן — יו"ר [illegible] הנוער של האגוד הישראלי לשחמט.

בטקס הסיום ברכו וחלקו את הפרסים היום ביס סגן ראש עיריית הרצליה [illegible] הספורט העירוני.

ניהל את התחרות שהתנהלה משעה 8.00 בבקר עד שעה 7 בערב שופט [illegible].

אליפות בזק „לספרי" חיפה

24 משתתפים השתתפו באליפות הבזק שנוהלה בהצלחה ע"י יצחק ארנסט ב־11 סיבובים „שוויצריים". סכום של 1750 ל"י הוקצב כפרסים. התוצאות: 1־2. מאיר רום ואורי סלוצקין — 8½ נק' כל אחד, 3. דוד ברנשטיין — 8 נק' 5־4. צבי דוס וזורלא בקוביצין — 7 נק', 6. גיר צבי — 6½ נק' 8־7. פישר וסולומון 6 נק' כל אחד וכו'.

תוצאות משחקי קבוצות „אליצור" בליגה

(סיבוב שביעי)

צעירי חיפה — אליצור חיפה א' 1:3½.
ותיקי הפועל ראשון לציון — אליצור רשבבסקי ה"א 4:1½[illegible].
הפועל מצובה — אליצור קרית שמואל 1½:3½.
אליצור רשבבסקי ה"א ב"ב — צעירי הפועל רכת ייקף 2:3.
אליצור נהריה — מיצרון שחמט באר שבע 4:1.
צעירי אליצור חיפה — אליצור קרית שמואל־נשים 1:3.
אליצור קרית ביאליק — צעירי אליצור קרית ים 2½:1½.
אליצור קרית מוצקין — צעירי אליצור קרית שמואל 4:0.
אליצור חיפה ב' — אליצור יב"ע פרחי אהרן 0:3½.
אליצור קרית ים — אליצור הקריות ½:½[illegible].
אליצור הנוער התתי א' — גורי חיפה 4:0.
אליצור הנוער התתי ב' — מתנ"ס הפועל יקנעם 4:0.
הפועל פרדס חנה כרכור — אליצור מרכז השחמט נתניה 0:4.
המנצ"ה — אליצור כפר בתיה הכיבה עליונה 2:2.
אליצור בנימה זיב"ע גבעת שמואל — אליצור רשבבסקי גבעתיים 2:½[illegible].
ילדי בית הבלמוד פ"ח — אליצור יב"ע רעננה 1:3.
אליצור גיע צוין — אס"א ג' ירושלים 2½:1½.
אליצור קרית ארבע — אליצור ישיבת קיל מבשר ירם 3:1.

„שח נופש" בניר עציון

בין התאריכים 24.5־5.7.76 (10 ימים) יתקיים מטעם ענף השחמט ב„אליצור" „שח־נופש" בניר עציון שבהרי הכרמל. למשתתפים מובטחים תנאים טובים ומחיר מוזל. יכולים להשתתף שחמטאים החל מדרגה 5 וכן בחירי מדורגים. המשתתפים יסווגו להתחרויות עפ"י רמות שחמטאיות.

המעוניינים מתבקשים להתקשר בחיפה עם רכז השחמט ב„אליצור" — יצחק ארנסט שמען הדר 10 קרית שמואל חיפה, טל. 04-710546.

אליפות „אליצור" — מחוז הצפון

באליפות „אליצור" במחוז הצפון השתתפו 40 שחמטאים שהתחרו ב־9 סבובים „שוויצריים". ניצח פנחס סירקוס עם 7½ נק' לפני יצחק ארנסט, דיו משה ומרדכי פרשטוף — 7 נק' כל אחד וכו'.

*

משחקים באליפות הארץ בחיפה

סיציליאנית

לב — רום

1. ה4 ג5 2. פג3 ה6 3. ד4 גxד4 [illegible]
[illegible] 39. מה3 31 פג1 ו5 הלבן נכנע.

פירץ אופימצב

פירץ — דומיניין

1. ה4 ו6 2. ד4 ז7 3. פג3 ז6 4. [illegible]
[illegible] 37. צז1 42 השחור נכנע.

הירידה למרוקו

(סוף מעמוד 7)

שאלה: כיצד נראית לך השמועה שהופצה בארץ על אותם יהודים שהפקידו את דרכוניהם הישראליים בשגרירות מרוקו בפריז אקט העלול לסכן את בטחונה של ישראל?

אירשה קפלן: לכך לא אני מוסמך לענות. זוהי בעיה של שלטונות הבטחון של ישראל לטפל בה.

ראוי אולי לציין שמר קפלן לא הכחיש את האפשרות שהועלתה בשאלתנו...

אם מתעורר הרושם, מכלל הדברים שנאמרו עד כה כי לעדת יוצאי מרוקו בישראל, נוסף עתה על כל התחושה הקיפוח שלה, צידוק נוסף להיסכול בשל הסטיגמה החברתית שהוטבעה בה, כמעט נדמה מתוך רצון להרעתו ע"י גורמים נסתרים שהפיצו שמועות על הירידה למרוקו — בא שיחתנו עם הרב משה מלכה, רבה הראשי של פתח־תקוה ותיקה אותו.

הכל צריכין מזל

הכל צריכין למזל אפילו ספר תורה שבהיכל אמרו חכמינו. נוסיף אנחנו — ואפילו מניטין של עדה בישראל. אין ספק שקהילה יוצאי מרוקו, שבניה מאכלסים את רוב יישובי הספר והגיגים בגופם על גבולותינו, ומשפחותיה ברוכות ילדים וילדיה הם עמוד השדרה, לא מבחינה מספרית בלבד, של צה"ל — זכתה למוניטין שפוקפק ולמקום של נחיתות רבה בסולם החברה של ישראל. מימי כינוס הגנאי הפוגע „מרוקו סכין" ועד ימים אלה של שמועות הירידה — נידונה כאילו קהילה זו לעיוות הדמות. אומר הרב מלכה — „בכל מקום יישוב של יוצאי מרוקו בשעריה באשדוד, באופקים במשבים ובערים — תמיד תמצא ביה. כנסת של יוצאי מרוקו ותמיד מניין מתפללים. נכון שבניין זה יהיה מורכב ממבוגרים בלבד. לצערנו התפרצו הבנים מתוך מסגרת הדת המסורתית ברגע שנחשפו להשפעה החילונית של חיי הארץ. בשנת 1967 עליתי לארץ. עזבתי קהילה מאורגנת, היתה לנו במרוקו מערכת של רבנים ודיינים בחסות הממשלה. לי עצמי לכשל, היה מעמד ומשכורת [illegible]

כמו של שופט, בית מרווח שילמה שכירותו הנה. צם לכל יהודי מרוקו שהיו שם הדת ואהבה ציון היתה דת צילגית חזקה לעלות לארץ הנה היו ציונים עוד לפני כלי הציונות — סרגע שבמרוקו. א"י קשורה בה בשנתכוננה מדינת ישראל התלהבות עצומה במרוקו התחילו לארוז חפציהם ועלות לארץ, שההיבה נתנה כנה... מה נעשה למקום הנכספי — נישבתה והחלה השתוללות הבנים. אבות וההפרצו כחיי הדת ההורים שומרים על הנהר אלפים רבים. אין ביניהם גדולים אבל כולם שומרי דת ותפילה, ועם כל הא מהרס המשפחה והקהילה חברתי בישראל — צריין לבם אהבת הארץ. אני הרבה מיוצאי מרוקו — שעוזבים משום שההכרה הם או שיש להם קרובים כפתים אותם לבוא לשם שתשם ותעזוב משפחה שצר לה המקום באיי — אפילו באותה כח. ושיקום זור למרוקו, לחיות בין אל — אני משוכנע שזהו בה רעה, ניצול בעיות של כליות של בני עדתנו כפלגנים ופוליטיים או [illegible]

סיכומו של דבר — [illegible] יש כאן. היו כנראה כמ (אי ישראלים לעבור לכן זמן־מה בפריז) ש. רית כניסה בקונסוליה יתכן שאף חזרו למרוקו בר צרדע לגופים פוליטיים או לאיהודים) בארץ הנ אלף — לשם הפצתו: מרוקו, ביה — לשם פיוח הישראלי, כדי ועל כך עות: לעורר דמורליזציה מהם או, להרוג את הסיפור בפתרון בעייתיה של מרוקו. בכל מקרה — דעניין הרושה של שמועת, החזקה עליהו שבע שיב יוצאי מרוקו [illegible]

בולמוס הנפט תקף את המ[illegible]

(סוף מעמוד 7)

חיפושי נפט בידיים ישראליות

חיפושי הנפט מתרכזים כיום בידיים ישראליות. רוב ההשקעה זו הן מקומיות. חברות זרות שחיפשו נפט בארץ התיאשו ממצאיהן והפסיקו את פעולתן, אחרי הפסדים של מיליוני דולרים. הדוגמה האחרונה לכך היא „בלקו". עם זאת נותרו גם גורמים זרים התלוים תק[illegible]

[illegible] נות בישראל. המוכנים כספים, אחד הגורמים קבוצה מרבין הישראלית לעניין קבוצת משקיעים להשקיע כספים בחיפושי הקבוצה הגרבנית השקי והוצא זה 12 מליון מרק (עוד לפני שנודע על הצלחה באשדוד באשדוד סה לשמש את ההתחיים השקיע עד 15 מליון להגיע שעה תגדל הגר קבוצה זרה נוספת יהיה להגדיל את חיפר תבנית הקידוחים לש גדישה לכדי גם בלי הו חדשים. אחרי אובדן ה רודים התהלים להגביר או אחרי הנפט ולהשקיע ב גדולים. התבניות המאוש בין היתר: קידושים ביב של עד 4500 מ', שיבה חברת „לפידות"; קידוח ביבשה לעומקים שטרם עד כה — 6500—7000 מ' ע"י „לפידות" במכוון שה שנרכשה על ידי חנ"ה עוכדה לקדוח ב בה"ם, עמק חולה, צפון גידים, ומישור מצדה, ם בים. לאורך חוף הארץ על ידי קבלן זר. לפי זה קפר בתבנית כאישות ו יון דולר לשנה. תוך מהכוונים להשקיע בחיפ מיליארד ורבע ל"י.

השקעות גדו[illegible]

ההשקעות בקידוחים הו קידוח צבוק — עד ל־מה הקידוחים של 4—4.5 עד עד כה — צריך להש יון ל"י במכונה אחת. ב ים עולה החזקת מכונה מיליון ל"י ליום. מובן, שה הכנה קפרנית ביותר שים לקידוח. בעבר לא כך על איתור מקום הק מכוחים היתה זו אחת אבובית שההחילו הקיד שינו את הגישה מקצה ב ית והבדיקות לפני ה קפדניות ומרובות. המומ עים שיש נפט בכמויות ארץ, וצריך רק להגיע אשדוד הם יותר אופטים יהבור שאין במקום הבדיקה הקפו מבחינה שצגם הביאת הנפט — „יגעת ומצאת תאמין".

ואם לא פה ואם לא ז שבמקיבות אחרים ובאזו יימצא הנפט המיוחל.

כתבין של שלום עליכם

(סוף מעמוד 4)

יידיש בתיים ידידיים להם בביתה מספרת. מצבה של הלשון העברית בזמן הבאה שעברית הכבוד על שירים ערבים, אשר בהג ימביי בספרותיים ובבית ישריים הקים בדבר [illegible] הטובה בלשון יידיש [illegible] ישן העברית. השייאה בין העיכה ואת. בתיב פרים [illegible], כי במבהאות העברית יותר שירים עליכם [illegible] איתנב אל עבי... כתבי העבריים של שלום עליכם הסרבים לא רק בהדיות חקר הפרוזה העברית, כי אב בהבנתה הבנתה של כתר יצירתו של הסופר, יואת ביחוד האהבה, האח זה יתרעה על כתי הדיניות, ע נתפרסמו כבר בגייאנא, לא „יהורינצבוי" בתשה.

בבני חלקי הכלבל מובאים כתבי העבריים של שלום עליכם, יתפרי כל סיפור בא הסבר ביבליוגראפי של פרטי הבא [illegible].

כלה המאוחרת, שבה כתב שלום עליכם את סיפוריו המקוריים בעברית, בראשית דרכו, ניתן להבהין ביתר הפאירתו גדולתו של כשרונו הגדול, אשר התפתח וגדל והביא לבעליו שם עולם כאחד הגדולים בספרות היהודית, בלשון יידיש ובלשון העברית, ובספרות הלא־יהודית כאחת.

אור גנזי חכמות האמת

(סוף מעמוד 5)

אצלנו. כל מי שיש אומץ בלבבו, כוח בעצמו ורוח ה' בנשמתו

קריא הוא לצאת אל המערכה — — — לעבוד את כרמ־ד' בתוכו פנימה, לפסיק בבהרתם של מושגי האמונה והעבודה, בבירורן של הדיעה, בעניני האלקות, הנבואה, רוח־הקודש, הגאולה והצפית הישועה, תעודת־האומה ותשועת־העולם, תיקוני הנשמות של היהדי־דים ושל הרבים — — — הזה, נורא ועליון היה כמפרש ומתגלה אז, על הבון רב של חכמי־תורה, וזוהר־עליון היה משתפך על האיבה כולה ועל העולם כולו" (אגרות הראי"ה, ח"ב עמ' קכ"ג — ה'. ואגרות נוספות בנושא זה להרי"ל נלצר ז"ל, שם עמ' רל"ו ורל"ז).

אדמו"ר הרש"ב ז"ל מליובאוויטש: „מפני שנתרבו ההסתרים — מוכרח יותר הלימוד בפנימיות התורה"

וראוי לציין שבקיץ תרס"ה, שנת עליותו של מרן־זצ"ל לארץ, פירסם אדמו"ר הרש"ב ז"ל מליובאוויטש, את קונטרס „עץ החיים", שבו הוא מבריך את תלמידי ישיבתו „תומכי־תמימים", לעסוק בפנימיות התורה, והסביר שם באות י"ג: „כי דורות הראשונים לא היו צריכים לזה, — — — שהיו מהדריגות גבוהות ולמדו תורה לשמה, — — — אבל בדורות האחרונים — — — שנתמעטו הלבבות — — — בעצה לגלות, הדור אחר דור מוכרח יותר ענין התגלות פנימיות התורה, לידע את ד'".

ובאות ט"ו שם, הוא מביא את דברי התקוני־זוהר על „דעבדין לאורייתא יבשה", ומזרז את המשתתפים בצילה לעיין בהקדמת רבי חיים ויטאל ז"ל ל„שער ההקדמות", ואף צירף לקונטרס את העתק ההקדמה בשלימותה.

הקונטרס של אדמו"ר הרש"ב ז"ל, בתוספת ההקדמה של הרח"ו, נדפס בשנת תש"ו בברוקלין, ונוסף בסופו מכתב שהוסיף וכתב הרש"ב ז"ל בשנת תרע"ב, שבו הוא חוזר על „הכרח לימוד פנימיות התורה": „אדרבא מפני שנתרבו ההסתרים ביותר, על כן מוכרח יותר הלימוד בפנימיות התורה — — — צצר יסודותיה בהררי קודש — — — הראה ונגלה בה האור כי טוב".

*

ובימים ההם כתב מרן הרב זצ"ל על פנקסו: „לטהר את הלבבות, ולהעמיק את המחשבה, במחשבות נאצלות, שבמקורן בהרי־תורה, נעשה בדור האחרון הכרח גמור לקיום היהדות" (אורות הקודש, ח"א, עמ' קצ"א).

„אור התורה העליונה מעורר את התביעה הפנימית של שיבת־ציון"

ההבהרה נוספת כפי מהבו של מרן הרב זצ"ל:

„סבתי תחיה בבואם את האצילה, כשיבים את ישראל לארצו, בבנין הבית מבה בעת־הגאולה והגיונה, דורשת בהרחבתה את הנש־מה הכללית של האומה, והאומה מתחילה על ידה להרגיש את גבר על הגלות, יאיך שאי אפשר כלל שתביעתה יצא אל הפועל, כל זמן שהיא דחופה וסחופה על אדמת־נכר. אבל כל זמן שאור התורה העליונה הוא החום תגוע, אין התביעה הפנימית של שיבת ציון מתעוררת בעמקי־אבותנו.

ההתעוררות, שבאה מצד הצרות והרדיפות של האומה, אינה כי אם ההתעוררות בקריה של צרוף, היא ראויה להלהיב על ידה כהתה ההלים, אבל יסודי־החיים מוכרח לבא מצד עצמיותה של התביעה הפנימית, של האומה, וזה יתגדל ויתאמץ כל מה שאור תורה הפנימית, עצמיותה־הדעתית והרוחנית־הבינונית, ילכו ויזהו בקרבה במעין־גדיפי" (אורות התחיה, פרק פ"ד).

ישן מול חדש

(סוף מעמוד 4)

הייקא המבוירים הם שיהיו ל־גסין הפירצה ביהודה יהרבי ליפי עליו. כשם שעשתה גם לאה גולדברג.

בבסתו על יעקב פיכמן קיבע יפה, כי פיכמן הניח את יסודותיה של הביקורת העיצבית, שהיא בוינה של מבע יפהם, של עניין ההתהות. כאן כסעם יפה, כי פיכמן שינה בסוף ימיו את דעתו הסלולית הקודמת על יצירת שלונסקי וינפה את בדויה הקודמים. כשם שבירך את הופעתה של השירה החדשה — לאה גולדברג, אומנם, הרבי בבקרים לכתוב עליו פיכמן אבל לא הצריכו הערכה נבונה את בפעלה.

את שני פרקי על א. שטיינמן מסיים יפה: שטיינמן, שהיא כלי כפא מצעירי הרוח המיפלגים בי ספרותנו, לא הגיע לרתיצי בידה, בשל „ארנון" לסי של בשרונותו... במדור ביקורת הפיקורה אנו כהד יהודים עם כשרון הבימוי רמריחלה הסיכום והערכה של המבברים ניבר נר ספירנא, פיגרזון, בנרדי־צבסקי, פרישמן, ברנר, ש. צבה ולאה גולדברג. במדור „הוגי פנימי", אבי בית מובנים בפרצופי בנית שירתם של א. שלינסקי, נ. אלתרמן, לאה גולדברג, יעקב הורביץ, א. ד. שפיר, אליעזר וא. פן. בסיריים את ספרי על ש. שלום, עש"י בספינה זה ההגיגים בפיגוע התרבות הציבוריים הנמש הדשים וקרבי ותנין, אני בסירים ונעדיים בן הספר ומחברו.

„אוריתא בגלותא"

הספר „אוריתא בגלותא" הוי־פיעה ב„הדרש" בשנת 1980, הדי־דברי שלום עליכם בכתבי להוב נוב בביצה בה באלדרה על בנין הבריית של סיפרי ישראל. הספר מתהילת בבית, כאצל עם ישראל הסופרים — ביביים. הספרים — פיריים, הבוהבי הכוהד צד הבעי היו [illegible] כביתב ביבילאי [illegible] אלרון אחרון [illegible]

[illegible] מבצר לרעיין הבנובבה של ההש[illegible]

„אם וילד"

אנו מתכבדים להודיע שהחל מ־2.5.1976 נפתח ע"י בית־החולים „אסותא" תל־אביב

מוסד לאם ולילד

אשר פועל במסגרת בית החולים מתקבלות רק יולדות שילדו ב„אסותא"

מחירים סבירים

המוסד הנ"ל מאפשר מנוחה וטיפול במשך 24 שעות ביממה באם ובתינוק.

בפרטים לפנות למשרד הקבלה של בית החולים „אסותא" בתל־אביב.

כשר בהשגחת הרבנות הראשית

בזה"ח הממשלתי יפו — משרד הבריאות

מחלקת נשים ויולדות תהיה סגורה

בימים ראשון — שישי 23—28.5.76

בגלל שיפוצים וחזקתים דחופים במבנה.

יולדות ונשים חולות מתבקשות לפנות לאחד מבתי החולים הסמוכים לפקום מגוריהן: „הלל־השומר", „מקרית", „אסף הרופא".

כת'יבה במ[illegible]

תלמוד יוסב ב־12

מבית יוסף למ[illegible]

ר י מ ו [illegible]

ת"א, דיזנגוף 85, טל' [illegible]

שיפה עיזורה • פיקה